

A MAGYAR BÉKEFELTÉTELEK

EGYEDÜL JOGOSÍTOTT
HITELES ÉS TELJES KIADÁS

1920
T Á L T O S   K I A D Á S A

Lengyel Dezsó és Társa, Irod. és nyomdai vállalat, Budapest,

TARTALOM.

	Oldal
Bevezetés.....	7
I. Rész.	
Népszövetségi megegyezés..... 1—26 cikk	11
II. Rész.	
Magyarország határai..... 27—35. cikk	22
III. Rész.	
Politikai rendelkezések.....	30
I. Cím, Olaszország	36—40. cikk 30
II „ Szerb-Horvát-Szlovén Állam.....	41—44. „ 31
III „ Románia	43—47. „ 32
IV. „ Cseh-Szlovák Állam	48-52. „ 33
V. „ Fiume.....	53. „ 34
VI. „ A kisebbségek védelme.....	54—60. „ 34
VII. „ Az állampolgárságra vonatkozó rendelkezések.....	61—66. „ 37
VII. „ Néhány európai államra vonatkozó politikai rendelkezések.....	38
1. Belgium.....	67. 38
2. Luxemburg.....	68. „ 39
3. Schleswig	69. „ 39
4. Törökország és Bulgária	70. „ 39
5. Ausztria.....	71. „ 39
6. Oroszország és Orosz államok	72. „ 40
VIII/a. Általános rendelkezések.....	73-78. „ 40
IV. Rész.	
Magyarország Európán kívüli érdekei	79. cikk 42
I. Cím. Marokko	80-85. cikk 43
II. „ Egyptom	86—93. „ 44
III. „ Sziám	94-96. „ 46
IV. „ China.....	97-101. „ 47
V. Rész.	
Katonai hajózási és légi rendelkezések	48
I. Cím. Katonai rendelkezések.....	49
I. fejezet. Általános rendelkezések	102—103. cikk 49
II. „ A magyar hadsereg létszáma és beosztása.....	104—108. „ 49
III. „ Hadkiegészítés és katonai kiképzés.....	109—110. „ 50
IV. „ Katonai iskolák, tanintézetek, tár- sulatok és egyletek	111—112, „ 51
V. „ Fegyverzet, lőszer és hadianyag	113—119. „ 52

II. Cím. Hajózási rendelkezések	120-127. cikk	57
III. „ Rendelkezések a hadseregi és tengeri légi haderőkről	128-138, „	38
IV. „ Szövetségközi felügyelőbizottságok.....	133—139. „	60
V. „ Általános rendelkezés.....	140—143. „	62

VI. Rész.

Hadifoglyok és sírhelyek.

I. Cím. Hadifoglyok	144—154. „	63
H. „ Sírhelyek	155—136. „	„

VII. Rész.

Büntető rendelkezések 157-160. cikk	68
---	----

VIII. Rész.

Jóvátételek.

I. Cím. Általános rendelkezések	166-474 cikk	67
I. melléklet		71
II „		72
III „		80
IV. „		82
V. „		86
VI. „		86
VII. „ Különleges határozmányok.....	175-179, cikk	88

IX. Rész.

Pénzügyi rendelkezések 180—199. cikk	87	
Melléklet	166. cikk	92
„	189 „	98

X. Rész.

Gazdasági feltételek.....	103	
I. Cím. Kereskedelmi összeköttetések	103	
I. fejezet. Vámszabályok, vámtételek és vámkorlátozások.....	200—208 cikk	103
II. „ Hajózás	209 „	107
III „ Tisztességtelen verseny.....	209—210 „	107
IV. „ A szövetséges és társult hatalmak polgáraival való bánásmód.....	211—214 „	108
V. „ Általános határozmányok	215—216 „	109
VI. „ Államszerződések	217—230 „	109
VII „ Tartozások	231 „	115
Melléklet	„	117
IV. „ Javak, jogok és érdekek	233 cikk	123
Melléklet		127
V. „ Szerződések, elévülések, ítéletek	234—238 cikk	133
Melléklet	„	136
VI. „ Vegyes választott bíróság „„	239—240 cikk	142
Melléklet	239. cikk	144
VB. „ Ipari tulajdon... —.....	241-245 „	146
VIII. „ A más államoknak átengedett területekre vonatkozó különleges rendelkezések	246—399 „	150

XI. Rész.

Léghajózás.....	260-267. cikk „	135
-----------------	-----------------	-----

XII. Rész.

Kikötők, víziutak és vasutak		137
I. Cím. Általános határozmányok	268—273. cikk	137
II. „ Hajózás		
I. fejezet. A hajózás szabadsága	274.	„ 159
II. „ A Dunára vonatkozó rendelkezések.....	275—292.	„ 160
III. „ Vízjogi kérdések.....	293.	„ 165
IV. „ Vasutak:		
I. fejezet. Az átmenet szabadsága Magyar- ország részére az Adriai ten- ger felé	294.	„ 166
II. „ A nemzetközi szállításra vonat- kozó rendelkezések... ..	295—299.	„ 167
III. „ Gördülő anyag	300.	„ 169
IV. „ Vasúti vonalak átengedése	301.	„ 169
V. „ Bizonyos vasúti vonalakra vonat- kozó rendelkezések.....	302—307.	„ 170
VI. „ Átmeneti intézkedések.....	308.	„ 173
VII. „ Távíró és távbeszélő	309-313.	„ 173
IV. „ Viták eldöntése és az állandó jellegű rendel- kezések felülvizsgálata.....	311-313.	„ 174
V. „ Különleges rendelkezés.....	314.	„ 175

XII. Rész.

Munka.....		176
I. Cím. A munka szervezése:		
I. fejezet. Szervezés	315—327. cikk	176
II. „ Működés.....	328—348.	„ 180
III. „ Általános szabályok.....	349—351.	„ 185
IV. „ Átmeneti intézkedések a Német- országgal 1919. június 28.-án kötött békeszerződés határozatai szerint	352—354.	„ 186
Melléklet:		
V. „ Általános elvek	355.	„ 187

XIV. Rész.

Különböző rendelkezések 336-364. cikk		189
---	--	-----

Pótlás a X. rész V. fejezetéhez [109. oldal]:

216. cikk.

Ha a magyar Kormány nemzetközi kereskedelemre vállalkoznék, akkor e tekintetben nem részesül a szuverenitás semmiféle jogában, előjogában vagy mentességében, sem nem tekintetik úgy, mint ezekben részes.

Az amerikai Egyesült Államok, a Britt birodalom, Franciaország, Olaszország és Japán,

mint oly hatalmak, melyek a jelen szerződésben szövetséges és társult Főhatalmakként vannak megjelölve

Belgium, Kína, Kuba, Nikaragua, Panama, Peru, Lengyelország, Portugália, Románia, a Szerb-Horvát-Szlovén Állam, Sziám és Cseh-Szlovákia,

melyek a fentnevezett Főhatalmakkal a szövetséges és társult hatalmakat képezik,

egyrésztől

és Magyarország

másrésztől;

tekintettel arra,

hogy a volt cs. és kir. osztrák-magyar Kormány kívánságára 1918. november 3-án a szövetséges és társult Főhatalmak a béke megkötésére Ausztria-Magyarországnak fegyverszünetet engedélyeztek,

tekintettel arra, hogy a szövetséges és társult hatalmakat szintén az a kívánság vezérli, hogy biztos, igazságos és tartós békét teremtsenek a háború helyébe, melybe néhányan közülük egymásután sodródtak bele, közvetve vagy közvetlenül Ausztria-Magyarország, ellen, s amely háború a volt Ausztria-Magyarország cs. és kir. Kormányának 1914. július 28-án történt hadüzenetében és Németország, mint Ausztria-Magyarország szövetségesé által gyakorolt ellenségeskedésben veszi eredetét,

tekintettel arra, hogy a volt osztrák-magyar monarchia ma megszűnt létezni és helyébe Magyarországon köztársasági Kormány lépett,

a Magas Szerződés-kötő Felek a következő teljhatalmú megbízottakat jelölték ki:

Az Amerikai Egyesült Államok elnöke:

Őfelsége, Nagybritannia, Írország és a britt tengerentúli területek egyesült királyságának királya és India császára:

A britt fennhatóság alatt álló Canada! állam
részéről:

Az Ausztráliai Szövetséges Állam részéről: ...

Az Új-zélandi angol fennhatóság alatt álló állam
részéről:

A Délafrikai Unió részéről:

India részéről:

A Francia Köztársaság elnöke:

őfelsége; az olasz királyi
őfelsége, Japán császára:

Őfelsége, Belgium királya:

A Kínai Köztársaság elnöke:

Kuba Köztársasága elnöke:

Őfelsége, a görög király:

Nicaraguai Köztársaság elnöke:

Panama Köztársaság elnöke:

A Lengyel Köztársaság elnöke:

A Portugál Köztársaság elnöke:

őfelsége, Románia királya:

őfelsége, a Szerbek, Horvátok és Szlovénok királya:

őfelsége, a sziámi király:

A Cseh-Szlovák Köztársaság elnöke:

A Magyar Köztársaság:

kik, miután kellő és helyes formában talált meghatalmazásait kicserélték, a következő határozatokban állapodtak meg:

A jelenlegi szerződés életbeléptével a hadi állapot megszűnik.

Ezen pillanattól kezdve és a jelenlegi szerződés feltételeinek fenntartása mellett, a szövetséges és a társult hatalmak és a magyar köztársaság között hivatalos összeköttetések fognak fennállni.

I. rész.

Népszövetségi megegyezés.

Megfontolva azt, hogy a nemzetek közötti közös munkára, a nemzetközi béke és biztonság elősegítésére fontos kötelezettségeket vállalni az iránt, hogy a döntést nem háború útján fogják keresni;

hogy az igazságra és becsületre alapított nemzetközi összeköttetések a teljes nyilvánosság elé kerüljenek;

hogy a nemzetközi jog előírásai, melyek ezentúl a kormányok tényleges magatartására vonatkozólag irányadóknak ismertetnek el, pontosan betartassanak;

hogy az igazságosság uralkodjék és az összes szerződési kötelezettségeket a szervezett népek kölcsönös összeköttetései folytán gondosan tiszteletben tartsák,

a magas szerződéskötő felek a jelenlegi megállapodást, mely a népszövetséget megteremti, elfogadják.

1. cikk.

A népszövetség eredeti tagjai azon alulírottak, akiknek nevei a jelenlegi megállapodás mellékletében vannak felsorolva, valamint ugyancsak az ezen mellékletben megnevezett államok, amelyek a jelen megállapodáshoz fenntartás nélkül, nyilatkozattétel által fognak csatlakozni, amely nyilatkozatot a megállapodás életbelépésétől számított 2 hónapon belül fogják a titkárságnál benyújtani és a szövetség többi tagjaival tudatni.

Valamennyi önrendelkező állam, fennhatóság alatt levő terület vagy gyarmat, amely a mellékletben nincsen felsorolva, a szövetség tagjává válhat, ha erre a Szövetséggyűlés kétharmada által engedélyt kap, azzal a feltétellel, hogy hatásos biztosítékot nyújt azon szándékának őszinteségére vonatkozólag, hogy nemzetközi kötelezettségeit szem előtt tartja és elfogadja a szövetség által megszabott, a katonai, tengeri s légi haderőket és felszereléseket illető rendelkezéseket.

A szövetség minden tagja 2 évi előzetes bejelentés mellett kiléphet a szövetségből, feltéve, hogy ezen időpontig összes nemzetközi kötelezettségeit, beleértve a jelen megállapodásban foglaltakat is, teljesítette.

2. cikk.

A Szövetséggyűlés a jelen megállapodásban körülírt tevékenységét egy állandó titkársággal bíró Szövetségtanács által gyakorolja

3. cikk.

A Szövetséggyűlés a szövetség tagjainak képviselőiből áll.

A Szövetséggyűlés meghatározott időpontokban ülésezik és ezenkívül mindannyiszor, ahányszor a körülmények megkívánják, a Szövetség székhelyén, vagy más kijelölt helyen.

A Szövetséggyűlés mindazon ügyekkel foglalkozik, amelyek a szövetség hatásköréhez tartoznak, vagy a világ? békét illetik.

A szövetség minden tagja csak három egyénnel képviseltetheti magát a Szövetséggyűlésen és csak egy szavazattal rendelkezik.

4. cikk.

A Szövetségtanács a szövetséges és társult főhatalmak képviselőiből és a Szövetség más 4 tagjának képviselőiből alakul. A szövetség ezen négy tagját a Szövetséggyűlés szabadon és tetszés szerinti időpontokban választja. A Gyűlés első kijelöléséig Belgium, Brazília, Spanyolország és Görögország képviselői tagjai a Szövetségtanácsnak.

A Szövetséggyűlés többségének beleegyezésével a Szövetségtanács a Szövetség más tagjait is kijelölheti, hogy a Szövetségtanácsban állandó képvisellel bírjon. Ugyanezen beleegyezés alapján a Szövetség azon tagjainak a számát, akiknek a Szövetséggyűlés a Szövetségtanácsban való képviseltetés jogát megadja, felemelheti.

A Szövetségtanács mindannyiszor összeül, valahányszor a körülmények kívánják, de évenként legalább egyszer a szövetség székhelyén, vagy más megjelölendő helyen.

A Szövetségtanács mindazon kérdésekkel foglalkozik, melyek a szövetség hatáskörébe tartoznak, vagy a viágbékét érintik,

A Szövetségnek minden, a Szövetségtanácsban nem képviselt tagja, valahányszor a Szövetségtanácsban oly kérdések merülnek fel, amelyek őt különösen érdeklik, felhívatik, hogy az üléseken való részvételre egy képviselőt küldjön, ki.

A Szövetségnek minden a Szövetségtanácsban képviselt tagja csak egy szavazattal bír és mindegyiknek csak egy képviselője lehet.

5. cikk.

A Szövetséggyűlés vagy a Szövetségtanács határhoaitainak meghozatalához az ülésen képviselt összes tagok hozzájárulása szükséges, amennyiben a szövetségi egyezmény vagy a jelen békeszerződés rendelkezései ezzel ellenkező más megállapodást nem tartalmaznak,

A Szövetséggyűlés vagy a Szövetségtanács ülésén felmerülő eljárási szabályok megállapítása, ideértve bizonyos speciális kérdések megvizsgálására kiküldött bizottságok kinevezését is a Szövetséggyűlés vagy a Szövetségtanács hatáskörébe tartozik és ezt a jogot az ülésen képviselt szövetségi tagok többsége által gyakorolja.

A Szövetséggyűlés illetőleg Szövetségtanács első összejövetele az Amerikai Egyesült Államok elnökének meghívására fog történni.

6. cikk.

Az állandó Titkárság a szövetség székhelyén van. Tagjai a Főtitkárból, a titkárokból és a megfelelő személyzetből állanak.

Az első Főtitkárt a jelen szerződés nevezi meg a mellékletben, a jövőben pedig a Főtitkárt a Szövetséggyűlés többségének hozzájárulásával a Szövetségtanács fogja kinevezni.

A titkárokat és a titkári hivatal személyzetét, a Szövetségtanács hozzájárulásával a Főtitkár nevezi ki.

A Szövetség Főtitkára egyúttal a Szövetséggyűlés és a Szövetségtanács főtitkára is.

A Titkárság költségeit a szövetség tagjai a nemzetközi Világposta egyesület hivatala által megállapított részesezés szerint viselik.

7. cikk.

A szövetség székhelye Genf.

A Szövetségtanács jogosult, székhelyét bármikor más tetszés szerinti helyre áttenni.

A Szövetség összes hivatalaiban, beleértve a Titkárságot is, férfi és nő hivatalnokok egyaránt alkalmazhatók.

A Szövetség tagjainak képviselői és hivatalnokai hivatalos ténykedésük alatt a diplomata-immunitásukat és előjogaikat [privileges] élvezik.

A Szövetség tulajdonát képező vagy annak hivatalos használatára szolgáló épületek és dolgok sérthetetlenek.

8. cikk.

A Szövetség tagjai alapelvül ismerik el, hogy a béke fenntartása céljából a nemzetek hadikészültségének olyan minimumra való csökkentése szükséges, mely egyaránt megfelel a nemzeti biztonság és a közös eljárás által elrendelt nemzetközi kötelezettségek kívánalmainak.

A Szövetségtanács minden egyes állam földrajzi helyzetének és különleges körülményeinek tekintetbevételével, elkészíti a nemzeti hadseregek csökkentésének terveit, azokat az illető államok kormánya elé terjeszti megvizsgálás és határozathozatal céljából.

Ezek a tervezetek legalább minden 10 évben újabban átvizsgálandók és szükség esetén revízió alá veendőek.

A hadifelkészültségnek ilyen módon megállapított határait a különböző kormányok által való elfogadásuk után, a Tanács felhatalmazása nélkül nem lehet túlhaladni.

Miután a lőszer és a hadianyag magánúton való gyártása súlyos aggodalmakra ad okot, a Szövetségtanácsot a Szövetség tagjai megbízzák, hogy az ebből származó káros következmények ellen megfelelő rendszabályokról gondoskodják a Szövetség azon tagjai szükségletének tekintetbevételével, akik nincsenek abban a helyzetben, hogy a saját biztonságukra szükséges lőszert és hadianyagot előállítsák.

A Szövetség tagjai kötelezik magukat arra, hogy felszereléseiknek állománya, a hadsereg, flottára és a légi szolgálatra vonatkozó programjaik, valamint a báborus célokra használható iparágak helyzete felől egymásnak a legnyitabban és legteljesebb módon felvilágosítást adnak.

9. cikk.

Állandó bizottság alakul abból a célból, hogy a Szövetségtanácsnak az 1. és 8. cikk határozatainak kivételében és egyáltalában a hadsereg, flotta és légi szolgálat kérdéseiben tanáccsal szolgáljon.

10. cikk.

A Szövetség tagjai kötelezik magukat arra, hogy a Szövetség minden tagjának területi épségét, jelenlegi politikai függetlenségét tiszteletben tartják és minden külső támadás ellen megóvják. Támadás, fenyegetés, vagy támadás veszélye esetére a Szövetségtanács gondoskodik az ezen kötelezettek keresztülvitelére szükséges intézkedésekről

11. cikk.

Kifejezetten kimondatik, hogy minden háború, vagy háborúval való fenyegetés, tekintet nélkül arra, hogy az a szövetség valamely tagját közvetlenül vagy közvetve fenyegeti-e, az egész Szövetség érdekébe vág és hogy ez utóbbi öteles a népek békéjének hatásos fentartására az alkalmas intézkedéseket megtenni. Ilyen esetben a Főtitkár a Szövetség bármely tagjának indítványára a Szövetségtanácsot haladéktalanul összehívja.

Kimondatik továbbá, hogy a Szövetség minden tagjának jogában áll a Szövetséggyűlés, vagy a Szövetségtanács figyelmét barátságos módon felhívni minden oly körülményre, mely alkalmas arra, hogy a nemzetközi viszonyokat befolyásolja és amely ennek következtében azzal fenyegetne, hogy a békét vagy a nemzetek közötti egyetértést, melytől a béke függ, megzavarja.

12. cikk.

A Szövetség összes tagjai megállapodnak abban, hogy a közöttük esetleg felmerülő vitás kérdéseket, amelyek szakadáshoz vezethetnek, vagy a döntőbírótság, vagy a Szövetség-tanács vizsgálata alá bocsájtják. Megegyeznek továbbá abban, hogy semmi esetben sem kezdenek háborút előbb, mint három hónappal a bíróság ítélete, vagy a Szövetség-tanács döntése után.

Az ezen cikkben felsorolt összes esetekben a döntő-bírák ítéletének megfelelő határidőn belül kell meghozatnia és a Szövetség-tanácsnak jelentését hat hónapon belül kell megtennie azon naptól számítva, amelyen a vitás esettel foglalkozni kezdett.

13. cikk.

A Szövetség tagjai megállapodnak abban, hogy ha közöttük oly vitás eset merül fel, mely nézetük szerint választott bíróság általi megoldást megenged, amely azonban diplomáciai utón kielégítő módon nem szabályozható, a kérdést a maga egészében választott bíróság elé terjesztik.

Oly kérdésekül, amelyek általában a választott bíróság útján megoldhatók, a következő vitás esetek tekintetnek: valamely szerződés értelmezése, a nemzetközi jog minden pontja, minden olyan tény, mely ha meg lenne állapítva, valamely nemzetközi kötelezettség megszegését jelentené, vagy a jóvátétel terjedelme és módja, mely egy ilyen sérelem esetében teljesítendő volna. A választott bíróságot, melyhez a vitás eset kerül, a felek határozzák meg, ha erre nézve egy előbbi megállapodásban még nem egyeztek volna meg.

A Szövetség tagjai kötelezik magukat, hogy hiven és hűségesen végrehajtják a döntést és hogy nem indítanak háborút a szövetség egy olyan tagja ellen sem, amely a döntésnek aláveti magát. Abban az esetben, ha a döntést nem hajtják végre, a Szövetség-tanács a végrehajtás biztosítására megfelelő intézkedéseket indítványoz.

14. cikk.

A Szövetség-tanácsot megbízzák egy állandó nemzetközi bíróság tervének a kidolgozásával és annak a Szövetség tagjai elé való terjesztésével. Ez a bíróság az összes felek által elő-terjesztett, nemzetközi jellegű vitás esetekben illetékes. Véleményt fog adni minden olyan vitás esetről és pontról is, amelyeket a Szövetség-tanács, vagy a Szövetséggyűlés terjeszt elébe.

15. cikk.

Ha a szövetség tagjai között vitás eset merül fel, mely szakadásra vezethetne, a Szövetség tagjai megállapodnak abban, hogy a vitás esetet — amennyiben ezt nem bocsájtják a

13. cikkben megnevezett választott bíróság döntése alá, — a Szövetségtanács elé terjesztik. E célból elegendő, ha a felek egyike a Főtitkárral közli a vitás esetet; ez azután minden szükséges lépést megtesz a tüzetes vizsgálás érdekében.

A felek kötelesek az esetet minden hozzátartozó tényre és bizonyítékkal együtt a legrövidebb idő alatt közölni, aminek azonnali nyilvánosságra hozatalát a Szövetségtanács elrendelheti.

A Szövetségtanács igyekezni fog a vitás kérdés rendezését biztosítani. Ha törekvései eredményesek, a tényállást a szükséges magyarázatokkal és a rendezés módjával együtt nyilvánosságra hozza oly mértékben, amint azt célravezetőnek tartja.

Ha a vitás esetet nem lehet békésen elintézni, akkor a Szövetségtanács egyhangú vagy többségi határozat alapján jelentést szerkeszt róla s azt nyilvánosságra hozza, hogy ismertesse a vitás esettel összefüggő körülményeket és azokat az indítványokat, amelyeket az eset megoldására nézve a legméltányosabbaknak és a legmegfelelőbbeknek ajánl.

A Szövetségnek minden a Szövetségtanácsban képviselt tagja hasonló módon nyilvánosságra hozhatja a vitás eset tényállásának előadását és ehhez fűzött következtetéseit

Ha a Szövetségtanács jelentését egyhangúlag elfogadják, (a felek képviselőinek szavazatai nem számítanak bele az egyhangú szavazásba] a Szövetség tagjai kötelezik magukat, hogy egy oly fél ellen nem viselnek háborút, mely a jelentés következtetéseire alkalmazkodik.

Ha a Szövetségtanácsnak nem sikerül minden tagját — a vitában álló felek képviselőinek kivételével — jelentésének elfogadására bírni, a Szövetség tagjai fenntartják maguknak azt a jogot, hogy akképpen cselekedjenek, amint azt a jog és az igazság megőrzésére szükségesnek látják.

Ha az egyik fél azt állítja és a Szövetségtanács elismeri hogy a fél a nemzetközi jog szerint kizárólag maga illetékes a vitás esetben, a Szövetségtanács ezt egy jelentésben megállapítja anélkül, hogy maga bármiféle megoldást ajánlana.

A Szövetségtanács minden a jelen cikkben megnevezett esetben a vitás kérdést a Szövetséggyűlés elé terjesztheti. Épen így tartozik a Szövetséggyűlés a felek egyikének a kívánatára a vitás kérdéssel foglalkozni. A kívánságot 14 napon belül kell tudatni, azon naptól számítva, amelyen a vitás kérdés a Szövetségtanács elé terjesztett.

Minden a Szövetséggyűlés elé terjesztett esetben, a jelen cikknek és a 12. cikknek minden határozata, mely a Szövetségtanács tevékenységére és hatáskörére vonatkozik, a Szövetséggyűlés hatáskörére és tevékenységére vonatkozólag is hasonló módon nyírt alkalmazást. A Szövetséggyűlés által szerkesztett jelentésnek, amely a Szövetségtanácsban képviselt népszövetségi tagok jóváhagyásával és a Szövetség többi tagjai (minden esetben a vitában álló felek kivételé-

vel többségének hozzájárulásává] jött létre, ugyanazon hatálya van, mint a Szövetségtanács összes tagjai által [kivéve a felek képviselőit) egyhangúlag elfogadott jelentésnek.

16. cikk.

Ha a Szövetség egyik tagja azon kötelezettségek ellenére, melyeket a 12., 13. és 15. cikk szerint magára vállalt, a döntést háború útján keresné, ipso facto olybá fog tekintetni, mintha háborús cselekményt követett volna el a Szövetség valamennyi tagja ellen. Ez utóbbiak kötelezik magukat, hogy vele kereskedelmi és pénzügyi összeköttetéseiket haladéktalanul megszüntetik, a saját államuk kötelékébe tartozók és a szerződést szegő állam hozzátartozói között minden közlekedést betiltanak, minden pénzügyi, kereskedelmi, vagy személyes összeköttetést a saját és a másik állam hozzátartozói között — tekintet nélkül arra, hogy a Szövetség tagja-e vagy sem — megszakítanak.

Ez esetben a Szövetségtanács köteles a különböző érdekeltekormányokkal tudatni, hogy a szövetség tagjai milyen szárazföldi, tengeri és légi haderővel járuljanak hozzá részesezésükkel a felfegyverzett hatalomhoz, mely a szövetségi kötelezettségek megtartásának biztosítására van hivatva. A Szövetség tagjai továbbá megegyeznek, hogy az ezen cikk alapján eszközöndő gazdasági és pénzügyi intézkedések keresztülvitelében kölcsönösen támogatni fogják egymást, hogy az ezzel járó veszteségek és hátrányok a minimumra csökkenjenek. Ép így kölcsönösen támogatják egymást az ellenállásban, minden különleges intézkedés ellen, amelyet a szerződészegő állam egyikük ellen intéz. Megfelelő intézkedéseket tesznek azon haderők területükön való átvonulásának a megkönnyítésére, melyek a Szövetség valamelyik olyan tagjáié, amely a közös eljárásban résztvesz, hogy a szövetségi kötelezettségeknek megtartását biztosítsa. Minden tag, mely a megállapodásból származó kötelezettségek elleni sérelemmel vádolható, a Szövetséggyűlésből kizárható. A kizárás a Szövetséggyűlés minden más tagjának a Szövetségtanácsban levő képviselőjének szavazata alapján történik.

17. cikk.

Ha két állam között, melyek közül csak az egyik tagja a Szövetségnek, vagy egyikük sem az, vitás eset támad, az állam, vagy az államok amelyek nem tagjai a Szövetségnek, felszólítatnak, hogy a vitás eset megoldása céljából a Szövetséggyűlés tagjaira nézve főnnálló kötelezettségeknek vessék alá magukat és pedig oly feltételek alatt, amelyeket a Szövetségtanács igazságosaknak tart. Ha ezen felszólításnak eleget tesznek, akkor a 12. és 16. cikk határozatai^ mérvadó, azon változtatások fenntartásával, melyeket a Szövetségtanács szükségeseknek tart.

E felszólítás elküldése után a Szövetségtanács azonnal vizsgálatot indít a vitás eset körülményeire vonatkozólag és azon intézkedést indítványozza, melyet az adott esetben a legjobbnak és leghatásosabbnak tart.

Ha a felszólított állam visszautasítja, hogy a vitás eset elintézésénél a Szövetség tagjainak kötelezettségeit magára vegye és ha a Szövetség egy tagja ellen háborút indít, akkor a 16. cikk rendelkezései nyerne rá vonatkozólag alkalmazást.

Ha mindkét fél vonakodik a felszólításnak, eleget tenni, hogy a Szövetség tagjának kötelezettségeit a vitás eset elintézésénél magára vállalja, akkor a Szövetségtanács minden olyan intézkedést és indítványt megtehet amelyek az ellenségeskedés és a vita megszüntetésére alkalmasak.

18. cikk.

Minden nemzetközi szerződés vagy minden nemzetközi kötelezettség, melyei: a szövetség bármely tagja a jövőben magára vesz, haladéktalanul beiktatandó a Titkárságnál és általa, mihelyt lehetséges, nyilvánosságra hozandó. A Titkárságnál való beiktatás előtt ezen nemzetközi szerződések vagy kötelezettségek egyike sem jogerős,

19. cikk.

A gyűlés időnként felhívhatja a Szövetség tagjait a keresztlühetetlenné vált szerződések és olyan nemzetközi állapotok újból való megvizsgálására, amelyek a világbéke fenntartását veszélyeztetnék.

20. cikk.

A Szövetség tagjai elismerik és pedig mindegyik az őt illető mértékben, hogy a jelenlegi megállapodás, minden egymás közt való kötelezettséget és megállapodást megszüntet, amelyek a Szövetség határozataival össze nem egyeztethetők és ünnepélyesen kötelezik magukat, hogy a jövőben ilyeneket nem kötnek többé.

Ha egy tag a Szövetségbe való belépése előtt oly kötelezettségeket vállalt, melyek a megállapodás határozataival nem egyeztethetők össze, kötelessége, hogy haladéktalanul intézkedjék, hogy magát ezen kötelezettségek alól felszabadítsa.

21. cikk.

A nemzetközi megegyezések, melyek a béke fenntartását biztosítják, úgy mint a választott bíróságok iránti szerződés és a bizonyos területekre vonatkozó megegyezések [Monroe-elmélet] nem tekintetnek a jelenlegi megállapodás egy határozatával sem össze nem egyeztethetőnek,

22. cikk.

Oly gyarmatokra és területekre nézve, melyek a háború következtében megszűntek azon államok fennhatósága alá tartozni, melyek előbb uralkodtak felettük, s amelyeken oly népek laknak, amelyek a mai világ különösen nehéz viszonyai között még nem képesek önmagukat kormányozni, a következő alapelvek nyernek alkalmazást. Ezen népek jóléte és fejlődése a civilizáció szent feladatát képezi és célszerűnek látszik, hogy a jelenlegi megállapodásban ezen feladat végrehajtása biztosíttassék.

Ezen alapelv gyakorlati megvalósítására vezető legjobb út az e népek fölötti gyámságnak az előrehaladott nemzetekre való átruházása, amelyek segédeszközeik, tapasztalataik vagy földrajzi helyzetüknél fogva leginkább képesek és hajlandók ennek a felelősségnek vállalására és a gyámság viselésére, mint megbízottak a Szövetség nevében.

A megbízatás jellege ez illető nép fejlődési foka, a terület földrajzi fekvése, gazdasági viszonyai és minden más hasonló körülmény szerint különböző kell, hogy legyen.

Bizonyos közösségek, melyek valamikor az Ottoman Birodalomhoz tartoztak, a fejlettségnek oly fokát érték el, hogy létezésük, mint független nemzet, egyelőre elismerhető, azon feltétellel, hogy egy megbízott tanácsai és támogatásai vezessék igazgatásukat oly időpontig, míg képesek lesznek saját magokat kormányozni. A megbízott választásánál az illető közösség kívánságait kell első sorban tekintetbe venni

Az a fejlődési fok, amelyen más népek, különösen a középafrikaiak állanak, azt követeli, hogy a Megbízott a terület igazgatását oly feltételek mellett vegye át, amelyek bizonyos visszaélések, mint a rabszolga-, fegyver- és szeszereskedés megtiltásával együtt a lelkiismereti és vallásszabadságot biztosítják, csakis azon korlátozásokkal, melyeket a rend fenntartása és a jó erkölcs követel, továbbá az erődök létesítésének, vagy hadi- vagy flottatámpontok teremtésének, valamint a bennszülöttek katonai kiképzésének, [kivéve rendőrségi és országvédelmi célokra] megtiltásával. E feltételek a Szövetség más tagjainak is egyenlően biztosítják az árucseré és kereskedelem azonos feltételeit.

Végül vannak oly területek, mint Délnyugatafrika és a Csendes óceán déli részének bizonyos szigetei, amelyek csekély sűrűségű népességüknél fogva, csekély terjedelmük, a civilizáció központjaitól való távollétük, a Megbízott területe mellett való földrajzi helyzetük vagy más körülményeknél fogva, legkedvezőbbben a Megbízottnak törvényei szerint, területének integráns alkatrésze gyanánt igazgathatók, azon biztosítékok fenntartása mellett, amelyek a bennszülött lakosság érdekében már fentebb felsoroltattak.

Mindenesetre a Megbízott köteles a felügyeletére bízott területről évenként a Szövetség tanácsának jelentést tenni.

Ha a hatalmi jognak, felügyeletnek és igazgatásnak mértéke, melyet a Megbízott gyakorolni fog, egy előbbi, szövetség tagjai közti megállapodásnak nem képezte tárgyát, ezenpntok felől a Szövetségtanács kifejezetten fog határozni.

Allandó bizottság feladata lesz a Megbízottak évi jelentéseit átvenni és megvizsgálni és a Szövetségtanács előtt a megbízások végrehajtására vonatkozó minden kérdésben véleményt nyilvánítani.

23. cikk.

A már fennálló vagy a jövőben kötendő nemzetközi megállapodások határozataival egybehangzóan és azok fenntartása mellett a Szövetség tagjai:

a) igyekezni fognak, hogy férfiak, asszonyok és gyermekek számára a méltányosságnak és humanitásnak megfelelő munkafeltételeket biztosítsanak és fenntartsanak, úgy saját területükön, mint minden olyan területen, amelyre kereskedelmi- vagy ipari öszeköttetések kiterjednek és e célból a szükséges nemzetközi szervezeteket létesítsék és fenntartsák;

b) kötelezik magukat, hogy az igazgatásuk alá bocsajtott területek bennszülött lakosságának igazságos bánásmódot biztosítsanak;

e) megbízzák a Szövetséggyűlési azon egyezmények főfelügyeletével, melyek a nő- és gyermekkereskedelemre, valamint az ópium és más veszedelmes gyógyszerek kereskedésére vonatkoznak;

d) megbízzák a Szövetséggyűlést a fegyver- és muníciókereskedés felügyeletével azon országokkal szemben, melyekben az általános érdek ezt a felügyeletet megkívánja;

e) meg fogják tenni a szükséges intézkedéseket, hogy a közlekedés valamint az átmeneti forgalom szabadságát és a Szövetséggyűlés valamennyi tagja kereskedelmének igazságos kezelését biztosítsák és fenntartsák, tekintettel az 1914— 18-iki háború által az elpusztított vidékeken keletkezett különös szükségletekre;

f) azon lesznek, hogy nemzetközi jellegű intézkedéseket tegyenek a betegségek elhárítására és leküzdésére.

24. cikk.

Az összes nemzetközi hivatalok, melyek ezelőtt kollektív szerződés alapján voltak felállítva, a felek beleegyezésének esetén a Szövetséggyűlés fennhatósága alá állítatnak. Minden más nemzetközi hivatal és az összes nemzetközi ügyek rendezésére hivatott minden bizottság, mely ezentúl létesítetik, a Szövetséggyűlés fennhatósága alatt fog állani.

Általános nemzetközi jellegű megegyezések által szabályozott ügyeknél, melyek azonban sem Bizottsá-

goknak, sem nemzetközi hivataloknak nincsenek alárendelve, köteles a Szövetség Titkársága, ha a felek azt kívánják és ha a Szövetségtanács beleegyezését megadja, minden alkalmas felvilágosítást összegyűjteni és megadni, valamint minden szükséges és kívánatos segílyt nyújtani.

A Szövetségtanács elrendelheti, hogy bármely a Szövetségtanács fennhatósága alatt működő hivatal vagy bizottság költségeit a Titkárság viselje.

25. cikk.

A Szövetséggyűlés tagjai kötelezik magukat, hogy a Vöröskereszt Egylet elismeri önkéntes nemzeti szervezeteinek létesítését és működését elősegíteni és támogatni fogják, minthogy ezek célja az egészségi állapotok javítása, betegségek elhárítása és a szenvedések enyhítése az egész világon.

26. cikk.

Jelen megegyezésben történt változások azonnal hatályba lépnek, mihelyt a Szövetségtanács tagjai, melynek képviselői a Szövetségtanácsot alkotják és azok többsége, melyeknek képviselői a gyűlést alkotják, azokat helyben hagyják.

A Szövetség minden tagjának szabadságában áll a megegyezés változtatását el nem fogadni, mely esetben azonban megszűnik a Szövetségtanács tagja lenni.

Függelék.

I. A Szövetség eredeti tagjai:

Amerikai Egyesült Államok	Haiti
Belgium	Hedzsasz
Bolívia	Hondurász
Brazília	Olaszország
Brit Birodalom	Japán
Kanada	Libéria
Ausztrália	Nikaragua
Dél-Afrika	Panama
Új-Zeland	Peru
India	Lengyelország
Kína	Portugália
Kuba	Románia
Equador	Szerb-Horvát-Szlovén állam
Franciaország	Sziám
Görögország	Cseh-Szlovákia
Guatemala	Uruguay

A szövetségbe való belépésre meghívott államok:

Argentína	Hollandia
Chile	Perzsia
Columbia	Salvator
Dánia	Svédország
Spanyolország	Svájc
Norvégia	Venezuela
Paraguay	

II. A nemzetek szövetségének első vezértitkára:

A tiszteletreméltó Sir Drumond James Eric K, C. M, G.E. C. B.

Magyarország határai*

27. cikk.

Magyarország határai a következőképen állapítatnak meg: [lásd a csatolt térképet]

1. A u s z t r i á v a l:

Egy Antonienhoftól [Köpcsénytől keletre) nyugatra kb. egy km. távolságnyra választott ponttól, amely találkozó pontja Magyarország, Ausztria és a Cseh-Szlovák állam határának, délre a 115. felmérési pontig, kb. 8 km.-re dél-nyugatra Mosonszentjánostól;

egy a helyszínen megállapítandó vonal, mely teljesen magyar területen hagyja a Oroszvár—Csornai vasútvonalat, és Horvátjárfalutól és P. Somorjától nyugatra, Köpcsény, Németjárfalu, Miklóshalma és Mosontarcsa községektől keletre vonul;

innen nyugat felé a Fertő tó déli partjának egy Fertőboz és Hidegség közt választandó pontjáig;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Pomogytól délre vonul Magyarországnak hagyva az egész Fő-csatornát és a helyiérdekű vasútvonalat, mely Mexiko állomásról észak-nyugat felé vezet. A vonal átvágja a Fertő tavat érintve délen §a 117. felmérési ponttal jelzett szigetet;

innen dél felé a 265. felmérési pontig [Kamenje] kb. 2 km.-re délkeletre Fülestől;

egy a helyszínen megállapítandó vonal, mely Czenkői és Fülestől keletre, Német-Peresztegtől és Kövesettől nyugatra vonul;

innen délnyugat felé a 883 felmérési pontig [írott kő] kb. 9 km.-re délnyugatra Kőszegtől;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Locsmánd, Ólmod és Lieb ingtől délkeletre, Kőszegtől és az e helységből Salamonfára vezető úttól délnyugatra vonul;

innen dél felé a 234. felmérési pontig, kb. 7 km.-re észak-északkelet irányban Pinkaminszenttől;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Rohonc-tól és Nagynardától keletre, Bucusu és Dozmattól nyugatra, ezután a 273., 260. és 241. felmérési pontokon át megy;

innen általában délnyugati irányban a 353. felmérési pontig kb. 6 km.-re észak-északkelet irányban Szentgotthárdtól;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Nagysároslak és Pinkaminszent között, Karacsfa, Németbükkös és Zsamand községektől délre, azután a 323. felmérési ponton [Hochkogel] át vonul;

innen délnyugati irányban egy a Rába és a Mura vízválasztó vonalán a két folyó medencéje között megállapítandó pontig, Tokától körülbelül 2 km.-re keletre. Ez a pont közös találkozó pontja Ausztria, Magyarország és a Szerb-Horvát-Szlovén államnak;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Rába-keresztur, Németlak és Nagyfalva községektől keletre, a Radkersburg-Szentgotthardi úttól nyugatra a 353 felmérési ponton át vezet. [Janke B.J

2. A S z e r b - H o r v á t - S z l o v é n á l l a m m a l ;

A fentebb meghatározott ponttól kelet felé a 313. felmérési pontig, kb. 10 km.-re Szentgotthárdtól délre;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, amely általában az északra fekvő Rába s a déli Mura medencéjét elválasztó vonalat követi;

innen délfelé a 295. felmérési pontig [kb. 16 km.-re Muraszombattól északkeletre];

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Nagydolány, Orihodos, ennek vasútállomása, Kapornak, Domonkosra és Kisszerdahely községektől keletre, Kotormány és Szomoróctól nyugatra, a 319. és 291. felmérési pontokon át halad;

innen délkelet felé a 209. felmérési pontig, kb. 3 km-re Nemesnéptől nyugatra;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely általában követi északon a nemesnépi, délen a kebelei medence határvonalát;

innen dél-délkelet irányban, egy a Lendva folyón választandó pontig, a 265. felmérési ponttól délre:

egy a helyszínén megállapítandó vonal amely Kebeleszentmárton, Zsitkócz, Gönterháza, Hidvég, Csente és Pince községektől keletre, Lendvajakabfa, Bödeháza, Gáborjánháza, Dédes és Lendvaujfalutól nyugatra, húzódik;

innen délkelet felé;
 a Lendva folyása [mentén] lefelé;
 azután a Mura folyása [mentén] lefelé;
 azután a régi magyar-horvát határ találkozó pontjáig,
 kb. 1600 km.-re felfelé a Gyékény es-Koproncai vasúti
 hídtól;

a Dráva folyása;

innen délkeleti irányban egy Mihojalodolnjitól kb. 9
 km.-re keletre választandó pontig;

Magyarország és Horvát-Szlavonország régi közigaz-
 gatási határa, mégis oly módon kijavítva, hogy a Gyékényes-
 barcsi vasútvonal a gólai állomással egyetemben teljesen
 magyar területre essék;

innen keleti irányban a 93. felmérési pontig, kb. 3
 km.-re délnyugatra Baranyavártól;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, amely Torjánoz,
 Lőcs és Benge községektől északra, Kásád, Ilocska és
 Beremendtől, valamint ez utóbbinak vasútállomásától délre
 vonul;

innen északkeletre, egy a Duna folyása mentén a 169
 felmérési ponttól [Kiskőszeg] kb. 8 km.-re északra válasz-
 tandó pontig;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Baranya-
 vártól, Főherceglaktól és Dalyoktól nyugatra [a Szerb-
 Horvát-Szlovén államnak juttatva a Baranyavártól északra
 közvetlenül elágazó, a két első helységet összekötő vasút-
 vonalat] és Ivándárda, Sarok, Udvar és Izabellaföldtől [s
 ennek vasútjától] keletre vonul;

innen kelet-északkelet irányban egy a Kígyós patak
 mentén választandó pontig;

egy a helyszínén megállapítandó vonal Hercegszántó
 és Bereg között;

innen kelet-északkelet irányban egy a Kígyós patak
 mentén választandó pontig kb. 3 km.-re kelet-északkelet
 irányban Bácsmadaras állomástól;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely nagyjá-
 ban a Kígyós patak folyását követi, azonban Rigycát észak-
 ról kerüli meg;

innen kelet-északkelet irányban a Tisza egy holt ágá-
 nak partjáig, kb. 57-2 km.-re kelet-északkelet irányban Hor-
 gos állomástól;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Kunbajá-
 tól délre vonul, a Szabadka-bácsalmási vasút vonalat kb. 1500
 m.-re keletre Csikéria állomástól átvágja, áthalad a Szabadka-
 kiskunhalasi vasútvonalon, Kelebia állomástól 3 km.-re délre,
 Horgostól és vasútállomásától északra, Röszeszentmihálytól
 pedig délre vonul;

innen délkeletre a Tiszáig;

a holtág közép vonala;

innen felfelé kb. 5 km. távolságra a helyszínén választandó pontig:

a Tisza folyása;

innen általában keletre egy a helyszínén választandó, Kiszombor állomástól kb. 4 km-re délnyugatra eső pontig, a 84. felmérési ponttól megközelítőleg kelet-délkelet, a 83. felmérési ponttól dél-délnyugat irányban;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Gyála és Öszentiván, továbbá Óbéb és Kübekháza közt vonul;

ez a pont találkozóhelye Románia, Magyarország és a Szerb-Horvát-Szlovén állam határainak.

3. Romániával:

A fentebb meghatározott ponttól kelet-északkelet irányban egy a Maros vonalán a Makó-szegedi vasútvonal hidjától kb. 3500 m-re felfelé megállapítandó pontig:

egy a helyszínén megállapítandó vonal;

innen délkeletre, azután északkeletre egy a nagylaki állomástól kb. 1 km-re délre választandó pontig;

a Maros folyásától feljebb;

innen északkeletre Csanád- és Aradmegye kiszögelléséig Németperegőtől észak-északnyugatra;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Nagylak s annak vasútállomása között vonul;

innen kelet-északkelet irányban egy Battonya és Tornya községek között választandó pontig;

ez a megyehatár Németperegőtől és Kisperegőtől északra;

innen a 123. felmérési pontig [kb. 1200 m-re keletre Magosligettől], amely Magyarország Románia és a Cseh-Szlovák állam rutén területe határainak találkozópontja;

egy a helyszínén megállapítandó vonal Nagy varjastól, Kisvarjastól és Nagyiratostól nyugatra, Dombegyháztól, Kevermestől és Elektől keléire, Ötllakától, Nagypéltől, Gyulavarsándtól, Anttól és Hlyétől nyugatra, Gyulától, Gyulaváritól és Kötegyántól keletre; a vonal átvá gja a Nagyszalonta—gyula-i vasútvonalat kb. 12 kilométerre Nagyszalontától a két elágazás között, amelyet ez a vonal keresztezése képez a Szeghalom—erdőgyarak-i vonallal; a határ Méhkeréktől keletre, Nagyszalontától és Marciházától nyugatra vonul, Gesztől keletre, Atyástól, Oláh-Szent-Miklóstól és Rojttól nyugatra, Ugra és Harsánytól keletre, Körösszeg és Köröstarjántól nyugatra, Szakáltól és Berek-Böszörménytől keletre, Borstól nyugatra, Ártándtól keletre, Nagyszántótól nyugatra, Nagykerékítől keletre, Peibárthidától és Bihardiószegtől nyugatra, Kismarjától keletre, Csokalytól nyugatra, Nagylétától és Almosdtól keletre, Érselindtól nyugatra, Bagamértől keletre, Erkenéztől és Ermihályfalvától nyugatra, Szent-György- Abránytól és Peneszlektől keletre, Szaniszlótlól, Berecsomaköztől, Fénytől, Csanálostól, Börvélytől és Domahidától

nyugatra, Vállajtól keletre, Csenger-Bagostól és Óvárítól nyugatra, Csenger-Ujfalutól keletre, Darától nyugatra, Csengertői és Komlód-Tótfalutól keletre, Petétől nyugatra, Nagyécztől keletre, Száraz-Berektől nyugatra, Méhtelektől, Garbolcztól és Nagyhódostól keletre, Fertős-Almástól nyugatra, Kishódostói keletre, Nagy-Paládtól nyugatra, Kis-Paládtól és Magasiigetiől keletre.

4. A Cseh-Szlovák állammal (Lásd az osztrák katona térképet franciában: 1:200,000, 40° 48' Munkács, 39° 48' Debrecen és 39° 49' Kassa.)

A fentebb meghatározott 123. felmérési ponttól északnyugati irányban egy a Batár patakon Magosligettől kb. 1 km-re kelet felé meghatározandó pontig;

egy a helyszínén megállapítandó vonal;

innen a Batár folyásától lefelé:

azután egy a Badaló alatt, e faluhoz közei választandó pontig;

a Tisza folyásától lefelé;

innen észak-északnyugat irányban egy Daróctól északkeleti irányban kijelölendő pontig;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely a Cseh-szlovák állam rutén területének juttatja Badaló, Csorna, Macsola, Asztély, Beregdéda helységeket s Magyarországnak Beregsurányt és Darécztot:

innen északnyugatra a Fekete Víz és a Csaronda összefolyásáig;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely átmegy a 179. felmérési ponton és a rutén területhez fűzi Mezőkászony, Lónyai Tn., Degenfeld Tn., Helyén, Korváthi Tn. és Komjáthy Tn. helységeket, s a magyar területhez Kerek-Gorond Tn. Berki Tn. és Barabás helységeket;

innen a Csaronda folyása egy a szabolcsi és beregi megyehatárnál feljebb választandó pontig;

innen a vonal nyugat felé megy a Tisza folyásáig, ahol metszi az említett, a jobb partról jövő megyehatárt";

egy a helyszínen megállapítandó vonal;

innen lefelé egy Tárkány községtől kelet-délkelet irányban választandó pontig;

a Tisza folyása;

innen általában nyugatra a Ronyva folyásának egy pontjáig, amely kb. 3 km 700 m-re fekszik északra a Sátoraljaújhely város és az állomás közt álló hídtól;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely a Cseh-Szlovák állammal juttatja a következő helységeket: Tárkány, Perbenyik, Őrös, Kiskövesd, Bodrogszerdahely, Bodrogszög és Borsi, Magyarországnak a következőket: Damoc, Láca, Rozvágy, Pácm, Karos, Felsőberecki, átvág a Bodrogon és metszi a Sátoraljaújhelytől délkeletre fekvő vasúthárom-

szöveget s oly midőn vonul el e város keleti oldalán, hogy az egész Kassa—csapi vonal a Cseh-Szlovák állam területére essék;

innen felfelé a 125. felmérési pontig, kb. 1500 m.-re déli irányban Alsómihályitól;

a Rónyva folyása;

innen északnyugat felé a Hernád azon pontjáig, melylyel szemben a jobb parton s 167. felmérési pont található Abaujnádasdtól délnyugatra;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely nagyjából a keleti Ronyva és a nyugati Bozsva folyók vízválasztóját követi, azonban kb. 2 km.-re keletre vonul Pusztafalutól, a 896. felmérési pontot délnyugat felé megkerüli, a 424. felmérési pontnál metszi a Kassa—sátoraljai országotat és Abaujnádasdtól délre vonul;

innen lefelé egy Abaujvártól kb. 1500 m.-re délnyugatra választandó pontig;

a Hernád folyása;

innen nyugatra a 330. felmérési pontig, kb. 1500 m.-re dél-délnyugat irányban Perénytől;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely a Cseh-Szlovák államnak juttatja Miglecnémeti és Perény községeket Magyarországnak Tornyosnémetit;

innen nyugatra a 291. felmérési pontig kb. 3 km. 500 m.-re délkeletre Janóktól;

a Bodva [észak] és a Rakaca [dél] medencéjének vízválasztó vonala, amely azonban magyar területen hagyja a gerincen átvonuló utat Buzitától délkeletre;

innen nyugat-északnyugatra és a 431. felmérési pontig [cote] kb. 3 km.-re délnyugatra Tornától;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Csehszlovákiának juttatja Jánokot, Tornahorvátit és Bodva-Vendégit, Magyarországnak pedig Torna-Szent-Jakabot és Hidvégárdót;

innen délnyugatra a 365. felmérési pontig, kb. 12 km.-re dél-délkeletre Pelsőctől;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely a 601, 381, [a Rozsnyó—edelényi utón], 557. és 502. felmérési pontokon megy keresztül;

innen dél-délnyugatra a 305. felmérési pontig, kb. 7 km.-re északnyugatra Putnoktól;

a vízválasztó-vonal a Sajó [nyugaton] s a Szuha és a Keleméri [keleten] medencéi közt;

innen dél-délnyugatra a 278. felmérési pontig, délre a Sajó és a Rima egyesülésétől;

egy a helyszínén meghatározandó vonal, oly módon húzva, hogy a bánrévei pályaudvart Magyarországnak hagyja, de megengedi szükség esetén, hogy cseh-szlovák területen a pelsőczyi és losonczi két vasúti vonal közt összekötő vonal legyen építhető;

innen délnyugatra a 485. felmérési pontig, Salgótarjántól kb. 10 km.-re kelet-északkeletre;

egy a helyszínén meghatározandó vonal, mely általánosságban a Rima [északon], a Hangony és a Tárna (délen) medencéinek vízválasztóvonalát követi;

innen nyugat-északnyugatnak a 727. felmérési pontig;

a helyszínén megállapítandó vonal, mely Magyarországnak juttatja Zagyvaróna és Salgó falvakat és bányákat, a Somosújfalú állomástól délre húzódik el;

innen északnyugat felé a 391. pontig, Litkétől kb. 7 km.-re keletre egy vonal, amely általánosságban a Dobroda medencéjét (völgyét) északkeleten határoló gerincet követi s a 446. felmérési ponton áthalad;

innen egy az Ipoly folyása mellett kiválasztandó pontig, Tarnóczytól kb. 1500 m.-re északkeletre;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely átmegy a 312. felmérési ponton, Tarnóczy és Kalonda közt;

innen délnyugat felé egy az Ipoly hajlásában kiválasztandó pontig, Tesmagtól kb. 1 km.-re délre;

az Ipoly folyása völgyirányt

innen nyugat felé egy az Ipoly mentén kiválasztandó pontig Tésától 1 km.-re nyugatra;

egy a helyszínén megállapítandó vonal, mely Ipolyság állomástól délre húzódik s egészen cseh-szlovák területen hagyja az Ipolyság—Csata vasúti vonalat s a korponai elágazást (embranchement) is, de Magyarországnak juttatja Bernece és Tésa helységeket;

innen dél felé egészen az Ipolynak a Dunába való torkolásáig;

az Ipoly folyása lefelé;

innen a folyón felfelé Antonienhoftól (Köpcsenyától keletre) kb. 2 km.-re keletre meghatározandó pontig;

a Duna főhajózási folyása (cours de navigation);

innen nyugat felé egy a helyszínén kiválasztandó pontig kb. 1 km.-re nyugatra Antonienhoftól (Köpcsenyától keletre), amely Ausztria, Magyarország és Cseh-Szlovákia határának közös pontja;

egy a helyszínén megállapítandó vonal;

28. cikk.

A jelen szerződés által leirt határok meghatározott részeit illetőleg ábrázolva vannak a jelen szerződéshez mellékelte 1: 1,000,000 léptékű térképeken. Abban az esetben, ha a szöveg és a térképek közt eltérés mutatkozik, a szöveg a döntő.

29. cikk.

A határkijelölő-bizottságok, amelyeknek összeállítását a jelen szerződés határozza meg, vagy pedig a szövetséges és társait főhatalmak és az érdekelt államok vagy bármely

érdekelt állam között kötendő szerződés fog meghatározni, feladata lesz a határokat a helyszínén megvonni.

A bizottságok bírnak minden felhatalmazással, nemcsak a „helyszínén megállapítandó vonal” név alatt meghatározott frakciók (határrészletek) megállapítására, hanem, ha az érdekelt államok egyike kéri, s a bizottság azt helyénvalónak találja, a közigazgatási [megye] határok által meghatározott határrészletek újból való megvizsgálására [revíziójára] is, (kivéve az 1914. augusztusában meglevő nemzetközi határokat, amelyeket illetőleg a bizottságok szerepe a cölöpök, illetőleg a határkövek felülvizsgálására fog szorítkozni). A bizottságok mindkét esetben arra fognak törekedni, hogy a legközelebbiről kövessék a szerződésekben foglalt meghatározásokat, a lehetőség szerint figyelembe véve a közigazgatási határokat és a helyi gazdasági érdekeket.

A bizottságok határozataikat szótöbbséggel hozzák és ezek az érdekelt felekre nézve kötelezők lesznek.

A határjelölő-bizottságok kiadásait a két érdekeit állam egyenlő részben viseli.

30. cikk.

Ami a vízfolyás által meghatározott határokat illeti, a „folyás” [cours] vagy „hajózható meder” [chenal], a jelen szerződésben használt kifejezések egyrészt, a nem hajózható folyóknál, a vízfolyás vagy a vízfolyás főágának középvonalát jelenti, másrészt, a hajózható folyóknál, a fő hajózható meder középvonalát. Mindazáltal a jelen szerződésben előrelátott határjelölő bizottságok jogában áll részletezni, hogy a határvonal az így meghatározott [értelmezett] folyást vagy hajózható medret esetleges eltolódásaiban követni fogja-e, vagy pedig véglegesen meg legyen határozva a folyás, ill. hajózható medernek a jelen szerződés hatályba lépésének pillanatában elfoglalt helyzete által.

31. cikk.

A különböző érdekelt államok kötelezik magukat, hogy a bizottságok rendelkezésére bocsájtják a munkájukhoz szükséges összes okmányokat, nevezetesen a jelenlegi vagy volt határok megjelölésére vonatkozó jegyzőkönyvek hiteles másolatait, az összes létező [nagy méretű] térképeket, a geodesiai adatokat, a megtörtént, de nyilvánosságra nem hozott helyfelvételeket, a határfolyók árterületére vonatkozó felvilágosításokat.

Ezenfelül kötelezik magukat, hogy utasítják a helyi hatóságokat, hogy a bizottságok rendelkezésére bocsássanak minden okmányt, nevezetesen a terveket, katasztereket és telekkönyveket és hogy nekik kívánatra minden a tulajdonjogra, a közgazdasági áramlatokra vonatkozó és egyéb szükséges felvilágosítást megadjanak.

32. cikk.

A különböző érdekelt államok kötelezik magukat hogy a határkijelölő bizottságoknak akár közvetlenül, akár a helyi hatóságok közvetítésével segítségére lesznek mindabban, ami a szállítást, elszállásolást, munkaerőket és a feladatuk elvégzésére szükséges anyagokat [határcölöpök, határkövek] illeti.

33. cikk.

A különböző érdekelt államok kötelezik magukat, hogy a bizottság által elhelyezett trigonometrikus és egyéb jeleket [repères trigonométriques, signaux], határcölöpöket és határcölöpöket tiszteletben tartatják.

34. cikk.

A. határkövek egymástól láttávolságnyira lesznek elhelyezve; meg lesznek számozva s felállítási helyük és számuk egy kartográfiai okmányba bevezetve.

35. cikk.

A végleges elhatárolási jegyzőkönyvek, a mellékelt térképek és okmányok 3 eredeti példányban állítatnak ki, amelyek közül kettő a határállamok kormányainak jut s a harmadik a francia köztársaság kormányának, amely ebből hiteles másolatokat fog juttatni a jelen szerződést aláíró hatalmaknak.

III. Rész.

Politikai rendelkezések.

1. Cím.

Olaszország.

36. cikk.

Magyarország a maga részéről lemond, Olaszország javára mindazon jogokról és igényekről, amelyekre számot tarthatna, a volt Osztrák-magyar monarchia azon területeire nézve, amelyek a szövetséges és társult hatalmak és Ausztria között 1919. szeptember 10-én kötött békeszerződés 36. pontjának első bekezdése értelmében Olaszországhoz tartozóknak ismertettek el.

37. cikk.

Olaszország a római „Palazzo Venezia” birtokbavétele fejében semmiféle fizetést nem tartozik teljesíteni.

38. cikk.

Magyarország három havi határidőn belül visszaadja Olaszországnak az olasz vasutak tulajdonát képező mindazon vasúti vagonokat, melyek a háború kezdete előtt Ausztriába kerültek s jelenleg Magyarországon vannak,

39. cikk.

A 269. cikkei (X. rész. Közgazdasági rendelkezések) ellentétben, azok a személyek, akik állandóan a volt Osztrák-magyar monarchiának az osztrák békeszerződés 36. cikknek 1. bekezdése értelmében Olaszországhoz csatolt területein laktak és azok, akik a háború idején a volt osztrák-magyar monarchia területén kívül tartózkodtak vagy pedig el voltak fogva, internálva vagy kiutasítva [évacuées], teljes mértékben élvezik a jelen szerződés 252. és 253. cikkjeiben IX. rész Közgazdasági határozmányok] tervezett intézkedéseket.

40. cikk.

Azon Ítéletek, amelyek polgári és kereskedelmi ügyekben 1914. augusztus 4-e óta az osztrák békeszerződés 36. cikkének 1. bekezdése értelmében Olaszország számára átutalt területek bíróságai által hozattak, a nevezett területek lakói és a hajdani magyar királyság állampolgárai között felmerült peres ügyekben, csak az illető területek megfelelő új törvényszéke által kimondott „exequatur” esetén lesznek végrehajthatók.

Mindazok az ítéletek, amelyek 1914. augusztus 4,-e óta a hajdani osztrák-magyar monarchia törvénykezési hatóságai által olasz állampolgárokkal vagy olyan személyekkel szemben, akik az olasz állampolgárságot az Ausztriával kötött szerződés értelmében fogják megszerezni, politikai büntettek vagy vétségek miatt hozattak, semmisnek nyilvánítatnak.

II. cím.

Szerb-Horvát-Szlovén Állam.

41. cikk.

Magyarország elismeri, amint azt a szövetséges és társult hatalmak már megtették, a szerb-horvát-szlovén állam teljes függetlenségét.

42. cikk.

Magyarország a maga részéről lemond a szerb-horvát-szlovén állam javára összes jogairól és igényeiről az egykori osztrák-magyar monarchia azon területeire vonatkozólag, amelyek Magyarországnak a 27. cikkben [II. rész. Magyarország határai] leírt határain túl fekszenek s amelyeket a jelen szerződés vagy bármely más a jelenlegi ügyek elintézése céljából kötött szerződés a szerb-horvát-szlovén államhoz tartozónak ismert el

43. cikk.

Jelen szerződés életbelépését követő 15 napon [két héten] belül héttagú bizottság alapíttatik, melynek tagjai közül ötöt a szövetséges társult: hatalmak, egyet a szerb-horvát-szlovén állam és egyet Magyarország fog kinevezni, hogy a helyszínen megállapítsák a 27. cikk. 2 pontjában [II. rész, Magyarország határai] leírt határvonal irányát.

44. cikk.

Magyarország azon pénzügyi terheinek aránya és természetete, amelyeket a szerb-horvát-szlovén államnak kell viselnie az uralma alá helyezett terület fejében, a 186. cikk [IX. rész, Pénzügyi rendelkezések] értelmében nyerne megállapítást.

Későbbi megegyezések fogják szabályozni mindazon kérdéseket, amelyeket a jelen szerződés nem szabályozhat s melyet az említett terület átengedéséből származhatnának.

III. c í m.

Románia.

45. cikk.

Magyarország a maga részéről lemond, Románia javára minden jogáról és igényéről a volt osztrák-magyar monarchia azon területeire nézve, amelyek Magyarországnak a 27. cikkben meghatározott határain túl fekszenek [II. rész Magyarország határai] s amelyeket a jelen szerződés vagy minden egyéb a mostani ügyek rendezését célzó szerződés Romániához tartozóknak ismert el.

46. cikk.

Jelen szerződés életbelépését követő 15 napon [2 héten] belül héttagú bizottság alakíttatik, melynek tagjai közül ötöt a

szövetséges és társult hatalmak neveznek ki, egyet Románia és egyet Magyarország, hogy a 27. cikk 3 pontjában [Magyarország határai] tervezett határvonalat a helyszínén megvonja.

47. cikk.

Magyarország azon pénzügyi terheinek aránya és ter mészete, melyeket Romániának az uralma alá helyezett területek következményeképen kell viselnie, a jelen szerződés 186. cikknek (ÍX. rész, Pénzügyi rendelkezések! megfelelően fog megállapítást nyerni.

Későbbi egyezmények fogják mindazokat a kérdéseket rendezni, melyek a jelen szerződésben nem nyertek elinté- zést s amelyek esetleg az említett terület átengedéséből ke- letkeznek.

IV. cím.

Cseh-Szlovák Állam.

48. cikk.

Magyarország elismeri, amint azt a szövetséges és társult hatalmak már megtették, a cseh-szlovák állani teljes függetlenségét, amely magában fogja foglalni a ruténeknek a Kárpátoktól délre fekvő autonóm területét.

49. cikk.

Magyarország a maga részéről lemond, a cseh-szlovák állam javára minden jogáról és igényéről a, volt osztrák-magyar monarchia azon területeire vonatkozólag amelyek Magyarországnak a 27. cikkben megállapított [II. rész. Magyarország határai) határain kívül esnek _ s ame- lyeket a jelen szerződés vagy bármely más, a jelenlegi ügyek rendezését célzó szerződés a cseh-szlovák államhoz tartozóknak ismer el.

50. cikk.

A jelen szerződés hatályba lépését követő 15 napon (két héten] belül hét tagú bizottság alakíttatik, melynek tagjai közül ötöt a szövetséges és társult hatalmak, egyet a cseh-szlovák állam és egyet Magyarország nevez ki, hogy megállapítsák a helyszínén a jelen szerződés 27. cik- kének, 4. cikkében [II. rész. Magyarország határai] kitű- zött határvonalat.

51. cikk.

A cseh-szlovák állam kötelezi magát, hogy semmiféle katonai művet nem épít területének Bratislavától [Preesburg] délre a Duna jobb partján fekvő részén,

52. cikk.

Magyarország ama pénzügyi terheinek aránya és természete, amelyeket a cseh-szlovák államnak a fennhatósága alá helyezett területek fejében el kell vállalnia, a jelen szerződés 186. cikkének [IX. rész. Pénzügyi rendelkezések] értelmében nyernek megállapítást.

Későbbi egyezmények fogják mindazokat a kérdéseket rendezni, amelyek a jelen szerződésben nem nyertek elintéztést s amelyek esetleg a nevezett terület átengedéséből támadhatnak.

V. Cím.

Fiume

53. cikk.

Magyarország lemond minden jogáról és igényéről Fiumét és a körülötte fekvő területeket illetően, amelyek a hajdani magyar királysághoz tartoztak s később meghatározandó határokon belül fekszenek.

Magyarország kötelezi magát, hogy elismeri mindazokat a rendelkezéseket, melyek a jelenlegi ügyek rendezését célzó szerződésekben ezen területekre vonatkozólag hozatnak, nevezetesen ami a lakosok állampolgárságát (nationalité) illeti.

VI. Cím.

A kisebbségek védelme.

54. cikk.

Magyarország kötelezi magát, hogy a jelen címben foglalt rendelkezések alaptörvényekül ismertetnek el, hogy semminemű törvény, rendelet vagy hivatalos ténykedés ezekkel a rendelkezésekkel ellentmondásba vagy ellentétbe nem kerül, és hogy semmiféle törvénynek, rendeletnek vagy hatósági ténykedésnek amazok feletti érvénye nem lesz.

53. cikk

Magyarország kötelezi magát hogy az ország össze« lakosai részére, születési, nemzetiségi, nyelvi, faji vagy vallásbeli különbség nélkül, az élet és szabadság teljes és egész rédelmét biztosítja.

Magyarország összes lakosainak meg lesz az a joguk, hogy bármely hitet, vallást vagy hitvallást (foi, religion ou croyance) nyilvánosan vagy magánjellegűleg szabadon gyakoroljanak, amennyiben azok gyakorlata a közreaddel vagy a jóerkölcsökkel nem összeegyezzhetetlen.

56. cikk.

Magyarország jog szerint és mindenneütt alakiség nélkül magyar állampolgárokul ismeri el mindazokat a személyeket, akik jelen szerződés hatálybalépésének idejében a magyar területen illetőséggel [pertinenz] bírnak és nem állampolgárai valamely más államnak

67. cikk.

Λ Magyar állampolgárságot jogszerint a magyar területen való születés pusztá ténye által megszerzi minden személy, aki születése révén nem érvényesíthet valamely máj állampolgárságot

58. cikk

Az összes magyar állampolgárok faji, nyelvi, vagy valláskülönbség nélkül egyenlőek a törvény előtt és ugyanazokat a polgári és politikai jogokat élvezik.

Vallási, hitbeli vagy felekezeti különbségek ne hátráltassanak egyetlen magyar állampolgárt sem a polgári és politikai jogok élvezetében, főleg a nyilvános állások (emploi publics], közhivatalok és méltóságok elnyerését, vagy a különféle foglalkozások és ipar gyakorlását illetőleg.

Egyetlen magyar állampolgár sem korlátozható valamely nyelv szabad használatában a magán vagy üzleti forgalomban, a vallás, a sajtó vagy bármilyen természetű közzététel terén vagy nyilvános gyűléseken.

Amellett, hogy a magyar állam hivatalos nyelvet állapít meg, nem magyar anyanyelvű magyar állampolgárok alkalmas könnyítésekben fognak részesülni nyelvüknek a törvényszék előtt szóban, és írásban való használatát illetőleg.

Azok a magyar állampolgárok, akik ethnikai-, vallási- vagy nyelvi kisebbségekhez tartoznak, jogilag és ténylegesen ugyanazt a bánásmódot és ugyanazokat a biztosítékokat élvezik mint a többi magyar állampolgárok. Nevezetesen joguk van saját költségükön jótékonyági, vallásos vagy szo-

ciális intézményeket, iskolákat és más nevelőintézeteket létesíteni, igazgatni és azokra felügyelni, azzal a joggal, hogy azokban saját nyelvüket szabadon használják s vallásukat ezabardon gyakorolják.

59. cikk.

Ami a közoktatásügyet illeti, a magyar kormány azokban a városokban és kerületekben (district), ahol nem magyar nyelvű magyar állampolgárok jelentékeny arányban laknak, megfelelő könnyítéseket fog engedélyezni, hogy a népiskolákban ezeknek a magyar állampolgároknak a gyermekei anyanyelvükön taníttassanak. Ez a rendelkezés nem akadályozhatja meg a magyar kormányt abban, hogy a magyar nyelv oktatását az említett iskolákban is kötelezővé ne tegye.

Azokban a városokban és kerületekben, ahol jelentékeny arányban élnek oly magyar állampolgárok, akik ethnikai-, vallási- vagy nyelvi kisebbséghez tartoznak, méltányos rész jár ki ezeknek a kisebbségeknek amaz összegek élvezetéből és felhasználásából, amelyek esetleg nevelési-, vallási- vagy jótékonyági célokra, a közvagyon terhére állami-, községi- vagy más költségvetésekben szerepelnek.

60. cikk.

Magyarország hozzájárul ahhoz, hogy amennyiben a jelen szakasz előző pontjának rendelkezései oly személyeket érintenek, akik faji, vallási vagy nyelvi kisebbségekhez tartoznak, ezek a rendelkezések nemzetközi érdekű kötelezettségeknek tekintetnek es a népszövetség garanciája alá helyeztetnek. A Szövetségtanács többségének hozzájárulása nélkül nem változtathatók meg. A Szövetségtanácsban képviselt szövetséges és társult hatalmak kötelezik magukat arra, hogy nem tagadják meg hozzájárulásukat az említett pontok egyetlen oly megváltoztatásától sem, amely a Szövetségtanács többsége által megfelelő formában elfogadtatnék.

Magyarország hozzájárul ahhoz, hogy a Szövetségtanács minden egyes tagjának meg legyen az a joga, hogy a Szövetségtanács figyelmét ezen rendelkezések valamelyikének bármintemű megsértésére vagy megsértésének veszélyére felhívja és hogy a Szövetségtanács oly módon járhasson el és oly utasításokat adhasson, melyek az adott esetben alkalmasoknak és hatékonyaknak találtnak.

Magyarország azonkívül hozzájárul ahhoz, hogy e cikkekre vonatkozó jogi- vagy ténykérdések feletti véleménykülönbség esetén, mely a magyar' kormány vagy a szövetséges és társait hatalmak valamelyike közt, mely tagja a Népszövetségnek, keletkeznék, e véleménykülönbség oly vitás esetnek (différend) tekintendő, mely a Népszövetségi egyez-

meny 14. cikkének rendelkezései szerint nemzetközi jellegű. A magyar kormány hozzájárul ahhoz, hogy minden ilyenmű vitás kérdés, ha a másik fél kéri, a Legfőbb Törvényszék [Cour permanente de Justice] elé terjesszék, A Legfőbb Törvényszék döntése megfellebbezhetetlen és ugyanazon erővel és érvénnyel bír, mint a szerződés 13. cikke alapján hozott döntés.

VII. cím

Az állampolgárságra vonatkozó rendelkezések.

61. cikk.

Mindazon személyek, akik oly területen bírnak illetőséggel [pertinenz], mely korábban az egykori osztrák-magyar monarchia területéhez tartozóit, teljes joggal és a magyar állampolgárság kizárásával, annak az államnak az állampolgárságát kapják meg, mely a kérdéses területen a felségjogot (souveraineté) gyakorolja.

62. cikk.

A 61. cikk sérelme nélkül, azok a személyek, akik illetőséget 1910. január 1-e után szereztek valamely a jelen szerződés értelmében a szerb-horvát-szlovén vagy a cseh-szlovák állam részére átutalt területen csak azzal a feltétellel fogják elnyerni a szerb-horvát-szlovák, vagy a cseh-szlovák állampolgárságot, ha a szerb-horvát-szlovén, illetőleg csehtót államtól erre engedélyt nyernek.

Ha az előbbi bekezdésben célzott engedélyadás nem kéretett vagy megtagadtatott, az érdekeltek minden további nélkül annak az államnak állampolgárságát szerzik meg, amelyben azelőtt illetőséggel bírtak.

63. cikk

18 éven felüli személyek, akik magyar állampolgárságukat elvesztik és a 61. cikk szerint nyernek teljesjogú új állampolgárságot, jogosultak jelen szerződés hatálybalépésétől számított egy évi időtartamon belül afelől dönteni, vájjon ahhoz az államhoz akarnak-e tartozni, amelyben honossággal bírtak, mielőtt illetőségüket az átruházott területen megszerezték.

A férj választása kiterjed nejeére s a szülőké a 18 éven aluli gyermekekre.

Azok a személyek, akik a választás fenti jogát gyakorolták, a választást követő 12 hónapon belül abba az államba tartoznak átteni lakóhelyüket, amelyhez tartozni akartak.

Jogukban áll megtartani ingatlanaikat a másik állam területén, melyben választásukat megelőzőleg laktak.

Magukkal vihetik bármi néven nevezendő ingó vagyont. Emiatt sem kilépési, sem belépési díjakkal vagy illetékekkel nem terhelhetők.

64. cikk.

Azok a személyek, akik az egykori osztrák-magyar monarchiához tartozó valamely területen bírnak illetőséggel és ott a lakosság többségétől fajra vagy nyelvre nézve különböznek, jelen szerződés hatálybalépésétől számított 6 hónapi időtartamon belül Ausztria, Magyarország, Olaszország, Lengyelország, Románia, a Szerb-horvát-szlovén vagy Cseh-szlovák állam között választhatnak, aszerint, amint a lakosság többsége ott oly személyekből áll, akik ugyanazt a nyelvet beszélik és ugyanahhoz a fajhoz tartoznak, mint ők. A 78. pont határozmányai a választási jog használatára vonatkozólag, a jelen pontban elismert jog gyakorlására alkalmazhatók

65. cikk.

A magas szerződő felek kötelezik magukat arra, hogy semmi akadályt nem gördítenek a választási jog gyakorlása elé, amely jog a jelen szerződésben vagy a szövetséges és társult hatalmak és Németország, Ausztria vagy Oroszország, vagy maguk a nevezett szövetséges és társult hatalmak egymás között kötött szerződésekben szabályozott s amely az érdekelteknek minden más nekik kínálkozó állampolgárság megszerzését megengedi.

66. cikk.

A jelen szakasz alkalmazásánál a férjes asszonyok férjük, a 18 éven aluli gyermekek szüleik helyzetét [condition] mindenben követik.

VIII. cím.

Néhány európai államra vonatkozó politikai rendelkezések

1. B e l g i u m .

67. cikk.

Elismerve azt, hogy az 1839. április 19.-iki szerződések, melyek a háború előtt Belgium jogi helyzetét meghatározták, a mostani viszonyoknak már nem felelnek meg, Magyarország, a maga részéről hozzájárul ezen szerződések

hatályon kívül helyezéséhez s már most kötelezi magát, hogy elismeri és megtartja mindazokat az egyezményeket, bármilyenek legyenek is azok, amelyeket a Szövetséges és Társult főhatalmak vagy közülök egyesek Belgium vagy Németalföld kormányával az említett szerződések pótlására esetleg kötni fognak. Amennyiben ezen egyezményekhez vagy ezek egyes határozmányaihoz alaki hozzájárulása kívántatnék, Magyarország már most kötelezi magát arra, hogy azt megadja.

2. Luxemburg.

68. cikk.

Magyarország kijelenti, hogy a maga részéről Luxemburg nagyhercegség semlegességének megszünteié» eéhez hozzájárul és elfogadja a szövetséges és társult hatalmak összes megállapodásait a nagyhercegségre vonatkozólag.

3. Schleswig.

69. cikk.

Magyarország kijelenti, hogy a maga részéről kiismeri a szövetséges és társult hatalmaknak Németországgal kötött rendelkezéseit azon területekre vonatkozólag, amelyeknek átengedésére az 1860. október 30.-Í szerződés Dániát kényszerítette.

4. Törökország és Bulgária.

70. cikk.

Magyarország a maga részéről kötelezi magát, hogy elismeri és hozzájárulásával látja el mindazokat a megállapodásokat, amelyeket a szövetséges és társult hatalmak Törökországgal és Bulgáriával kötni fognak, azon bármilyen természetű jogok, érdekek és előjogok tekintében, amelyekre magyar állampolgárok Törökországban és Bulgáriában számot tarthatnának, s amelyek jelen szerződés határozmányainak tárgyát nem képezik.

5. Ausztria.

71. cikk.

Magyarország Ausztria javára lemond minden jogáról és igényéről a volt magyar királyság azon területeire nézve, amelyek Magyarországnak a 27. cikk 1. pontjában [II. rész. Magyarország határai] megállapított határain túl fekszenek

A jelen szerződés hatályba lépését követő tizenöt napon belül hét tagból álló bizottság fog alakíttatni, melynek tagjai közül ötöt a szövetséges és társult főhatalmak, egyet Magyarország és egyet Ausztria nevez ki, hogy a helyszínen jelöljék meg a fenn megjelölt harárvonalat.

A jelen pontban érintett területek lakosainak állampolgársága a 61, 63, 66. pontok határozmányainak megfelelően nyer rendezést.

6. Oroszország és Orosz államok.

72. cikk.

1. Magyarország állandónak és elvitázhatatlannak ismeri el és tiszteletben farija mindazon területek függetlenségét, melyek 1914. augusztus 1-én az egykori Orosz birodalomhoz [császársághoz] tartoztak.

A jelen szerződés 193. [IX. rész, Pénzügyi rendelkezések] és 227. cikkébe [X. rész, Közgazdasági rendelkezések] iktatott rendelkezéseknek megfelelőleg Magyarország a maga részéről véglegesen elismeri a Brestlitowski szerződés, valamint minden egyéb szerződés, megállapodás vagy egyezmény semmissé nyilvánítását, amelyeket a hajdani osztrák-magyar kormány az oroszországi maximalista kormánnyal kötött. A szövetséges és társult hatalmak kifejezetten fenntartják Oroszország azon jogát, hogy Magyarországtól a jelen szerződés elveire alapított minden helyreállítást és jóvátételt megkapjon.

2. Magyarország kötelezi magát, hogy elismeri mindazon szerződések vagy megegyezések teljes jogérvényességét, amelyeket a szövetséges és társult hatalmak azon államokkal kötnének, amelyek az egykori orosz birodalom összterületén, amint az 1914. augusztus 1-én fennállott vagy annak egy részén alakultak vagy még ezután fognak alakulni, valamint elismeri ezen államok határait úgy, ahogy azok ily módon megállapíttatnak.

VIII. cím.

Általános rendelkezések.

73. cikk.

Magyarország függetlensége megdönthetetlen, kivéve ha a Szövetségtanács ehhez hozzájárul. Következésképpen Magyarország kötelezi magát, hogy — kivéve az említett Szövetségtanács hozzájárulása esetét — tartózkodik minden olyan természetű cselekedettől, mely közvetlenül vagy közvetve

vagy bármilyen úton, különösen — míg fel nem vétetik a Népszövetség tagjai közé — egy idegen hatalom ügyeiben való részvétel útján függetlenségét veszélyeztethetné.

74. cikk.

Magyarország már most kijelenti, hogy elismeri és elfogadja. Ausztria, Bulgária, Görögország, Lengyelország, Románia, a Szerb-horvát-szlovén állam és a Csehszlovák állam határait úgy, amint azokat a szövetséges és társult főhatalmak megállapítják.

Magyarország kötelezi hogy elismeri a pótbékeszerződések és pótegyezménynek teljes jogérvényességét, amelyeket a szövetséges és társult hatalmak kötöttek vagy kötni fognak azokkal a hatalmakkal, melyek a volt osztrák-magyar Monarchia oldalán küzdöttek, kötelezi magát, hogy hozzájárul azokhoz a rendelkezésekhez, amelyek a volt német császárság, a volt osztrák császárság, a bolgár királyság és az ottomán császárság tárgyában hoztak vagy hozatni fognak, s hogy elismeri az új államokat a számukra ilymódon megállapított határok között.

75. cikk.

Magyarország, a maga részérői lemond a szövetséges és társult főhatalmak javára minden jogáról és igényéről azokra a területekre vonatkozólag, amelyek ezelőtt a volt osztrák-magyar monarchiához tartoztak s amelyek Magyarországnak a 27. cikkben leirt új határain kívül esnek s amelyek semmiféle más megállapodásoknak nem képezik tárgyát,

Magyarország kötelezi magát, hogy ezekre a területekre nézve elismeri azokat a rendelkezéseket, melyeket a szövetséges és társult főhatalmak fognak hozni, nevezetesen a lakók állampolgárságát illetőleg.

76. cikk.

Az egykori osztrák-magyar monarchia területeinek egyetlen lakását sem lehet, akár 1914. július 28-tól az ezen területek szuverenitásainak végleges rendezéséig tanúsított politikai magatartása miatt, akár állami hovatartozóságának [állampolgárságának] jelen szerződés alapján való szabályozása miatt zavarni vagy zaklatni.

77. cikk.

Magyarország az érdekelt szövetséges vagy társult kormányoknak haladéktalanul átadni tartozik mindennemű levéltárakat, registereket, terveket, címeket és okmányokat, ame-

lyeket az átengedett területek polgári, katonai, pénzügyi bírósági vagy egyéb közigazgatási szerveinek tulajdonát képezik. Amennyiben ezen okmányok, levéltárak, registerek, címek vagy tervek közül egyeseket elvittek volna, azok Magyarország részéről a tekintetbe jövő szövetséges és társult kormányok megkeresésére visszaszolgáltatnak,

Amennyiben az 1. bekezdésben említett, katonai jelleggel nem bíró levéltárak, registerek, címek vagy dokumentumok egyszersmind az osztrák közigazgatási szervekre is vonatkoznának és amennyiben ennek folytán átadásuk nem történhetnék meg az utóbbiakra való hátrány nélkül, Magyarország kötelezi magát a kölcsönösség feltétele mellett, hogy erről a tekintetbe jövő szövetséges és társult kormányokat értesíti

78. cikk.

Magyarország és azon államok mindegyike között, amelyekre az egykori magyar királyságnak egy területe átruházott, vagy amelyek az egykori osztrák-magyar monarchia széthullásából keletkeztek, külön megállapodások fognak a lakosság érdekeinek szabályozásáról, különösen polgári jogaikra, kereskedelmükre és hivatásuk gyakorlására való tekintettel gondoskodni.

IV. Rész.

Magyarország Európán kívüli érdekei.

79. cikk.

Jelen szerződés által megállapított határain kívül Magyarország, amennyire reá nézve tekintetbe jön, lemond az összes Európán kívüli területekre fennálló vagy ezekre vonatkozó, összes jogairól, igényeiről vagy előjogairól amely területek esetleg az egykori osztrák-magyar monarchiának vagy az ő szövetségeseinek birtokát képezték, valamint az összes jogokról, igényekről vagy előjogokról, amelyek valamilyen jogcímen a szövetséges és társult hatalmakkal szemben esetleg megilletik.

Magyarország már most kötelezi magát elismerni és elfogadni a rendszabályokat, amelyek a szövetséges és társult Főhatalmak részéről, adott esetben harmadik hatalmakkal való egyetértésben is, az előző határozmányból eredő következmények szabályozása céljából foganatosítottak vagy a jövőben foganatosíttatni fognak.

I. Cím.
Marokko.
80. cikk.

Magyarország a maga részéről lemond mindazon jogokról, igényekről vagy előjogokról, amelyek az 1906. április 7-iki algesirasi főokmányok alapján, valamint az 1909. február 9-ki és 1911. november 4-ki német-francia megállapodásokból kifolyólag megilletik, Az egykori osztrák-magyar monarchia által a scherif-birodalommal kötött összes szerződések, megegyezések, megállapodások vagy egyezségek 1914. augusztus 12-étől kezdve megszűntnek tekintetnek.

Magyarország semmi esetre sem fogja ezeket az okmányokat a maga javára érvényesíthetni és kötelezi magát, hogy semmilyen módon nem fog résztvenni a tárgyalásokon, amelyek Franciaország és a többi hatalom között Marokkóra vonatkozólag létrejöhetnek.

81. cikk.

Magyarország kijelenti, hogy az egykori osztrák-magyar monarchia által elismert marokkói francia protektorátus létesítésének összes következményeit elfogadja és amennyire reá nézve tekintetbe jön, lemond a marokkói kapitulációs regimerői.

Ez a lemondás 1914. augusztus 12-ikétől kezdve érvényes.

82. cikk.

A scherif kormánynak teljes cselekvési szabadsága van a marokkói osztrák-magyar állampolgárok szabályozásának és azon feltételek szabályozásának tekintetében, amelyek mellett azok ott telepedhetnek.

A magyar védencek a magyar Sensasok (cencruz) és Mohallatok (associés agricoles) 1914. augusztus 12-től kezdve megfosztottaknak tekintetnek azon előjogok élvezetétől, amelyek ezen minőségekkel jártak és a közönséges jognak vannak alá vetve.

83. cikk.

Az egykori osztrák-magyar monarchiának a scherif-birodalomban levő összes ingó és ingatlan jogai minden további nélkül mindennemű kártalanítás nélkül a Machzenre szállnak át.

Erre vonatkozólag az egykori osztrák-magyar monarchia birtokának tekintendők a Korona összes tulajdonai,

valamint az egykori osztrák-magyar uralkodócsalád magánbirtokai.

Magyar állampolgároknak a sherif-birodalomban levő összes ingó és ingatlan jogai jelen szerződés X. része [gazdasági határozmányok] III. és IV. címeinek rendelkezése szerint kezeltetnek.

Bányajogok, amelyek esetleg a magyar állampolgároknak a marokkói bányarend alapján működő döntőbíróság által oda volnának ítélve, hasonló módon kezeltetnek, mint a marokkói magyar állampolgárok egyéb birtoka.

84. cikk.

A magyar kormány biztosítja azon részvények átruházását, amelyek „Magyarországnak a marokkói állami bank tőkéjében való részesedését képviselik a francia kormány által meghatározandó személyiségre. Utóbbi a jogosultaknak ezen részvények értékét az állami bank által meghatározott értékben meg fogja téríteni.

Ez az átruházás azon adósságok visszafizetésének sérelme nélkül történik, amelyek magyar állampolgárok részéről a marokkói állami bankkal szemben esetleg vállaltattak.

85. Cikk.

Marokkói áruk Magyarországra való bevitelük alkalmával ugyanazt a bánásmódot élvezik, mint a francia áruk.

II. Cím.

Egyiptom,

66. cikk.

Magyarország kijelenti, hogy Nagybritániának 1914. december 18-án Egyiptom felett kihirdetett protektorátusát elismeri és a maga részéről lemond Egyiptomban a kapitulációs regimeről. Ez a lemondás 1914. augusztus 12-től kezdve érvényes.

87. cikk.

Az egykori osztrák magyar monarchia kormánya által Egyiptommal kötött szerződések, egyezmények, megállapodások vagy egyezségek 1914. augusztus 12-től kezdve megszűnteknek tekintetnek.

Semmi esetre sem fogja Magyarország ezeket az aktákat a maga előnyére érvényesíthetni és kötelezi magát,

hogy semmilyen módon nem vesz részt azon tárgyalásokon amelyek Nagybritánia és a többi hatalom között Egyptom tekintetében létrejöhetnének.

88. cikk.

Egy egyptomi törvénykezési alkotmány-törvény életbelépéséig, amely szerint törvényszékek létesíttetnek tökéletes törvénykezési joggal, a Szultán Őfelsége rendeletei által gondoskodás történik arról, hogy a törvénykezési jog a magyar állampolgárok és azok tulajdona felett a britt konsuli bíróságok által gyakoroltassák.

89. cikk.

Az egyptomi kormánynak teljes cselekvési szabadsága van a magyar állampolgárok egyptomi szabályzatának rendezése, valamint azon feltételek tekintetében, melyek mellett azok oit letelepedhetnek.

90. cikk.

Magyarország, amennyiben ez reá vonatkozik, beleegyezését adja a Khedive Őfelsége 1904. november 28-iki dekrétumának érvénytelenítéséhez, mely az egyptomi közadósság! bizottságra vonatkozik, illetőleg mindazon változtatásokhoz, melyeket az egyptomi kormány erre vonatkozóan kívánatosaknak tart.

91. cikk.

Magyarország, amennyiben ez reá vonatkozik, beleegyezik abba, hogy a Suez-csatornán való szabad áthajózás tárgyában az 1888. október 29-én Konstantinápolyban, aláirt egyezményben a szultán (3 felségére ruházott jogok O britt felsége kormányára szálljanak ál

Lemond az egyptomi tengeri és vesztegzári egészségügyi tanácsban való részvéteiről és hozzájárul ahhoz, hogy ezen tanács jogai az egyptomi hatóságokra átruháztassanak.

92. cikk.

Az egykori osztrák-magyar Monarchiának Egyptomban levő minden birtoka és tulajdona közvetlenül és minden kártérítés nélkül az egyptomi kormányra háramlik át.

E tekintetben a felfogás az, hogy az egykori osztrák-magyar monarchia birtoka és tulajdona magában foglalja a koronának, valamint az egykori osztrák magyar uralkodó családjának magántulajdonát is.

A magyar állampolgároknak Egyptomban levő minden ingó és ingatlan tulajdona a jelen szerződés I. része (gazda-

sági rendelkezések] III. és IV. szakasza értelmébenkerül elbánás alá.

93. cikk.

Egyiptomi áruk a Magyarországra való bevitelnél ugyanazon elbánásban részesülnek, mint a brit áruk.

III. c í m.

Sziám.

94. cikk.

Magyarország a maga részéről megszüntéknek tekinti az egykori osztrák-magyar monarchia által Sziámmal kötött valamennyi szerződést, egyezményt, vagy megállapodást, deértve az ezekből netán származó, igényeket vagy előjogokat, valamint a Sziámban való konzuli bíráskodásra való igényét 1917. júl. 22-től számítva.

95. cikk.

Magyarország, amennyiben ez reá tartozik, az egykori osztrák-magyar monarchiának Siamban levő minden birtokát és tulajdonát, kivéve a diplomáciai vagy konzuli lakásoknak vagy hivatali helyiségeknek használt épületeket, valamint a bennük levő tárgyakat és bútorokat, Sziámnak engedi át. Ez a birtok és tulajdon közvetlenül és minden kártérítés nélkül a sziámi kormányra háramlik át.

Magyar állampolgároknak Sziámban levő minden magánbirtoka, magántulajdona és magánjoga a jelen szerződés [gazdasági határozmányok] X. részének rendelkezései szerint kerül elbírálás alá.

96. cikk

Magyarország, úgy a maga, mint állampolgárai részére lemond a sziámi kormány nyal szemben minden igényéről, mely magyar birtok felszámolására vagy magyar állampolgároknak Sziámban való internálására vonatkozik. Az ezen felszámolások valamelyikének pénzbeli eredményénél érdekelt felek jogait ez a határozmány nem érinti. Ezen jogokat a jelen szerződés X. része, (gazdasági rendelkezések) szabályozza.

IV. Cím.

China

97. cikk.

Magyarország, a maga részéről China javára lemond mindazon előjogokról és előnyökről, melyek őt az 1901. szeptember 7-én Pekingben aláírt záró jegyzőkönyv s annak mellékletei, jegyzékei és kiegészítő okmányainak határozmányai szerint megilletik. Ugyancsak lemond minden kártérítési igényéről China javára a megjelölt jegyzőkönyv alapján az 1914. augusztus 14-e utáni időre nézve.

98. cikk.

A jelen szerződés életbeléptétől kezdve a magas szerződő felek, mindegyike annyiban, amennyiben reá tartozik alkalmazza:

1. Az új chinai vámtarifára vonatkozó 1902. augusztus 294 egyezményt.

2. Az 1905' szeptember 27-i egyezményt Whang-Poo-ra vonatkozóan, valamint az 1912. április 4-i előzetes kiegészítő egyezményt.

China ellenben nem köteles Magyarországnak azon előnyöket és előjogokat megadni, melyeket az egykori osztrák-magyar monarchiának ezen egyezményben megadott.

99. cikk.

Magyarország a maga részéről átengedi Chinának azon épületekre, rakodópartokra, kikötőhelyekre, kaszárnyákra, erődökre, fegyver és hadilőszerve, mindennemű hajóra, szikratávíró-berendezésekre és egyéb az egykori osztrák-magyar monarchiát illető köztulajdonra való jogait, amelyek a tientsin-i osztrák-magyar telepen, vagy a chinai terület egyéb részeiben léteznek vagy netalán ott találtak.

Magától értetődik azonban, hogy a diplomáciai vagy konzuláris lakásoknak vagy hivatali helyiségeknek használt épületek, valamint az ezekben foglalt értékek és bútorok a fenti átengedésben nem foglaltatnak. Azonkívül a chinai kormány az egykori osztrák-magyar monarchiának az úgynevezett követségi negyedben levő köz- és magántulajdonának elidegenítésére semmilyen intézkedést nem fog tenni azon hatalmak diplomáciai képviselőinek hozzájárulása

nélkül, melyek a jelen szerződés életbeléptekor fentartották az 1901. szeptember 7-i zárójegyzőkönyvben való részese-désüket.

100. cikk.

Magyarország a maga részéről elfogadja a chinai kormány által részére engedélyezett szerződések megszüntetését, melyek alapján a Tientsin-i osztrák-magyar telep jelenleg fennáll.

China, mely a nevezeti területekre nézve ismét felségjogainak teljes birtokába lép, azt a szándékát nyilvánítja, hogy e területeket a nemzetközi letelepedés és kereskedelem céljaira megnyitja. Kijelenti, hogy azon szerződések megszüntése, melyek alapján az engedély jelenleg fennáll, ne érintse a szövetséges és társult hatalmak alattvalóinak tulajdonjogait, melyek ezen telepen részesedéssel bírnak.

101. cikk.

Magyarország lemond minden igényéről a chinai kormánnyal, valamint minden szövetséges és társult kormánnyal szemben magyar állampolgárok Chinában való internálása és azok hazahozatala címén. Épúgy lemond, amennyiben ez reá tartozik, az osztrák-magyar hajóknak Chinában való lefoglalásából, vagy az ezen országban 1917. augusztus 14-e óta magyar tulajdonon, jogokon, és érdekeken történt felszámolásból, zár alá vételből, felhasználásból, vagy lefoglalásból eredő összes igényeiről Ezen határozmány azonban ne érintse azon felek jogait, akik ezen felszámolások valamelyikének anyagi eredményénél érdekelve vannak; ezeket a jogokat a jelen szerződés tizedik része szabályozza.

V. Rész.

Katonai, hajózási és légi rendelkezések.

Abból a célból, hogy az összes nemzeteknél a fegyverkezések általános korlátozása előkészíthető legyen, Magyarország kötelezi magát az alább felsorolt katonai, hajózási és légi határozmányok pontos betartás ara.

1. cím.

Katonai rendelkezések

I. Fejezet.

Általános rendelkezések.

102. cikk.

A jelen szerződés életbeléptetését követő három hónapon belül Magyarország katonai erőinek az alább előirt mértékben leszerelve kell lennie.

103. cikk.

Az általános katonai védkötelezettség Magyarországon megszűnik. A magyar hadsereg felállítása és kiegészítése a jövőben csak önkéntes kötelezettség útján fog történni.

II. Fejezet.

A magyar hadsereg létszáma és beosztása,

104. cikk

A magyar hadsereg katonai erejének össz-száma nem haladhatja meg a 35,000 emberi, beleértve a lizsteket és a pótkeretek (troupes des dépôts] csapatait is.

A magyar hadsereget képező alakulások meghatározása Magyarország tetszésére van bízva, de a következő fenntartások mellett:

1./ Hogy a felállított egységek létszáma kötelezően bennfoglaltassák ezen címhez csatolt és a IV, táblázatban kimutatott legnagyobb és legkisebb számban;

2./ Hogy a tisztsek aránya, beleértve a törzsek személyzetét és a különleges szolgálatokat, nem fogja meghaladni egy huszadát és az altisztsek pedig egy tizenötödét a szolgálatot teljesítő összlétszámnak.

3./ Hogy a géppuskák, ágyúk és tarackok száma a szolgálatot teljesítő ezer fő összlétszám után megállapított és a jelen címhez csatolt V. táblázatban foglalt mennyiséget nem fogja meghaladni.

A magyar hadsereg Magyarország területén belül kizárólag a rend fentartása és határrendőrszolgálatra alkalmazandó.

105. cikk.

A törzsek és minden alakulatok maximális állománya melyek Magyarország által felállíthatók, a jelen címhez csa-

tolt táblázatokban meg van jelölve. Ezeket a számokat nem kell pontosan betartani, de túllépni sem szabad.

Minden egyéb szervezés, amely a csapat vezetésére vagy a háború előkészítésére vonatkozik, tilos.

106. cikk.

Minden mozgósítási vagy a mozgósításra vonatkozó intézkedés tilos,

Az alakulatoknak, igazgatási szerveknek és törzseknek semmi esetre sem szabad tartalékkerettel bírniok.

Állatok összeszedésére vagy egyéb katonai szállítási eszközök előteremtésére szolgáló előkészítő intézkedések tiltva vannak.

107. cikk.

A csendőrök, vámőrök, erdőőrök, helyi- vagy községi rendőrök vagy egyéb hasonló alkalmazottak száma nem haladhatja túl azoknak a számát, akik 1913-ban hasonló szolgálatot végeztek és akik jelenleg Magyarország területi határai között, amint azokat jelen szerződés meghatározza, szolgálatot teljesítenek.

Ezen alkalmazottak száma a jövőben csupán a népszaporulatnak megfelelően emelhető azokban a helységeken vagy községeken, ahol alkalmazva vannak.

Ezeket a tisztviselőket és alkalmazottakat, valamint a vasúti személyzetet bármilyen katonai gyakorlatban való részvételre összevonni nem szabad.

108. cikk.

Minden csapatalakulat, mely a jelen címhez csatolt táblázatban megjelölve nincsen, tilos. Azok, amelyek a 35.000 emberrel engedélyezett állományon felül léteznének a 102 cikkben megjelölt határidőben feloszlathatók.

III. fejezet.

Kiegészítés és katonai kiképzés.

109. cikk.

Minden tisztnek hivatásos tisztnek kell lennie. A jelenleg szolgáló tisztoknak, akik a hadseregben megmaradnak, kötelezniök kell magukat, hogy legalább 40 éves korukig szolgáljanak. A jelenleg szolgáló tisztok, akik az új hadseregben való szolgálatra nem kötelezik magukat, minden katonai szolgálat alól felmentetnek, ezeknek bármely elméleti vagy gyakorlati katonai kiképzésen résztvenniök nem szabad.

Az újonnan kinevezett tisztoknak kötelezniök kell magukat, hogy legalább 20 egymást követő esztendőn át tényleges szolgálatot teljesítsenek.

Azon tisztek arányszáma, akik szolgálatukat szolgálati kötelezettségük lejáratá előtt bármely okból elhagyják, egy esztendőben nem haladhatja túl a 104. cikkben megjelölt tiszti összlétszám egy huszadrészét. Ha ezen arányszám kényszerítő körülmények folytán túllépetnek, úgy az ennek folytán a keretekben beálló csökkenés új kinevezésekkel nem pótolható.

110. cikk.

Az altisztek és legénységi egyének kötelezettségének összetartama nem lehet kevesebb mint tizenkét egymásután következő esztendő, ebből legalább hat tényleges csapatév (service sous les drapeaux).

Azon legénység arányszáma, mely egészségi, fegyelmi vagy bármely más okból szolgálati idejük lejáratá előtt elbocsáttatik, egy esztendőben nem haladhatja túl a 104. cikkben meghatározott összállomány egy huszadrészét. Ha ez az arányszám kényszerítő körülmények folytán túlléptetnék, az így támadó csökkenést új toborzással pótolni nem szabad.

IV. fejezet.

Katonai iskolák, tanintézetek, társulatok és egyesületek.

111. cikk.

Azon tanulók száma, akik a katonai iskolákban való tanulásra bocsáttatnak, pontosan meg kell hogy feleljen a tisztikarban betöltendő állások számának. A tanulók és a keretek (cadres) benne foglaltatnak a jelen cím 104. cikkében megállapított létszámban.

Ennélfogva mindazon katonai iskolák, melyek ennek a szükségletnek meg nem felelnek, feloszlattatnak.

112. cikk.

Más tanintézeteknek, mint a 111. cikkben megjelölteknek, valamint a sport és egyéb egyesületeknek, semmilyen katonai kérdéssel foglalkozniuk nem szabad.

Fegyverzet, lőszer és hadianyag.

113. cikk.

A jelen szerződés életbelépésétől számított három hónap lejártá után a magyar hadsereg fegyverzete nem haladhatja meg az 1000 fő után megállapított és a jelen szakaszhoz csatolt V. táblázatban feltüntetett mennyiséget.

A létszámhoz viszonyított fölöslegek kizárólag az esetleg szükséges pótlások fedezésére használhatók,

114. cikk.

A magyar hadsereg rendelkezésére álló lőszerkészletek a jelen cím V táblázatában megállapított mennyiséget túl nem haladhatják.

A jelen szerződés életbeléptét követő három hónapon belül a magyar kormány a fegyverekben és lőszerben ezidőszert meglévő feleslegei azokon a helyeken fogja letétbe helyezni, melyeket neki a szövetséges és társult főhatalmak megjelölnek.

Más lőszerkészletet, lőszerraktárt vagy lőszertartalékot fenntartani nem szabad.

115. cikk.

Fegyverek, lőszer és minden hadianyag gyártása csak egyetlen egy gyárban fog történni. Ezt az állam fogja igazgatni, mint tulajdonát, és termelése szigorúan arra a mértékre korlátozandó, mely a 104, 107, 113, és 114, cikkekben felsorolt állományokhoz és fegyverekhez szükséges.

Vadászfegyverek gyártása nem tiltatik meg, azzal a fenntartással, hogy semmilyen Magyarországon gyártott vadászfegyver, mely golyóra jár, nem bír olyan kaliberrel, mint valamely európai hadseregben használt hadifegyver.

A jelen szerződés életbeléptét követő három hónapon belül minden egyéb telep, mely fegyverek, lőszerek vagy más hadiszerek, termelésére, előkészítésére, beraktározására vagy megvizsgálására szolgál, bezárandó, vagy valamely tisztán kereskedelmi célra alakítandó át.

Ugyanazon időtartamon belül valamennyi fegyvertár megszüntetendő, kivéve azokat, melyek a megengedett lőszerkészletek beraktározására fognak szolgálni: a személyzet elbocsátandó.

116. cikk.

A telepek és fegyvertárak gépi berendezését, mely a megengedett termelés szükségleteit túlhaladja, használaton kívül kell helyezni vagy pedig valamely tisztán gazdasági célra a 137. cikkben előrelátott szövetségi katonai ellenőrző bizottság döntéseinek megtevelő módon átalakítani.

117. cikk.

A jelen szerződés életbeléptetését követő három hónapon belül, eredetükre való tekintet nélkül, az összes fegyverek, lőszer és minden hadianyag, beleértve a repülőelhárítás bármilyen anyagát is, amelyek Magyarországon vannak és a megengedett mennyiséget túlhaladják, a szövetséges és társult Főhatalmaknak kiszolgáltatandó.

Ezt a kiszolgáltatást a magyar terület azon pontjain kell véghezvinni, amelyeket a nevezett hatalmak kijelölnek, amely hatalmak egyébként ezen anyagok rendeltetése felett is döntenek.

118. cikk.

Mindennemű fegyver, lőszer és hadianyag bevitelére Magyarországra formálisan meg van tiltva. Ugyanez áll mindennemű külföldi rendeltetésű fegyver — lőszer — és hadianyagnak gyártására és kivitelére nézve.

119. cikk

Tekintettel arra, hogy lángvetők, fojtó, mérges vagy hasonló gázok, épúgy mint minden ilyenmű folyadék, anyag vagy eljárás használata tilos, ezeknek Magyarországon való előállítását illetve oda való bevitelére tiltva van.

Ugyanez áll mindazon anyagokra nézve, amelyek különösen az említett ipari termékek vagy eljárások előállítását, fenntartását vagy használatát célozzák.

Hasonlóképen tiltva van páncélkocsikat, tankokat vagy más hasonló hadicélokra használható gépeket [engins], Magyarországon előállítani vagy oda bevinni.

I. Táblázat.

Egy gyaloghadosztály szervezete és legmagasabb létszáma

E g y s é g e k	Legmagasabb létszám egységenként	
	Tisztek	Emberek
Gyaloghadosztály törzse	25	70
Hadosztály gyalogság törzse	5	50
Hadosztály tüzérség törzse	4	30
3 gyalogezred ¹⁾ [65 tiszt és 2000 ember létszámmal]	195	6.000
1 lovas század	6	160
1 aknavető zászlóalj [d'artillerie de tranchée] [3 szd]	14	500
1 utász zászlóalj ²⁾	14	500
1 táborig tüzérezred ³⁾	80	1.200
1 kerékpáros zászlóalj 3 századdal ⁴⁾	18	450
1 összekötő különítmény	11	330
Hadosztály egészségügyi intézet	28	550
Lőszeroszlopok és vonatok	14	940
Egy gyaloghadosztály összlétszáma	414	10.780

¹⁾ Mindegyik ezred 3 gyalog zászlóaljból áll. Mindegyik zászlóaljnak 3 gyalog és 1 géppuskás százada van.

²⁾ Mindegyik zászlóalj áll 1 törzsből, 2 utász századból, 1 hidász szakaszból és 1 fényező szakaszból.

³⁾ Mindegyik ezrednek 1 törzse, 3 táborig vagy hegyi tüzercsoportja van, összesen 8 üteggel, ütegenként 4 táborig vagy hegyi ágyúval vagy tarackkal.

⁴⁾ Ennek a különítménynek van 1 távbeszélő és táviró osztaga, 1 lehallgató szakasza [section d'écoute] és 1 postagalamb szakasza.

II. Táblázat.

Egy lovashadosztály szervezete és legmagasabb létszáma.

E g y s é g e k	Az egységek legmagasabb száma egy hadosztályban	Legmagasabb létszám egységenként	
		Tisztek	Emberek
Lovashadosztály törzse	1	15	50 ¹⁾
Lovasezred ¹⁾	6	30	720
Tábori tüzérosztály [3 üteg]	1	30	430
Auto-géppuskás és auto-ágyus osztag ²⁾ ..	1	4	80
Különböző szolgálatok		30	500
A 6 ezredből álló lovashadosztály összállománya ..		259	5380

¹⁾ Mindegyik ezrednek 4 százada van.

²⁾ Mindegyik osztagnak 9 páncélcocsija van 1-1 ágyúval, 1-1 géppuskával és 1-1 pótgéppuskával; 4 összekötőkocsival, 2 élelmezési kocsija, 7 teherautója, köztük 1 műhelyautóval, 4 motorkerékpárja.

JEGYZET. A nagy lovas csapatteknek lehetnek különböző számú ezredeik és állhatnak önálló dandárokból is a fenti létszámok határain belül.

III. Táblázat.

Egy vegyes dandár szervezete és legmagasabb létszámai.

E g y s é g e k	Legmagasabb létszámok egységenként	
	Tisztek	Ember
Dandártörzs	10	50
2 gyalogezred ¹⁾	130	4000
1 kerékpáros zászlóalj	18	450
1 lovasszásad	5	100
1 tábori vagy hegyi tüzérosztály 3 üteggel ..	20	400
1 aknavető század [artillerie de tranchée] ..	5	150
Különböző szolgálatok [összekötő különítményeket beleértve] ..	10	200
A vegyes dandár összállománya ..	198	5350

¹⁾ Mindegyik ezrednek 3 gyalogzászlóalja, mindegyik zászlóaljnak 3 gyalogos százada és egy géppuskás százada van.

IV. Táblázat.

Az egységek legalacsonyabb létszámai tekintet nélkül a hadseregbe bevezetett szervezetre. [Hadosztályok, vegyes dandárok stb.]

E g y s é g e k	Legmagasabb létszám [pro memoria]		Legalacsonyabb létszám	
	Tisztek	Legénység	Tisztek	Legénység
Gyaloghadosztály	414	10,780	300	8,000
Lovashadosztály	259	5,380	180	3,650
Vegyes dandár	198	5,350	140	4,250
Gyalogezred	65	2,000	52	1,600
Gyalogzászlóalj	16	650	12	500
Gyalogos vagy géppuskás század ...	3	160	2	120
Kerékpáros osztag	18	450	12	300
Lovaszred	30	720	20	450
Lovasszázad	6	160	3	100
Tüzérezred	80	1,200	60	1,000
Tábori tüzerűteg	4	150	2	120
Aknavető század [artillerie de tranchée].....	3	150	2	100
Utász zászlóalj	14	500	8	300
Hegyi tüzerűteg	5	320	3	200

V. Táblázat.

Engedélyezeti legnagyobb mennyiség fegyverekben és lőszerekben.

A n y a g	Mennyiség 1000 ember részére	Lőszer mennyiség fegy- verenként (puskák, ágyuk stb.)
Puska vagy karabély ¹⁾	1150	500 lépés
Nehéz vagy könnyű gépfegyverek	15	10,000 ..
Könnyű aknavetők		1,000 ..
Középszerű aknavetők	2	500 ..
Tábori vagy hegyi ágyuk vagy tarackok	3	1,000 ..

¹⁾ Az önműködő pusokák vagy karabélyok a könnyű gépfegyverekhez számílanak. Nehéz ágyuk, azaz melyeknek kalibere nagyobb mint 105 miliméter, nincsenek engedélyezve.

II. cím.
Hajózási rendelkezések.
120. cikk.

Jelen szerződés hatálybalépésétől kezdve az összes osztrák magyar hadihajók, beleértve a tengeralattjárókat, végleg a szövetséges és társult hatalmak részére kiszolgáltatottaknak nyilvánítatnak.

A Dunai flotillák összes monitorjai, torpedói és fel-fegyverzett hajói a szövetséges és társult hatalmak részére kiszolgáltatandók.

Mindazáltal Magyarországnak megvan a joga, hogy a Dunán a folyamrendőrség céljaira 3 felderítő járóművet tartson, azon feltétellel, hogy azok kiválasztását a jelen szerződés 138 cikkében meghatározott bizottság eszközli.

121. cikk.

A következőkben felsorolt osztrák-magyar segédcirkálók és segédjárművek leszereltetnek és mint kereskedelmi hajók kezeltetnek:

Bosnia, Gablonz, Carolina, Africa, Tirol, Argentina, Lussin, Teodo, Nixe, Gigant, Dalmát, Persia, Prinz Hohenlohe, Gastein, Helouan, Graf Wurmband, Pelikan, Herkules, Pola, Najade, Pluto, Präsident Wilson [azelőtt Kaiser Franz Joseph) Trieste, Baron Brück, Elisabeth, Metcovich, Baron Call Gaea^Cyclop, Vesta, Nympha, Büffel.

122. cikk.

Az összes hadihajók, beleértve a tengeralattjárókat, amelyek jelenleg Magyarországhoz tartozó, vagy a volt osztrák-magyar Monarchiához tartozott kikötőkben építés alatt állnak, lebontandók. A lebontás munkáját e szerződés hatálybalépése után lehet „leg legrövidebb idő alatt meg kell kezdeni.

123. cikk.

Mindazon gépek, tárgyak és bármiféle anyagok, amelyek bárminő osztrák-magyar hadihajó lebontásából származnak, legyenek azok felvízi vagy tengeralattjáró hajók, csak tisztán ipari vagy kereskedelmi célokra fordíthatók. Ezeket a külföldnek sem átadni, sem eladni nem szabad.

124. cikk.

Bárminő tengeralattjáró vagy kereskedelmi U hajó építése vagy beszerzése Magyarországon tiltva van.

125. cikk.

Minden fegyver, lőszer és mindennemű tengerészeti hadianyag; beleértve az aknákat, torpedókat, amely az 1918. nov. 3-iki fegyverszüneti szerződés aláírásakor Ausztria-Magyarország birtokában volt, végleg a szövetséges és társult hatalmak részére kiszolgáltatottnak nyilvánítatik.

126. cikk

A fentiekben megjelölt tárgyak szolgáltatásáért (120 és 125 cikkek) leszereléséért, (121. cikk) lebontásáért [122. cikk] kezelési módjáért, (121. cikk) valamint hasznosításáért (123. cikk) csak annyiban tétetik felelőssé, amennyiben azok saját területén vannak.

127. cikk.

Jelen szerződés hatálybalépésétől számított 3 hónapon át a budapesti magyar dróttalan nagyállomást a szövetséges és társult hatalmak kormányainak meghatalmazása nélkül nem szabad oly hírek közvetítésére használni, amelyek a tengeri haderő, a hadsereg, vagy a poitika kérdéseit, Magyarországot, vagy a háború alatt Ausztria-Magyarországgal szövetségben állott hatalmakat érintik. Ez az állomás közvetíthet kereskedelmi táviratokat, de csak nevezett kormányok ellenőrzése mellett, amely kormányok a használandó hullámhosszat meg fogják állapítani. Ugyanezen időtartam alatt Magyarország sem saját, sem Ausztria, Németország, Törökország, vagy Bulgária területén nem állíthat fel dróttalan nagyállomásokat (station á grande puissance).

III. cím.

Rendelkezők a hadseregi és tengeri légi haderőkről

128. cikk.

Magyarország haderejének semminemű katonai vagy tengerészeti repülőszolgálatára nem lehet. Kormányozható léghajó egy sem maradhat birtokában.

129. cikk.

Jelen szerződés hatálybalépésétől számított: 2 hónapon belül a repülő-személyzet, amely jelenleg a magyar szárazföldi és tengeri haderőben lajstromozva van, leszerelendő.

130. cikk.

A szövetséges és társult hatalmak csapatainak a magyar területről való teljes kivonulásáig a szövetséges és társult hatalmak légi járóműveinek Magyarországon teljes közlekedési, átrepülési és leszállási szabadságuk van.

131. cikk.

Jelen szerződés érvénybelépésétől számított 6 hónapon át repülőgépek és azok részeinek előállítására vagy behozatala, nemkülönböztetve repülőgépmotorok vagy azok részeinek előállítására és behozatala az egész magyar területre nézve tilos.

132. cikk.

Jelen szerződés érvénybelépésekor Magyarország szárazföldi és vízi repülőszolgálatának egész anyaga saját költségén a szövetséges és társult hatalmaknak kiszolgáltatandó. A kiszolgáltatásoknak a nevezett kormányoktól meghatározott helyeken kell történniük és 3 hónap alatt be kell fejeződniük.

Az anyagba különösen beleértendő az az anyag, amely hadicélokra használtatott vagy alkalmazható, azaz: A kész aero- és hidroplánok, továbbá azok, amelyek készülőfélben, javítás vagy szerelés alatt vannak; a repülőképes kormányozható léghajók, továbbá azok, amelyek készülőfázisban, javítás vagy szerelés alatt vannak; a hidrogéngáz előállítására szolgáló készülékek; a hangárok és mindennemű légi jármű-csarnok. A kormányozható léghajókat kiszolgáltatásuk pillanatáig Magyarország költségén hidrogéngázzal töltve kell tartani. A hidrogéngáz előállítására szolgáló készülékek, épületek, mint a repülőgép-csarnokok, a nevezett hatalmak szabad belátása szerint a léghajók kiszolgáltatásának pillanatáig Magyarországon birtokában hagyhatók;

a repülőgépmotorok;

a cellák;

a fegyverzet (ágyúk, géppuskák, géppuskák, aknavetők, torpedóirány csövek, sinkronapparátusok, célzási készülékek), a lőszer [töltény, lövedékek, töltött bombák, bombatestek, robbanó anyag, azaz azok nyersanyaga:

A hajózási műszerek.

A repülőszolgálatban alkalmazott készülékek dróttal an távíró, fényképező és mozgófénykép-készülékek];

egy-egy részletek, amelyek valamely fenti kategóriába tartoznak.

A fentnevezett anyagot az említeti hatalmak kormányainak meghatalmazása nélkül más helyekre szállítani tilos.

IV. Cí m.

Szövetségi felügyelőbizottságok.

133. cikk.

Minden rendelkezést, a szárazföldi, tengeri és légi haderőt illetőleg, amely jelen szerződésben foglaltatik és amelynek keresztülvitelére határidő van kitűzve, Magyarország a szövetséges és társait hatalmak részéről e célra kijelölt szövetségi bizottságok felügyelete mellett hajt végre.

Említett bizottságok a szövetséges és társult hatalmakat a magyar kormánnyal szemben mindenben képviselik, ami a szárazföldi, vízi és légi haderőre vonatkozó határozatok kivételét ületi. A bizottságok hozzák a magyar hatóságok tudomására azon határozatokat, amelyeket a szövetséges és társult hátainak kormányai hozni fognak, vagy amelyeket az említett határozmányok kivitele szükségessé tehetne.

134. cikk.

A szövetségi felügyelőbizottságok szolgálati helyüket Budapesten rendezhetik be és jogosultak arra, hogy valahányszor szükségesnek tartják, felkereshetik a magyar állami területének bármely tetszőleges pontját: bárhova albizottságokat küldhetnek; felhatalmazhatják egy vagy több tagjukat, hogy bárhova mehessen.

135. cikk.

A magyar kormány köteles a felügyelőbizottságoknak mindazon felvilágosításokat és okmányokat szolgáltatni, amelyeket azok feladatuk teljesítéséhez szükségesnek tartanak, szolgáltatni köteles továbbá minden eszközt, személyzet és anyag tekintetében, amelyre az említett bizottságoknak szükségük lehet, hogy biztosíthassák a szárazföldi, vízi és légi haderőkre vonatkozó rendelkezések tökéletes keresztülvitelét. A magyar kormány köteles minden szövetségi felügyelőbizottsághoz egy alkalmas megbízottat kijelölni, akinek feladata, hogy a bizottságtól átvegye azon közléseket, amelyeket a bizottság a magyar kormánynak tesz és hogy a bizottság részére az összes követelt híreket és iratokat szolgáltatassa, vagy beszerezze.

1.36. cikk

A felügyelőbizottságok díjazását és azon hovaforordítások költségeit, amelyek a bizottságok tevékenységéből származnak, Magyarország viseli.

137. cikk.

A katonai szövetségközi felügyelőbizottságok különleges feladata lesz, hogy a magyar kormánytól a lőszerraktárak és lerakatok helyi fekvését, az erődítmények, várak és megerősített helyek felfegyverzését, a fegyver-, lőszeres hadiszergyarak, műhelyek helyi fekvését és üzemét illető felvilágosításokat átvegye. Ugyan e bizottság veszi át a kiszolgáltatott fegyvert, lőszert, hadiszert és hadiszergyártási szerszámokat, megállapítja a helyekéi, ahol a kiszolgáltatásnak történnie kell és felügyeletet gyakorol a jelen szerződésben előrelátott rombolásoknál, használhatatlannátételeknél, átalakításoknál.

138. cikk.

A szövetségközi tengerészeti felügyelőbizottságok különleges feladata lesz, hogy a hajógyárakban azon hajók lebontására felügyeljen, amelyek építés alatt voltak; a kiszolgáltatott fegyvert, lőszert és tengerészeti hadianyagot átvegye és az előrelátható rombolásokat és csorbításokat megakadályozza.

A magyar kormány köteles a szövetségközi tengerészeti felügyelőbizottságoknak minden hírt és okmányt szolgáltatni, amelyet azok szükségesnek tartanak, hogy megbizonyosodjanak a tengeri haderőre vonatkozó határozatok tökéletes keresztülviteléről; mindenekelőtt a hadihajók terveit, fegyverzetük összeállítását, ágyuk, lőszer, torpedók, aknák, robbantóanyagok, dróttalan távíró részleteit és modelljeit, általában mindent, ami a tengeri hadviselés anyagára vonatkozik; épügy minden törvényes, közigazgatási és szabályzati jellegű iratot.

139. cikk.

A szövetségközi repülésügyi felügyelőbizottságok különleges feladata lesz, a jelenleg a magyar kormány birtokában lévő repülőgépanyag-állományt a repülőgép-, repülőgépmotor- és léghajó-műveket, a gyárakat, amelyek légi jármű által használható fegyvert, lőszert és robbantóanyagot gyártanak, megsejmlélni, minden magyar földön lévő repülőteret, repülőgépcsarnokot, kikötőhelyet, telepet és raktárt felkeresni és ahol szükséges, az említett anyag szállítását elrendelni s a kiszolgáltatást átvenni.

A magyar kormány köteles a szövetségközi repülésügyi bizottságok részére az összes híreket és okmányokat kiszolgáltatni, amelyek törvényes vagy közigazgatási rendelkezéseket tartalmaznak, vagy egyéb tartalmúak, amelyeket azok szükségesnek ítélnak, hogy a repülésügvre vonatkozó összes rendelkezések pontos keresztülviteléről bizonyosságot szerezzenek; elsősorban az összes magyar repülőkötelékek szolgálatában levő személyzet számszerinti összeállítását

nemkülönben meglévő, készülő vagy megrendelt anyag, az összes repülőgépanyagok előállításával foglalkozó gyárak» üzemek, repülőgépcsarnokok és repülőkikötők teljes jegyzékét,

V. Cím.

Általános rendelkezések

140. cikk.

E szerződés érvénybelépésétől számított 3 hónapos határidő leforgásán belül a magyar törvények a szerződés jelen részének értelmében átalakítandók és ez állapotban a magyar kormány által betartandók. — Ugyanezen határidőig mindazon közigazgatási és egyéb jellegű rendszabályokat életbe kell léptetni a magyar kormánynak, amelyek jelen rész határozatainak keresztülvitelét célozzák.

141. cikk.

Az 1918. nov. 3-iki fegyverszüneti szerződés következő határozatai érvényben maradnak: az I. Cím (katonai rendelkezések] 2. és 3. cikk és a csatolt jegyzőkönyv” (katonai rendelkezések) I. cikk. 2, 3, 6 paragrafusai, amennyiben jelen határozatoknak ellent nem mondanak.

142. cikk.

Magyarország kötelezi magát, hogy e szerződés érvénybe lépésétől kezdve semmiféle idegen földön alakuló katonai, tengerészeti vagy repülésügyi küldöttséget el nem ismer, ilyeneket sem nem küld, sem elutazni nem enged; kötelezi magát továbbá, hogy megteszi a megfelelő intézkedéseket arra nézve, hogy állampolgárait megakadályozza abban, hogy Magyarország területét acélból hagyassák el, hogy idegen hatalmak hadseregébe, haditengerészetébe vagy repülőszolgálatába magukat felvétessék vagy azokhoz besztassék, azok kiképzéséhez hozzájáruljanak, vagy egyáltalán valamely idegen országban a katonai, haditengerészeti, vagy repülési technikai oktatásban segédkezzenek.

A szövetséges és társult hatalmak megegyeznek abban, hogy jelen szerződés érvénybelépésétől kezdve hadseregük, hajóhaduk és repülőhadseregükbe magyar állampolgárt nem vesznek fel és azokhoz nem osztnak be, hogy azok a katonai kiképzéshez hozzájáruljanak; így egyáltalán nem alkalmaznak magyar állampolgárt mint katonai, haditengerészeti vagy repülőtechnikai oktatót.

Jelen rendelkezés mindamellett nem érinti Francia, ország azon jogát, hogy az idegen légiót a francia katonai törvények és „szabályok szerint újoncozza.

143. cikk.

Ameddig a szerződés érvényben marad, Magyarország kötelezi magát, hogy aláveti magát minden olyan nyomozásnak, amelyet a népszövetség tanácsa többségi határozat által szükségesnek nyilvánít.

VI. rész.

Hadifoglyok és sírhelyek,

I.

Hadifoglyok.

144. cikk.

A magyar hadifoglyok és a magyar állam polgári internáltjainak hazaszállítása jelen szerződés életbelépése után a legrövidebb idő alatt meg fog történni és a legsürgősebben fog foganatosíttatni,

145. cikk.

A magyar hadifoglyok és polgári internáltak hazaszállítását a 144. cikkben leszövegezett feltételek alatt egy bizottság fogja biztosítani, amely egyrészt a szövetséges és társult hatalmak, másrészt a magyar kormány képviselőiből fog alakulni.

Minden egyes szövetséges és társult hatalom részéről egy-egy albizottság szabályozza a hadifoglyok hazaszállítása keresztülvitelének részleteit, amely albizottság csak az érdekeit állam és a magyar kormány képviselőiből fog alakulni.

146. cikk.

Mihelyt a hadifoglyok és polgári internáltak a magyar hatóságnak átadottak, utóbbi köteles azoknak otthonukba való haladéktalan továbbszállításáról gondoskodni.

Közülök azok, akiknek lakóhelye a háború előtt oly területen volt, amelyet most a szövetséges és társult hatalmak csapatai tartanak megszállva, a szövetséges és társult hatalmak katonai hatóságainak engedélyével és ellenőrzésével szintén hazaszállítandók.

147. cikk.

Minden a hazaszállításból eredő költség az elindítás pillanatától kezdve, Magyarország terhére esik; a

magyar kormány köteles a szállító járművet, nemkülönben a technikai személyzetet szolgáltatni, amennyiben ezt a 145. cikkben adott bizottság szükségesnek fogja találni,

148. cikk.

Hadifoglyok és polgári internáltak, akik fegyelmi vétésből kifolyólag büntetendők, vagy büntetésüket töltik, hazaszállítatnak, tekintet nélkül arra, hogy büntetésük ideje vagy az ellenük folyamatba tett eljárás befejeződött-e vagy sem. Ezen határozat nem vonatkozik oly hadifoglyokra és polgári internáltakra, akik oly cselekmények miatt büntettetnek, amelyeket 1919. jun. 1-e után követtek el. Hazaszállításukig az összes hadifoglyok és polgári internáltak a fennálló előírásoknak vannak alávetve, különösen munka és fegyelem tekintetében.

149. cikk.

A hadifoglyok és polgári internáltak, akik nem fegyelmi, hanem más természetű vétségekből kifolyólag büntetendők, vagy állanak büntetés alatt, fogságban visszatartathatók.

150. cikk.

A magyar kormány kötelezi magát, hogy mindazon személyeket, akik a hazaszállítás szempontjából tekintetbe jönnek, kivétel nélkül területére befogadja.

Azok a magyar hadifoglyok vagy polgári internáltak, akik hazaszállításukat nem óhajtják, kivehetőek a hazaszállítás alól, azonban a szövetséges és társult hatalmak fenntartják maguknak a jogot, hogy vissza, vagy semleges országba szállíthassák őket vagy engedélyt adjanak nekik, hogy az ő területükön lakhassanak;

A magyar kormány kötelezi magát, hogy e személyek vagy hozzátartozóik ellen semmiféle kivételes rendszabályt nem fogantatosít, azokat ez okból elnyomásban nem részesíti, sem pedig zaklatásoknak nem teszi ki.

151. cikk.

A szövetséges és társult hatalmak fenntartják maguknak a jogot, hogy a hatalmukban levő magyar hadifoglyok és polgári internáltak hazaszállítását attól tegyék függővé, hogy a magyar kormány a szövetséges és társult hatalmak hadifoglyairól és más állampolgáiról, akik akaratuk ellenére esetleg még Magyarországon tartózkodnak, felvilágosítást ad és őket azonnal szabadlábra helyezi.

152. cikk.

A magyar kormány kötelezi magát:

1. Az eltűntek felkutatására alakult bizottságoknak szabad kezet enged, azoknak az összes szükségelt jármű-

veket rendelkezésre bocsátja; minden fogolytábort, fogdát, kórházat s minden egyéb helyiséget előttük megnyit, valamint rendelkezésükre bocsátja az összes nyilvános és magánokiratokat, amelyek a kutatásoknál felvilágosítást adhatnak;

2. eljár az összes magyar hivatalnokok és magánszemélyek ellen, akik a szövetséges és társult hatalmak állampolgárainak jelenlétét talán eltitkolták, vagy azok jelenlétét bejelenteni elmulasztották, miután arról tudomást szereztek.

153. cikk.

A magyar kormány kötelezi magát, hogy az összes tárgyakat, pénzt, értékeket és okiratokat, amelyek a szövetséges és társult hatalmak valamely állampolgárának tulajdonát képezték és a magyar hatóságoktól esetleg visszatartattak, jelen szerződés érvénybelépése után azonnal visszaadja.

154. cikk.

A Magas szerződéstköző felek kijelentik, hogy lemondanak a hadifoglyoknak az ő területükön való ellátása költségeinek kölcsönös megtérítéséről.

II.

Sírhelyek.

155. cikk.

A szövetséges és társult hatalmak és a magyar kormány gondoskodnak arról, hogy az ő területükön eltemetett hadsereghez és haditengerészethez tartozók sírhelyei tiszteltben és jókarban tartassanak.

Kötelezik magukat, hogy minden oly bizottságot elismernek, amely valamelyik kormány által az illető temetőben személyazonosság megállapításával vagy emlékművek felállításával bízott meg és továbbá, hogy e bizottságokat feladatuk kivitelében támogatni fogják. Megegyeznek továbbá abban, hogy kölcsönösen minden tekintetben megkönnyítik a hadseregükhöz és haditengerészetükhöz tartozók földi maradványainak hazaszállítására irányuló óhajok teljesítését, az ország törvényes határozatainak és a nyilvános egészség-ápolás követelményeinek szem előtt tartásával.

156. cikk.

A fogságban elhalt hadifoglyok és polgári internáltak sírhelyei, akik a különböző hadviselt államok polgárai voltak,

jelen szerződés 155. cikkének rendelkezései értelmében kellő módon karban fognak tartatni.

A szövetséges és társult hatalmak egyrészt, a magyar kormány, másrészt kötelezik magukat, hogy egymásnak átszolgáltatják:

1. az elhaltak teljes névjegyzéket, minden, azok személyazonosságának megállapítására szolgálható adattal;

2. minden felvilágosítást azon összes halottak számát és sírhelyeik helyét illetőleg, akiket személyazonosságuk megállapítása nélkül temettek el.

VII. Rész.

Büntető rendelkezések.

157. cikk.

A magyar kormány elismeri a szövetséges és társult hatalmak azon jogát, hogy azon személyeket, kik a háború törvényei és szokásai ellen elkövetett cselekményekkel vádoltnak, katonai bírósága elé állíthassa. A bűnösöknek talált személyekre a törvényekben előirt büntetések fognak kimondatni. Ez a rendelkezés alkalmazást fog nyerni, tekintet nélkül a magyar vagy valamely szövetséges hatóság által indított bármely eljárásra vagy üldözésre,

A magyar kormány kötelezve van a szövetséges és társult hatalmaknak vagy közülük annak, aki őt felszólítja, mindama személyeket kiszolgáltatni, akik a háború szokásai és törvényei ellen elkövetett vétség miatt neki megnevezettek, akár névszerint, akár a rang, tisztség, vagy azon állás megadásával, amelyre a magyar hatóság az illetőket alkalmazta.

158. cikk.

Aki valamely a szövetséges és társult hatalmak állampolgára elleni cselekményt követ el, az illető hatalom katonai törvényszéke elé állíttatik.

Aki valamely a szövetséges és társult hatalmak állampolgárai elleni cselekedetet követ el, oly katonai törvényszék elé állíttatik, amely az érdekelt hatalmak katonai törvényszékeinek tagjaiból alakul.

Minden esetben meg van a vádlottnak az a joga, hogy védőjét maga jelölje meg.

159. cikk.

A magyar kormány kötelezi magát, hogy kiszolgáltatja az összes okiratokat és felvilágosításokat, bármineműek

legyenek is azok, amelyeknek kiszolgáltatása a bűncselekmény tárgyát képező tényeknek tökéletes megítélésére, a bűnösök felkutatására és a felelőségek helyes értékelésére szükségesnek találhatók.

160. cikk.

A 157 — 159. cikkek előírásai azon államok kormányaira is alkalmazást nyernek, amelyeknek a volt osztrák-magyar monarchia egyes területei átadottak, oly személyekre vonatkozólag, akik valamely, a háború törvényeibe és szokásaiba ütköző cselekedettel vádoltatnak és a megjelölt államok területén vagy azok rendelkezésére vannak. Ha az illető személyek valamely megjelölt államban állampolgárságot szereztek, az állam kormánya kötelezi magát, minden olyan rendszabály foganatosítására, amely szükséges ahhoz, hogy az érdekelt hatalom közbelépésére és azzal egyetértőleg az illető személy üldözése és megbüntetése biztosítva legyen.

VII. Rész. Jóvátételek.

I. Cím.

Általános rendelkezések.

161. cikk.

A szövetséges és társult kormányok kijelentik és Magyarország elismeri, hogy miután Magyarország és szövetségesei okozták, ők a felelősök a veszteségekért és károkért, amelyekéi a szövetséges és társult kormányok, valamint polgáraik az Ausztria-Magyarország és szövetségesei támadása folytán rájuk kényszerített háború következményeképpen elszenvedtek.

162. cikk.

A szövetséges és társult kormányok elismerik, hogy Magyarország nem rendelkezik elégséges jövedelemforrással arra, hogy ezen veszteségek és ezen károk teljes jóvátételét biztosíthatná, miután a fentnevezett kormányok tekintetbe veszik ezen jövedelemforrások állandó csökkenését, ami a jelen szerződés többi rendelkezéseinek a következménye.

A szövetséges és társult kormányok mindamellett megkövetelik és Magyarország kötelezi magát, hogy az alább megállapítandó feltételek között a károkat jóváteszik, amelyeket a fentnevezett szárazföldi, tengeri és légi támadás a szövetséges és társult Hatalmak lakosságának és javaiknak okozott az időtartam alatt, ameddig minden egyes szövetséges és társult Hatalom Magyarországgal háborúban állott és általában az idecsatolt I. mellékletben meghatározott károkat.

163. cikk.

A megjelölt károk értékét, amelyek jóvátételére Magyarország kötelezve van, egy szövetségszövetségi bizottság határozza meg, amely a „Jóvátételi Bizottság” nevet viseli és azon formában és jogosultságokkal fog összeállítatni, amint az a következőkben, nevezetesen a II—V. mellékletben van adva. — A Németországgal való szerződés 233. cikkében jellemzett bizottsággal jelen bizottság megegyezik, a jelen szerződésből folyó eltérésektől eltekintve; a bizottság kebelében a jelen szerződés alkalmazásából eredő különleges kérdések számára egy osztály alakul. — Ez osztály csupán tanácskozó rendeltetéssel bír, azon eseteket kivéve, amelyekben a jóvátételi bizottság oly teendőkkel bízta meg, amelyeket az megfelelőknek talál.

A Jóvátételi Bizottság az igényeket felülvizsgálja és a magyar kormányoknak is kellő alkalmat ad arra, hogy meghallgattassék.

A Bizottság egyúttal fizetési tervet is állít fel, amely a határidőket és Magyarország által 30 évi időtartam alatt történő törlesztés feltételeit — 1921. május 1.-től kezdve — megállapítja az adósság azon részére nézve, amely Magyarország terhére esik, miután a bizottság megállapította, hogy Németország azon helyzetben van-e, hogy azon összeg hátralévő részét meg tudja fizetni, amely a Németország és szövetségeseivel szemben támasztott és a bizottság által felülvizsgált követelések értelmében terhére esik.

Az esetben azonban, ha Magyarország ezen idő alatt adósságának kiegyenlítésével hátralékban maradna, minden kiegyenlítetlen maradvány összeg fizetése a bizottság tetszése szerint későbbi évekre eltolható vagy másképp kezelhető azon feltételek mellett, amelyeket a szövetséges és társult hatalmak a jelen szerződés jelen részében jelzett eljárás értelmében meg fognak állapítani.

164. cikk.

A jóvátételi bizottság 1921. május 1.-étől kezdve időnkint megvizsgálja Magyarország segédeszközeit és teljesítőképességét, Magyarország képviselőinek kellő alkalmat ad arra, hogy meghallgattassanak és mindezek szerint teljha-

talommal bír a 163. cikkben említett fizetési határidőket kitolni és a fizetés módozatait megváltoztatni; azonban a különböző, a bizottságban képviselt kormányok külön meghatalmazása nélkül semmiféle fizetést el nem engedhet.

1. cikk.

Magyarország fizet az 1920. évben és az 1921. év első 4 hónapján keresztül annyi részletben és oly formában, [aranyban, árukban, hajókban, értékpapírokban stb.) mint azt a jóvátételi bizottság megállapítja, egy a fentemlített követelések szerint felszámított megfelelő összeget, amelynek nagyságát a bizottság fogja megállapítani. Ez összegből elsősorban a megszálló hadaknak az 1918, november 3-iki fegyverszüneti szerződés után esedékes és a 181-ik cikkben jelzett költségei fognak fedeztetni, fizethetők továbbá ez összegre való felszámolással, nevezett kormányok engedélyével, nyersanyagok és élelmicikkek oly mennyiségben, amelyet a szövetséges és társult hatalmak kormányai szükségesnek fognak tartani arra, hogy Magyarországnak a lehetőség, hogy jóvátételi kötelezettségeinek eleget tehesen, megadassák.

A maradékösszeg Magyarország jóvátételi adósságai-ból levonandó. Magyarország ezenkívül letétbe helyezi a II. melléklet 12. c. §-ában előirt kötelezvényeket.

166. cikk.

Magyarország beleegyezik továbbá, hogy úgy amint ez a III, IV. és V. mellékletben közelebbről meg van határozva, a jóvátételre fordítja közvetlenül azon gazdasági segédeszközeit, amelyek kereskedelmi hajóhadra, anyagi helyreállításra és nyersanyagokra vonatkoznak, ami mindig úgy értendő, hogy az átadott javaknak és azok a nevezett mellékletek értelmében történő használatának értéke, miután az ott előirt módon megállapított, Magyarország javára íratik és a fenti cikkekben meghatározott kötelezettségekből levonatik.

167. cikk.

A folyó fizetéseket, beleértve a fenti cikkekben tárgyaltakat, amelyeket Magyarország az említett igények kielégítésére teljesít, a szövetséges és társult hatalmak egymás közt, az általuk előre megállapított, méltányosságra és mindegyiknek jogain alapuló viszony szerint, felosztják.

A felosztásnál a 173. cikkben és a III., IV. és V. mellékletben tárgyalt jóváírások értéke amúgy fog számíttatni, mint az ugyanazon, évben teljesített fizetések,

168. cikk.

A fentebb megállapított fizetéseken kívül Magyarország a jóvátételi bizottság által megállapított eljárás szerint

teljesíti az elszállított, lefoglalt vagy zár alá helyezett készpénz, állatok, bármely tárgyak és értékpapírok részben való visszaadását, amennyiben a megállapítás lehetséges; legyen az Magyarország vagy szövetségesei területén, vagy azon területeken, amelyek jelen szerződés teljes végrehajtásáig vagy Magyarország vagy szövetségesei birtokában maradnak.

169. cikk.

A magyar kormány kötelezi magát, hogy a fenti 168. cikkben említett visszaszolgáltatást azonnal végrehajtja és a 163., 164., 165. és 166. cikkben meghatározott fizetéseket és szállításokat teljesíti.

170. cikk.

A magyar kormány elismeri a 163. cikk rendelkezései szerint felállítandó bizottságot, oly formában, mint az a szövetséges és társult hatalmak kormányai által a II. melléklet szerint összeállítható. — Visszavonhatatlanul elismeri azon jogok és jogosultságok tulajdonát és gyakorlását, amelyeket a bizottságnak jelen szerződés ad. — A magyar kormány megad a bizottságnak minden felvilágosítást, amelyre annak szüksége van, a pénzügyi helyzetet, a pénzügyi műveleteket, a javakat, a termelőerőt, Magyarország és állampolgárainak készleteit, nyersanyagának folyó előállítását és ipari termékeit illetőleg; hasonlókép az 1914—1919. évi háború hadműveletei felől megad minden felvilágosítást, amelynek tudomása a bizottság által szükségesnek találtatik. — Felruházza a bizottság tagjait és azok teljhatalmú képviselőit mindazon jogokkal és [immunitásokkal] sérthetlenségekkel, amelyeket a barátságos államok rendszeresen akkreditált diplomáciai képviselői Magyarországon élveznek. Magyarország beleegyezik továbbá, hogy a bizottság és az általa esetleg foglalkoztatott személyzet költségeit és fizetéseit fedezze.

171. cikk.

Magyarország kötelezi magát, hogy minden oly törvényt, rendszabályt és rendeletet kiad, érvényesít és nyilvánosít, amelyre szükség lenne, hogy jelen rendelkezések tökéletes keresztülvitele biztosíttassék.

172. cikk.

Jelen szerződés jelen részének határozatai semmiben sem érintik jelen szerződés X. része III, IV. címének [Gazdasági rendelkezések] rendelkezéseit.

173. cikk.

A jóvátételre vonatkozó kötelezettségek címén Magyarország javára a következő tételek irandók:

a) Minden végleges egyenleg Magyarország javára a jelen szerződés X. részének III. IV. szakasza [Gazdasági rendelkezések] szerint.

b) a IX. [Pénzügyi rendelkezések] és a XII. (kikötők, víziutak, vasutak) szakaszokkal jelzett átengedések alapján Magyarországnak járó minden összeg.

c) Minden összeg, amely a jóvátételi bizottság ítélete szerint Magyarország javára írandó, valamely tulajdon, jogok, engedmények vagy más érdekeltségek minden egyéb átruházása miatt, amint ezt jelen szerződés megállapítja.

Semmiesetre sem írhatók azonban Magyarország javára a jelen szerződés 168. cikke alapján történő visszaszolgáltatások.

174. cikk.

A magyar tengeralatti kábel átengedését, amely jelen szerződés valamely külön rendelkezésének tárgyát nem képezi, az idecsatolt VI. melléklet szabályozza.

I. Melléklet.

A fenti 162. cikknek megfelelően, Magyarországtól azon károk összeségére nézve követelhető kártérítés, melyek a következő kategóriákba esnek:

1. Károk, amelyek polgári egyéneknek személyekben, életükben, vagy hátramaradottaikban, valamely háborús cselekedet által okoztattak, ideértve a lövetéseket és más támadásokat szárazon, vízen és levegőben, ideértve a háborús cselekmények közvetlen következményeit, valamint mindkét hadviselő csoport összes háborús cselekményeinek következményeit, bárhol lett légyen is az;

2. Károk, amelyeket Magyarország vagy a szövetségesei polgári személyeknek vagy hátramaradottjaiknak okoztak kegyetlenkedés, erőszak vagy rossz bánásmód által (beleértve az életben vagy egészségben való megkárosítást, bebörtönzést, fegyvergyarmatokra való küldést, internálást, kiutasítást, tengerre való kitétel vagy kényszermunka által), bárhol is történt az;

3. Károk, amelyeket Magyarország vagy szövetségesei saját, megszállott, vagy harci területen polgári személyeknek vagy azoktól függő túlélőknek és hátramaradottaknak okoztak az egészséget, munkaképességet vagy becsületet befolyásoló cselekményekkel;

4. Károk, amelyeket a hadifoglyok bármilyen rossz bánásmód következtében szenvedtek;

5. Mint károk, amelyek a szövetséges és társult hatalmak népeinek okoztattak, jönnek számításba a nyugdíjak és hasonló értékű kártérítések a háború katonai (szárazföldi, tengeri és

légi haderőben szolgált) áldozatai, megcsönkítettek, sebesültek, betegek, rokkantak és mindazon személyek számára, kiknek fenntartói ez áldozatok voltak; a szövetséges és társult Hatalmakkal szemben fennálló ezen adósság összege — e kormányok mindegyike részére — nevezett nyugdíjak és kártérítések tőkeértékére — jelen szerződés hatálybalépésének időpontjára és a Franciaországban 1919. május 1-én érvényben volt díjszabás alapján számíttatik át;

6. Ama támogatás költségei, amelyben a szövetséges és társult Hatalmak kormányai a hadifoglyokat, azok családjait és a tőlük függő személyeket részesítették;

7. A szövetséges és társult Hatalmak kormányai által a mozgósítottak és a hadseregben szolgáltak családjai és a tőlük függő személyek részére kiutalt segélyek; ez összegek nagysága, mely őket az ellenségeskedés lefolyásának mindegyik esztendőjére megilleti, a nevezett kormányok mindegyike részére a Franciaországban az illető évben az ilyfajta alkalmazott átlagdíjszabás alapján fog számíttatni;

8. A polgári személyeknek okozott károk, amelyek azon, Magyarország vagy szövetségesei által rájuk rótt kötelezettségből erednek, hogy megfelelő díjazás nélkül dolgozzanak;

9. Károk, amelyek valamely szövetséges és társult Hatalom vagy a szövetséges és társult Hatalmak állampolgárainak okoztattak azok tulajdonában bárhol is (kivéve a hadsereg és haditengerészet műveit és anyagait) azáltal, hogy az illető tulajdon elszállíttatott, lefoglaltatott, megrongáltatott, vagy szétromboltatott Magyarország vagy szövetségeseinek cselekménye által, szárazon, vizen vagy levegőben, vagy károk, amelyek ellenségeskedésből vagy bárminő háborús cselekmény egyenes következményeképp származtak;

10. Károk, amelyeket Magyarország vagy szövetségesei adókitetések, pénzbüntetések, vagy hasonló cselekmények által a polgári lakosságnak okoztak.

II. Melléklet.

1. pont.

A 163. cikkben leírt bizottság a „jóvátételi bizottság” nevet kapja; a következőkben „a Bizottság” néven fog jelölteni.

2. pont,

A Bizottság tagjait az Amerikai Egyesült Államok, Nagybritánia, Franciaország, Olaszország, Japán, Belgium, Görögország, Lengyelország, Románia, a Szerb-Horvát-Szlovén állam és Cseh-Szlovákia nevezik ki. Az Egyesült Államok, Nagybritánia, Franciaország, Olaszország, Belgium és Japán egy-egy küldöttet nevez ki, az 5 többi hatalom pedig egy közös képviselőt küld, a 3. szakasz 3. kikezdésében leszögezett módosulatok

fenntartásával. Minden egyes küldött kinevezésével egyidejűleg egy-egy helyettes kinevezés is meg fog történni, aki a küldöttet megbetegedés vagy kényszerű távolmaradás esetén helyettesíti, de egyébként csak az a joga van meg, hogy a tárgyalásokon jelen legyen, anélkül, hogy azokba beleavatkozhatnék.

Fentnevezett kiküldöttek közül ötnél több semmiesetre sem jogosult a bizottsági tárgyalásokon és a szavazásokban részt venni. Az Amerikai Egyesült Államok, Nagybrittania, Franciaország és Olaszország képviselői mindig bírnak e joggal, Belgium képviselője minden oly esetben, mely a következőkben megnevezve nincs. Japán képviselőjének ez a joga meg van minden oly esetben, midőn a tengeri károk kérdéséről van szó. A fenti többi öt hatalom közös megbízottjának meg van e joga, ha oly kérdések kerülnek tárgyalás alá, amelyek Ausztriára, Magyarországra, vagy Bulgáriára vonatkoznak. Minden egyes, a bizottságban képviselt kormánynak joga van a visszalépésre, ha ebbeli szándékát 12 hónappal előbb a bizottságnak bejelentette és az első bejelentéstől számított 6-ik hó leforgása alatt azt megerősíti.

3. pont.

Egy szövetséges és társult hatalom, amely érdekelve lehetne jogosult megbízottat kinevezni, aki azonban csak akkor vehet részt és működhetik a bizottsági tárgyalásokon, ha az illető hatalom igényeit és érdekeit vizsgálják és beszélnek meg; e küldöttek szavazati joga nincs.

A 163-ik cikknek megfelelőleg a bizottságban felállítandó osztályba a következő hatalmak képviselői fognak kerülni: Amerika Egyesült Államai, Nagybrittania, Franciaország, Olaszország, Görögország, Lengyelország, Románia, Szerbia és Cseh-Szlovákia, anélkül, hogy ez összeállítás felszólalások elfogadásának valamiképp praedjudicálna. Ha az osztály szavaz, Amerika, Nagybrittania, Franciaország és Olaszország képviselői 2—2 szavazattal bírnak.

A többi 5 fent megnevezett hatalom egy közös megbízottat nevez ki, aki a jelen melléklet 2. cikkében megjelölt módozatok szerint foglal helyet a jóvátételi bizottságban. Ez a megbízott, ki egy-egy évre nevezetik ki, felváltva az 5 nevezett hatalom valamelyikének állampolgáraiból fog kikerülni.

4. pont.

Ha egy megbízott, helyettes fagy ülnök meghal, visszalép vagy őt visszahívják, akkor lehetőség szerint azonnal utódja kinevezendő.

5. pont.

A bizottság állandó fő-irodája Parisban van és ott jelen szerződés érvénybelépése után a legrövidebb idő alatt első ízben

össze fog ülni; később mindig oly helyen és időben jó össze, amelyet alkalmasnak ítél és amely esetleg szükséges lesz kötelességeinek leggyorsabb keresztülvitelére.

6. pont.

A Bizottság első ülésén a fentnevezett kiküldöttekből egy Elnököt és egy Alelnököt választ, akik egy évig maradnak tisztjükben és újból megválaszthatók; ha az elnöki vagy az alelnöki tisztség az egyévi hivatalos idő tartama alatt megüresednék, a Bizottság azonnal köteles nevezett időtartam hátralévő részére új választást eszközölni.

7. pont.

A Bizottság jogosult arra, hogy: oly tisztviselőket, ügynököket és alkalmazottakat nevez ki, akik feladatának kivitelére szükségesek; azok díjazását megállapítja; osztályokat, választmányokat alakít, amelyek tagjai nem szükségkép a Bizottságéi is és minden, feladatának megoldásához szükséges végrehajtó rendszabályt életbeléptet; végül hivatalnokaira, ügynökeire, osztályaira és választmányaira hivatalos jogosultságokat és teljhatalmat ruházhat,

8. pont.

A Bizottság összes tanácskozásai titkosak, amennyiben a Bizottság egyes esetekben, különleges okokból máskép nem dönt,

9. pont.

A Bizottság köteles oly időpontokban, melyeket időről-időre megállapít és ha a magyar. Kormány kívánja, minden oly tanúvallomást és bizonyítékot átvenni, amelyet Magyarország a fizetéképességét illető összes kérdésekben felajánl.

10. pont.

A Bizottság megvizsgálja az összes panaszokat és a magyar Kormányt a méltányosság szerint meghallgatja, anélkül azonban, hogy a magyar Kormány bármily módon a Bizottság határozataiban részt vehetne. Ugyanígy meghallgatja a bizottság Magyarország szövetségeit is, ha azt hiszi, hogy azok érdekei forognak szóban.

11. pont.

A Bizottság nincs semmiféle törvényhozáshoz, sem bizonyos törvénykönyvekhez, sem bizonyítási vagy vizsgálati eljárásokról szóló külön előírásokhoz kötve; az igazságosságtól, méltányosságtól és jóhiszeműségtől vezérelteti magát.

Határozatainak egységes jogi tételek és előírások szerint kell igazodniuk minden oly esetben, amelyre ily jogi tételek és előírások alkalmazhatók. A Bizottság megállapítja az igényeknél számbaveendő bizonyítási eljárások szabályait. Alkalmazhat minden jogszerű számítási módszert.

12. pont.

A Bizottságnak meg van mindazon teljhatalma és gyakorol minden oly jogosultságot, amelynek jelen Szerződés által részese.

Általában a Bizottság a jóvátételi kérdéseket illetően, ahogy azok jelen részben tárgyalva vannak, a legmesszebbmenő ellenőrző és végrehajtó jogosultsággal bír, bír nemkülönböztetve jelen rész határozványainak értelmezési jogával. Jelen Szerződés és a mellékletek határozványainak fenntartása mellett a Bizottság a 2. és 3. pontban megnevezett összes szövetséges és társult Hatalmak szóbanforgó részességének kizárólagos képviselője gyanánt szerepel, a célból, hogy a jelen szerződés határozatai értelmében Magyarországnak a jóvátételért teljesítendő fizetéseit átvegye, eladja, megőrizze és felossza, A Bizottságnak a következő feltételekhez és előírásokhoz kell igazodnia:

a) A megállapított követelések teljes összegének minden oly része, amely nem aranyban, hajóban, értékpapírokban, árukban vagy egyéb módon fizetetik, Magyarország által a Bizottság által megállapítandó feltételek mellett fedezendő és pedig egy egyenértékű összegnek átadása által, kötelezvény, adóslévél vagy más okmány alakjában, biztosítésként annak, hogy az illető részadósság elismertetik,

b) Magyarország fizetőképességének időszaki becslése mellett a Bizottság megvizsgálja Magyarország pénzügyi rendszerét: 1) annak ellenőrzése végett, hogy Magyarország összes bevételei, beleértve a kamatok és összes belső kölcsönei törlesztésének fizetésére szánt bevételeket, elsősorban a jóvátételre szükséges összegek fizetésére fordítassanak és 2) hogy bizonyosságot szerezzen arról, misze int a magyar pénzügyi rendszer aránylag éppen oly terhes, mint bármely más, a Bizottságban képviselt hatalomé.

A jóvátételi Bizottságnak adandó utasítások arra fogják azt kötelezni, hogy különös tekintettel legyen: 1) a jelen Szerződés értelmében határolt magyar terület tényleges közgazdasági és pénzügyi helyzetére és 2) segítő eszközeinek és fizetőképességének csökkenésére, mely a jelen szerződés határozmányainból következik. Amíg Magyarország helyzete semmiféle változást nem szenved, a Bizottság köteles lesz e tényeket figyelembe venni Magyarország kötelezettségei végösszegének megállapításánál, továbbá azon fizetési módokat meghatározásánál, melyek szerint e-zen állam magát tehermentesíteni tartozik; végre az összes kamatfizetések elhalasztásánál, melyet kénytelen volna igénybe venni.

c) Magyarország a Bizottság részére, amint ezt a 165. cikk előírja, adósságának biztosítása és elismeréseképen, névre és aranyra szóló kötelezvényeket állít ki, melyek a magyar Kormány vagy bármelyik alárendelt hatóság által kivetett vagy kivethető mindennemű adótól és illetéktől mentesek lesznek; ezek a kötelezvények a Bizottság által alkalmasnak talált időpontokban és három, szintén a Bizottság által megállapítandó részletben fognak átadni, mikor is az arany-korona a jelenlegi Szerződés, IX. rész (pénzügyi határozatok,) 197. pontjának értelmében lesz fizetendő.

1. A névre szóló kötelezvényeknek első kiadása kamatok nélkül 1921. május 1-ig fizetendő, ezen kötelezvények törlesztésére különösen azon fizetések fognak fordíthatni, amelyek teljesítésére Magyarország a jelen rész 165. cikke értelmében kötelezte magát — a megszálló csapatok fenntartási költségének pótlásához és a Magyarország élelmiszer- és nyersanyag-ellátásához szükséges kiadások kiegyenlítésére szánt összegek levonása után; azok a kötelezvények, melyek 1921. május 1-ig nem váltatnak be, az alább leírtakhoz hasonló új kötelezvényekkel cserélendők ki (12. cikk. e, 2.),

2. A névre szóló kötelezvényeknek második kiadása $2\frac{1}{2}$ %-al (két és fél százalékkal) kamatozik az 1921—1926. ezekre; azután 5%-kal (öt százalékkal), valamint 1% (egy százalék) felpénzzel a kibocsátás végösszegére, törlesztésképen, 1926-tól fogva,

3. írásbeli kötelező nyilatkozatot ad ki, mely szerint a további fizetéshez névre szóló kötelezvények fognak kibocsátatni, melyek 5%-kal (öt százalékkal) kamatoznak, azonban csak az esetben, ha a Bizottság meg lesz győződve arról, hogy Magyarország képes leendő kamat- és törlesztési kötelezettségének eleget tenni, midőn is a tőke és kamatok fizetésének módját és időpontját a Bizottság fogja megállapítani. A kamatok esedékességi napjai, a törlesztési alap mikénti felhasználása, valamint az összes hasonló kérdések, melyek a kötelezvények kibocsátására, kezelésére és a kibocsátás szabályozására vonatkoznak, a Bizottság által időnként állapítatnak meg. Az elismerés és jóállás ezen pontjaiból szükséges új kibocsátások időről-időre oly feltételek mellett lesznek követelhetők, melyeket a Bizottság később fog esetről-esetre megállapítani.

Az esetben, ha a jóvátételi Bizottságnak sikerül a szövetséges és társult Hatalmak követelésének kielégítésére megállapított közös terhek Magyarországra eső részének megfelelő összeget nem csupán ideiglenesen, hanem véglegesen megállapítani, a Bizottság tartozik ezen összegben felül esetleg kiadott összes kötelezvényeket azonnal megsemmisíteni.

4) Az esetben, ha a Magyarország által jóvátételi adósságának biztosítása vagy elismeréseképen kibocsátott kötelezvények vagy egyéb adóslevelek nem a különböző Kormányoknak, melyek javára eredetileg Magyarország jóvátételi adósságának összege megállapított, hanem más személyeknek utaltatnak át, még pedig nemcsak biztosításképen, hanem véglegesen, a

nevezett adósság ezekké a kormányokkal szemben megszüntnek tekintendő, még pedig oly összeg erejéig, mely az ily módon véglegesen átutalt kötelezvények névértékének megfelel; Magyarország kötelezettsége ezen kötelezvényekre nézve csupán arra a kötelezettségre fog szorítkozni, mely azokban kifejezésre jut.

e) A költségek, melyek a háború alatt megszállott és elpusztított vidékek birtokainak helyreállítása és újjáépítése által keletkeznek, beleértve a bútorkkal, gépekkel és mindenféle anyaggal való felszerelést, azon árban fognak felszámíttatni, mely ár megfelel a helyreállítási és újjáépítési munkák értékének a teljesítés idején.

f) A Bizottság tartozik minden határozatát, amely Magyarország bárminő megállapított adósságának teljes avagy részleges tőke vagy kamat elengedésére vonatkozik, megfelelően indokolni.

13. pont.

A szavazásra vonatkozólag a következő szabályok követhetők: Ha a Bizottság határozatot hoz, a szavazati joggal bíró összes Megbízottak vagy távollétükben helyetteseiknek szavazatai jegyzőkönyvbe vétetnek. A szavazástól való tartózkodás a tárgyalás alatt álló javaslat elutasításának tekintendő. Az ülnököknek nincs szavazati joguk.

Egyhangú szavazás szükséges a következő kérdések esetén:

a) Oly kérdések, amelyek a szövetséges és társult Hatalmak szuverenitása, vagy Magyarország adósságának vagy kötelezettségének teljes vagy részbeni elengedésére vonatkoznak;

b) Oly kérdések, melyek a kötelezvények vagy a magyar Kormány által kibocsátandó egyéb értékpapírok összegére és feltételeire, valamint eladásuk, konvertálásuk és elosztásuk időpontjának és módozatainak megállapítására vonatkoznak;

c) Az 1921. évi május hó 1-je és bezárólag 1926. vége között esedékes fizetéseknek teljes vagy részbeni elhalasztása az 1930. éven túl;

d) Az 1926. év után esedékes fizetéseknek teljes vagy részbeni elhalasztása három évet meghaladó időtartamra;

e) Oly kérdések, melyek egy adott esetben a kár becsülésénél alkalmazandó módszerre vonatkoznak, ha ez valamely hasonló esetben előzőleg követett módszertől eltér;

f) A jelen Szerződés ezen részében foglalt határozatok miként értelmezésére vonatkozó kérdések.

Minden egyéb kérdésre vonatkozólag elegendő a szó többség.

Az esetben, ha a Megbízottak között véleményeltérés merülne fel arra vonatkozólag, vajjon egy bizonyos eset azok közé tartozik-e vagy sem, melyeknél a határozathozatal egyhangú szavazást kíván és az esetben, ha ily véleményeltérés az illető Kormányokkal való érintkezés útján nem intézhető el, a szövetséges és társult Hatalmak kötelezik magukat arra, hogy

a véleményeltérést haladéktalanul oly pártatlan személyiség döntésének vetik alá, melynek megválasztására nézve megegyeznek és melynek határozatát elfogadni kötelezik magukat.

14. pont

A Bizottságnak a reáruházott hatáskör keretén belül hozott határozatai azonnal végrehajthatók és minden további alakiság nélkül azonnal alkalmazhatók.

15. pont.

A Bizottság az általa megállapítandó alakban minden érdekelte Hatalomnak küld:

1) elismervényt, mely szerint birtokában van a nevezett Hatalom számlája javára a fentemlített kibocsátású kötelezvényeknek; az említett elismervény az illető Hatalom ajánlatára részletutalványokra osztható, ezeknek száma azonban 5-nél több nem lehet;

2) időről-időre elismervényeket, melyek szerint a nevezett Hatalom számlájának javára esetleg egyéb javak vannak birtokában, melyeket Magyarország jóvátételi adósságának kiegyenlítéseképpen szolgáltatott,

Ezen elismervények névre szólnak és a Bizottság értesítése után endossement útján átruházhatók.

Ha a Bizottság kötelezvényeket eladásra vagy forgalomba bocsát és javakat szolgáltat ki, tartozik megfelelő összegű elismervényeket bevonni.

16. pont.

1921. május 1-től kezdődőleg a magyar Kormány adóssága után kamatokkal terhelhetik; az adósságot a Bizottság fogja megállapítani, a Bizottság javára pénznemekben, ezeknek megfelelő ellenértékben vagy kötelezvényekben teljesített összes fizetések és a 173. cikkben idézett fizetések leszámítása után,

A kamatláb öt százalékot tesz ki, ha csak esetleg a Bizottság valamely későbbi időpontban nem lesz azon véleményen, hogy a körülmények a kamatláb változását igazolják,

Ha a Bizottság 1921. május 1-én a magyar adósság teljes összegét állapítja meg, úgy felszámíthatja az 1918. november 1-től vagy a Bizottság által megállapítható bármely más időponttól számított kamatokat 1921. május 1-ig azon összegek után, melyekkel Magyarország az anyagi károk jóvátétele címén tartozik,

17. pont.

Ha Magyarország a jelen szerződésnek jelen részében reáruházott bármely kötelezettségének végrehajtását elmulasztaná, a Bizottság haladéktalanul tartozik közölni ezt a végre nem hajtást

minden érdekelt hatalommal és egyidejűleg a legalkalmasabbnak látszó javaslatokat tenni az ezen mulasztással szemben teendő intézkedésekre vonatkozólag.

18. pont.

Azon intézkedések melyek a szövetséges és társult Hatalmak részéről igénybe vehetők Magyarország szándékos kötelezettség-mulasztása esetén és amelyekre nézve Magyarország kötelezi magát, hogy azokat ellenséges cselekményeknek nem minősíti, a következők lehetnek: gazdasági és pénzügyi határzárlat és megtorló rendszabályok és általában oly intézkedések, amelyeket az illető Kormányok az adott körülmények között legalkalmasabbnak találnak.

19. pont.

Fizetések, melyek aranyban vagy ennek megfelelő ellenértékben előlegként eszközlendők a szövetséges és társult Hatalmak megállapított hitelek követeléseire, a Bizottság által bármikor ingatlan javak, áruk, vállalatok, magyar vagy Magyarországon kívül eső területekre való jogok és engedmények, hajók, kötelezvények, mindenféle részvények vagy értékpapírok, vagy Magyarország vagy más államok pénznemei alakjában fogadhatók el; ezeknek az aranyat helyettesítő értékét igazságos és méltányos kulcs szerint a Bizottság fogja megállapítani,

20. pont.

Midőn a Bizottság javak vagy határozott jogok átengedése alakjában teljesíthető fizetéseket állapít meg vagy ilyeneket elfogad, tartozik mindenkorra a szövetséges és társult vagy semleges Hatalmak, valamint ezek állampolgárainak esetleg azokhoz fűződő indokolt jogaira és érdekeire tekintettel lenni,

21. pont.

A Bizottság minden egyes tagja hivatalos kötelezettségeinek keretében minden cselekedetért vagy mulasztásáért csak azzal a Kormányal szemben felelős, mely őt kinevezte, A szövetséges és társult Kormányok közül egyik sem vállal felelőséget valamelyik másik Kormány javára,

22. pont.

Megváltoztatható a jelen Szerződés határozatainak érintetlenül hagyása mellett, a jelen Melléklet, a Bizottságban képviselt Kormányok egyhangú határozata alapján.

23. pont.

Ha Magyarország és szövetségesei megfizették mindazokat az összegeket, melyekkel a jelen Szerződés vagy a Bizottság

határozatai alapján tartoznak és ha az összes átvett összegek vagy ellenértékeik az érdekelt Hatalmak között elosztattak, a Bizottság feloszlik.

III. Melléklet.

1. pont.

Magyarország elismeri a szövetséges és társult Hatalmaknak az összes háborús cselekmények következtében elveszett vagy károsult kereskedelmi hajók és halászbárkák pótlására való jogát, tonnánként (bruttó űr szerint és osztályonként).

Ennek dacára és habár a ma meglévő magyar hajók és bárkák tonnatartalma jóval kisebb, mint a szövetséges és társult Hatalmak által az Ausztria-Magyarország és szövetségesei támogatása folytán elveszett tonnatartalom, a fent idézett elismert jog ezen magyar hajókra és bárkákra az alább következő feltételek mellett fog érvényesítettetni:

A magyar kormány saját nevében és az összes többi érdekelttel szemben való hatállyal átruházza a szövetséges és társult Kormányokra a volt magyar Királyság állampolgárainak birtokában lévő, összes kereskedelmi hajók, csolnakok és halászbárkák tulajdonját,

2. pont.

A magyar Kormány tartozik a jelen Szerződés hatálybalépésétől számított két hónapon belül az 1. pontban jelzett hajókat a jóvátételi Bizottságnak kiszolgáltatni.

3. pont.

Az 1. pontban jelzett hajók és bárkák alatt értendők mindazok a hajók és vízi járművek, melyek: a) az osztrák-magyar kereskedelmi lobogót viselik, illetve annak viselésére jogosítva vannak és amelyek a volt magyar Királyság valamelyik kikötőjében tartatnak nyilván; vagy b) melyek oly személy, társaság vagy egyesület tulajdonát képezik, mely a volt magyar Királysághoz tartozott, vagy pedig oly társaság vagy egyesület tulajdonát, mely egy másik, nem szövetséges vagy társult államhoz tartozik és a volt Magyarország állampolgárainak ellenőrzése vagy vezetése alatt áll; vagy c) melyek jelenleg építés alatt vannak még pedig 1, a volt magyar Királyság területén; 2, valamely a szövetséges és társultakhoz nem tartozó állam területén egy a volt magyar Királysághoz tartozó személy, társaság vagy egyesület számlájára.

4. pont.

Az ilyképen átadott hajókra nézve fennálló tulajdonjoga bizonyítására a magyar Kormány: a) minden hajóra nézve a

jóvátételi Bizottság kívánságára eladási okmányt vagy bármely más a tulajdonjogot igazoló okmányt tartozik átadni, mely igazolja a hajó teljes tulajdonának mindenféle előjogokról, jelzálogtól és egyéb teherrel mentes átszármaztatását a Bizottságra;

b) tartozik a jóvátételi Bizottság által előírt összes intézkedéseket megtenni, hogy ezen hajók a Bérezett Bizottságnak való átadása biztosítottassék.

5. pont.

Magyarország kötelezi magát, hogy a jelen Szerződés hatálybalépésétől számított két hónapon belül a jóvátételi Bizottság által meghatározandó eljárás szerint az összes folyami hajókat és a folyamhajózásnak egyéb közlekedési eszközt (franciául: engins mobiles; angolul: movable appliances), melyek 1914. június 28.-a óta bármely jogcím alatt tulajdonába vagy valamelyik alattvalójának tulajdonába jutottak és melyeknek azonossága megállapítható, a szövetséges és társult Hatalmaknak természetben és normális, használható állapotban visszaadja,

Magyarország kötelezi magát, hogy a folyami hajózás tonnatartalmában szenvedett azon veszteségek kiegyenlítésére, melyeket a szövetséges és társult Hatalmak a háború alatt bármely oknál fogva szenvedtek és melyek a fent előírt visszaadások által nem tehetők jóvá, folyami hajóállományának egy részét, ezen veszteségek erejéig, legfeljebb azonban az 1918. november 3.-i állomány szerinti összes hajóknak 20 százalékát átengedi.

Az átengedés végrehajtási módját a jelen szerződés XII. Részének 284. cikkében (kikötők, vízi utak és vasutak) rendszeresített választott bírák szabályozzák, kiknek feladata lesz a folyóhajózási tonnatartalom elosztására vonatkozó azon nehézségeket elhárítani, melyek bizonyos folyórendszerek új nemzetközi szabályozásából vagy pedig az ezen folyórendszereket érintő területi változásokkal erednek.

6. pont.

Magyarország kötelezi magát a összes intézkedések megtételére, melyeket a jóvátételi Bizottság esetleg azon célból fog előírni, hogy a teljes tulajdonjogot visszazerezze mindazoa hajókra nézve, melyek a szövetséges és társult Hatalmak beleegyezése nélkül a háború alatt vagy most s semleges zászló alá kerültek vagy kerülendek.

7. pont.

Magyarország a szövetséges és társult Hatalmakkal, valamint ezek alattvalóival szemben az összes magyar hajók és bárkák lefoglalása vagy használatából eredő és az ezen hajók és bárkák által szenvedett veszteségek vagy károktól kifolyó minden igényéről lemond.

8. pont.

Magyarország lemond minden igényről azon hajóira vagy szállítmányaira nézve, melyek ellenségei tengeri támadás vagy ennek következményei folytán előbb elsüllyesztettek, később azonban kiemeltettek és amelyeknél a Követségeket társult Kormányok valamelyike vagy ennek polgárai mint tulajdonol, szállító, biztosító vagy más jogcím alapján érdekeire vannak, tekintet nélkül a volt osztrák-magyar Monarchia vagy szövetségeseinek tengeri zsákmánybírósa által esetleg hozott marasztaló ítéletekre.

IV. Melléklet.

1. pont.

A szövetséget és társult Hatalmak követelésének megfelelően Magyarország beleegyezik, hogy az előző Részben megállapított kötelezettségeinek részbeni teljesítésére és pedig az alább következő közelebbi határozmányok szerint gazdasági segédforrásait közvetlenül a szövetséges és társult Hatalmaknak a háború által károsított területrészei helyreállítására fordítja oly mértékben, amint ezt ezen Hatalmak meghatározzák.

2. pont.

A szövetséges és társult Hatalmak Kormányai a jóvátételi Bizottságnak jegyzékeket adnak át, melyekben fel vannak véve:

a) az állatok, gépek, vasútanyag gépalkatrészek (équipements), szerszámok (tools)* és a kereskedelmi forgalomnak összes hasonló tárgyai, melyek Magyarország által lefoglaltak, felhasználtak vagy elpusztítottak, vagy pedig közvetlenül katonai intézkedések folytán pusztítottak el és amelyekre nézve a nevezett Kormányok követelik, hogy azok közvetlen és sürgős szükségletek kielégítésére a jelen Szerződés hatálybalépésének napján a magyar Állam területén található ugyanoly természetű állatokkal vagy tárgyakkal pótolassanak;

b) az újjáépítés anyaga mint kövek, téglák, tűzálló kövek, cseréptéglák, épületfa, ablaküveg, acél, mész, cement, gépek, fűtőberendezések, bútorok és mindazok a kereskedelmi forgalomban lévő tárgyak, melyekre nézve a nevezett Kormányok kívánják, hogy Magyarországon gyártassanak és állítsanak elő és a háború által károsított vidékek újjáépítése céljából nekik szállítsanak.

*Az angol szövegben: tools.

3. pont.

Az előző 2. cikk a) pontjában felsorolt tárgyakra vonatkozó jegyzékek a jelen Szerződés hatálybalépésétől »ámitott három hónapon belül adatnak át.

A jegyzékekben az illető tárgyakra vonatkozólag fel lesznek véve a kereskedelmi szerződésekben szokásos összes részek, beleértve a pontos leírást, szállítási határidőt (legfeljebb 4 év) és szállítási helyet; de nem lesznek feltüntetve sem az árak, sem a becslési érték; ezeket, amint alább kifejtetik, a Bizottság állapítja meg.

4. pont.

Közvetlenül a jegyzékek kézhezvétele után a Bizottság megvizsgálja, vajjon az azokban felsorolt anyagok és állatok Magyarországtól követelhetők-e. A Bizottság határozatában annyiban lesz tekintettel Magyarország belső szükségleteire, amennyibe» ez társadalmi és gazdasági életének fenntartása szempontjából szükséges; tekintettel lesz az árakra és az időpontokra is, melyek mellett és amidőn hasonló cikkek a szövetséges és társult országokban kaphatók és össze fogja őket hasonlítani azokkal, melyek a magyar cikkekre nézve volnának érvényben; végre tekintettel lesz az általános érdekre, mely a szövetséges és társult Hatalmak részéről fűződik ahhoz, hogy Magyarország ipari élete ne szenvedjen oly rázkódtatást, hogy jóvátételi kötelezettségeire vonatkozó teljesítőképessége kérdésessé ne váljék.

Oly gépek, vasúti felszerelések, gépalkatrészek (équipements), szerszámok (tools) és a kereskedelmi forgalom hasonló tárgyai azonban, melyek ezidőszerint ipari vállalatokban használatnak, Magyarországtól csak az esetben követelhetők, ha egyébként e tárgyakból semmiféle készlet nem áll rendelkezésre vagy eladásra készen; másrészt az ilyfajta követelések nem léphetik túl az egyes magyar vállalatokban vagy gyárakban használatban lévő egyes tárgyak számának 30 százalékát.

A Bizottság alkalmat fog nyújtani a magyar Kormány képviselőinek arra, hogy egy bizonyos határidőn belül nyilatkozzanak aziránt, mily mértékben van módjukban a nevezett anyagot, állatokat és tárgyakat szállítani,

A Bizottság határozata azután lehetőleg sürgősen a magyar Kormánynak és a különböző résztvevő szövetséges és társult Kormányoknak tudomására hozandó.

A magyar Kormány kötelezi magát az ezen közlésben megnevezett anyagok, tárgyak és állatok szállítására és a résztvevő szövetséges és társult Hatalmak kötelezik magukat, mindegyik a maga részéről, ezen szállítmányok elfogadására, feltéve, hogy

*Az angol szövegben: tools (szerszámok)

az adott közelebbi leírásnak megfelelnek vagy a Bizottság véle* menye szerint a jövátételi munkálatoknál való felhasználásra nem alkalmatlanok,

5. pont.

A Bizottság állapítja meg a fentiek szerint «állítandó anyag, tárgyak és állatok értékét és a szövetséges és társult Hatalmak, amelyek e «állításokat átveszik, beleegyeznek abba, hogy azok értékével megterheltessenek és elismerik, hogy a megfelelő összeg mint Magyarország által teljesített fizetés keze lendő és a jelen Szerződés ezen részének 167. cikke értelmében osztandó fel.

Azon esetekben, amikor az anyagi helyreállításhoz a fenti feltételek szerinti jog érvényesítettik, a Bizottság tartozik meggyőződni arról, vajjon a Magyarország javára irt összeg az általa teljesített munka vagy szállított anyag normális értékének megfelel-e és, hogy vajjon az érdekelt Hatalom által az ilyképen részben jövátett kár ellenében támasztott követelés „a jövátételhez ily módon teljesített hozzájárulás arányában csökkentett-e.

6. cikk.

Azon vidékek szükségleteinek fedezésére, melyeknek marhaállományát elvitték, elfogyasztották, vagy elpusztították, a szövetséges és társult Hatalmak a jövátételi Bizottságnak közvetlenül a jelenlegi Szerződés életbelépése után azon marhaállománynak jegyzékét adhatja át, melynek szállítását a Szerződés életbelépéséről számított 3 hónapon belül kéri azonnali előleg címén, törlesztésképen a fenti 2. pontban említett állatokra nézve.

A jövátételi Bizottság fogja eldönteni, hogy a fent jelzett 3 hónapi határidőn belül milyen mennyiségű marhaállományt kell szállítani is Magyarország kötelezi magát, hogy ezen szállításokat a Bizottság határozatainak megfelelőleg eszközli.

A Bizottság az érdekelt Hatalmak közt fel fogja osztani a szállítandó állatokat, számon tartva a Hatalmak mindegyikének közvetlen szükségletéi és azon elégtételeket, melyek e szükségletek fedezésére adattak az egyrészt a szövetséges és társult Hatalmak közt, másrészt az Ausztria és Bulgária közt kötött szerződések által.

A szállított állatoknak normális egészségűeknek és alkatúaknak kell lenniök.

Ha e szállított állatokról nem állapítható meg, vajjon azok elhajtattak vagy rekviráltattak-e, a jelen melléklet 5. pontjában foglalt határozmányoknak megfelelően, értékük Magyarországnak a jövátételre irányuló kötelezettségeihez hozzá fog számíttatni.

V. Melléklet

1. pont.

Magyarország a szövetséges és társult Kormányok mind-egyikének a részbeni jóvátétel céljából elővételi jogot ad az alább felsorolt nyers anyagoknak évi szállítására, a jelen Szerződés hatálybalépését követő öt éven belül, még pedig oly mennyiségben, amelyek ugyanazon arányban állnak a hasonló termékeknek a háború előtti Ausztria-Magyarországból származó beviteli mennyiségeihez, mint Magyarország segédforrásai, a jelen Szerződés szerint megállapított határain belül, a háború előtti osztrák-magyar Monarchia segédforrásaihoz:

Építőfa és fatermékek; vas és vasöntvények.

Magyarország ezenkívül részleges jóvátétel címén megadja a szövetséges és társult Hatalmaknak az évenkénti szállításra vonatkozó előjogot, 5 évre a jelenlegi Szerződés életbelépésétől számítva, a pécsi bányákból származó olyan mennyiségű kazánfűtőszénre, mely mennyiséget a jóvátételi Bizottság fogja időszakenként meghatározni, s melyre nézve a jóvátételi Bizottság fog remdelkexni a szerb-horvát-szlovén állam javára, később meghatározandó feltételek mellett,

2. pont.

Az előző pontban jelzett termékekért fizetendő árak azonosak lesznek a magyar állampolgárok által fizetett árakkal; emellett a csomagolás és a magyar határig való szállítás azon legkedvezőbb feltételek mellett eszközöndök, melyek hasonló termékek szállításánál a magyar állampolgároknak engedélyeztetnek.

3. pont.

A jelem mellékletben megállapított elővételi jogok a jóvátételi Bizottság útján gyakoroltatnak. E Bizottságnak a fentemlített határozatok végrehajtása céljából jogában fog állni az összes a szállítások módozataira, minőségére és mennyiségeire, valamint a szállítások határidőire, mikénti eszközlésére és a fizetésekre vonatkozó kérdések fölött dönten. Minden a szükséges részletezésekkel ellátott igénylés 120 nappal a szállítás megkezdésére kitűzött határidő előtt közlendő Magyarországgal amennyiben oly szállításról van szó, amely 1920. év július 1-től kezdve teljesítendő, és 30 nappal ezen határidő előtt oly szállítás esetén, amely a jelen Szerződés életbelépte és 1920. július 1.-e közötti időben teljesítendő. Amennyiben a Bizottság véleménye szerint ezen igények kielégítése a Magyarországon fennálló ipari szükségletet túlságosan megterhelné, úgy azok kielégítését elhalaszthatja, mellőzheti és ennek kapcsán az elsőbbség tekintetében bárminő sorrendet állapíthat meg.

VI. Melléklet

Magyarország saját és hozzátartozói nevében Olaszország /arára lemond mindennemű jogai, igényei vagy előjogairól, amelyek oly tengeralatti kábelekre vagy ezeknek részeire nézve illetik meg, amelyek olasz területeket kapcsolnak össze, beleértve a jelen Szerződés által Olaszországra eső területeket is. Hasonlóképpen lemond Magyarország saját és hozzátartozói nevében a Szövetséges és társult Hatalmak javára mindennemű jogai, igényei vagy előjogairól, amelyek oly tengeralatti kábelekre vagy ezeknek részeire nézve illetik meg, amelyek Magyarország által a jelen Szerződés értelmében a különböző szövetséges 4s társult Hatalmaknak átengedett területeket kötnék össze.

Az érdekelt Államok tartoznak parti állomásokról (atterisage) és ezen kábelek működésének fenntartásáról gondoskodni.

Ami a Trieszt-Korfu közötti kábelt illeti, az olasz Kormány a kábeltulajdonos társasággal szemben ugyanazon jogi helyzetbe jut, amelyben az osztrák-magyar Monarchia volt.

Az ezen melléklet első két bekezdésében említett kábelek és kábelrészek értéke az eredeti befektetések alapján, megfelelő értékcsökkenési hányad levonásával a jótételek címén Magyarország javára íratik.

II. Cím.

Különleges határozatok.

175. cikk.

A jelen rész 168. cikkében foglalt határozatokhoz képeit Magyarország kötelezi magát arra, hogy mindazt az iratot, okmányt, régiséget és műtárgyat, valamint mindazt a tudományos és könyvészeti anyagot, mely megszállott területekről elvitetett, minden egyes szövetséges és társult Hatalomnak visszaszolgáltatja tekintet nélkül arra, vajjon az állam, tartomány vagy községi adminisztrációk, jóléti intézmények, az egyház, vagy más köz- vagy magánintézmény tulajdonát képezi-e.

176. cikk.

Hasonlóképpen visszaszolgáltatja Magyarország mindazokat az előző cikkben megjelölt tárgyakat, melyek 1914. június hó 1. óta az átengedett területekről vitettek el, kivéve a magántulajdonosoktól vásárolt tárgyakat.

A jótételei Bizottság ezen tárgyakra nézve adott esetben a jelen Szerződés IX. részének (pénzügyi határozatok) 204. cikkében foglalt határozatokat fogja alkalmazni.

177. cikk.

Magyarország visszaszolgáltatja minden egyes érdekelt szövetséges és társult Hatalomnak közintézményei birtokában levő mindazon iratot, okmányt és történelmi feljegyzést, mely az átengedett területek történetévei közvetlen összefüggésben van és onnan 1868. január elseje óta eltávolított. Ez az időhatár azonban, amennyiben Olaszországról van szó, egészen a Királyság kikiáltásának időpontjáig [1861] nyuland vissza.

178. cikk.

A volt osztrák-magyar Monarchiából keletkezett új Államok és azok az Államok, amelyek a Monarchia területének egy részét kapják, a maguk részéről arra kötelezik magukat, hogy a birtokukba került területeken esetleg található mindazon iratot, okmányt és feljegyzést, mely 20 évnél nem régibb keletű és mely a magyar terület történetével vagy közigazgatásával közvetlen Összefüggésben van, Magyarországnak visszaszolgáltatják.

179. cikk.

Magyarország elismeri, hogy tartozik Olaszországgal szemben végrehajtani azokat a kötelezettségeket, amelyeket az 1859. november 10.-i zürichi szerződés XV. pontja, az 1866. október 3.-i bécsi szerződés XVII. pontja és az 1868. július 14.-i flórenci megegyezés, — melyek Olaszország és Ausztria-Magyarország között kötettek — állapítanak meg, amennyiben a nevezett pontok nem hajtattak végre teljes egészükben és amennyiben a kérdéses okiratok és tárgyak Magyarországnak vagy szövetségeseinek területén Tannak.

IX. Rész.

Pénzügyi határozmányok.

180. cikk.

Azon változtatások fentartásával, melyeket esetleg a jóvátételi Bizottság engedélyezhet, a jóvátételnek és egyéb terheknek biztosítására, melyek a jelen Szerződésből, továbbá a kiegészítő szerződésekből és egyezményekből, vagy a Magyarország és szövetséges és társult Hatalmak közt az 1918. november 3-ikán kötött fegyverszünet alatt kötött

megállapodásokból erednek, — elsőrendű zálogjog létesül Magyarország összes vagyonán és minden jövedelme felett. A magyar Kormány 1922. május 1.-ig a jóvátételi Bizottság által képviselt szövetséges és társult Hatalmak engedélye nélkül sem aranyat ki nem vihet, sem arany fölött nem rendelkezhetik, sem annak kivitelére vagy az avval való rendelkezésre engedélyt nem adhat.

181. cikk.

Magyarország, az 1918. november 3.-án kötött fegyverszüneti szerződés aláírásától kezdve, (a jelen Szerződésben megjelölt határokig terjedő] magyar területeket megszálló szövetséges és társult hadseregek összes fentartási költségeit viselni tartozik. A hadsereg fentartásához tartozik: az emberek és állatok élelmezése, beszállásolás és táborozás, a zsoldok és járulékok, fizetések és illetmények, éjjeli szállás, fűtés, világítás, ruházat, felszerelés, szerszám, fegyverzet, továbbá gördülőanyag, a repülőanyag, a beteg- és sebesült-ápolás, állatgyógyászat és lópótlás, az összes szállítási (vasúti, tengeri, folyam- és teherautó-szállítások) a közlekedési és hírszolgálat s általában valamennyi közigazgatási és műszaki szolgálati ág, mely a csapatok szolgálatára, tényleges állományuk és katonai teljesítőképességük fentartására szükséges.

A magyar Kormány köteles a szövetséges és társult Hatalmaknak a fenti természetű valamennyi kiadást, amennyiben azok a szövetséges és társult Hatalmak által a megszállott területeken eszközölt vételek és rekvirálások fejében eszközöltettek, koronákban vagy minden más törvényes értékben megtéríteni, mely Magyarországon a korona helyébe lép.

Az esetben, ha egy szövetséges és társult Kormány ezeket a megszállt területen eszközölt vételeket és rekvirálásokat más pénznemben és nem koronákban fizette, ezeknek a kiadásoknak megtérítése Magyarországon törvényes forgalommal bíró bármely pénznemben történik, a fizetés idején fennálló árfolyamon.

Minden egyéb fentebb felsorolt kiadás a megtérítést követelő ország pénzében fizetendő.

A szövetséges és társult Főhatalmak jóváhagyása nélkül, valamint az 1918. nov. 3-ki és 13-ki fegyverszüneti szerződések által nem szabályozott, 1918. november 3-ika óta eszközölt hadműveleteknél felmerült kiadásokra a fenti rendelkezések csak annyiban vonatkoznak, amennyiben a jóvátételi Bizottság ezt megállapítja E hadműveletekkel kapcsolatban a jóvátételi Bizottság teljhatalmúlag dönt ilyen kérdésekben, mint:

a) az operáló hadseregek kiadásai, nevezetesen ezek részletes kimutatása és összege, a kiadásoknak Magyarországra eső része, e rész kifizetésének módja, a pénz.

melyben a kifizetés történik és minden rendelkezés, mely a kedvezményre, elsőszégre és általában ami csak a teljesítésre vonatkozik;

b) a hadműveletek alatt rekvirált mindennemű javak és értékek — nevezetesen ezen javak vagy értékek osztályozása, mint például bizonyos részüknek hadizsákmánnyá nyilvánítása, ezeknek a javaknak vagy értékeknek felbecsülése, a visszaszolgáltatás elrendelése, — a vissza nem szolgáltatott javak és értékpapírok értékének reávezetése a birtokló Hatalom jóvátételi számlája terhére, — a fizetés módja pénzben vagy a jóvátételi számla megterhelésével való kártalanítás által, — „ a fizetés vagy kártalanítás esedékessége.

182. cikk

Magyarország megerősíti az összes anyag átadását, mely általa a szövetséges és társult Hatalmaknak az 1918 nov. 3-iki fegyverszüneti egyezmény pótegyezményeinek végrehajtásaképpen kiadott vagy kiadandó és elismeri a szövetséges és társult Hatalmaknak erre az anyagra való jogát.

A fent megjelölt anyagnak a jóvátételi Bizottság által megszabott becsértéke a szövetséges és társult Hatalmaknak járó jóvátételi összegekből levonatván, Magyarországnak jóváíratik, amennyiben a jóvátételi Bizottság azt, tekintettel az illető anyagnak nem katonai jellegére, helyén valónak találja.

Nem iratnak Magyarország javára a szövetséges és társult Hatalmaknak vagy azok hozzátartozóinak azon javai, melyek a fegyverszüneti egyezmény alapján adattak vissza vagy szolgáltatottak ki.

183. cikk

A jelen cikk utolsó bekezdésében foglalt fentartás mellett a 180. pontban megállapított zálogjog következő sorrendben fog fennállani:

a) a megszálló hadseregek költségei a fegyverszünet alatt, amint azok a 181. cikkben megjelöltettek;

b) az összes megszálló hadseregek költségei a jelen Szerződés életbelépte után, amint azok a 181. cikkben megjelöltettek;

c) a jelen Szerződésből vagy a pótszerződésekből és pótegyezményekből eredő jóvátételi kötelezettségek összege;

d) minden egyéb teher, mely a fegyverszüneti egyezmény a jelen Szerződés és a pótegyezmények szerint Magyarországra hárul

Magyarország részére történt élelmiszer- és nyersanyagszállítások megtérítése, valamint más, Magyarország által teljesítendő fizetések azon mértékig, melyet a szövetséges és társult Főhatalmak szükségesnek tartanak, hogy Magyarország képes legyen jóvátételi kötelezettségének teljesítésére, — oly mértékben és azon feltételek alatt, amint azt

a nevezett Kormányok megállapították vagy megállapítani fogják, — előnyben fognak részesülni.

A jóvátételi Bizottság dönti el a 181. cikk rendelkezései alapján, mennyiben nyer előnyt azoknak a kiadásoknak a megtérítése, amelyek 1918. november 3-ika óta a szövetséges és társult Főhatalmak jóváhagyása nélkül és nem az 1918. november 3.-i és 13.-i fegyverszüneti egyezmények alapján végrehajtott hadműveleteknél merültek fel

184. cikk.

Az előző határozmányok nem érintik a szövetséges és társult Hatalmak mindegyikének jogát, hogy ellenséges követelések vagy ellenséges vagyon felett rendelkezék, mely a jelen Szerződés életbeléptének pillanatában államhatalma jogkörén belül találhatók.

185. cikk.

Az előző határozmányok semmiképen sem érinthetik azokat a zálog- és jelzálogjogokat, melyeket a szövetséges és társult Hatalmak vagy ezek állampolgárai javára a volt magyar Kormány vagy az egykori magyar Királyság állampolgárai engedélyeztek vagyonukra vagy bevételeikre, amennyiben ezen zálogok vagy jelzálogok létesülése megelőzte a háború kitörését Ausztria-Magyarország és az érdekelt Hatalmak mindegyike között. Megszorításnak csak annyiban van helye, amennyiben a jelen Szerződés vagy a pótszerződések és pótmegállapodások határozányaiban ezen zálogokra és jelzálogokra nézve módosítások foglaltatnak.

186. cikk.

1. Azon Államok mindegyike, akikre az osztrák-magyar Monarchia valamely területe átruháztatik vagy amelyek ezen Monarchia feldarabolásából keletkeztek, Magyarországot is beleértve, köteles átvenni a magyar Kormány által vasutakon, vagy más vagyonon külön biztosított adósságok egy részét az 1914. július 28-iki állapot szerint. Minden állam a biztosított adósságnak azt a részét köteles átvenni, mely a jóvátételi Bizottság nézete szerint olyan vasutakra és egyéb olyan vagyonra esik, amely a jelen Szerződés vagy pótszerződések és pótegyezmények szerint az illető Államra átruháztattak.

A kötelezettség összegét, mely minden Állam részéről, Magyarországot kivéve, a biztosított adósságból átveendő, a jóvátételi Bizottság határozza meg, olyan elvek szerint, melyeket méltányosaknak tart. Az így megállapított érték-Összeg, levonásba hozatik abból az összegből, mellyel az illető Állam Magyarországnak tartozik az egykori vagy mostani magyar Kormány olyan vagyonáért vagy tulajdo-

náért, mely a nyert területekkel együtt került birtokába. Minden Állam a biztosított adósságnak csak azért a részéért szavatol, melyet a jelen cikk értelmében vesz át. A biztosított adósságok valamely Állam által átvett részének tulajdonosai más államok ellen nem emelhetnek igényt.

Az a vagyon, melynek különös rendeltetése az ezen cikkben említett adósságok biztosítása, különösen az új adósságok biztosítására tartatik fenn. Oly esetben azonban, ha a jelen Szerződés ezen vagyonnak több Állam közötti elosztását vonná maga után, ennek a vagyonnak az ezen Államok egyikének területén levő része az adósságnak csak az illető Állam által vállalt részének biztosítására szolgál biztosítékul az adósság többi részének kizárásával.

Jelen cikk alkalmazásánál biztosított adósságoknak tekintendők az egykori magyar Kormány által átvett azon fizetési kötelezettségek, melyek vasútvonalak vagy hasonló vagyon megvételére vonatkoznak. Az ezen kötelezettségek-ből eredő terhek elosztását a jóvátételi Bizottság határozza meg ugyanolyan módon, mint a biztosított adósságoknál.

Amennyiben a jelen cikk szerint valamely adósság átruháztatik, az átruházás elkönyvelése az adósságot elvállalt Állam pénzegységében történik, ha az eredeti adósság osztrák-magyar papírpénzre szólott. A konverzió az az árfolyam lesz irányadó, amelyen az adósságot átvevő Állam legelőször cserélte be az osztrák-magyar papírkoronákat saját pénzegységére. Az alap, melyen az osztrák-magyar korona-jegyeknek arra a pénzértékre való átváltása történik, amelyre a címletek kiállítandók. a jóvátételi Bizottság jóváhagyásától tétetik függővé; ez ha helyénvalónak találja, kívánhatja, hogy az Állam, mely az átváltást eszközli, a feltételeket módosítsa. Ilyen módosítás csak akkor lesz követelhető, ha a Bizottság úgy találja, hogy a pénzegység vagy pénzegységek értéke, melyek azon pénzegység helyébe lépnek, melyre a régi címletek szóltak, a konverzió alkalmával idegen pénzegységre átváltva jelentékenyen alacsonyabb, mint az eredeti pénzegység értéke.

Ha az eredeti magyar adósság egy vagy több idegen pénzértékre szólt, az új adósságnak is ugyanazon értékre vagy értékekre kell szólnia.

Ha az eredeti magyar adósság osztrák-magyar aranyegységekre szólt, az új adósságnak egyenértékű összegekre kell szólnia arany fontokban vagy az amerikai Egyesült Államok arany dolláraban, a három értékéremnek az 1914. január 1.-én érvényben volt törvényes határozmányok szerinti súlya és finomsága alapján.

Abban az esetben, ha a régi címletek kifejezetten vagy hallgatólag a fizetés pénzértékének megválasztásában szabad választást engednek egy külföldi fix árfolyamra vagy más opcióra nézve, úgy az új címleteknek is ugyanazon előnyöket kell nyújtaniok.

2. Azon Államok mindegyike, melyekre az egykori osztrák-magyar Monarchia valamely területe átruháztatik, vagy amelyek ezen Monarchia feldarabolásából keletkeztek, beleértve Magyarországot, köteles a régi magyar Kormány nem biztosított és címletek által képviselt adósságának egy részét az 1914. július 28-i állapot szerint átvenni. Ez a rész — az 1911., 1912. és 1913.⁴ három pénzügyi esztendő alapul vétele mellett — azon arány alapján számíttatik, mely az átruházott terület bizonyos bevételei és az egész régi magyar terület megfelelő összjövedelmei között adódik és pedig olyan bevételek után, melyek a jóvátételi Bizottság nézete szerint a legalkalmasabbak, hogy ezen területek megfelelő teljesítőképessége tekintetében igazságos mértékül szolgáljanak. Bosznia és Hercegovina bevételei ennél a számításnál nem vétetnek tekintetbe.

A címletek által képviselt adósságra vonatkozó jelen cikkben meghatározott kötelezettség a következő mellékletben megállapított módozatok szerint teljesítendő.

A magyar Kormány egyedül szavatol az egykori magyar Kormány által 1914. július 28.-a előtt átvett köteleességekért, melyek nincsenek képviselve a jelen Szerződésben kifejezetten érintett járadékcímletek, bonok, kötelezvények, érték-papírok és pénzjegyek által.

A jelen cikkben és mellékletében foglalt határozmányok egyike sem nyer alkalmazást az egykori magyar Kormány által az osztrák-magyar banknál a pénzjegykibocsátás fedezetül letett címletekre.

Melléklet.

Az az adósság, mely a 186. cikkben megjelölt módon osztandó fel, a címletekkel képviselt és nem biztosított egykori magyar államadósság az 1914. július 28-iki állag szerint,

A jelen Szerződés életbelépését követő három havi határidőn belül azok az államok, melyek a nem biztosított egykori magyar államadósságot átveszik, ha ezt már előbb meg nem tették, külön bélyegzőkkel le fogják bélyegezni ezen adósság összes címleteit, melyek területükön találtnak. Az ezidőszert lebélyegzett címletek számai feljegyeztetnek és ezen feljegyzések a lebélyegzésre vonatkozó irományokkal együtt a jóvátételi Bizottságnak átadatnak.

Olyan címletek tulajdonosai, melyek valamely a lebélyegzésre köteles állam területén találtnak, a jelen Szerződés életbeléptének napjával az illető állam hitelezőivé válnak a címletek értékösszege erejéig és más állam ellen semmiféle igényük nincs.

Ha a lebélyegzésnél kiderül, hogy az, egykori nem biztosított magyar államadósság valamely kibocsátásából eredő címletek összege, melyek valamely állam területén találtnak,

alacsonyabb, mint e kibocsátásnak az a része, mellyel ezen állam a jóvátételi Bizottság által megterhelhetett, az illető állam köteles lesz a Bizottságnak a megállapított különbözeti összeg erejéig új címleteket átadni. A jóvátételi Bizottság fogja megállapítani ezen új címletek formáját és az egyes szelvények magasságát. Ezen új címletek a kamatozás és törlesztés tekintetében ugyanazon jogokat fogják nyújtani, mint azok a régi címletek, amelyeket helyettesítenek. Ezeknek egyéb jellege a jóvátételi Bizottság jóváhagyásával állapítandó meg.

Ha az eredeti címlet osztrák-magyar pénzjegyekre szól, az új címlet, mely helyettesíti, a kibocsájtó állam pénzértékére fog szólni. Ezen konverziónál az az árfolyam lesz mérvadó, mely mellett a kibocsájtó állam elsőízben cserélte be saját pénzértékét osztrák-magyar koronajegyekre. Az osztrák-magyar koronajegyeknek arra a pénzértékre való konverziójának bázisa, amelyre ezek a címletek szólni fognak, a jóvátételi bizottság jóváhagyásától függ, mely ha ezt helyénvalónak találja, követelheti, hogy az az állam, mely a konverziót eszközli, a feltételeket módosítsa. Ilyen módosítás csak akkor fog kívántatni, ha a Bizottság úgy találja, hogy azon pénzegység vagy pénzegységeknek értéke, melyek a régi címletek névértékének helyébe lépnek, a külföldi váltó árfolyamokkal szemben a konverzió időpontjában jelentékenyen alacsonyabb, miatt az eredeti pénzegység értéke.

Ha az eredeti címlet egy vagy több külföldi pénzértékre szól, az új címleteknek az ugyanazon pénzértékre, vagy pénzértékekre kell szólnia. Ha az eredeti címlet osztrák-magyar aranyegységekre szól, úgy az új címleteknek is egyenértékű összegekre kell szólnia arany sterlingfontokban vagy az Amerikai Egyesült Államok arany dollárjaiban, amikor is az egyenérték a három értékérem súlya és finomsága az 1914. január 1.-én érvényben volt törvények szériát állapítják meg.

Abban az esetben, ha a régi címletek kifejezetten vagy hallgatólag a fizetés pénzértékének megválasztásában szabad választást engednek egy külföldi fix árfolyamra vagy más optióra nézve, úgy az új címleteknek is ugyanazon előnyöket kell nyújtaniok.

Ha a lebélyegzésnél kiderül, hogy az egykori magyar állam valamely kibocsájtásából származó nem biztosított címletek összege, melyek valamely állam területén találtak, magasabb, mint e kibocsájtásnak az a része, mellyel ezen állam a jóvátételi Bizottság által megterhelhetett, úgy az illető államnak a Bizottságtól meg kell kapnia a jelen melléklet határozmányai értelmében eszközölt új kibocsátásoknak megfelelő részét.

A nem biztosított egykori magyar államadósság címleteinek tulajdonosai, akik azon Államok területein kívül tartózkodnak, melyeknek az egykori osztrák-magyar Monarchia területei átengedettek vagy amelyek ezen Monarchia feldarabolásából keletkeztek, Magyarországot beleértve, kormányaik közvetítésével át fogják adni címleteiket a jóvátételi Bizottságnak. Ennek ellenében

a Bizottság igazolványokat fog nekik kiadni, melyek jogot adnak nekik mindazon új címletkibocsátások aránylagos részére, melyek a megfelelő régi címletek átváltoztatására eszközöltettek ezen melléklet határozmányai szerint.

Azon államok vagy tulajdonosok, kiknek joguk van a jelen melléklet határozmányai szerint kiadott új címletek egy részére, mindezen kibocsátások címletei összegéből oly részt kapnak, mely megfelel a régi kibocsátások címleteiből bírt rész arányának a címletek összegéhez, mely a jóvátételi Bizottságnak kicserélés végett a jelen melléklet értelmében átadatott.

A jóvátételi Bizottság, ha helyénvalónak találja, a jelen melléklet értelmében kibocsájtott új címletek tulajdonosaival megegyezést köthet az adós államok mindegyike által kibocsájtandó összesített kölcsönök kibocsátását illetőleg. Ezen kölcsönök címletei a jelen melléklet értelmében kiadott címletek ellenében azon feltételek mellett cseréltetnek be, melyek a Bizottság és a tulajdonosok közötti megegyezés alapján állapítatnak meg.

Azon Állam, mely az egykori magyar Kormány címletéért szavatosságot vállal, magára veszi ezen címlet szelvényeit és törlesztési részleteit is, melyek jelen Szerződés életbelépte után esedékessé váltak, de esetleg nem lettek beváltva,

Az az adósság, amely a 186. cikkben megjelölt módon osztandó fel, magában foglalja az itt tárgyalt egykori magyar nem biztosított államadósságon kívül az osztrák adósságnak azt a részét, amelyért a volt magyar Királyság Kormány szavatolt az 1907. december 30-iki osztrák-magyar törvénnyel jóváhagyatott egyezmény szerint (B. L. I. No. 278.) és amely a magyar Szent Korona országainak Ausztria-Magyarország közös adósságában való részesedését állapítja meg.

Minden Állam, mely a jelen Szerződés értelmében az előző pontban tárgyalt osztrák adósságnak egy részét magára vállalja, címleteket tartozik átszolgáltatni a jóvátételi Bizottságnak, oly összeg erejéig, amely megegyezik a szóban levő osztrák adósság reája eső részével.

E címletek szövegezését a jóvátételi Bizottság fogja megállapítani. Ennek lehetőleg azonosnak kell lenni az 1867. előtti régi osztrák címletek szövegezésével, amelyekkel kicserélendők és átadandó azon államoknak vagy az osztrák címletek azon tulajdonosainak, akiknek joguk van minden az osztrák szerződés 203. cikkének melléklete értelmében a címletkibocsátás egy részéhez.

187. cikk.

1. Ha az új határok, amint azokat a jelen Szerződés megállapítja, egy közigazgatási kerületet átvágnak, mely mint ilyen valamely saját szabályszerű közadóssággal volt terhelve, úgy az illető közigazgatási kerület minden új része átveszi az adósság egy-egy részét, mely rész nagy-

ságát a jóvátételi Bizottság határozza meg, a jelen Szerződés ezen részének 186.-cikkében az államadósságok felosztására nézve megállapított elvek szerint. A végrehajtást a jóvátételi Bizottság szabályozza.

2. Bosznia- és Hercegovina nyilvános adóssága úgy tekintetik, mint egy közigazgatási kerület adóssága és nem mint a volt osztrák-magyar Monarchia közsadóssága.

188. cikk.

A jelen Szerződés életbelépte utáni két hónapi határidőn belül azon államok mindegyike, melyekre az egykori osztrák-magyar monarchia valamely területe átruházott, vagy amelyek ezen monarchia feldarabolásából keletkeztek, Magyarországot is ideértve, köteles, ha ezt még meg nem tette, a különböző címleteket, melyek az egykori magyar Kormány által 1918. október 31.-e előtt törvényesen kibocsájtott, címletek által képviselt hadi adósság saját területein található részének megfelelnek, külön bélyegzővel lebélyegezni.

Az ilyképp lebélyezett értékpapírok igazolványok ellenében becserélendők és a forgalomból kivonandók; számaikat meg kell állapítani, maguk a címletek a becserélésre vonatkozó összes okmányokkal együtt a jóvátételi Bizottságnak átadatnak.

A címleteknek az illető állam által a jelen pontban foglalt feltételek mellett történt lebélyegzése és igazolványokra való becserélése az államra nézve nem jelentik azt a kötelezettséget, hogy ezzel valamilyen terhet vállal vagy elismer, amennyiben az állam maga nem adta a lebélyegzést és helyettesítési műveleteknek kifejezetten ezt a jelentőséget.

A fentemlített államokat, Magyarországot kivéve, az egykori magyar Kormány hadi adósságából kifolyólag semmilyen kötelezettség nem terheli, bárhol legyenek is ezen adósság címletei; de sem a kormányok, sem az egyes államok polgárai a birtokukban levő hadiadóssági címletekből semmi esetben s nem emelhetnek igényeket más államok ellen, Magyarországot is ideértve.

Egyedül a magyar Kormány szavatol az egykori magyar Kormány hadi adósságának azért a részéért, mely a jelen Szerződés aláírása előtt azon államok kormányának vagy állampolgárainak tulajdonában volt, melyek nem részesedtek az egykori osztrák-magyar Monarchia területéből. A fentemlített többi állam semmiképpen sem felelős a hadi adósság ezen részéért.

Ezen pont határozmányai nem nyernek alkalmazást az egykori magyar Kormány azon címleteire, melyek általa az osztrák-magyar banknál az ezen bank által kiadott bankjegyek fedezete gyanánt lettek letétbe helyezve.

A magyar Kormány egyedül szavatol a háború folyamán az egykori magyar Kormány által felvett adósságokért, melyeket nem a jelen Szerződésben kifejezetten megjelölt járadékcímletek, bonok, kötelezvények, értékpapírok vagy pénzjegyek képeznek.

189. cikk.

1. Az osztrák Szerződés életbelépte utáni két hónapon belül azok az Államok, melyek az egykori osztrák-magyar Monarchia valamely területét megkapták vagy amelyek ezen Monarchia feldarabolásából keletkeztek, Ausztriát és a mostani Magyarországot ideértve, ha eddig még nem tették, kötelesek az osztrák-magyar banknak területeiken levont bankjegyeit egy külön bélyegzővel lebélyegezni.

2. Az osztrák szerződés életbeléptét követő 12 hónapi határidőn belül azok az Államok, melyek az egykori osztrák-magyar Monarchia valamely területét megkapták vagy amelyek ezen Monarchia feldarabolásából keletkeztek, ideértve Ausztriát és a mostani Magyarországot, kötelesek a fenti határozmány szerint lebélyegzett pénzjegyeket az általuk meghatározandó feltételek mellett saját pénzüikkel vagy egy új pénzzel helyettesíteni.

3. Azon Államok kormányai, amelyek az osztrák-magyar bank pénzjegyeinek konverzióját, akár lebélyegzés útján, akár saját vagy új pénzjegyek kibocsátásával már keresztül vitték és akik ez alkalommal ezen pénzjegyeket mind vagy azok egy részét lebélyegzés nélkül a forgalomból kivonták, kötelesek az így bevont pénzjegyeket vagy lebélyegezni vagy a jóvátételi Bizottság rendelkezésére bocsátani.

4. Az osztrák Szerződés életbeléptét követő 14 hónapi határidőn belül azon Kormányok, melyek a jelen Szerződés határozmányai szerint az osztrák-magyar bank pénzjegyeit saját vagy új pénzjegyekre becserélték, kötelesek ezeket a csere alkalmával a forgalomból kivont osztrák-magyar bankjegyeket, akár le vannak bélyegezve, akár nem, a jóvátételi Bizottságnak átadni.

5. A jóvátételi Bizottság a jelen pont végrehajtásaképpen neki átadott pénzjegyek felett az alábbi melléklet határozmányai szerint fog rendelkezni.

6. Az osztrák-magyar bank felszámolási intézkedései az osztrák szerződés aláírását követő napon kezdődnek.

7. A felszámolást biztosok végzik, akiket a jóvátételi Bizottság nevez ki. E felszámolásnál a biztosoknak figyelembe kell venniük a bank alapszabályait és általában az érvényben lévő üzleti szabályokat, anélkül, hogy ezzel a jelen cikk határozmányai sérelmet szenvednének. Ha a jelen cikkek és függelékek, valamint a bankalapszabályok által meghatározott felszámolási szabályok magyarázata tekinte-

tében kétségek merülnének fel, a nézeteltérés a jóvátételi Bizottság vagy az általa kinevezett választott bíró elé terjesztendő. A döntés ellen felebbezésnek nincsen helye

8. A bank által 1918. október 27.-e után kiadott pénzjegyek kizárólag az egykori vagy a mostani osztrák és magyar Kormányok által ezen pénzjegyek fedezetére a banknál letétbe helyezett kötvényekkel fedeztetnek. Ezen pénzjegyek tulajdonosainak azonban a bank többi aktíváira semmiféle joguk nincsen.

9. A bank által 1918. október 27.-ig bezárólag kibocsátott pénzjegyek tulajdonosai, amennyiben ezek a pénzjegyek a jelen cikk határozmányai szerint a felszámolásban való részvétel feltételeinek megfelelnek, egyforma joggal bírnak a bank összes cselekvő vagyonára. A volt, vagy mostani osztrák és magyar Kormány által a különbözeti jegykibocsátások fedezetéül letétbe helyezett címletek nem tekintetnek ezen cselekvő vagyon alkatrészeiül.

10. Az egykori vagy mostani osztrák és magyar Kormány által az 1918. október 27.-ig bezárólag kiadott pénzjegyek fedezetéül a banknál letétbe helyezett kötvények megsemmisítetnek, amennyiben olyan pénzjegyekre vonatkoznak, melyek az osztrák-magyar Monarchia területén [1918. július 28.-i állapota szerint] oly államok részéről lettek konvertálva, amelyek ilyen területet kaptak vagy amelyek a Monarchia feldarabolásából keletkeztek, ideértve Ausztriát és a jelenlegi Magyarországot.

11. Az egykori vagy mostani osztrák Kormány, valamint a magyar Kormány által az 1918. október 27.-ig bezárólag kibocsátott pénzjegyek fedezetéül átadott címletek, melyek nem lettek a jelen cikk 10. pontja értelmében megsemmisítve, tovább is bizonyos összeg erejéig szavatolnak ezen kibocsátás oly pénzjegyeiért, melyek 1918. június 15.-én a volt osztrák-magyar Monarchia területén kívül voltak. Ide tartoznak minden más pénzjegy kizárásával: 1) az utódállamok által az egykori Monarchián kívül eső területekön összegyűjtött és a 4. pont szerint a jóvátételi Bizottságnak átadott pénzjegyek; 2) valamely más állam által összegyűjtött és az alábbi melléklet szerint a bank felszámoló biztosainak bemutatott pénzjegyek.

12. Az 1918. október 27.-ig bezárólag kiadott minden egyéb pénzjegy tulajdonosainak semmi joguk sincsen sem az egykori vagy a jelenlegi osztrák és magyar Kormányok által pénzjegyfedezetül letétbe helyezett adósságlevelekre, sem egyáltalán a bank cselekvő vagyonára. Azok a címletek, melyek a 10. és 11. pontok rendelkezései szerint sem meg nem semmisítettek, sem nem értékesítettek, meg lesznek semmisítve.

13 Ausztria és a jelenlegi Magyarország saját részeikre vonatkozólag, minden más ország kizárásával, vállalják a

szavatosságot a volt vagy a mostani osztrák és magyar Kormányok által a banknál pénzjegyfedezet gyanánt letétbe helyezett címletekért, amennyiben ezek nem lettek megsemmisítve.

14. Az osztrák-magyar bankjegyek tulajdonosainak olyan veszteségeikért, melyeket a bank felszámolása alkalmával netalán szenvednek, semmilyen igényük nincsen Ausztria és a jelenlegi Magyarország kormányaival vagy más akármely kormánnyal szemben.

15. Az esetre, ha a jelen Szerződés alkalmazása az aláírás időpontja miatt akadályokba ütköznék, a jóvátételi Bizottságnak joga van a jelen Szerződésben megállapított határidők módosítására.

Melléklet.

1. pont

Az osztrák-magyar bank valamennyi, a 189. cikk értelmében a forgalomból kiront pénzjegyeinek átadása alkalmával az illető kormányok kötelesek a jóvátételi bizottságnak a kezeztülírt konverziók módjára és összegére vonatkozó összeirátokat is átadni.

2. pont.

Ez iratok átvizsgálása után a jóvátételi Bizottság a nevezett kormányoknak igazolványokat fog átadni, melyek külön tüntetik fel azon pénzjegyek összegét, melyeket

a) az egykori osztrák-magyar Monarchia kataraim belül annak 1914. július 28-iki állapota szerint (í) valahol máshol konvertáltak.

Ezekkel az igazolványokkal a tulajdonosok a bank felszámolási biztesainál érvényesíthetik azokat a jogokat, melyek az ilyképpen becserélt pénzjegyeket a bank cselekvő vagyonának szétosztásánál megilletik.

3. pont.

A bank felszámolásának befejezése után a jóvátételi Bizottság az így bevont pénzjegyeket megsemmisíti.

4. pont.

Az 1918. október 27-ig bezárólag kiadott pénzjegyek csak annyiban adnak jogot a bank cselekvő vagyonára, amennyiben azokat annak az országnak a kormánya mutatja be, melyben találtak.

190. cikk.

Az egykori osztrák-magyar Monarchia váltópénzének saját területén lévő állaga tekintetében azon államok mind-

egyike, amelyekre az egykori osztrák-magyar Monarchia valamely területe átruházott vagy amelyek ezen monarchia feldarabolásából keletkeztek, Magyarországot beleértve, teljes intézkedési szabadsággal bír.

Ezek az államok semmiesetre sem emelhetnek bármilyen igényeket a náluk lévő váltópénz miatt más államok ellen, sem saját javukra, sem állampolgáraik javára.

191. cikk.

Azok az államok, akikre az egykori osztrák-magyar Monarchiából valamely terület átruházott vagy amelyek a Monarchia feldarabolásából keletkeztek, megszereznek minden birtokot és tulajdont, mely az egykori vagy jelenlegi magyar Kormányé volt és területükön találhatik.

Jelen cikk értelmében az egykori vagy jelenlegi magyar Kormány birtokához vagy tulajdonához tartoznak az egykor, magyar Királyság vagyona, ezen Királyság része az osztrák-magyar Monarchia közös vagyonából, az egykori osztrák-magyar uralkodó család valamennyi koronajava és vagyona.

A volt vagy mostani magyar kormánynak saját területén kívül lévő Birtokára és tulajdonára azonban ezek az államok semmilyen igényt sem támaszthatnak.

A jóvátételi Bizottság meghatározza a különböző államok részéről, Magyarországot kivéve, megszerzett birtok és tulajdon értékét; ezen értékekkel az átvevő állam megterhelheti ezek Magyarország jóvátételi számláján javára iratnak. Az ilyképen szerzett köztulajdon értékéből a jóvátételi Bizottság egy további összeget hoz levonásba, mely megfelel annak a hozzájárulásnak, melyet ezen birtokért tartományok, községek, vagy más önkormányzatú helyi hatóságok pénzben, földben vagy anyagban közvetlenül fizettek.

A186. cikk a biztosított adósságról szóló határozmányainak megfelelőleg és azok épségben tartása mellett azon esetben, ha egy állam a jelen cikk szerint mint átvevő szerepel az előző bekezdés szerint Magyarország javára irt és az illető állam terhére könyveit értékösszegeből levonásba hozatik az egykori magyar Kormány nem biztosított adósságának az a része, mely a jóvátételi Bizottság becslése szerint a szerzett birtokon és tulajdonon eszközölt beruházásoknak megfelel.

A jóvátételi Bizottság a levonás magasságának megállapításánál oly elveket fog alkalmazni, melyeket méltányosknak fog tartani.

Az egykori vagy jelenlegi magyar Kormány birtoka és tulajdona alatt a bármily néven nevezendő boszniai és hercegovinál ingatlanok részlettulajdona is számítandó, melyért^{az} egykori osztrák-magyar Monarchia kormánya az 1909. február 26.-i egyezmény 5. cikke szerint az ottomán kormánynak 2,500.000 török fontot fizetett. Ez a részlettulajdon arányos lesz az egykori magyar Királyság által a megjelölt fize-

tétchez történt hozzájárulással. Ezen résznek a jóvátételi Bizottság által felbecsült értéke a magyar Kormánynak a jóvátételi számlán javára írandó.

A fenti határozmányoktól eltérően fizetés nélkül átruházandók:

1. Az egykori osztrák-magyar Monarchia tartományainak, községeinek és más autonóm helyi hatóságainak Birtoka és tulajdona, valamint a Boszniában és Hercegovinában levő birtok és tulajdon, melyek nem voltak ezen monarchiáé.

2. Az egykori osztrák-magyar-monarchia tulajdonát képező iskolák és kórházak.

3. Azonkívül a jóvátételi Bizottság jóváhagyásával az első bekezdésben megjelölt államok, amelyek területeket nyertek, megszerezhetnek minden ingatlant vagy minden egyéb az illető területén fekvő birtokot, melyek korábban a cseh, horvát-szlavon-dalmáciai királyságok vagy Bosznia és Hercegovina vagy a ragusai vagy velencei köztársaságok, vagy a trienti vagy brixeni hercegpüspökségek tulajdonát képezték és pedig fizetés nélkül, ha azoknak értéke főleg történeti emlékből áll, mely hozzájuk fűződik.

192. cikk.

Magyarország lemond minden képviselőtről vagy részvételtől, mely neki vagy állampolgárainak bármimű szerződések, egyezmények, vagy megállapodások által bizottságok, ügynökségek és állami bankok igazgatásában és ellenőrzésében, valamint minden egyéb nemzetközi, pénzügyi és gazdasági ellenőrző vagy igazgatási intézményekben biztosítva volt, amelyek bármely szövetséges és társult Hámban, Németországban, Ausztriában, Bulgáriában vagy Törökországban vagy a nevezett államok birtokain és tartományaiban és az egykori orosz császári Birodalomban fenn állanak.

193. cikk.

1. Magyarország elismeri azon összeg átruházását — (az osztrák szerződés 210. pontjában megszabott feltételek szerint ~ amely az ottomán államadósság igazgatósága nevében aranyban volt letéve az osztrák-magyar Banknál a török Kormány első papírpénzkibocsátásának fedezésére.

2. Magyarország a maga részéről lemond minden a bukaresti, a breszt-litovski és kiegészítő Szerződésekből eredő előnyökről, anélkül azonban, hogy ez a jelen Szerződés X. Rész [gazdasági határozmányok] 225 cikkét érintené.

Kötelezi magát, hogy minden fizetésieszközt, készpénzt, értékeket, értékesíthető kereskedelmi papírt vagy terméket,

melyeket az előbb említett Szerződések alapján kapott, akár Romániára, akár a szövetséges és társult Hatalmakra átruházza.

3. A jelen pont határozmányai alapján fizetendő készpénz összegek és a szolgáltatandó vagy átadandó Andennemű fizetési eszközök, értékek és termékek a szövetséges és társult Főhatalmak részéről az általuk később hozandó határozatok szerint fognak felhasználtatni.

4. Magyarország kötelezi magát, hogy elismeri az 1919. június 28.-án Versaillesben a szövetséges és társult Hatalmak és Németország között megkötött Békeszerződés 259. cikkében kikötött arany átruházásokat, valamint az ugyanazon Szerződés 261. cikkében megjelölt követelés átruházását.

194. cikk.

Nem érintve a Magyarország által jelen Szerződés egyéb határozmányai alapján saját vagy állampolgárainak jogaira nézve kijelentett lemondását, a jóvátételi Bizottság a jelen Szerződés életbeléptétől számított egy éven belül követelheti, hogy Magyarország megszerezze az ő állampolgárainak minden jogát vagy érdekét minden közérdekű vállalatban vagy minden, Oroszországban, Törökországban, Káziieiuif szagban, vagy Bulgáriában vagy ezen Államok birtokaiban és tartományaiban fennálló engedély tekintetében, vagy olyan területen, mely előbb Magyarországhoz vagy szövetségeseihez tartozott és egy a szövetséges és társult Hatalmakkal kötött Szerződés alapján Magyarország vagy szövetségesei által átengedendő vagy megbízott által kormányozandó. Másrészt Magyarország köteles a felszólítás napjától számított hat hónapon belül ezen jogok és érdekek összességéi valamint minden hasonló jogot és érdeket, mely netalán az egykori vagy jelenlegi magyar Kormány saját birtokában van, a jóvátételi Bizottságra átruházni.

Magyarország magára vállalja 3Z 1A y módon károsult állampolgárai kielégítését és a jóvátételi Bizottság jóvátételek címén javára írja azokat as összegeket, amelyek az átruházott jogok és érdekek értékének megfelelnek. Ezt az értéket a jóvátételi Bizottság fogja megállapítani. Magyarország a jelen Szerződés életbe lépésétől számított hat hónapon belül tartozik a megszerzett, esetleges vagy még nem gyakorolt jogok és érdekek jegyzékét átadni a jóvátételi Bizottságnak és úgy a maga, valamint állampolgárai nevében lemond a szövetséges és társult Hatalmak javára minden jogról és érdekről, amely a fentebb említett jegyzékből kimaradt volna.

193. cikk.

Magyarország kötelezi magát, hogy a német, osztrák, bolgár vagy török Kormányt semmiképp sem fogja megaka-

dályozni abban, hogy a német, osztrák, bolgár vagy török állampolgároknak egy magyar közérdekű vállalat- vagy engedélynél fennálló jogait és érdekeit megszerezze, melyen a jóvátételi Bizottság által a szövetséges és társult Hatalmak és a német, osztrák, bolgár vagy török Kormány között kötött Békeszerződés, Szerződések vagy kiegészítő megállapodások alapján vétetnek igénybe.

196. cikk.

Magyarország kötelezi magát, hogy a jóvátételre vonatkozó összes követeléseit vagy jogait, a hajdani vagy jelenlegi magyar kormány javára, Németország, Ausztria, Bulgária vagy Törökországgal szemben és különösen azon jóvátételre vonatkozó összes követeléseket vagy jogokat, melyek az 1914. július 28.-tól, a jelenlegi Szerződés életbelépéséig vállalt kötelezettségek teljesítéséből származnak vagy származni fognak, a szövetséges és társult Hatalmakra fogja átruházni.

Ezen jóvátételre vonatkozó kötelezettségek vagy jogok értékét a jóvátételi Bizottság fogja megállapítani és Magyarországnak a jóvátételből származó tartozások címén javára fogja írni.

197. cikk.

A jelenlegi Szerződés vagy a kiegészítő szerződések és megállapodások ellenkező határozatait kivéve minden a jelenlegi Szerződés alapján az osztrák-magyar aranykoronában megállapított készpénzfizetés a hitelező választása szerint vagy font sterlingben Londonban, vagy az Amerikai Egyesült Államok aranydollárjában Newyorkban, vagy aranyfrankban Parisban, vagy aranylírában Rómában fizetendő.

A jelen cikk végrehajtásánál a fenti aranyérmek mindegyike az 1914. január 1-én törvényesen megállapított súlynak és finomságnak keli hogy megfeleljenek.

198. cikk.

Mindazon pénzügyi szabályzatok, melyek a hajdani osztrák-magyar Monarchia feldarabolása és az államadóságok újjászervezése következtében az előbbi cikkekben felsorolt határozatok alapján szükségessé válnak, a különböző érdekelt' Kormányok közötti megegyezés által úgy szabályoztatnak, hogy minden félnek a lehető legigazságosabb bánásmódban való részesülése biztosítva lesz. Ezen szabályzatok többek között a bankokat, biztosítótársaságokat, takarékpénztárakat, postatakarékpénztárakat, földhitelintézeteket, jelzálogintézeteket és minden más hasonló inté-

zetet illetik, amelyek a volt osztrák-magyar Monarchia területén gyakorolják tevékenységüket. Abban az esetben, ha az említett Kormányok ezen pénzügyi kérdésekre vonatkozólag megegyezésre nem tudnának jutni, vagy az egyik kormány azon nézeten volna, hogy állampolgárai méltánytalan bánásmódnak vannak kitéve, a jóvátételi Bizottság az egyik érdekelt Kormány kérésére egy vagy több választott bírót fog kinevezni, akiknek döntése ellen nem lesz fellebbezés.

199. cikk.

A volt magyar Királysághoz tartozott polgári vagy katonai nyugdíj élvezetére feljogosított oly egyén, aki a jelenlegi Szerződés alapján más állam, nem pedig „Magyarország állampolgárául elismertett vagy azzá lett, nyugdíjuk címén semmiféle igényt nem támaszthatnak a magyar Kormánnyal szemben.

X. rész.

Gazdasági feltételek.

I. Cím.

Kereskedelmi összeköttetések.

I. Fejezet.

Vámszabályok, vámdíjtételek és vámkorlátozások.

200. cikk.

Magyarország kötelezettséget vállal arra, hogy a szövetséges és társult Államok bármelyikének terményeit vagy gyártmányait képező, bárhonnan érkező, Magyarországba bevitt árukat nem fogja más vagy nagyobb vámdíjtételekkel, vagy illetékekkel sújtani beleértve a belföldön kirótt adókat, mint bármelyik említett vagy bármely más idegen államnak azonos áruit, terményeit, vagy gyártmányait.

Magyarország semmi oly tilalmat vagy korlátozást sem fog fenntartani vagy életbeléptetni a szövetséges és társult Államok bármelyikének területén termelt vagy gyártott, bárhonnan érkező áruk Magyarországba való bevitelére,

amely nem terjedne ki egyformán ezen Államok bármelyikében vagy bármely más idegen országban termelt vagy gyártott hasonló árukra is.

201. cikk.

Magyarország kötelezettséget vállal továbbá arra, hogy a bevített illető ügykezelésben a szövetséges és társult Államok bármelyikének kereskedelmét nem fogja érni hátrányos megkülömböztetés, közvetett úton sem, bármely más ilyen államhoz vagy bármely más idegen országhoz viszonyítva, mint amilyenek a vámszabályzatok vagy elvámolási eljárások, vámvizsgálati, vagy vegyelemzési módszerek, a vámdíjtételek fizetési módozatai, a vámdíjtételek tekintetében való áruosztályozás, vagy e díjtételek értelmezése, vagy egyedáruságok gyakorlása,

202. cikk.

Mindenben, ami a kivitt illeti, Magyarország kötelezettséget vállal arra, hogy Magyarországról a szövetséges és társult Államok bármelyikének területére kivitt árukat, nyersterményeket, vagy ipari gyártmányokat nem fogja más vagy nagyobb vám díjtételekkel! vagy illetékekkel sújtani, a belföldön kirótt adókat is ideértve, mint aminők ezen Államok bármelyikébe vagy bármely más idegen országba kivitt hasonló árukat terhelnek.

Magyarország semmi olyan tilalmat, vagy korlátozást sem fog fenntartani a területéről a szövetséges és társult Államok bármelyikébe küldött áruk kivitelére, amely nem terjedne ki egyformán ezen Államok bármelyikébe vagy bármely más idegen országba küldött hasonló árukra, nyersterményekre, vagy ipari gyártmányokra is,

203. cikk.

Minden kedvezmény, szabadság vagy kiváltság, melyet Magyarország az áruk bevitele, kivitele vagy átvitele tekintetében bármely szövetséges és társult Államnak vagy bármely idegen országnak nyújtana, egyidejűleg és feltétlenül, kérelem és ellenszolgáltatás nélkül, ki fog terjedni valamenyi szövetséges és társult Államra,

204. cikk.

Ellentétben a XII. rész [Kikötők, víziutak és vasutak] 270. cikk rendelkezéseivel azon kikötőkön áthaladó áruk, amelyek a háború előtt a volt osztrák-magyar Monarchia területén feküdtek, a jelen Szerződés életbeléptétől számítandó 3 éven át a Magyarországra való bevittel tekintetében oly vámdíjmérsékléseket fognak élvezni, amelyek megfelelnek és arányban állanak azokkal, melyek a 1906.

február 13.-i osztrák-magyar vámtarifa értelmében alkalmaztattak az illető árukra a jelzett kikötőkön át való bevitelre nézve.

205. cikk.

A 200.-tól 203.-ig terjedő cikkek határozmányai ellenére a szövetséges és társult Hatalmak megegyeznek abban, hogy nem fognak e határozmányokra hivatkozni oly külön megegyezésekből kifolyó előnyöknek a maguk számára való biztosítására, melyeket esetleg a magyar Kormány az osztrák Kormánnyal, vagy a cseh-szlovák Állammal kötne meg oly a megegyezésekben részletezendő nyers vagy ipari termékek különös vámhatósági kezelésére nézve, melyek ezen országokból erednek és onnan jönnek, feltéve, hogy a jelzett megegyezések időtartama nem lépi túl az öt esztendőt a jelea szerződés életbeléptétől számítva.

206. cikk.

A jelen Szerződés életbeléptétől számított első hat hónapon keresztül a Magyarország által a szövetséges és társult Államokból oda irányuló bevitelre kivetett vámdíjtelek nem lehetnek magasabbak a volt osztrák-magyar Monarchiának 1914. július 28.-án érvényben volt legkedvezőbb beviteli vámdíjtételeinél.

Az első hat hónap lejártával ez a rendelkezés további 30 hónapig érvényben fog maradni kizárólag friss és szárított gyümölcs, friss zöldségtermék, faolaj tojás, sertés és hentesárak és élő baromfi bevitelére nézve, amennyiben a termények a mondott időpontban [1914. július 28.] a szövetséges vagy társult Hatalmakkal kötött szerződésekben megállapított szerződéses vámdíjteleket élveztek.

207. cikk.

1. Lengyelország, a cseh-szlovák Állam és Magyarország külön megegyezéseket fognak egymással kötni szénnek barnaszén ideértve, élelmiszereknek és nyersanyagoknak kölcsönös szállítására vonatkozólag.

2. Addig is, míg a megegyezések létrejönnek, de semmiesetre sem a jelen Szerződés életbeléptétől számított öt esztendőn túl, a cseh-szlovák Állam és Lengyelország kötelezettséget vállalnak az iránt, hogy a Magyarországra irányuló szén és barnaszén kivitelét semminemű kiviteli vámmal vagy egyél) korlátozással sem fogják terhelni, oly mennyiség erejéig, melyet az érdekelt államok közt való megegyezés hiányában, a jóvátételi Bizottság fog megállapítani. Ezen mennyiség megállapításában a jóvátételi Bizottság figyelembe fog venni minden körülményt ideértve azon szén és barnaszén mennyiségeket, melyek a háború előtt

szállítottak egyrészt a mostani magyar terület, másrészt Szilézia és a volt osztrák Birodalom azon területei között, melyek a Békeszerződések értelmében a cseh-szlovák Államhoz csatoltattak, valamint az ezen országokban most kivétel céljára rendelkezésre álló mennyiségeket is. Magyarország viszont a cseh-szlovák Államnak és Lengyelországnak az f. bekezdésben említett barnaszén, élelmiszert és nyersanyagokat fogja szállítani, a jóvátételi Bizottság határozatai szerint.

3. A cseh-szlovák Állam és Lengyelország továbbá kötelezettséget vállalnak arra, hogy ugyanezen időszakban meg fogják tenni a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy szén, beleértve a barnaszén, magyarországi vásárlók rendelkezésére álljon ép oly kedvező feltételek alatt, mint amelyenek alatt hasonló termények hasonló viszonyok közt cseh-szlovák állambeli, illetve lengyelországi vagy bármely más országbeli vevőknek eladatnak

4. A 2. és 3. bekezdés határozmányai, amelyek megtiltják kiviteli vámok vagy korlátozások alkalmazását es megállapítják az eladás feltételeit, alkalmazást fognak nyerni a Magyarország részéről Lengyelország, illetve a cseh-szlovák Állam számára szállított barnaszénre nézve is.

5. A fenti határozmányok bármelyikének végrehajtását vagy értelmezését illetőleg felmerülő nézeteltérés esetén a jóvátételi Bizottság dönt.

208. cikk.

1. Magyarország és Ausztria külön megegyezéseket fognak kötni egymással élelmiszerek, nyersanyagok és iparcikkek kölcsönös szállítására vonatkozólag.

2. Addig is, míg e megegyezések létrejönnek, de semmiesette sem a jelen szerződés életbeléptétől számított öt esztendőn túl, Magyarország kötelezettséget vállal az iránt, hogy az Ausztriába irányuló, Magyarországon termett mindennemű élelmiszer kivitelét semminemű kiviteli vámmal vagy egyéb korlátozással sem fogja terhelni oly méltányos mennyiség erejéig, melyet az érdekelt államok közt való megegyezés hiányában, a jóvátételi Bizottság fog megállapítani. Ezen mennyiség megállapításában a jóvátételi Bizottság minden körülményi figyelembe fog venni, különösen a két érdekelt ország termelését és szükségleteit. Ausztria viszont Magyarországnak az 1. bekezdésben említett nyersanyagokat és iparcikkeket fogja szállítani, a jóvátételi Bizottság határozatai szerint.

3. Magyarország továbbá kötelezettséget vállal arra, hogy ugyanezen időszakban meg fogja tenni a szükséges lépéseket, annak biztosítására, hogy minden ilyenmű termény ausztriai vásárlók számára rendelkezésre álljon ép oly kedvező feltételek alatt, mint amelyenek alatt hasonló termények hasonló viszonyok közt magyarországi vagy bármely más országbeli vásárlóknak eladatnak.

4. A fenti határozmányok bármelyikének végrehajtását vagy értelmezését illetőleg felmerülő nézeteltérés esetén a jóvátételi Bizottság dönt.

II. fejezet.

Hajózás.

209. cikk.

A Magas Szerződő Felek megegyeznek abban, hogy el fogják ismerni bármelyik tengerpartot nélkülöző szerződő fél hajóinak lobogóját, ha azok az ő területükön fekvő valamely megállapított helyen lajstromozva fannak; az illető hely a hajók lajstromozási kikötőjét fogja képezni.

III. fejezet.

Tisztességtelen verseny.

210. cikk.

1, Magyarország kötelezettséget fallal arra nézve, hogy életbe fog léptetni minden törvényhozási és közigazgatási intézkedést, mely a szövetséges és társult Hatalmak bármelyike által termelt vagy gyártott árukat a kereskedelmi ügyletekben a tisztességtelen verseny minden nemétől megvédi.

Magyarország kötelezettséget vállal arra nézve, hogy megtiltja és lefoglalás vagy más alkalmas büntető határozat által elfojtja a maga területén mindazon áruknak bevitelét, kivitelét, gyártását, forgalmát, eladását vagy áruba bocsájtását, amelyek magukon, belső vagy külső csomagolásukon bárminő, az áruk eredetét, nemét, fajtáját vagy sajátos minőségét illetőleg közvetlenül vagy közvetve félrevezetésre alkalmas jelzéseket, neveket, felírásokat vagy bárminő ily jelet viselnek.

2. Magyarország kötelezi magát azzal a feltétellel, hogy e tekintetben neki kölcsönösség nyújtatik, hogy valamely vidéken előállított bor vagy szeszes ital helyi elnevezésének jogát, vagy az ily elnevezés használatának megengedéséhez kötött feltételeket azon államban, melyhez az illető vidék tartozik, körülíró, vagy szabályozó minden törvényt, vagy ily törvény értelmében történt közigazgatási vagy bírósági döntést, mely bármely szövetséges vagy társult Államban érvényben van és Magyarországgal az illetékes hatóságok útján közöltetett, tiszteletben tart; és az ily törvénnyel, vagy rendelettel ellenkezésben levő helyi megnevezéseket viselő termények vagy cikkek bevitelét, kivitelét, készítését, forgalmát, eladását vagy áruba bocsátását Magyarország el fogja tiltani és el fogja nyomai a jelen pont 1. bekezdésében előírt eszközökkel.

A szövetséges és társult Hatalmak polgárai-
val való bánásmód

211. cikk.

Magyarország kötelezi magát:

a) hogy nem veti alá a szövetséges és társult Hatalmak polgárait a foglalkozások, hivatások, kereskedelem és ipar gyakorlását illetőleg oly tilalmaknak, melyek nem egyformán alkalmaztatnak minden idegenre kivétel nélkül;

b) hogy nem veti alá a szövetséges és társult Hatalmak polgárait semminemű oly szabálynak' vagy korlátozásnak az aj bekezdésben jelzett jogaik tekintetében, melyek közvetlenül, vagy közvetve az említett bekezdés határozmányai ellen vetnek vagy a melyek mások vagy kedvezőtlenebbek volnának, mint azok amelyeket a legnagyobb kedvezményt élvező nemzet alattvalóira alkalmaznak;

c) hogy nem veti alá a szövetséges és társult Hatalmak polgárait azok tulajdonát, jogait vagy érdekeit, ideértve a társaságokat és egyesületeket, melyekben ezek érdekelve vannak, bármilyen közvetett vagy közvetlen tehernek, adónak vagy illetéknek, amely más vagy nagyobb volna mint az, amely saját polgáira vagy azok tulajdonára jogaira vagy érdekeire volna kiróható.

d) hogy nem veti alá a szövetséges és társult Hatalmak polgárait semminemű korlátozásnak, amely nem lett volna alkalmazható az illető Hatalmak polgáira 1914. július hó 1.-én, kivéve, ha az illető korlátozás egy termán ári saját polgárait is.

212. cikk.

A szövetséges és társult Hatalmak polgárai magyar területen személyük, javaik, jogaik és érdekeik állandó védelmét fogják élvezni és szabadon fordulhatnak a bíróságokhoz.

213. cikk.

Magyarország kötelezi magát arra, hogy elismeri saját polgárai új állampolgárságát, melyet azok a szövetséges és társult Hatalmak törvényei értelmében és e Hatalmak illetékes hatóságainak döntései alapján, akár honosítás által, akár valamely szerződéses kikötés alapján megszereztek vagy meg fognak szerezni és hogy az ilyen személyeket úgy tekinti, mint akik új állampolgárságuk folytán eredeti hazájuk iránt minden állampolgári kötelességük alól minden tekintetben fel vannak oldva.

214. cikk.

A szövetséges és társult Hatalmak Magyarország valósáiban és kikötőiben főkonzulokat, konzulokat, alkonzulokat és konzuli ügynököket nevezhetnek ki. Magyarország kötelezi magát, hogy azon főkonzulok, konzulok, alkonzulok és konzuli ügynökök kinevezését, kiknek neveit közölni fogják vele, elismeri és tevékenységük gyakorlásába a rendes szabályok és szokások szerint beleegyezik.

V. Fejezet.

Általános határozmányok.

215. cikk.

A Magyarországra a fenti I. fejezetben kiszabott kötelezettségek a jelen Szerződés életbelépésének napjától számított öt év múlva megszűnnek hatályosak lenni, amennyiben a szöveg nem rendelkezik másképpen vagy amennyiben a Népszövetség Tanácsa legalább tizenkét hónappal e határidő lejárta előtt nem dönt úgy, hogy e kötelezettségek változtatással vagy változtatás nélkül még egy további időszak alatt érvényben maradjanak.

Azonban megegyezés áll fenn arra nézve, hogy — kivéve azt az esetet, hogy a Népszövetség másképen határoz — a Magyarországra a jelen szerződés 200. 201. 202. vagy 203. cikkében kiszabott kötelezettségeket, a jelen Szerződés hatályba lépésétől számított három évi határidőn túl egy szövetséges vagy társult Hatalom sem veheti igénybe, hacsak Magyarországnak kölcsönösséget nem biztosít.

A 211. cikk változtatással vagy anélkül, az öt évi időszak lejárta után esetleg hatályban fog maradni, a Népszövetség Tanácsa többségének határozata szerint, egy oly további időszakra, mely öt évnél több nem lehet.

II. Cím.

Államszerződések.

217. cikk.

Jelen Szerződés életbelépésétől számítva és az abban foglalt határozatok fenntartásával, a volt osztrák-magyar Monarchia által kötött, itt és a későbbi cikkekben felsorolt gazdasági és műszaki jellegű többoldalú szerződések^ egyezmények és megállapodások egyedül nyernek alkalmazást Magyarország és azok között a szövetséges és társult Hatalmak között, amelyek azokban mint szerződő felek résztvettek:

1. Az 1884. március 14.-iki, 1886 december 1-ei, 188[^] március 23-iki egyezmények és az 1887. július 7.-iki záró jegyzőkönyv a tengeralatti kábelek védelméről.

2. Az 1909. október 11.-iki egyezmény a nemzetközi Automobilforgalmat illetőleg.

3. Az 1886. május 15.-iki megegyezés az elvámolandó teherkocsik ólomzár alá helyezéséről és az 1907. május 18.-iki jegyzőkönyv.

4. Az 1886 május 15.-iki megegyezés a vasutak műszaki szabványosítására nézve.

5. 1890 július 5.-iki egyezmény a vámtarifák közzétételeéről és a vámtarifák közzététele céljából szervezendő nemzetközi egyesülésről

6. Az 1907 április 25.-iki egyezmény a török vámtarifa fölemeléséről.

7. Az 1857 március 14.-iki egyezmény a Sund és Beit tengersizorokban szedett hajózási illetékeknek megváltásáról.

8.) Az 1861. június 22.-iki egyezmény az elbei hajózási illetékek megváltásáról.

9.) Az 1863. július 16.-iki egyezmény a Scheiden való hajózás illetékének megváltásáról.

10.) Az 1888. október 29.-iki egyezmény a suezi csatorna szabad használatát biztosító végleges szabályozás megállapítását illetőleg.

11.) Az 1910. szeptember 23.-iki egyezmény, a tengeren történt összeütközések és a mentés dolgában fennálló szabályok egységesítését illetőleg.

12.) Az 1904. december 21.-iki egyezmény a kórházhajóknak kikötői illetékek és adók alól való mentesítését illetőleg.

13.) Az 1906 szeptember 26.-iki egyezmény a nők éjjeli munkájának megszüntetéséről.

14.) Az 1904 május 18.-iki és 1910 május 4-iki egyezmények a leánykereskedelem elfojtásáról.

15.) Az 1910 május 4.-iki egyezmény erkölcstelen iratok megszüntetéséről.

16.) Az 1903. december 3.-iki egészségügyi egyezmény a megelőző 1892 január 30-iki, 1893 április 15-iki, 1894 április 3.-iki és 1897 március 19.-iki egyezményekkel együtt.

17.) Az 1875 május 20.-iki egyezmény a méterrendszer egységesítéséről és tökéletesítéséről

18.) Az 1906 november 29.-iki egyezmény erősen ható gyógyszerek előállítására vonatkozó egyöntetű utasításokról

19.) Az 1885 november 16.-iki és 19.-iki egyezmény egy zenei alapszabvány megállapításáról

20.) Az 1907 június 7.-iki egyezmény egy Rómában felállítandó nemzetközi mezőgazdasági intézet ügyében.

21.) Az 1881 november 3.-iki és 1889 április 15.-iki egyezmények a phylloxera elleni védőrendszabályokról.

22.) Az 1908. március 19.-iki egyezmény a mezőgazdaságra hasznos madarait védelméről.

23.) Az 1902 június 13.-iki egyezmény a kiskorúak gondnokságáról.

218. cikk.

A jelen Szerződés hatálybalépésétől kezdve a Magas Szerződő Felek a következőkben felsorolt egyezményeket és megállapodásokat — amennyiben azok őket érintik — újból alkalmazni fogják és Magyarország kötelezi magát, hogy a jelen pontban foglalt különös rendelkezésekhez alkalmazkodni fog.

Postai egyezmények:

A világpostaegylet által Wienben 1891. július 4.-én kötött egyezmények és megállapodások.

A világpostaegylet által Washingtonban 1897. június 15.-én aláirt egyezmények és megállapodások.

A világpostaegylet által Rómában 1906. május 26.-án aláirt egyezmények és megállapodások.

Távíróegyezmények:

Nemzetközi távíróegyezmények, aláírva Szentpétervárott, 1875. július 10/22,-én.

A nemzetközi távírókonferencia által 1888. június 11.-én, Lissabonban megállapított szabályok és tarifák.

Magyarország kötelezi magát, hogy nem fogja megtagadni hozzájárulását azon az új államok által kötendő különös megegyezésekhez, melyek a világpostaegyletre és a nemzetközi távíróegyletre vonatkozó egyezményekben és megállapodásokban, melyekhez az új államok csatlakoztak vagy csatlakozni fognak, említve vannak.

219. cikk.

A jelen Szerződés hatálybalépésétől kezdődőleg a Magas Szerződő Felek — amennyiben ez őket érinti — alkalmazni fogják az 1912. július 5.-iki nemzetközi rádiótávírási egyezményt és Magyarország kötelezi magát, hogy alkalmazkodni fog azon ideiglenes szabályokhoz, melyeket vele a szövetséges és társult Hatalmak közölni fognak.

Ha a jelen Szerződés életbelépésétől számított öt éven belül az 1912. július 5.-i egyezmény pótlására a rádiótávírói forgalom szabályozását illetőleg új egyezményt kötnek, ez új egyezmény kötelező lesz Magyarországra nézve még abban az esetben is, ha Magyarország vonatkoznék akár az egyezmény kidolgozásában résztvenni, akár azt aláírni.

Ez az új egyezmény egyúttal pótolni fogja a fennálló ideiglenes szabályokat.

220. cikk.

Az ipari tulajdon védelméről szóló 1911. június 2.-án Washingtonban módosított 1883. március 20.-iki párisi nemzet-

közi egyezmény és a gyári és kereskedelmi védjegyek nemzetközi lajstromozásáról szóló 1891. április 14.-iki meg-
egyezés a jelen Szerződés életbelépésétől kezdődőleg alkalmazást nyernek oly mértékben, amennyiben e Szerződésből származó kivételek és korlátozások által nem érintetnek és módosíthatnak

221. cikk.

A jelen Szerződés életbeléptétől kezdődőleg a Magas Szerződő Felek — amennyiben ez őket érinti — alkalmazni fogják az 1905. július 17.-iki a polgári perekre vonatkozó hágai egyezményt. Ez a rendelkezés azonban nem vonatkozik Franciaországra, Portugáliára és Romániára.

222. cikk.

Magyarország kötelezi magát, hogy jelen Szerződés életbelépésétől számított 12 hónapon belül az előirt formában hozzájárul az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9.-ikiberni nemzetközi egyezményhez, ennek az 1908. november 13.-iki berlini módosításaihoz és a Bernben 1914. március 20.-án aláirt toldalék jegyzőkönyvhöz.

A fentemlített egyezményhez való hozzájárulásának időpontjáig Magyarország kötelezi magát arra, hogy a szövetséges és társult Hatalmak polgárainak irodalmi és művészeti műveit elismeri és a mondott egyezmények elvének szellemében való hathatós intézkedésekkel megvédi.

Ezenkívül és függetlenül a fentemlített hozzájárulástól, Magyarország kötelezi magát arra, hogy a szövetséges és társult Hatalmak mindegyike polgárainak minden irodalmi és művészeti művét továbbra is oly elismerésben és oly védelemben részesíti, amely legalább is az 1914. júl. 28-án fennállott mértéket eléri és az akkori viszonyoknak megfelel.

223. cikk.

Magyarország kötelezi magát, hogy a következő egyezményekhez hozzájárul:

1. Az 11 06. szept. 26.-iki egyezmény, mely a fehér foszfornak a gyufagyártásban való használatát megszünteti.

2. Az 1913. dec. 31.-i egyezmény a kereskedelmi statisztikák egységesítéséről.

224. cikk.

A jelen Szerződés általános elveiből vagy különös határozásainak kiindulva a szövetséges és társult Hatalmak mindegyike be fogja jelenteni Magyarországnak azon bármilyen kétoldali megegyezéseket, melyek közötté és a volt

osztrák-magyar Monarchia között fennállottak és melyek fennállását kívánja.

A jelen pontban említett notifikálás vagy közvetlenül vagy egy más Hatalom közvetítésével fog történni. A bejelentés átvételét Magyarország Írásban fogja elismerni. A bejelentés keltével az illető egyezmény újra életbe lép.

A szövetséges és társult Hatalmak egymás közt kötelezik magukat arra, hogy csak oly egyezményeket fognak alkalmazni Magyarországgal szemben, amelyek a jelen Szerződés határozmányaival nem ellenkeznek.

A notifikálás esetleg fel fogja említeni az említett egyezményeknek mindazon rendelkezését, melyek, mivel a jelen Szerződés határozmányaival ellenkeznek, nem fognak alkalmazhatóknak tekinteni.

Véleményeltérés esetén a döntés végett a Népszövetséghez kell fordulni.

A notifikálásra a szövetséges és társult Hatalmaknak hat havi határidő áll rendelkezésükre a jelen szerződés batálybaléptétől számítva.

Csak azon kétoldali egyezmények lépnek érvénybe a szövetséges és társult Hatalmak és Magyarország közt, amelyek a jelzett bejelentés tárgyát képezték.

A fenti szabályok a jelen Szerződést aláíró bármely szövetséges és társult Hatalom és Magyarország között fennálló minden kétoldali szerződésre vonatkoznak, még azon esetben is, ha az illető szövetséges és társult Hatalom nem volt hadiállapotban Magyarországgal.

225. cikk.

Magyarország ezennel elismeri, hogy mindazon szerződések, egyezmények és megállapodások, melyeket ő vagy a volt osztrák-magyar Monarchia Németországgal, Ausztriával, Bulgáriával, vagy Törökországgal 1914. aug. 1.-je óta a jelen Szerződés életbeléptéig kötött, hatálytalanok.

226. cikk.

Magyarország kötelezi magát arra, hogy a szövetséges és társult Hatalmaknak, valamint azok tisztviselőinek és polgárainak mindazon bárminemű jogok és előnyök élvezetét, melyeket ő vagy a volt osztrák-magyar Monarchia 1914. aug. 1.-je előtt kötött szerződések, egyezmények, vagy megállapodások útján Németországnak, Ausztriának, Bulgáriának vagy Törökországnak vagy azok tisztviselőinek és polgárainak biztosított, mindaddig biztosítja, amíg ezen szerződések, egyezmények és megállapodások érvényben vannak.

A szövetséges és társult Hatalmak fenntartják maguknak a jogot, hogy e jogok és előnyök élvezetét elfogadják vagy visszautasítják.

227. cikk.

Magyarország elismeri, hogy mindazon szerződések, egyezmények és megállapodások, melyeket ő vagy a volt osztrák-magyar Monarchia 1914. jul. 28.-a előtt, vagy ezen időpont után a jelen Szerződés életbeléptéig Oroszországgal, — vagy bármely állammal vagy kormánnyal, melynek területe azelőtt Oroszországhoz tartozott. — továbbá Romániával megkötött, hatálytalanok.

228. cikk.

Abban az esetben, ha valamely szövetséges vagy ársuty Hatalom, Oroszország, vagy valamely állam vagy kormány, melynek területe azelőtt Oroszországhoz tartozott, 1914. jul. 28.-a óta katonai megszállás útján vagy bármely más módon vagy okból kényszerült volna a volt osztrák-magyar Monarchiának vagy Magyarországnak vagy valamely magyar állampolgárnak engedélyeket, előjogokat vagy bárminő kedvezményeket nyújtani vagy bármely hatóság által nyújtatni, az ily engedélyek, előjogok és kedvezmények a jelen Szerződés folytán minden további nélkül érvénytelenítettnek.

A jelen érvénytelenítésből esetleg eredő kártérítési vagy egyéb igények nem érvényesíthetők sem a szövetséges vagy társult Hatalmak, sem azon Hatalmak. Államok, kormányok vagy hatóságok ellen, melyeket a jelen cikk kötelezettségeik alól felold.

229. cikk.

A jelen Szerződés életbeléptétől kezdődőleg Magyarország kötelezi magát arra, hogy, amennyiben ez őt érinti, a szövetséges és társult Hatalmakat és azok polgárait minden további nélkül mindazon bárminemű jogokban és előnyökben, amelyekben ő vagy a volt osztrák-magyar Monarchia szerződések, egyezmények, vagy megállapodások útján 1914. jul. 28.-a óta a jelen Szerződés életbeléptéig a nem hadviselő államokat vagy azok polgárait részesítette, mindaddig részesíteni fogja, ameddig azon szerződések, egyezmények és megállapodások Magyarországon érvényben vannak.

230. cikk.

A Magas Szerződő Felek közül azok, akik még nem irták alá vagy akik már aláírtak, de még nem ratifikálták az 1912. jan. 23.-án Hágában megkötött ópium-Egyezményt, megegyeznek abban, hogy a mondott Egyezményt érvénybe léptetik és hogy e végből késedelem nélkül, de mindenesetre a jelen Szerződés életbeléptétől számított 12 hónapon belül, meghozzák a szükséges törvényeket.

Megegyeznek továbbá abban, hogy a jelen Szerződés ratifikációja azon Hatalmakra nézve, amelyek az említett egyezményt még nem ratifikálták, minden tekintetben úgy tekintetik, mint az említett Egyezmény ratifikációja és a Hágában a harmadik ópium-konferencia által 1914-ben a mondott Egyezmény érvénybeléptetése végett elfogadott határozatok értelmében felvett külön jegyzőkönyv aláírása.

Ezen célból a francia Köztársaság Kormánya a jelen Szerződés ratifikációinak letétbe helyezéséről felvett jegyzőkönyv hitelesített másolatát meg fogja küldeni Hollandiának és fel fogja szólítani Hollandia kormányát, hogy a mondott hitelesített másolatot fogadja el és őrizze meg úgy, mintha ez az ópium-egyezmény ratifikációinak letétje és az 1914-ki pótló jegyzőkönyv aláírása volna.

III. Cím.

Tartozások.

231. cikk.

A pénztartozások alább felsorolt fajai, az e) alatti bekezdésben megszabott közzétételtől számított 3 hónapon belül a Magas Szerződő Felek mindegyike által felállítandó vizsgáló és kiegyenlítő hivatalok közvetítésével lesznek rendezendők:

1. A háború előtt esedékes olyan tartozások, amelyekkel a Szerződő Felek valamelyikének a saját területén lakó polgára egy ellenséges Hatalom saját területén lakó valamelyik polgárának tartozik;

2. valamelyik Szerződő Félnak saját területén lakó polgára javára a háború folyamán lejárt olyan tartozások, amelyek egy ellenséges Hatalomnak saját területén lakó polgárával kötött olyan ügyletből vagy szerződésből erednek, amelynek teljesítése a háborús állapot folytán részben vagy teljesen felfüggesztettek;

3. a háború előtt vagy alatt lejárt és valamelyik Szerződő Fél polgárának oly értékpapírok után járó kamatok, melyeket egy ellenséges Hatalom bocsátott ki vagy vállalt magára, feltéve, hogy a kamatok fizetését e Hatalom saját polgárai vagy a semlegesek részére a háború alatt nem függesztette fel;

4. a háború előtt vagy alatt visszafizetendő és valamelyik Szerződő Fél állampolgárának oly értékpapírok után járó tőketartozások, amelyeket egy ellenséges Hatalom bocsátott ki, feltéve, hogy az ily tőkeösszegnek kifizetését e Hatalom saját polgárai vagy a semlegesek részére a háború alatt nem függesztette fel.

A volt osztrák-magyar Monarchia Kormánya által kibocsátott vagy átvállalt értékpapírok után fizetendő kamat

vagy tőketartozásokat illetőleg a Magyarország javára írandó vagy általa fizetendő összeg nem haladhatja meg azokat a kamat- és tőketartozásokat, amelyek a jelen szerződés IX. része [Pénzügyi feltételek) és a jóvátételi Bizottság által megállapított elvek szerint Magyarországra esnek.

A IV. címben és annak mellékletében meghatározott ellenséges javak, jogok és érdekek felszámolásának eredményeként befolyt összegeket a vizsgáló és kiegyenlítő hivatalok az alább a d) alatti bekezdésben megállapított pénznemben és árfolyam szerint fogják elszámolni és azok fölött a fentemlített szakaszban és mellékletében előirt feltételek szerint fognak rendelkezni.

A jelen cikkben megjelölt műveletek a következő alapelveknek és a jelen Címhez tartozó mellékletnek megfelelően fognak végrehajthatni:

a) a Magas Szerződő Felek mindegyike a jelen Szerződés életbeléptétől kezdődő hatálylyal meg fogja tiltani az oly tartozásoknak megfizetését, megfizetésének elfogadását, valamint az érdekelt feleknek a mondott tartozások rendezésére vonatkozó minden olyan érintkezését, amely nem a vizsgáló és kiegyenlítő hivatalok útján történik;

b) a Magas Szerződő Felek mindegyike a maga részéről felelős lesz a saját állampolgárai által fizetendő ilyen tartozásokért, kivéve azokat az eseteket amelyekben az adós a káboru előtt csőd alatt állott, fizetéseképtelen volt, fizetésének beszüntetését bejelentette vagy amelyekben a tartozás oly társaságot kötelezett, amelynek ügyleteit a háború alatt a háborús kivételes jogszabályok alapján felszámolták;

e) Valamely Magas Szerződő Fél állampolgárának egy ellenséges Állam polgára részéről járó összegeket az adós állam vizsgáló és kiegyenlítő hivatalának terhére kell könyveim és a hitelezőnek a hitelező országának vizsgáló és kiegyenlítő hivatala útján kell kifizetni;

d) a tartozások azon szövetséges és társult Hatalmak (ideértve azok gyarmatait, a protektorátusuk alatt álló államokat, a brit domíniumokat és Indiát) pénznemében fizetendőek ki, vagy írandók jóvá, amelyek érdekelve vannak. Ha a tartozás más pénznemben volna fizetendő, akkor az az érdekelt szövetséges vagy társult Hatalom (gyarmat, protektorátus alatt álló állam, brit domínium vagy India) pénznemében fizetendő, vagy írandó jóvá. Az átszámítás a háború előtti árfolyam szerint történik.

E rendelkezés alkalmazásában a háború előtti átszámítási árfolyam egyenlőnek veendő azzal az átlagos távirati átutalási árfolyammal, amely az érdekelt szövetséges vagy társult országban, ezen Hatalom és Ausztria-Magyarország közötti háború kitörését közvetlenül megelőző hónap folyamán érvényben volt.

Ha azon pénznemnek, amelyben a tartozás ki van fejezve, az érdekelt szövetséges vagy társult Hatalom pénznemére

való átszámítására szerződésileg egy határozott átszámítási árfolyam van kikötve, akkor a fenti rendelkezések az átszámítási árfolyamra nézve nem jöhetnek alkalmazásba.

Az új államokra, mint Lengyelországra és a cseh-szlovák Államra nézve a tartozások fizetésénél és jóváírásánál alkalmazandó pénznem és átszámítási árfolyam, a VIII. részben meghatározott jóvátételi Bizottság által lesz megállapítandó, hacsak az érdekelt Államok a függőben lévő kérdésekre nézve előzetesen meg nem egyeznek.

e) A jelen cikk és a hozzátartozó melléklet rendelkezései csak azon esetben lesznek alkalmazhatók egyrészt Magyarország és másrészt a szövetséges és társult Hatalmak bármelyike, azok gyarmatai vagy protektorátusa alatt álló államai vagy valamely brit domínium vagy India között, ha a jelen Szerződésnek az érdekelt Hatalom által, illetve a domínium vagy India részére történő ratifikációját tartalmazó okirat letétbe helyezésétől számított egy hónapon belül Magyarország megfelelő értesítést kap a kérdéses szövetséges és társult Hatalom vagy domínium vagy India kormányától, az eset körülményeihez képest;

f) azok a szövetséges és társult Hatalmak, amelyek a jelen cikkhez és annak mellékletéhez hozzájárultak, meg egyezhetnek egymás között abban, hogy ezeket a területükön lakó állampolgáraikra, azoknak magyar állampolgárokkal szemben fennállt jogviszonyait illetőleg alkalmazzák. Ez esetben a jelen határozmány alkalmazásával teljesítendő fizetések az érdekelt szövetséges és társult vizsgáló és kiegyenlítő hivatalok közti rendezés tárgyát fogják képezni.

Melléklet.

1. pont.

A 231. cikk e) alatti bekezdésében előírt notifikálástól számított három hónapon belül a Magas Szerződő Felek mindegyike az ellenséges tartozások behajtása és kifizetése céljából egy „Vizsgáló és kiegyenlítő hivatalt” állít fel.

Helyi vizsgáló és kiegyenlítő hivatalok a Magas Szerződő Felek területének egy része számára is létesíthetők. Az ilyen helyi vizsgáló és kiegyenlítő hivatalok saját területükön a központi vizsgáló és kiegyenlítő hivatallal azonosan járnak el; azonban az ellenséges országok vizsgáló és kiegyenlítő hivatalával való érintkezés csak a központi hivatal útján történhetik.

2. pont

A jelen mellékletben „ellenséges tartozások” kifejezéssel a 231. cikk első bekezdésében körülírt pénztartozások jelöltnak meg, „ellenséges adósok” névvel azok a személyek, akiket ezek terhelnek, „ellenséges hitelezők” névvel azok a személyek,

akiknek követelésük van, a „hitelező hivatal” névvel a hitelező országában fennálló vizsgáló és kiegyenlítő hivatal, és „adós-hivatal” névvel az adós országában fennálló vizsgáló és kiegyenlítő hivatal

3. pont.

A Magas Szerződő Felek a 231. cikk a) alatti pontban meghatározott tilalom ellen vétőket azokkal a büntetésekkel fogják sújtani, amelyek jelenlegi törvényekben az ellenséggel folytatott kereskedelemre nézve vannak előírva. Hasonlóképpen meg fognak tiltani területükön az ellenséges adósságok behajtására vonatkozó minden jogi eljárást, kivéve olyanokat, amelyek e melléklet határozataival összhangban állanak.

4. pont.

A 231. cikk b) bekezdésében érintett kormány-szavattóság akkor lép érvénybe, ha a tartozást bármely okból nem lehet behajtani, kivéve azt az esetet, amikor az adósság az adós országának törvényei szerint a háború kitörése időpontjában elévült, vagy ha az adós abban az időben csőd alatt állott, fizetéképtelen volt vagy fizetéseinek beszüntetését bejelentette, vagy ha az adóssággal egy olyan társaság tartozott, melynek üzleteit a háború alatt a háborús kivételes jogszabályok értelmében felszámolták. Ilyen esetben a jelen mellékletben részletezett eljárás nyer alkalmazást a szétosztásra kerflő összeg kifizetésére.

E kifejezések „csőd alatt álló”, „fizetéképtelen” azon törvények alkalmazását kívánják, amelyek ezen jogi állapotokra nézve tartalmaznak intézkedéseket. Ez a kifejezés „bejelentett fizetési beszüntetés” ugyanazzal a jelentőséggel bír, mint az angol jogban,

5. pont.

A hitelezők a hitelező hivatal felállításától számítandó hat hónapon belül tartoznak követeléseiket bejelenteni és a hivatal által kívánt okmányokat és adatokat betérjeszteni,

A Magas Szerződő Felek minden alkalmas eszközt fel fognak használni arra, hogy az ellenséges hitelezők és adósok összejátszását kiderítsék és megbüntessék. A hivatalok mindazokat a bizonyítékokat és adatokat közölni fogják egymással, amelyek az összejátszás kiderítését s megbüntetését elősegítik.

A Magas Szerződő Felek az érdekelt felek költségére és a hivatalok útján a lehetőség szerint megkönnyítik a postai és távirati érintkezést oly adósok és hitelezők közt, akik tartozásuk összegére nézve megegyezést kívánnak létesíteni.

A hitelező hivatal közölni fogja az adós hivattal a nála bejelentett tartozásokat, Az adós hivatal viszont értesíteni fogja

a hitelező hivatalt arról, hogy mely tartozásokat ismernek el és melyeket nem. Az utóbbi esetben az adóshivatal a tartozás el nem ismerésének okait közölni fogja.

6. pont.

Ha egy tartozás egészen vagy részben elismertett, az adóshivatal az elismert összeget azonnal a hitelező hivatal javára írja és ezt egyidejűleg közli vele.

7. pont.

Ha az adóshivatal a hozzáintézett értesítés vételétől számított három hónapon belül (vagy a hitelezőhivatal hozzájárulásával megállapított ennél hosszabb időn belül), a tartozás el nem ismerését a hitelező hivatal tudomására nem hozza, a tartozás teljes összegében elismertnek tekintendő és az összeg azonnal a hitelező hivatal javára írandó.

8. pont.

Ha a tartozás egészében vagy részben el nem ismertett, a két érdekelt hivatal az ügyet együttesen megvizsgálja és a felek között egyezséget igyekszik létrehozni.

9. pont.

A hitelező hivatal az országának kormánya által rendelkezésre bocsátott alapokból, a kormány által megállapított feltételeket szem előtt tartva a magánhitelezőknek a javukra írt összegeket kifizeti, azonban kockázat, költségek vagy megbízási jutalék címén a szükségeseknek mutatózó összegeket visszatartja.

10. pont.

Aki olyan ellenséges tartozás fizetését igényelte, amelyet egészben vagy részben nem ismertek el, bírság fejében az el nem ismert rész 5%-os kamatát fogja fizetni a hivatalnak. Éppen úgy, aki jogtalanul megtagadta valamely tőle követelt tartozás egész összegének vagy egy részének elismerését, bírság fejében 5%-os kamatot fog fizetni azon összeg után, amelyre nézve megtagadása nem ismertett el jogosultnak.

Ezek a kamatok a 7. pontban említett időtartam lejártának kezdetétől addig a napig fizetendők, amelyen az igény jogosulatlanok ismertetik el vagy a tartozás kifizettetik.

Míndegyik hivatal intézkedik az öt megillető bírságok behajtása iránt és felelős arra az esetre, ha a behajtás nem esz-közölhető.

A bírságok az ellenséges hivatal javára íratnak, amely azokat mint a jelen határozatok végrehajtására szükségeselt költségekhez való hozzájárulásokat fogja kezelni.

11. pont

A hivatalok egymásközt havonként leszámolnak; a különbözetet az adós állam nyolc napon belül készpénzben tartozik megfizetni,

Mindazonáltal, az egy vagy több szövetséges és társult Hatalom terhére esetleg keletkező különbözetek, a háború folytán a szövetséges és társult Hatalmaknak vagy azok polgárainak járó összegek teljes lefizetéséig vissza fognak tartatni.

12. pont.

A hivatalok közötti tárgyalások megkönnyítésére mindegyik hivatal képviselőt tart a másik hivatal székhelyén,

13. pont.

Indokolt kivételektől eltekintve az igények tárgyalása amennyire csak lehetséges, az adós hivatalnál fog tartatni.

14. pont.

A 231. cikk b) bekezdése értelmében a Magas Szerződő Felek felelősek adós polgárait ellenséges tartozásainak megfizetéséért.

Ezért az adós hivatal a hitelező hivatal javára fog írni minden elismert tartozást, még abban az esetben is, ha azok behajtása az egyes adósoktól lehetetlennek mutatkozik. Mindazonáltal az érdekelt Kormányok az elismert tartozások behajtásához szükséges hatalmat minden hivataluknak meg fogják adni,

15. pont.

Mindegyik Kormány szavatol a saját területén működő hivatal költségeiért, beleértve a személyzet fizetését.

16. pont.

Abban az esetben, ha két hivatal nem tud megegyezésre jutni arra nézve, hogy valamely követelés jogosult-e vagy sem, úgyszintén az ellenséges adós és az ellenséges hitelező vagy a hivatalok közt felmerülő eltérések esetén, a vitás eset, ha a felek erre nézve megegyeznek és a feltételek tekintetében is megállapodásra jutnak, vagy döntőbírótság elé viendő vagy pedig a VI. címben alább előirt vegyes választott bíróság elé terjesztendő.

Mindazonáltal a hitelező hivatal megkeresésére a vitás eset az adós lakóhelyén levő rendes bíróság döntése alá is bocsátható.

17. pont.

A vegyes választott bíróság, a rendes bíróság vagy a döntőbírótság által megítélt összegek a hivatal útján oly módon

hajttnak be, mintha azokat az adóhivatal jogosultaknak ismerte volna el.

18. pont/1

Mindegyik érdekelt kormány ki fog jelölni egy megbízottat, aki országának hivatala nevében a vitás eseteknek a vegyes választott bíróság elé való terjesztéséről köteles gondoskodni.

Ez a megbízott általános felügyeletet fog gyakorolni az ország polgárai által alkalmazott ügyvivők és ügyvédek felett.

A törvényszékek az okmányok alapján ítélnék, de joguk van, a feleknek vagy azok tetszésük szerinti s a két kormány által elismert ügyvivőinek, vagy a fentemlített megbízottnak személyes meghallgatását elrendelni. E megbízottnak joga van a féllel együttesen fellépni és a fél által elejtett vitás ügyet folytatni,

19. pont.

Az érdekelt hivatalok az összes birtokukban levő adatokat és okmányokat kötelesek a vegyes választott bíróság elé terjeszteni és ezáltal lehetővé tenni azt, hogy a bíróság az elébe terjesztett ügyekben gyors döntést hozhasson.

20. pont.

Ha a felek egyike a két hivatal egyértelmű döntése ellen felfolyamodással él, a költségek fedezésére óvadékot kell letétbe helyezni. Az óvadék csak akkor térítettik vissza és pedig az elért siker arányában, ha az első döntés a felebbező javára módosítatik. Ebben az esetben ellenfele köteles lesz a visszatérítés arányában a költségek megfelelő részét viselni. Óvadék helyett a bíróság kezességet is elfogadhat.

Minden a bíróság elé vitt ügy után költségek címén a vitás összeg 5%-a. fizetendő. A költségeket, hacsak a bíróság nem határoz másképen, a vesztes fél fizeti. Az ilyen költségösszegek a már említett óvadékhoz hozzáadandók és függetlenek az esetleges kezességtől.

A bíróság a felek egyikének bizonyos összeget ítélni meg az eljárás költségeinek címén.

Minden ezen pont értelmében fizetendő összeg különálló tételként a nyertes fél hivatalának javára írandó.

21. pont.

Az ügyletek gyors lebonyolítása érdekében a hivatalok és a vegyes választott bíróságok személyzetének kijelölésénél gondot kell fordítani arra, hogy csak olyanok jelöltessenek ki, akik az érdekelt ellenséges ország nyelvét ismerik.

A hivatalok egymás közt szabadon levelezhetnek és okmányokat saját nyelvükön származtathatnak át egymásnak.

22. pont.

A tartozások, hacsak az érdekelt Kormányok között ettől eltérő külön megegyezés nem létesült, a következő feltételek mellett kamatoztatnak:

Nem jár kamat az osztalék, kamat vagy más olyan időszakonként visszatérő és valamely tőke kamatját képező fizetés címén tartozott összegek után.

A kamatláb évi 5%, kivéve azt az esetet, amikor a kitelező szerződés, törvény vagy szokás folytán ettől eltérő kamatlábra jogosult. Ebben a esetben az eltérő kamatláb lesz az irányadó.

A kamatok az ellenségeskedések kezdetének »apjától, ha pedig a fizetendő tartozás a háború alatt járt le, a lejárat napjától számítandók, addig a napig, amelyen az összeg a hitelező hivatal javára íratik.

A kamat révén esedékes összegek úgy tekintendők, mintha a hivatalok által elismert adósságok lennének és a hitelező hivatalnak épen úgy javára írandók, mint az ilyen adósságok.

23. pont.

Ha a hivataloknak vagy a vegyes választott bíróságnak határozata szerint valamely követelés nem tartozik a 231. cikkben meghatározott követelések közé, a hitelező követelésének behajtását a rendes bíróságnál vagy bármely más alkalmas jogi utón keresheti.

A hivatalhoz intézett igénybejelentés felfüggeszti az elévülést.

24. pont.

A Magas Szerződő Felek megegyeznek abba», hogy a választott bíróság döntéseit véglegeseknek tekintik és alattvalóikra kötelezőkké teszik,

25. pont.

Ha valamely hitelező hivatal vonakodnék az adóshivatalnak valamely követelést bejelenteni vagy bármely a jelen mellékletben meghatározott intézkedést valamely nála szabályszerűen bejelentett követelésnek egészben vagy részben való érvényesítése céljából megtenni, a hivatal köteles a hitelezőnek oly elismervényt kiállítani, amely a követelés összegét megjelöli, mire az illető hitelező követelésének behajtását a rendes bíróság útján vagy más alkalmas jogi utón kísérelheti meg.

IV. Cím.

Javak, jogok és érdekek.

232. cikk.

1. Az ellenséges országban levő magánjavak, jogok és érdekek kérdése a jelen címben foglalt elvek és a csatolt melléklet rendelkezései szerint nyer megoldást.

a) Az alábbi melléklet 3. pontjában meghatározott, háborús kivételes rendszabályok és rendelkezések, amelyek a régi Magyarország területén a szövetséges vagy társult Hatalmak állampolgárainak javait, jogait és érdekeit illetőleg hozattak, ideértve azokat a társaságokat és szövetkezeteket amelyekben ezek az állampolgárok érdekelve voltak, feltéve hogy azok végrehajtása még nem nyert befejezést, azonnal megszűnnek vagy felfüggesztetnek. A szóban forgó javak, jogok és érdekek a jogosultaknak visszaadtnak.

b) A jelen Szerződésből esetleg származható ellentétes rendelkezések fenntartása mellett, a szövetséges vagy társult Hatalmak fenntartják maguknak a jogot, hogy visszatartsák és felszámolják mindazokat a javakat, jogokat és érdekeket, amelyek a jelen Szerződés hatálybaléptekor a régi Magyarország állampolgárainak avagy általuk ellenőrzött és az ő területükön, gyarmataikon, birtokaikban és protektorátusuk alatt álló országokban lévő társaságok tulajdonában vannak; beleértve a nekik a jelen Szerződés értelmében átengedett vagy nevezett Hatalmak ellenőrzése alatt álló területeket.

A felszámolás az érdekelt szövetséges vagy társult Állam törvényeinek megfelelően fog történni, a tulajdonos a javakról, jogokról és érdekekről nem rendelkezhetik, azokat semmiképen meg nem terhelheti, az érdekelt Állam beleegyezése nélkül.

A jelen cikk értelmében nem tekintetnek magyar állampolgároknak azok a személyek, akik a jelen Szerződés hatályba léptének időpont]tói számított hat hónapon belül igazolják, hogy a jelen Szerződés rendelkezéseihez képest teljes joggal megszerezték valamelyik szövetséges vagy társult Hatalom állampolgárságát, beleértve azokat a személyeket, akik a 62. cikk alapján ezt az állampolgárságot az illetékes hatóságok beleegyezésével előző időből származó indigenátus (pertinenza) alapján szerezték meg.

c) A b) pontban érintett jog gyakorlásából *származó* árak vagy kártérítések amaz ország törvényhozása által meghatározott becslési és felszámolási módozatok szerint fognak megállapíttatni, amelyekben a javakat visszatartották avagy felszámolták.

d) A szövetséges és társult Hatalmak vagy azok állampolgárai között egyrésztől és a régi Magyarország állampolgárai közt másrésztől, valamint egyrésztől Magyar-

ország, másrésről a szövetséges vagy társult Hatalmak és azok alattvalói között fennálló viszonylatokban a jelen Szerződésben megállapított megszorítások mellett véglegeseknek és minden egyénre alkalmazhatóknak tekintendők az összes kivételes hadi vagy kisajátító rendszabályok, avagy ezen rendszabályok értelmében végrehajtott vagy végrehajtandó a csatolt melléklet 1. és 3. pontjaiban meghatározott tények.

e) A szövetséges vagy társult Hatalmak állampolgárainak a mellékelt Függetlenség 1. és 3. pontjaiban meghatározott kivételes hadi és kisajátítási rendszabályok alkalmazása folytán javaikat, jogaikat vagy érdekeiket ért károk vagy hátrányok fejében, ideértve azokat a régi Magyarország területén levő társaságokat vagy szövetkezeteket, amelyekben érdekelve voltak, kártérítési joguk van. Az ily állampolgárok által emiatt beadott felszólalásokat, a VI. címbe meghatározott vegyes választott bíróság vagy e bíróság által kijelölendő választott bíró fogja megvizsgálni és megállapítja a kártérítési összeget; a kártérítések Magyarország terhére esnek és a régi, Magyarország állampolgárainak a felszólaló Államának területén vagy annak ellenőrzése alatt létező javai vagy az általuk ellenőrzött társulatok terhére, a b) cikkben meghatározott módon, előre felvehetőek lesznek. Ezek a javak az ellenséges kötelezettségek záloga gyanánt lesznek lefoglalhatók, a csatolt melléklet 4. pontjában meghatározott föltételek betartása mellett. E kártérítések kifizetését a szövetséges és társult Hatalom is eszközölheti és az összeget Magyarország terhére írhatja.

f) Valahányszor valamely szövetséges vagy társult Hatalom állampolgára, aki tulajdonosa oly javaknak, jogoknak vagy érdekeknek, amely a régi Magyarország területen kisajátító rendszabály tárgya volt, kívánni fogja, az e) pontban érintett felszólalásnak hely fog adatni nevezett tárgy visszaadása által, föltéve, hogy a tárgy még természetben létezik.

Ez esetben Magyarországnak meg kell tennie minden szükséges intézkedést, hogy a tulajdonától elütött tulajdonost ismét tulajdonának birtokához juttassa menten mindenemű olyan tehertől vagy szolgálomtól, amellyel a tulajdont a felszámolás után esetleg megterhelték volna és kártalanítania kell minden a visszaadás által károsult harmadik személyt.

Ha a jelen pontban érintett visszahelyezés nem volna foganatosítható, az érdekelt Hatalmak vagy a vizsgáló és kiegyenlítő hivatalok közvetítésével a III. címhez csatolt mellékletben körülírt különleges megegyezések jöhetnek létre annak biztosítására, hogy valamely szövetséges vagy társult Hatalom állampolgára kártalaníttassék az eppontban érintett kárért olyan előnyök vagy ellenértékek nyújtása által, amelyeket a tőle megvont tulajdon, jogok vagy érdekek fejében elfogadni kész.

A jelen pont értelmében történt visszahelyezés arányában az *e)* pont alkalmazásával megszabott vételárak vagy kártalanítási összegek a visszaadott tulajdon jelenlegi értékével kisebbedni fognak, figyelembe véve a használatból való megfosztásért vagy értékcsökkenésért járó kártalanításokat.

g) Az *f)* pontban érintett jogosultság a szövetséges vagy társult Hatalmak azon tulajdonnal bíró állampolgárainak van fenntartva, akiknek területén az ellenséges javak, jogok, vagy érdekek általános felszámolását elrendelő törvényhozási intézkedések a fegyverszünet aláírása előtt nem voltak alkalmazásban.

h) Kivéve azt az esetet, amikor a *f)* pont alkalmazásával természetben való visszahelyezés történt, a bárhol levő ellenséges javak, jogok és érdekek felszámolásából származó, akár a kivételes háborús törvényhozás alapján, akár a jelen cikk alkalmazásával történt tiszta bevételekre, valamint általában az összes ellenséges készpénzkövetelésekre nézve, kivéve a javak felszámolásának jövedelmét vagy azokat a készpénzköveteléseket, amelyek a szövetséges vagy társult országokban a *b)* pont utolsó bekezdésében megjelölt személyek tulajdonai, a következő rendeltetések lesznek irányadók:

1] Ami a III. Címet és a mellékletét elfogadó Hatalmakat illeti, az említett jövedelmek és követelések az említett cím és melléklet alapján létesített vizsgáló és kiegyeztető Hivatal közvetítésével annak a Hatalomnak javára fognak íratni, amelynek a tulajdonos állampolgára; minden aktív egyenleg, amely ebből Magyarország javára esik, a jelen Szerződés VIII. Részének (Jóvátételek] 173. cikkében meghatározott elbánásban fog részesülni.

2] Ami a III. Címet és mellékletét el nem fogadó Hatalmakat illeti, a javak, jogok és érdekek jövedelme és szövetséges vagy társult Hatalmak állampolgárainak Magyarország által lefoglalt készpénzkövetelései azonnal ki fognak fizettetni az arra jogosultnak avagy Kormányának. Minden egyes szövetséges vagy társult Hatalom saját törvényei és rendeletei szerint fog rendelkezhetni azok felett a javak, jogok és érdekek jövedelme és a készpénzkövetelések feleit, amelyek a régi Magyarország állampolgárának vagy a felügyeletük alatt álló társaságok tulajdonában voltak, a *b)* pontban foglaltak szem előtt tartásával és amelyeket az illető Hatalom lefoglalt. Ezeket az összegeket a jelen cikkben vagy pedig a csatolt melléklet 4. pontjában meghatározott felszólalások és követelések fedezésére fogja fordítani. Minden tulajdon, jog vagy érdek vagy a tulajdon felszámolásából eredő jövedelem, továbbá minden olyan készpénzkövetelés, amelyről a fentiek értelmében rendelkezés nem történt, a nevezett szövetséges vagy társult Hatalom által visszatartható és ez esetben an-

nak készpénzértéke a jelenszerződés VIII. Részének (Jóvátételek) 173. cikkében meghatározóit elbánás alá esik.

i) A 250. cikk rendelkezéseinek fenntartásával oly felszámolások esetén, amelyek akár a jelen Szerződést aláíró szövetséges és társult Hatalmak gyanánt szereplő új Államokban, akár a Magyarország által fizetendő jóvátételekben nem részesülő Államokban foganatosíttatnak, a nevezett Államok által foganatosított felszámolások jövedelme a jóvátételi Bizottságnak jelen Szerződésen alapuló jogainak fenntartásával, nevezetesen a 165. cikk VIII. Rész (Jóvátételek) és a 194. cikk IX. Rész (Pénzügyi záradékok) értelmében közvetlenül a tulajdonosoknak fizetendők. Ha a tulajdonos a jelen Rész VI. Címében előirt vegyes választott bíróság vagy egy ezen bíróság által kijelölt bíró előtt igazolja, hogy az eladási feltételek vagy a szóbanforgó állam Kormányának rendes törvényhozáson kívül tett intézkedései igazságtalanul hátrányosan befolyásolták az árat, a bíróság vagy a választott bíró az arra jogosultnak méltányos 69 az illető Állam által fizetendő kártérítést ítélt meg.

j) Magyarország kötelezi magát, hogy állampolgárait a szövetséges vagy társult országokban levő javaik, jogaik vagy érdekeik felszámolása vagy visszatartása miatt kártalanítja

k) A tőkére kivetett illetékek és adók összegét amelyet Magyarország a szövetséges vagy társult Hatalmak alattvalóinak javai, jogai és érdekei után 1918. november hó 3-ika óta a jelen Szerződés jogerőre lépése után lefolyt 3 hónap lejártáig, vagy ha oly javakról, jogokról vagy érdekekről van szó, a melyek kivételes háborús rendelkezéseknek voltak alávetve, a jelen Szerződés rendelkezéseinek megfelelő visszatérítésig behajtott vagy be kellett volna hogy hajtsion, a jogosultaknak meg lesz térítve.

II. Az előző rendelkezések fenntartása mellett semmiseknek és meg nem történteknek nyilvánítatnak a fentemlítettek kivételével mindazok az intézkedések, amelyeket a magyar hatóságok a régi Magyarország területén 1918. nov. 3-ika óta a jelen Szerződés hatálybaléptéig tettek és melyek a szövetséges és társult Hatalmak vagy állampolgáraiknak javait, jogait és érdekeit sértik, ideértve azokat a társaságokat és szövetkezeteket, amelyeknél azok érdekelve voltak.

A fenti *a), e), f), h)* és *k)* pontok rendelkezései alkalmazandók a szövetséges és társult Hatalmak állampolgárainak tulajdonában lévő javak, jogok és érdekekre, ideértve azokat a társaságokat és szövetkezeteket, amelyekben azok érdekelve voltak és amelyek káros rendelkezéseknek voltak tárgyai, mint pld. kisajátítások, elkobzások, lefoglalások, rekvizíciók, elpusztítások vagy rongálások, amelyek akár törvények vagy rendeletek, akár a Magyar Kormány, a magyar hatóságok vagy a lakosság erőszakos ténykedései által okoztattak.

III. A társaságok és szövetkezetekhez számíttatnak nevezetesen a Budapesten és Magyarországon egyéb városaiban fennálló orthodox-görög egyházközségek, úgyszintén a vallási vagy egyéb alapítványok is, mihelyt a szövetséges és társult Hatalmak állampolgárai az egyházközségnél vagy alapítványnál érdekelve vannak.

IV. Semmiféle joghátrány sem a jelenre sem a múltira nézve nem érheti a szövetséges és társult Hatalmak állampolgárait, beleértve az oly társaságokat vagy szövetkezeteket, amelyekben ezek érdekelve voltak, oly formaságok vagy nyilatkozatok elmulasztása miatt, amelyeket reájuk valamely a fegyverszünet után kelt és a jelen Szerződés hatályba lépésének időpontját megelőző magyar törvény vagy rendelet állapít meg.

233. cikk.

Magyarország a 232. cikk alkalmazása által a szövetséges és társult Hatalmak állampolgárainak visszatérített javak, jogok és érdekek tekintetében, ideértve azokat a társaságokat vagy szövetkezeteket, amelyekben ezek az alattvalók érdekelve voltak, az alábbiakra kötelezi magát:

a) a szövetséges és társult Hatalmak állampolgárainak javait, jogait és érdekeit, eltekintve a jelen Szerződésben kifejezetten megállapított kivételektől, abba a jogi állapotba helyezni és megtartani, amelyben a háború előtt érvényben volt törvények szerint a régi Magyarország állampolgárainak javai, jogai és érdekei voltak.

b) A szövetséges vagy társult Államok állampolgárainak javait, jogait és érdekeit semmiféle olyan, a tulajdonjogot sértő rendelkezésnek alá nem vetni, amelyek nem alkalmaztatnak ugyancsak a magyar állampolgárok javaira, jogaira és érdekeire is, továbbá megfelelő kártalanításokat fizetni oly esetben, ha ily rendelkezések megtörténtek.

Melléklet.

1. pont.

A 232. cikk (i) pontja értelmében megerősítetik a tulajdon kisajátítására vonatkozó minden olyan intézkedésnek, a vállalatok vagy társaságok felszámolása tárgyában hozott minden rendeletnek, szabályzatnak, valamint minden oly határozatnak vagy utasításnak érvényessége, amelyet a Magas Szerződő Felek egyikének valamelyik bírósága vagy közigazgatási hatósága a háborús törvényhozás alkalmazásával az ellenséges javak, jogok vagy érdekekre vonatkozóan hozott vagy kibocsátott, vagy amelyek ilyenként kibocsátottaknak vagy hozottaknak vélelmezhetők. Minden személynek érdekei úgy tekintendők, mintha érvényesen

tárgyát képezték volna, a javakra s ideértve a szóbanforgó érdekekre vonatkozó összes szabályzatoknak, rendeleteknek, határozatoknak vagy utasításoknak tekintet nélkül arra, hogy az említett rendeletek, szabályzatok, határozatok, vagy utasítások ezekre az érdekekre kifejezetten vonatkoznak-e vagy sem. Valamely a fentemlített szabályzatok, rendeletek, határozatok vagy utasítások alapján végrehajtott tulajdon-, jog- vagy érdek-átruházás szabályszerűsége tekintetében semmiféle felszólalás nem emelhető. Hasonlóképpen megerősítettük az érvényessége mindazoknak az intézkedéseknek, amelyek valamely tulajdon, valamely vállalat vagy társaságra vonatkozóan történtek, akár vizsgálatról, zárlatról, kényszer-igazgatásról, használatról, rekvizícióról, felügyeletről vagy felszámolásról, javak, jogok és érdekek eladásáról vagy gondozásáról, adósságok behajtásáról vagy megfizetéséről, költségek, terhek, kiadások megfizetéséről vagy bármilyen egyéb oly intézkedésről van szó, amelyeket rendeletek, szabályzatok, határozatok vagy utasítások végrehajtásaként a Magas Szerződő Felek egyikének valamely bírósága vagy közigazgatási hatósága kiadott, hozott vagy végrehajtott, avagy vélelmezhető, hogy azokat a háborús kivételes törvényhozás alkalmazásával ellenséges javak, jogok vagy érdekekre vonatkozólag beadta, hozta vagy végrehajtotta, azzal a megszorítással, hogy e pont rendelkezései nem lehetnek hátrányosak a szövetséges vagy társult Hatalmak azon állampolgárai által szerzett tulajdonjogra nézve, amelyeket ezek az állampolgárok már megelőzően jóhiszeműen, jogosan és a javak fekvőhelyén fennálló törvényeknek megfelelően szereztek.

A jelen pont határozatai nem alkalmazhatók a fent felsorolt intézkedések közül azokra, amelyeket a régi osztrák-magyar Kormány a megszállott vagy elfoglalt területeken tett, sem azokra a fent felsorolt intézkedésekre, amelyeket Magyarország vagy a magyar hatóságok 1918. november 3-ika után tettek; mindezek az intézkedések semmiek.

2. pont.

Sem Magyarország által, sem állampolgárai által, sem pedig a régi Magyarország állampolgárai által vagy nevükben más által, bárhol legyen is lakhelyük, valamely szövetséges és társult Hatalom ellen, vagy az illető szövetséges és társult Hatalom bármely bíróságának vagy közigazgatási hatóságának nevében vagy parancsára eljáró valamely személy ellen benyújtott, a magyar állampolgárok javait, jogait vagy érdekeit illető ténykedésre vagy bármely mulasztásra vonatkozóan a háború alatt vagy a háború előkészítésére való tekintettel végrehajtott cselekmény miatt, semmiféle felszólalás vagy panasz nem fogadható el Hasonlóképpen nem fogadható el semmiféle felszólalás vagy panasz bármely személy ellen mindennemű oly ténykedés vagy mulasztás miatt, amely bármelyik szövetséges vagy társult Hatalomnak háború« kivételes intézkedéseiből, törvényeiből és szabályzataiból ered.

3. pont.

A 232. cikkben és a jelen mellékletben az a kifejezés: „háborús kivételes intézkedések” magában foglalja azokat a bármely természetű törvényhozási, közigazgatási, bírósági vagy egyéb intézkedéseket, amelyeket ellenséges javakra vonatkozóan hoztak vagy hozni fognak és amelyeknek anélkül, hogy a tulajdonjogot sértenék, az a hatásuk, hogy a tulajdonosoktól megvonják a javaikkal való rendelkezést, nevezetesen a felügyeleti, kényszerigazgatási, zárlati intézkedéseket és azokat, amelyeknek tárgya az ellenséges követelések lefoglalása, hasznosítása vagy blokkolása volt vagy lesz, bármely okból, bármely formában és bármely helyen történjék is ez. Az ily intézkedések végrehajtásaként teljesített cselekményeknek tekintendők a közigazgatási hatóságoknak vagy bíróságoknak mindazon határozatai, utasításai, rendeletei vagy rendelkezései, amelyek az intézkedéseket az ellenséges javakra alkalmazzák, valamint a bármely ellenséges javak igazgatásával vagy felügyeletével megbízott személy által teljesített összes cselekmények mint tartozások kifizetése, követelések behajtása, költségek, terhek vagy kiadások kifizetése, díjazások beszedése.

Az „átruházó intézkedések” („*mesures de disposition*”) azok, amelyek az ellenséges javak tulajdonjogát érintették vagy érinteni fogják, annak egészben vagy részben más személyre, mint az ellenséges tulajdonosra és pedig az utóbbi beleegyezése nélkül történő átruházása által, kiváltképpen pedig azok az intézkedések, amelyek az ellenséges javak tulajdonjogának eladását, felszámolását, áthárulását, értékpapírok vagy ingó értékek megsommiflitőését rendelik el

4. pont.

A régi Magyarország állampolgárainak valamely szövetséges vagy társult Hatalom területén lévő javai, jogai és érdekei, valamint az azok eladásából, felszámolásából vagy egyéb kisajátító intézkedésekből eredő tiszta jövedelem az illető szövetséges vagy társult Hatalom által megterhelhető és pedig elsősorban az ezen Hatalom állampolgárainak felszólalásai folytán azok javai, jogai és érdekeire vonatkozólag megítélt kártalanítások megfizetésével, beleértve azokat a társaságokat vagy szervezeteket, amelyeknél ezek az állampolgárok a régi Magyarország területén érdekelve voltak, valamint azokkal a követelésekkel, amelyek javukra a magyar állampolgárokkal szemben fennállanak, úgyszintén a régi osztrák-magyar Kormány vagy bármely magyar hatóság által 1914. július 28-a után és mielőtt ez a szövetséges vagy társult Hatalom a háborúban részt vett volna, elkövetett ténykedések miatt beadott felszólalások megfizetésével. Az ily természetű felszólalások összegét megállapíthatja egy *Ador Gusztáv* úr által kijelölt választott bíró, ha ugyan ő beleegyezik, vagy ennek hiányában a VL Címben megjelölt vegyes választott bíróság. Másodsorban megterhelhetők

a szövetséges vagy társult Hatalom állampolgárainak felszólalásai folytán megítélt kártalanítások megfizetésével, ezeknek a többi ellenséges Hatalmak területén lévő javait, jogait, érdekeit illetőleg annyiban, amennyiben ezek a kártalanítások más módon nem nyertek kiegyenlítést.

5. pont.

A 232. cikk rendelkezései ellenére, oly esetben, midőn közvetlenül a háború kezdete előtt valamely az egyik szövetséges vagy társult Államban engedélyezett társaságnak egy általa ellenőrzött és Magyarországon engedélyezett társasággal közös joga volt gyári vagy kereskedelmi védjegyeknek más országokban való értékesítésére, vagy oly esetben, midőn neki e társasággal más országokban való eladás céljából áruk vagy iparcikkeknek kizárólagos gyártására közös joga volt, a magyar társaság kizárásával csakis az első társaságnak lesz joga ezeket a gyári védjegyeket más államokban értékesíteni és a közös gyártási eszközök az elsőnek említett társaságnak fognak átadni minden az osztrák-magyar Monarchiában a háborús törvényhozás alkalmazása folytán érvényben volt és a második helyen említett társaság vagy annak érdekeire, kereskedelmi tulajdonjogaira vagy részvényeire vonatkozó intézkedések figyelmen kívül hagyásával. Mindazonáltal az első társaság, ha erre vonatkozólag megkerestetik, a második társaságnak át fogja adni azokat a mintákat, amelyek szükségesek a Magyarországon fogyasztandó áruk gyártásának folytatásához,

6. pont.

Addig az időpontig, amíg a visszatérítés a 232. cikk értelmében keresztülvihető lesz, Magyarország felelős a szövetséges vagy társult Hatalmak állampolgárai javainak, jogainak és érdekeinek megőrzéséért, ideértve azokat a társaságokat és szervezeteket, amelyekben ezek az állampolgárok érdekelve voltak és amelyeket Magyarország valamely háborús kivitele« intézkedésnek vetett alá.

7. pont.

A szövetséges vagy társult Hatalmak kötelesek a jelen szerződés hatálybalépésének időpontjától számított egy éven belül megjelölni azokat a javakat, jogokat és érdekeket, amelyekre nézve a 232. cikk f) pontjában érintett jogot gyakorolni szándékoznak.

8. pont.

A 232. cikkben megjelölt visszatérítések a magyar Kormány vagy a majdan helyébe lépő hatóságok parancsára fognak eszközöltetni. A magyar hatóságok olyan megkeresésekre, ame-

lyeket az érdekeltek a jelen Szerződés hatálybelépte után intéznek hozzájuk a gondnokok ügyvitelére vonatkozóan, részletes felvilágosításokat kötelesek adni.

9. pont.

A 232. cikk b) pontjában említett személyek javai, jogai és érdekeire nézve az e pontban érintett felszámolás befejezéséig a rájuk vonatkozóan tett vagy teendő kivételek háborúintézkedések maradnak irányadók,

10. pont.

Magyarország a jelen Szerződés hatályba lépésének időpontjától számított hat havi határidőn belül köteles minden egyes szövetséges vagy társult Hatalomnak azokat a szerződéseket, bizonyítványokat, ügyiratokat és egyéb, tulajdonjogot megállapító okiratokat átadni, amelyek állampolgárai birtokában vannak és a nevezett szövetséges vagy társult Hatalom területén fekvő javak, jogok és érdekekre vonatkoznak, ideértve az ezen Hatalom törvényhozásai által engedélyezett mindennemű társulat részvényeit, kötelezvényeit, vagy egyéb ingó értékeit.

Magyarország az érdekelt szövetséges vagy társult Hatalom kívánságára bármely pillanatban megadja mindazokat a felvilágosításokat, amelyek a magyar honosoknak a nevezett szövetséges vagy társult Hatalom területén levő javaira, jogaira és érdekeire, valamint azokra az ügyletekre vonatkoznak, amelyek 1914. július 1-e után az említett javak, jogok vagy érdekek tekintetében esetleg létesültek.

11. pont.

A „készpénz-követelés” kifejezés alatt az összes, a háborús állapot előtt vagy után befizetett letéteket vagy fedezeteket, valamint az összes, a gondnokok, zárlatgondnokok vagy mások által beszedett letétekből, jövedelmekből vagy nyereségekből, bankokban letett fedezetekből vagy bármely egyéb forrásból eredő követeléseket kell érteni minden olyan pénzösszeg kizárásával, amely a szövetséges vagy társult Hatalmak vagy az ő külön államaik, tartományaik vagy községi hatóságaik tulajdonában van.

12. pont.

Semmiseknek fognak nyilvánítani a Magas Szerződő Felek állampolgárainak készpénz-követelései, az ellenséges javak adminisztrációjáért felelős személyek által vagy e személyek, avagy bármely hatóság parancsára bárhol történt befektetések, ideértve azokat a társaságokat és szövetkezeteket, amelyekben ezek az állampolgárok érdekelve voltak; e követelések kiegyenlítése az ily befektetések tekintetbe vétele nélkül fog eszközöltetni.

13. pont.

Magyarország át fogja adni az illető szövetséges vagy társult Hatalmaknak, a jelen Szerződés hatályba léptétől számított egy hónapi határidőn belül, avagy megkeresésre bármely későbbi időpontban is, az összes számadásokat vagy bizonylatokat, levéltárakat, okmányokat és bármely természetű felvilágosításokat, amelyek az ő területén található és amelyek ezen Hatalmak állampolgárainak javaira, jogaira és érdekeire vonatkoznak, ideértve azokat a társaságokat vagy szervezeteket, amelyekben az állampolgárok érdekelve voltak és amelyek akár a régi Magyarország területén akár az általa vagy szövetségesei által megszállva volt területeken valamely kivételes háborús intézkedés vagy valamely kisajátító rendelkezés tárgyául szolgáltak.

Az ellenőrök, felügyelők, ügyvivők, igazgatók, zárgondnokok, felszámolók és gondnokok, — a magyar Kormány jóállása mellett — személyesen lesznek felelősek e számadások és okmányok azonnali és hiánytalan átadásáért és azok pontosságáért.

14. pont.

Tekintettel arra, hogy a III. Cím csak a fizetés módját szabályozza, a 232. cikk és a jelen mellékletnek az ellenséges országokban levő javak, jogok és érdekekre és azok felszámolásából eredő jövedelemre vonatkozó rendelkezései a tartozásokra, hitelekre és számlákra alkalmazandók.

Magyarország és a szövetséges és társult Hatalmak, azok gyarmatai, protektorátusuk alatt levő államok, a nagybritániai Domíniumok vagy India között a 232. cikkben érintett olyan kérdések szabályozásánál, amelyekre nézve nem történt volna olyan nyilatkozat, hogy azok elfogadják a III. Cím rendelkezéseit, úgyszintén az illetők állampolgárai között, a III. Címnek arra a pénznemre, amelyekben a fizetéseknek történniök kell és az átszámítási árfolyamra és a kamatokra vonatkozó rendelkezései fognak alkalmaztatni, hacsak az érdekelt szövetséges vagy társult Hatalom Kormánya a jelen Szerződés hatályba léptétől számított hat hónapon belül nem hozza tudomására Magyarországnak, hogy az említett záradékok nem alkalmazhatók.

15. pont.

A 232. cikk és a jelen melléklet rendelkezései alkalmazást nyernek az ipari, irodalmi és művészeti tulajdonjogokra, amelyek bele vannak vagy lesznek értve a javak, jogok, érdekek, társaságok vagy vállalatoknak a szövetséges vagy társult Hatalmak által a kivételes háborús törvényhozás alkalmazásával vagy a 232. cikk b) pontja kikötéseinek alkalmazásával történt felszámolást».

V. Cím.

Szerződések, elévülések, ítéletek.

234. cikk.

a) Az ellenségek között kötött szerződéseket attól az időponttól fogva, amelyben a felek közül bármelyik kettő ellenséggé vált, megsemmisítetteknek kell tekintem, kivéve az adósságokat és az olyan pénztartozásokat, amelyek az illető szerződésekben kikötött cselekmény vagy fizetés teljesítéséből erednek és fenntartva a következőkben vagy a csatolt mellékletben meghatározott szerződésekre vagy szerződésnemekre vonatkozó kivételeket és különleges rendszabályokat.

b) A megsemmisítés jelen, cikk értelmében nem fog kiterjedni azokra a szerződésekre, melyeknek teljesítését a jelen Szerződés hatálybaléptétől számított hat havi határidőn belül oly szövetséges vagy társult Hatalom Kormányára követeli, melynek a szerződő felek valamelyike állampolgára.

Ha az ekép hatályban maradt szerződések végrehajtása a felek egyikére nézve a kereskedelmi viszonyok megváltozása következtében jelentékeny hátránnyal jár, a VI. Címben meghatározott vegyes választott bíróság a károsult félnek méltányos kártalanítást ítélhet meg.

c) Az Amerikai Egyesült Államok, Brazília és Japán alkotmányának és jogának rendelkezéseinél fogva a jelen cikk, valamint a 235. cikk és a csatolt melléklet nem alkalmazhatók azokra a szerződésekre, melyeket ezen Államok polgárai a régi Magyar Királyság állampolgáraival kötöttek, hasonlóképpen nem alkalmazható a 240. cikk az Amerikai Egyesült Államokra vagy annak állampolgáira.

d) A jelen cikk, valamint a csatolt melléklet nem alkalmaztatnak azokra a szerződésekre, amelyekben a szerződő felek azon ténykörülmény folytán váltak ellenségekké, hogy egyikük valamely más állam szuverenitása alákerülő területen lakott, — feltéve, hogy ez utóbbi a jelen Szerződésből kifolyólag megszerzi valamely szövetséges vagy társult Hatalom állampolgárságát, — sem pedig a szövetséges vagy társult Hatalmak oly állampolgárai között kötött szerződésekre, akik között a kereskedelem az által vált tilossá, hogy a felek egyike valamely szövetséges vagy társult Hatalomnak az ellenség által megszállott területén tartózkodott.

e) A jelen cikk és a csatolt melléklet egy rendelkezése alapján sem tekinthetők hatályukat veszítetteknek a hadviselő Hatalmak egyikének felhatalmazásával az ellenségek között kötött szerződés alapján jogszerűen teljesített ügyletek.

233. cikk.

a) A magas Szerződő Felek területén, az ellenségek közti viszonylatokban, a háború tartamára mindennemű elévülési, záros vagy pergátló határidő folyása megszakad, akár a háború kezdete előtti, akár ezutáni időponttól kezdtek számíthatni. E határidők ismét tovább folynak, legkorábban három hónappal a jelen Szerződés hatálybalépése után. Ez a rendelkezés fog alkalmaztatni a kamat- és osztalék-szelvények, valamint akár kisorsolás folytán, akár bármely más címen kifizetendő értékpapírok fizetés miatti bemutatásának határidőire.

b) Abban az esetben, ha valamely cselekménynek vagy alakiságnak a háború folyamán történt elmulasztása folytán a régi Magyar Királyság területén oly végrehajtási intézkedések foganatosítottak, melyek a szövetséges vagy társult Hatalmak valamely állampolgárára nézve hátránnyal járnak, a szövetséges vagy társult Hatalom állampolgára által eszközölt felszólamlás a VI. Címben meghatározott vegyes választott bíróság elé fog terjesztetni, feltéve, hogy az ügy nem tartozik valamely szövetséges vagy társult Hatalom bíróságának illetékessége alá.

c) Bármely szövetséges vagy társult Hatalom érdekelt állampolgárának kívánságára a vegyes választott bíróság mindazon esetekben, amelyekben az ügy különleges körülményeinél fogva ez méltányos és lehetséges lesz, ki fogja mondani a *b)* pontban említett végrehajtási intézkedések által sértett jogok helyreállítását.

Ha a helyreállítás igazságtalan vagy lehetetlen volna, a vegyes választott bíróság a károsult fél javára és a magyar Kormány terhére kártérítést állapíthat meg.

d) Ha valamely ellenségek között kötött szerződés, akár azért, mert valamelyik fél annak egy kikötését nem teljesítette, akár pedig egy a szerződésben kikötött jog gyakorlásánál fogva hatályát veszítette, a károsult fél a vegyes választott bírósághoz fordulhat jóvátételért. A bíróság ez esetben a *c)* pontban körülírt jogkörrel jár el.

e) Jelen cikk megelőző pontjának rendelkezései alkalmazást nyernek a szövetséges vagy társult Hatalmaknak azon alattvalóira, akik a régi magyar Kormány hatóságai által foganatosított, fent körvonalazott intézkedések következtében hadműveleti vagy megszállott területen szenvedtek kárt, feltéve, hogy egyébként kártalanítva nem lettek.

f) Magyarország a vegyes választott bíróság által a jelen cikk megelőző pontjainak rendelkezéseivel egybehangozóan kimondott visszatérítések vagy az előző jogállapotba való visszahelyezések folytán jogaiban sértett minden harmadik személyt kártalanítani fog.

g) A kereskedelmi értékpapírokat illetően az *a)* pontban meghatározott három havi határidő azon naptól fog számí-

tatni, amelytől fogva az érdekelt Hatalom területein a kereskedelmi értékpapírokra fennálló kivételes jogszabályok véglegesen hatályon kívül helyeztetnek.

236. cikk.

Az ellenséges állampolgárok közti viszonylatokban a háború előtt kiállított kereskedelmi értékpapírok nem tekintetnek érvénytelenné váltaknak pusztán azon körülmény folytán, hogy azok az előirt határidőkön belül elfogadás vagy fizetés céljából bemutatva nem lettek, sem pedig azért nem, mivel a kibocsátó vagy forgató az el nem fogadásról vagy a nem fizetésről értesítve nem lett, nemkülönben az óvatolás elmulasztása vagy valamely alakiságnak a háború folyamán való nem teljesítése miatt sem.

Ha valamely kereskedelmi értékpapír elfogadás vagy fizetés miatti bemutatására vagy az el nem fogadás vagy nem fizetésről a kibocsátóhoz vagy a forgatóhoz intézendő értesítés, vagy végül az óvatolásra megszabott határidő a háború tartama alatt lejárt, és ha a fél, akinek a váltót bemutatnia vagy óvatolnia vagy az el nem fogadásról vagy nem fizetésről értesítést adnia kellett volna, ezt a háború tartama alatt nem tette meg, a jelen szerződés érvénybeléptétől számítva legkevesebb három hónapi határidő nyújtatik a célból, hogy az értékpapírt bemutassa, annak el nem fogadásáról vagy ki nem fizetéséről értesítést küldjön vagy azt megóvatolja.

237. cikk.

A szövetséges vagy társult Hatalmak bíróságai által hozott Ítéletek, ha ezek a bíróságok a jelen Szerződés értelmében illetékesek, Magyarországon a jogerős ítéletek hatályával bírnak és végrehajtandók külön végrehajtási utasítás szüksége nélkül.

Ha bármilyen tárgyban a régi magyar Királyság valamely bírói hatósága a háború alatt a szövetséges vagy társult Hatalmak valamely állampolgára vagy pedig valamely társaság vagy szövetkezet ellen, amelyben ez utóbbi állampolgáron egyike érdekelve volt, oly eljárás során, melyben akár az illető állampolgár, akár a társulat védekezni nem tudott, ítéletet hozott vagy végrehajtást rendelt el, az a szövetséges vagy társult állampolgár, aki ez okból kárt szenvedett, kártérítésben lesz részesíthető, amelyet a VI. címben meghatározott vegyes bíróság fog megállapítani.

A szövetséges vagy társult Hatalom polgárának kérelmére a fenti kártérítés azáltal foganatosítható, hogy a vegyes választott bíróság rendeletére és a lehetőséghez képest a felek a magyar bíróság Ítélelhozatalát megelőző állapotba helyeztetnek vissza.

A fenti jóvátételben részesítheti a vegyes bíróság a szövetséges vagy társult Hatalmak oly állampolgárait, akik hadművelési vagy megszállott területeken fogatosított bírói intézkedések folytán szenvedtek károsodást, ha egyébként kártalanítva nem lettek.

238. cikk.

A III., IV., V. és VII. Cimek értelmében a kifejezés „a háború tartama alatt” minden egyes szövetséges vagy társult Hatalomra nézve a régi osztrák-magyar Monarchia és az illető Hatalom közötti háborús állapotnak bekövetkezésétől a jelen Szerződés hatálybaléptéig terjedő időközt jelenti

Melléklet

I. Általános rendelkezések.

1. pont

A 234., 235. és 236. cikkek értelmében egy szerződést kötő felek ellenségeknak tekintetnek, ha a kereskedelem köztük az egyik félre kötelező törvények, rendeletek vagy rendszabályok folytán tilossá vagy jogtalanná vált, még pedig vagy attól a naptól kezdődőleg, amikor a kereskedelem köztük tilossá vált, vagy attól a naptól kezdve, amikor a kereskedelem bármi más módon vált törvénytelené.

2. pont.

A 234. cikkben meghatározott hatálytalanná válás alól ki vannak véve és a IV. Cím 237. cikkének b) pontjában körvonalazott jogok sérelme nélkül, nemkülönben a szövetséges vagy társult Hatalmak által a háború tartama alatt hozott intern törvények, rendeletek és rendszabályok valamint az illető szerződés rendelkezései alkalmazásának érintetlenül hagyásával, hatályukban megmaradnak:

a) azok a szerződések, amelyeknek célja tulajdonjogok, valamint ingó és ingatlan jószágok és értékek átruházása, feltevése, hogy a tulajdonjog átruházása vagy az üzlet tárgyának átruházása már megtörtént, mielőtt még a felek ellenségekké váltak;

b) bérletek, haszonbérletek és bérleti ígéretes;

c) a jelzálog-, zálog- és biztosíték-adási szerződések;

d) a bányákra, bányaművekre, kőbányákra vagy ásványtelepekre vonatkozó koncessziók;

e) a magánosok és államok, tartományok, községek vagy a hasonló közigazgatási jogi személyek közt kötött szerző-

dések, valamint ezen államok, tartományok, községek vagy más hasonló közigazgatási jogi személyek által nyújtott koncessziók.

3. pont.

Ha valamely szerződés rendelkezései a 234. cikk értelmében részben hatályukat veszítik és ha a szétválasztás keresztül vihető, e szerződés többi rendelkezései érvényben fognak maradni a fenti 2. pontban jelzett intern törvények, rendeletek és rendszabályok alkalmazásának fenntartása mellett. Ha a szétválasztás nem vihető keresztül, a szerződés teljes egészében hatálytalanná válnak fog tekintetni.

II. Bizonyos szerződésnemekre vonatkozó különös rendelkezések.

Az érték- és árutőzsdei ügyletek.

4. pont.

a) A háború tartama alatt az elismert áru- és értéktőzsdék által hozott olyan szabályok, amelyek valamely ellenséges magánfél által a háború előtt kötött tőzsdeügyletek lebonyolítását rendezik, a Magas Szerződő Felek által épúgy, mint az illető szabályok alkalmazása során foganatosított intézkedések a következő fenntartással erősítettnek meg:

1) hogy kifejezetten kikötöttet, hogy a tőzsdei művelet a nevezett tőzsdék szabályainak lesz alávetve;

2) hogy ezek a szabályok mindenki számára kötelezők voltak;

3) hogy a lebonyolítás feltételei igazságosak és ésszerűek voltak;

b) Az előző pont nem alkalmazható a megszállás tartama alatt az ellenség által megszállt területek tőzsdém foganatosított intézkedésekre.

c) A gyapotra vonatkozó olyan határidő-üzletek lebonyolítása, amely üzletek a liverpooli Gyapot-Társaság határozata értelmében 1914. júl. 31.-én meg voltak kötve, megerősítettnek.

Zálog.

5. pont.

Ellenség tartozásának biztosításául adott kézizálognak nemfizetés miatti eladása érvényesnek tekintetik abban az esetben is, ha a tulajdonos értesíthető nem volt, feltéve, hogy a hitelező jóhiszeműen és a rendes gondossággal járt el. Ebben az esetben a tulajdonos a zálogtárgy eladása miatt semmiféle igényvel nem állhat elő.

Ez a rendelkezés nem vonatkozik zálogoknak az ellenség által eszközölt eladására, a megszállás tartama alatt hadművelleti vagy ellenség által megszállt vidékeken.

Kereskedelmi értékpapírok.

6. pont.

Azokra a Hatalmakra vonatkozóan, amelyek a III. Címhez és annak mellékletéhez hozzájárultak, az ellenségek között fennálló és kereskedelmi papírok kibocsátásából eredő pénztartozások az említett melléklet értelmében fognak rendeztetni a vizsgáló és kiegyenlítő hivatalok közvetítésével, amely hivatalok a papír birtokosát megillető viszkereseti jogok tekintetében az utóbbinak jogaiba lépnek,

7. pont.

Ha valaki akár a háború előtt, akár a háború tartama alatt kereskedelmi értékpapír kifizetésére kötelezte magát egy utóbb ellenséggé vált másik személynek vele szemben vállalt tartozása folytán, az utóbbi az ellenségeskedések megkezdése ellenére is tartozik kifizetni az előbbit a vállalt kötelezettség következményei tekintetében.

III. Biztosítási szerződések.

8. pont.

Ellenséggé vált személyek közt kötött biztosítási szerződések a következő cikkeknek megfelelően fognak szabályoztatni.

Tűzkár biztosítások.

9. pont.

Valamely tulajdonra vonatkozó tűzkárbiztosítási szerződések, amelyek egy a tulajdonban érdekelt és egy később ellenséggé vált személy közt kötettek, nem fognak hatályukat veszítettéknek tekintetni az ellenségeskedés megkezdésénél vagy azon ténynél fogva, hogy a másik személy ellenséggé vált, sem azért, mert a felek egyike a háború tartama alatt vagy a háború után következő három havi időtartam alatt a szerződés valamely kikötését nem teljesítette, hanem hatályukat vesztik a jelen szerződés hatályba lépte utáni három hónapot követőleg legközelebb esedékes évi díj lejártától számítandó joghatállyal.

A háború tartama alatt lejárt és ki nem fizetett díjakra, valamint a háború tartama alatt szenvedett veszteségekből eredő igényekre vonatkozólag külön fog történni intézkedés.

10. pont.

Ha valamely közigazgatási vagy törvényhozási intézkedés következtében valamely a háború előtt kötött tűzkár-biztosítás a háború tartama alatt az eredeti biztosítóról egy másik biztosítóra lett átruházva, az átruházás el fog ismertetni és az eredeti biztosító felelőssége az átruházás napjától számítva megszűntnek fog tekintetni. Mindazonáltal az eredeti biztosítónak joga lesz arra, hogy kérelmére kimerítően informáltassék az átruházás feltételeiről, Amennyiben kitűnik, hogy ezek a feltételek nem voltak méltányosak, módosítani fognak oly módon, togy méltányosakká váljanak.

Egyébként a biztosítottnak jogában fog állni, hogy az eredeti biztosító beleegyezésével, a szerződést a vonatkozó kérvény keltének napjától számított hatállyal az eredeti biztosítóra ismét visszaruházza.

Életbiztosítás.

11. pont.

A valamely biztosító és egy később elenséggé vált személy között kötött életbiztosítási szerződések nem fognak hatálytalanokká váltaknak tekinteni a hadüzenetnél vagy annál a ténynél fogva, hogy az illető személy ellenséggé vált.

Minden összeg, amely az előző bekezdés alapján a hatálytalaná váltnak nem tekintendő szerződés értelmében a háború tartama alatt lejárt, a háború után követelhető lesz. Ez az összeg a lejárat napjától a fizetés napjáig számítandó 5%-os kamattal megbővül.

Ha a szerződés a háború tartama alatt a díjak nem fizetése folytán érvénytelenné vált, vagy ha a szerződés kikötéseinek nem teljesítése következtében hatályát veszette, a biztosítottnak vagy képviselőinek vagy egyéb jogosultaknak jogukban fog állni bármikor, e jelen Szerződés hatályba léptének napjától számított tizenkét hónapon belül a biztosítótól a biztosítási kötvénynek az érvénytelenné vagy hatálytalaná válás napján fennálló értékét követelni.

Ha a szerződés a háború tartama alatt a díjaknak valamely háborús rendszabály folytán való meg nem fizetése következtében vált érvénytelenné, a biztosítottnak, képviselőinek vagy az egyéb jogosultaknak jogukban áll a jelen Szerződés hatálybaléptét követő három hónapon belül a szerződést ismét érvényesíteni az esetleg lejárt díjak és ezek 5%-os kamatainak megfizetése által.

12. pont.

Valamely Biztosító Társaságnak később ellenséggé vált országban levő fiókja által kötött életbiztosítási szerződésekre vonatkozólag, a szerződésben foglalt ellentétes kikötés híján a helyi törvény lesz irányadó, de a biztosítónak joga lesz a

biztosítottól vagy annak képviselőitől követelni azoknak az összegeknek a visszatérítését, amelyeket a háborús rendszabályok alapján emelt, vagy rákényszerített igények alapján a szerződés szövegének és a szerződés megkötésének idejében felállott törvényeknek és megállapodásoknak ellenére fizetett.

13. pont.

Mindazokban az esetekben, amikor a biztosító a szerződésre alkalmazandó törvény értelmében a szerződés által, dacára a díjak meg nem fizetésének, kötve marad mindaddig, a míg a biztosítottat a szerződés hatálytalanná válásáról nem értesítették, a biztosítónak, feltéve, hogy ez értesítést a háború következtében még nem eszközölhette, jogában fog állapi a biztosítottól a meg nem fizetett díjakat azok 5%-os kamataival együtt igényelni,

14. pont.

A 11.—13. pontok alkalmazásánál életbiztosítási szerződéseknek fognak tekinteni azok a biztosítási szerződések, amelyek a két fél kölcsönös kötelezettségének kiszámításánál az a való* színű emberi élettartamot és a kamatlábnak kombinációját veszik alapul.

Tengeri biztosítások.

15. pont.

A biztosító és egy később ellenséggé vált személy között kötött tengeri biztosítási szerződések, ideértve az időre é« a valamely útra szóló biztosításokat, semmieseknek fognak tekinteni attól az időponttól kezdve, amikor az utóbbi személy ellenséggé vált, kivéve azt az esetet, amikor a szerződésben megállapított kockázat viselése a fenti időpontot megelőzően kezdetét vette.

Abban az esetben, ha a kockázat viselése még nem vette kezdetét, a díj fejében vagy egyéb címen fizetett összegek a biztosítótól visszakövetelhetők lesznek.

Az esetben, ha a kockázat viselése megkezdődött, a szerződés érvényesnek fog tekinteni, jóllehet a fél ellenséggé vált is és a szerződés határozmányai szerint járó díjak, valamint kártérítési összegek megfizetése a jelen Szerződés hatályba lépte után követelhető lesz.

Abban az esetben, ha megállapodás jön létre a hadviselő államok polgárainak a háború előtt keletkezett és a háború után behajtott tartozásainak kamatai tárgyában oly károokra vonatkozólag, melyeknek megtérítése tengeri biztosítási szerződés alapján követelhető, a kamat a kár bekövetkeztétől számított egy évi határidő elteltével kezd számíttatni.

16. pont.

Ellenséggé vált biztosítottal kötött tengeri biztosítási szerződés alapján nem követelhető oly tengeri kár megtérítése, melyet annak a hatalomnak, illetve szövetségének vagy társának háború cselekménye okozott, melynek a biztosító állam-polgára,

17. pont.

Ha bebizonyul az, hogy valamely személy, aki a háború előtt később ellenséggé vált biztosítóval tengeri biztosítási szerződést kötött, az ellenségeskedés megkezdése után ugyanazon kockázatot fedező új szerződést kötött egy másik, nem ellenséges biztosítóval, az új szerződés megkötésének napjától kezdődőleg úgy fog tekintetni, mint amely az eredeti szerződés helyébe lépett és a lejárt díjakat azon elv alapján kell rendezni, hogy az eredeti biztosító a szerződés tényénél fogva csak addig az időpontig lesz felelős, amelyben az új szerződés megkötöttet.

Más biztosítások.

18. pont.

A háború előtt kötött valamely biztosító és később ellenséggé vált személy között kötött olyan biztosítási szerződések, amelyekről a 9.—17. pontok nem tesznek említést, minden tekintetben ugyanolyan elbírálás alá fognak esni, mint amilyen elbírálás alá esnének az említett cikkek értelmében az ugyanazon felek között kötött tüzkárbiztosítási szerződések.

Viszontbiztosítások.

19. pont.

Minden ellenséggé vált személlyel kötött viszontbiztosítási szerződés azon tényénél fogva, hogy az a személy ellenséggé vált, megszűntnek fog tekinteni, azonban oly élet- vagy tengeri kockázat esetére, amelynek viselése a háborút megelőzőleg kezdetét vette, annak a jognak sértetlen fenntartásával, hogy háború után az ily kockázatok fejében járó összegek fizetését behajtani lehessen.

Mindazonáltal, ha a viszontbiztosított fél ellenséges megszállítás következtében oly helyzetben volt, hogy más viszontbiztosítót magának nem találhatott, a szerződés a jelen Szerződés hatályba léptétől számított három havi időszak lejártáig fennáll.

Ha valamely viszontbiztosítási szerződés a jelen cikk alapján megsemmisítettik, a felek egymás között elszámolnak a fizetett és a szerződött díjak és a bekövetkezett károk viselése te-

kintetében, amennyiben oly élet- vagy tengeri kockázatról van szó, melynek viselése a háború előtt kezdődött meg. A 11.—17. pontokban nem említett kockázatok esetén a számlák kiegyenlítésére az az időpont irányadó, amelyben a felek ellenségekké váltak, tekintet nélkül az ezen időpont után szenvedett károk tekintetében támasztott igényekre.

20. pont.

Az előző pont rendelkezései ugyancsak kiterjednek a felek ellenségé válásának napján fennállott azon viszontbiztosításokra, amelyeknél a biztosító a különleges kockázatok viselését vállalta, az élet- és tengeri kockázatok kivételével.

21. pont.

Valamely életbiztosítási szerződés viszontbiztosítása, ha az külön szerződéssel történt és nem foglaltatik benn valamely általános viszontbiztosítási szerződésben, érvényben fog maradni.

22. pont.

Valamely tengeri biztosítási szerződésnek a háború előtt eszközölt viszontbiztosítása esetén a viszontbiztosítóra áthárított kockázat érvényben fog maradni, ha ez a kockázat viselése az ellenségeskedések beállta előtt kezdetét vette és a szerződés az ellenségeskedések megkezdésének ellenére is érvényben maradt. A viszontbiztosítási szerződés alapján akár díj, akár kártérítési ügy címén járó összegek a háború után igényelhetők lesznek.

23. pont.

A 16. és 17. pontok rendelkezései és a 15. pont utolsó bekezdése a tengeri kockázatok viszontbiztosítási szerződéseire alkalmaztatni fognak.

VI. Cím.

Vegyes választott bíróság.

239. cikk.

a) A jelen Szerződés életbelépésétől számított három hónapon belül, egyrészt a szövetséges és társult Hatalmak mindegyike, másrészt pedig Magyarország között vegyes választott bíróság alakíttatik. Mindegyik választott bíróság három tagból fog állni. Minden érdekelt kormány e tagok közül egyet nevez ki. Elnököt a két érdekelt kormány közös megállapodás útján választ,

Ha ez a megállapodás nem jönne létre, a választott bíróság elnökét és két másik személyt, akik őt szükség

esetén helyettesíthetik, a Népszövetség Tanácsa, addig az időpontig pedig míg az megalakul, Ador Gusztáv úr választja, amennyiben ebbe beleegyeznek. Ezek a személyek azon Hatalmak állampolgárai lesznek, amelyek a háború alatt semlegesek maradtak.

Ha megüresedés esetén valamely Kormány a választott bíróság hiányzó tagjának fentebb körülírt módon való kinevezéséről nem gondoskodik, e tagot a másik Kormány az elnökön kívül fentebb említett két személy közül választja.

A tagok többségének határozata a választott bíróság határozata lesz.

b) A vegyes választott bíróságok, amelyek az a) szakasz alapján alakultak, a hatáskörükbe tartozó vitás kérdéseket a III., IV., V. és VII. Címek szabályai szerint fogják eldönteni.

Ezenkívül minden a jelen Szerződés életbelépése előtt a szövetséges és társult Hatalmak állampolgárai és magyar állampolgárok között kötött szerződésekből folyó vitás kérdéseket vegyes választott bíróság egyenlíti ki, azokat a vitás kérdéseket kivéve, amelyek a szövetséges, társult vagy semleges Hatalmak törvényeinek értelmében az említett Hatalmak nemzeti bíróságainak hatáskörébe tartoznak. Ebben az esetben a vitás kérdéseket az említett nemzeti bíróságok a vegyes választott bíróság kizárásával intézik el. A szövetséges és társult Hatalmak egyikének érdekelt polgára azonban a vegyes választott bíróság elé is terjesztheti ügyét, amennyiben hazai törvénye ezt nem tiltja.

c) Ha az ügyek száma szükségessé teszi, a választott bíróságba több tag is kinevezhető, hogy minden vegyes választott bíróság több alosztályra oszolhasson. Minden ilyen alosztálynak a főt megadott utasítások szerint kell megalakulnia.

d) Minden választott bíróság maga állapítja meg peres ügyekben való eljárását ha azt a jelen cikk mellékletének függelék határozatai nem szabályozzák. Joga lesz azon öszszegek megállapítására, melyeket a vesztes félnek az eljárás költségeire és előlegeire kell fizetnie.

e) Minden Kormány maga fizeti a vegyes választott bíróságba általa kinevezett tagokat és megbízottak, akiket a bíróság előtt való képviselésével megbíz. Az elnök fizetését az érdekelt kormányok külön egyezségben állapítják meg és ezen fizetések, úgyszintén minden bíróság közös kiadásának terhét a két Kormány megosztja egymás között.

f) A Magas Szerződő felek kötelezik magukat arra, hogy bíróságaik és más hatóságaik, minden rendelkezésükre álló módon a választott bíróságok segítségére lesznek, különösen a kézbesítések eszközzése és a bizonyítékok gyűjtése tekintetében.

g) A Magas Szerződő felek megegyeznek abban, hogy a vegyes választott bíróság határozatait véglegeseknek tekintik és állampolgáraikra nézve kötelezőkké teszik.

Melléklet

1. pont.

Ha a bíróság valamely tagja meghal, visszalép vagy bármely okból hivatalát ellátni nem tudja: helyének betöltésénél ugyanaz az eljárás követendő, amelyet kinevezésénél követtek.

2. pont.

A bíróság eljárásában olyan szabályokat követ, amelyek az igazságosság és méltányosság elvének megfelelnek. Meghatározza a felek felszólalásainak rendjét és idejét; szabályozza a bizonyítékok felvételének alakszerűségeit,

3. pont.

Mindkét fél ügyvédei és meghatalmazottai jogosultak ügyük támogatására vagy védelmére fejtegetéseiket szóban vagy írásban a bíróság elé terjeszteni.

4. pont.

A bíróság az előtte lefolyt ügyek és az eljárás iratait a keiét megjelölésével megőrzi.

5. pont.

Az érdekelt Hatalmak mindegyike egy titkárt nevezhet ki. Ezek a titkárok alkotják a bíróság vegyes titkárságát és annak vannak alárendelve. A bíróság kinevezhet és alkalmazhat egy vagy több hivatalnokot, akik az ügyek elintézésében segítkeznek.

6. pont.

A bíróság minden olyan kérdésben és esetben, amelyet eléje terjesztenek, az érdekelt felek által felhozott bizonyítékok, tanúvallomások és felvilágosítások alapján dönt.

7. pont.

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy a bíróságnak vizsgálatai megejtéséhez szükséges összes könnyítéseket és felvilágosításokat megadják.

8. pont.

Az eljárás nyelve kölcsönös megállapodás hiányában az illető szövetséges vagy társult Hatalom megállapítása szerint az angol, a francia, az olasz vagy a japán.

9. pont.

A tárgyalások helyét és idejét a bíróság elnöke határozza meg.

240. cikk.

Ha egy illetékes bíróság valamely a III., IV., V. vagy VII. Címek által érintett ügyben olyan ítéletet hozott vagy hoz, amely a fent megjelölt fejezetek határozmányainak nem felel meg, a károsodást szenvedett félnek jogában van jóvátételt követelni, amelyet közelebről a vegyes bíróság állapít meg. Valamely szövetséges vagy társult Hatalom állampolgárának kívánságára a vegyes választott bíróság, amennyiben ez lehetséges, a jóvátételt olyképen foganatosíthatja, hogy a feleket abba az állapotba helyezi vissza, amelyben az az egykori magyar Királyság bírósága által hozott ítélet előtt volt.

VII. Cím.

Ipari tulajdon.

241. cikk.

Jelen Szerződés határozatainak fenntartásával, az ipari, irodalmi és művészeti tulajdonjogok, amint ezt a 220. és 222 cikkben említett párisi és berni nemzetközi egyezmények meghatározzák, a Magas Szerződő Felek területein újra hatályba lépnek vagy helyreállítatnak azoknak a személyeknek vagy jogutódaiknak javára, akik a háborús állapot beálltakor azokat élvezték. Éppenígy elismertetnek és megerősíttetnek a jelen Szerződés életbeléptétől kezdődő hatállyal az igényjogosultak javára azok a jogok, amelyek, ha a háború nem lett volna, a háború alatti időben az ipari tulajdon vagy valamely irodalmi vagy művészi mű kiadásának védelmében kérvénnyel elnyerhetők lettek volna.

Azok a cselekmények azonban, amelyek a háború alatt valamely szövetséges vagy társult Hatalom törvényhozó, végrehajtó vagy közigazgatási hatóságának különleges intézkedéseivel a volt magyar Királyság állampolgárainak ipari, irodalmi vagy művészi tulajdonjogai tekintetében foganatosítottak, érvényben maradnak és teljes hatályukat továbbra is megtartják.

Semmiféle kártérítési igény vagy panasz nem emelhető, sem Magyarország vagy állampolgárai, sem a volt magyar Királyság állampolgárai részéről vagy azok nevében ipari, irodalmi vagy művészi tulajdonjogoknak a háború alatt valamely szövetséges vagy társult Hatalom Kormánya vagy bármely más személy által annak számlájára vagy beleegyezésével történt értékesítése miatt, sem pedig bármily olyan készítmények, eszközök, cikkek vagy tárgyak eladása, elárverezése, vagy használata miatt, amelyekre ezek a jogok vonatkoznak.

Ha csak valamely szövetséges vagy társult Hatalomnak a jelen Szerződés aláírásának időpontjában érvényben levő törvényei másképen nem rendelkeznek, a 232. cikk b.) be-

kezdésében említett személyek tulajdona tekintetében esedékes vagy fizetett összegek, az e cikk második bekezdésében említett különleges intézkedések végrehajtásából származó bármely cselekménynél vagy műveletnél ugyanolyan módon kezeltetnek, amint a jelen Szerződés értelmében e személyeknek másnemű követeléseit is kezelni kell és azok az összegek, amelyek a volt magyar Királyság kivételes intézkedései következtében a szövetséges és társult Hatalmak polgárainak ipari, irodalmi vagy művészi tulajdonaiból szereztettek, épen olyan beszámítás és elbánás alá esnek, mint magyar állampolgárok egyéb tartozásai.

A szövetséges és társult Hatalmak mindegyike fenntartja magának azt a jogot, hogy azokra az ipari, irodalmi és művészi tulajdonjogokra (kivéve a kereskedelmi és gyári védjegyekéi), amelyeket magyar állampolgárok a háború előtt vagy a háború alatt szereztek vagy a törvényhozás értelmében szerezni fognak, e jogok gyakorlása, gyakorlásnak engedélyezése, a gyakorlás ellenőrzésének továbbra is fenntartása által vagy bármily más módon olyan korlátozásokat, feltételeket és megszorításokat alkalmazzon, amilyeneket a nemzeti védelem céljából, az általános érdek szempontjából, vagy polgárainak magyar területen levő ipari, irodalmi és művészi tulajdonjogainak Magyarország részéről méltányos elbánásban való részesítésének biztosítására, vagy általában a jelen Szerződés értelmében Magyarország részéről elvállalt valamennyi kötelezettség teljesítésének biztosítására szükségeseknek tarthat. Ami azokat az ipari, irodalmi vagy művészi tulajdonjogokat illeti, amelyek a jelen Szerződés hatálybalépte után nyerhetők el, a szövetséges és társult Hatalmaknak lent biztosított joga csak akkor gyakorolható, ha a korlátozások, feltételek és megszorítások az ország védelme vagy a közérdek szempontjából szükségességeknek látszanak.

Abban az esetben, ha a szövetséges és társult Hatalmak az előbbi határozatokat alkalmazzák, megfelelő mérvű kártérítés fizetendő, amely ugyanúgy használandó fel, mint a jelen szerződés határozatai szerint a magyar állampolgárokat illető minden egyéb követelés.

A szövetséges és társult Hatalmak mindegyike fenntartja magának azt a jogot, hogy az ipari, irodalmi és művészi tulajdonjognak minden olyan teljes vagy részleges átruházását vagy átengedését amely 1914. július 28.-ika óta történt vagy a jövőben történni fog és amely a jelen Szerződés határozatainak alkalmazását megghiúsíthatná, — semmisnek és hatálytalannak tekintse.

A jelen cikk határozatai nem alkalmaztatnak társaságok és vállalatok ipari, irodalmi vagy művészi tulajdonjogaira, amelyek a szövetséges és társult Hatalmak kivételes háborús törvényhozása alapján felszámoltattak, vagy a 232. cikk b) pontja szeriát ezután felszámoltatnak.

242. cikk.

A jelen Szerződés életbelépésétől számított, legalább egy évi határidő engedélyeztetik minden pótlék és bármely büntetés nélkül a Magas Szerződő Felek állampolgárainak arra, hogy mindazokat a cselekményeket foganatosíthassák, formaszérségeket teljesíthessék, illetékeket megfizethessék, és egyáltalában minden kötelezettségüknek megfeleljenek, amelyeket az egyes Államok törvényei és rendelkezései ama ipari tulajdonjogok fenntartására vagy elnyerésére, illetve az ilyen jogok elleni igények emelésére előírnak, amelyek 1914. július 20-ikán már fennállottak, vagy azóta, ha a háború ki nem tört volna, a háború előtt, vagy a háború tartama alatti időben benyújtott kérvények alapján elnyerhetők lettek volna. Mindamellett ez a cikk az Amerikai Egyesült Államokban nem ad jogot olyan interferenciális eljárás újrafelvételére, amelyben a végtárgyalást már megtartott.

Azok az ipari tulajdonjogok, amelyek valamely cselekmény elmulasztása, valamely formaszérség nem teljesítése vagy valamely illeték meg nem fizetése következtében hatályukat veszítették, újból hatályba helyeztetnek, azonban a szabadalmak és minták tekintetében azzal a kikötéssel, hogy minden szövetséges és társult Hatalom intézkedéseket tehet olyan harmadik személyek jogainak megvédésére, akik az érvénytelenségi idő alatt szabadalmakat és mintákat használtak ki vagy értékesítettek. Ezenkívül a magyar áliam-Eolgárokat megillető és megint életbe lépő találmányi szabadalmak és minták az engedélyek megadása tekintetében, azoknak a szabályoknak, amelyek a háború alatt reájuk alkalmazhatók lettek volna, úgyszintén a jelen Szerződés minden határozatának továbbra is alávetetnek.

Az 1914. július 28-ika és a jelen Szerződés hatálybalépésének időpontja közötti időszak valamely szabadalom kihasználásának vagy gyári és kereskedelmi védjegyek és minták használatának idejére nézve nem jön számításba. Sem szabadalmak, sem gyári vagy kereskedelmi védjegyek, sem minták, amelyek 1914. július 28.-án még érvényben voltak, nem nyilváníthatnak elveszetteknek vagy semmiseknek pusztán abból az okból, hogy a jelen Szerződés életbeléptétől számított két évi határidő letelte előtt nem használtattak ki és nem értékesítettek.

243. cikk.

Azok az elsőbbségi határidők, amelyek az 1883. évi március 20-ikán Parisban kötött és Washingtonban az 1911. évben megújított nemzetközi egyezmény 4. cikke által vagy bármely más érvényes egyezmény vagy törvény által a találmányi szabadalmak, használati minták, gyári és kereskedelmi jegyek, osztrák és modellek iránti kérvények benyújtására vagy bejegyzésére vonatkozólag biztosítottak és amelyek 1914.

július 28.-án még nem jártak le, továbbá azok a határidők, amelyek a háború alatt kezdődtek, vagy ha a háború nem lett volna, kezdődhetek volna, a Magas Szerződő Felek mindegyike által a másik magas szerződő fél minden állampolgára javára a jelen Szerződés hatálybaléptének napjától számított hat havi határidő lejártáig meghosszabbíthatnak.

E meghosszabbítás nem érinti azonban a Magas Szerződő Felek valamelyikének vagy valamely olyan személynek jogait, amely, illetőleg aki a jelen Szerződés hatálybalépte idejében jóhiszeműleg olyan ipari tulajdonjogok birtokában van, amelyek az elsőbbségi határidők igénybevételel kért jogokkal ellentétben állanak; jogaikat akár személyesen, akár ügynökök vagy engedélytulajdonosok útján, akikre e jogokat a jelen Szerződés hatálybalépte előtt átruházták, továbbra is élvezhetik anélkül, hogy mint utánczók bármily módon zaklattathatnának vagy üldöztethetnének.

244. cikk.

Sem eljárásnak, sem követelésnek nincs helye egyrészt olyan állampolgárok és személyek részéről, akik a volt magyar Királyság területén laknak vagy ott ipart üznek, másrészt a szövetséges és társult Hatalmak hozzátartozói vagy olyan személyek részéről, akik a szövetséges vagy társult Hatalmak területén laknak vagy ott ipart üznek vagy bárki más részéről, aki a háború alatt ily személyek jogutódjává lett, olyan tényállások alapján, amelyek a másik fél területén a hadüzenet időpontja és a jelen Szerződés életbeléptének időpontja között következtek be, s amelyek a háború alatt valamely időpontban fennállottak vagy az előző 242 és 243 cikkek értelmében újból visszaállított ipari, irodalmi vagy művészi tulajdonjogokat sértenék.

Épöly kevésbé indítható eljárás hasonló személyek részéről az ipari vagy művészeti tulajdonjognak megsértése címén egyrészt a szövetséges vagy társult Hatalmak, másrészt Magyarországon területén a jelen Szerződés aláírásától számított egy éven belül valamely időpontban történt eladás vagy eladásra bocsátás miatt, ha olyan készítményekről vagy cikkekről, olyan irodalmi vagy művészeti művekről van szó, amelyek a hadüzenet és a jelen Szerződés aláírása közötti időben állítottak elő vagy tétettek közzé, sem az ily tárgyak megszerzése vagy kihasználása miatt; megjegyzendő azonban, hogy e határozmány nem nyer alkalmazást, ha a jogok tulajdonsoainak lakhelye, ipari vagy kereskedelmi telepe az osztrák-magyar hadsereg által a háború folyamán megszállott területeken volt.

E cikk az Amerikai Egyesült Államok, és Magyarország között nem alkalmaztatok.

245. cikk.

Az ipari tulajdonjog értékesítésének engedélyezésére vagy irodalmi vagy művészeti művek sokszorosítására vonatkozó szerződések, amelyek a hadüzenet előtt egyrészről a szövetséges és társult Hatalmak állampolgárai vagy az ezek területem lakó vagy ott ipart űző személyek, másrészről a volt magyar Királyság állampolgárai között kötöttek, a volt osztrák-magyar Monarchia és a szövetséges vagy társult hatalom között létrejött hadiállapot időpontjától számítva megszüntetnek tekintendők. De az előzőleg ilyen szerződésnél fogva engedélyes félnek jogában áll, hogy a jelen Szerződés életbeléptétől számított hat hónapi időtartamon belül a jogok tulajdonosától új engedélynek kiállítását kívánhassa, amelynek feltételei — a felek közötti megegyezés hiányában — az által a bíróság által állapítatnák meg, amely e tekintetben az illető országban, amelynek törvényhozása alatt szereztek meg a jogok, erre illetékes, kivéve azokat az eseteket, amelyekben a volt magyar Királyság törvényhozása alatt szerzett jogok alapján elnyert engedélyről van szó. Ez esetben a feltételek a jelen szerződés VI. Címében meghatározott vegyes választott bíróság által fognak meghatározatni. A bíróság adott esetben megállapíthatja azokat az összegeket amelyeknek megfizetését e jogoknak a háború alatt történt használatáért jogosnak találja.

A már a háború előtt fennállt engedély folytatása nem érinti az ipari, irodalmi vagy művészi tulajdonjogra vonatkozó olyan engedélyeket, amelyek a szövetséges vagy társult Hatalmak egyikének kivételes háborús törvényhozása alapján adtak ki. Ez utóbbiak érvényesek maradnak és megtartják teljes hatályukat, és abban az esetben, ha egy ilyen engedély eredetileg a háború előtt kötött engedélyezési szerződés alapján feljogosítottak adatott volna meg, ez az engedély úgy tekintendő, mint az előbbi engedély helyettesítése.

Ha az ipari tulajdonjognak értékesítésére vagy irodalmi, drámai vagy művészeti műveknek sokszorosítására vagy előadására vonatkozólag még a háború előtt kötött szerződés vagy a háború előtt adott hasonló tartalmú engedély alapján a háború alatt bizonyos Összegek fizetettek volna a 232. b) cikkben meghatározott személyeknek, ezek az összegek éppen úgy használatnak fel, mint a jelen Szerződés értelmében a magyar állampolgároknak egyéb tartozásai és követelése.

Ez a cikk az Amerikai Egyesült Államok és Magyarország között nem alkalmaztatik.

VIII. Cím.

Az átengedett területekre vonatkozó különleges rendelkezések

246. cikk.

Azon természetes és jogi személyek közül, akik azelőtt a volt magyar Királyságnak, beleértve Boszniát és Hercegovinát is, államkötelékébe tartoztak, mindazok, akik magánál a jelen Szerződésnél fogva egyik szövetséges vagy társult Hatalomhoz fognak tartozni, a következő rendelkezésekben, mint „a volt magyar Királyság állampolgárai”, a többiek pedig mint „magyar állampolgárok” jelöltetnek meg.

247. cikk.

Ama területek lakói, amely területek a jelen Szerződés alapján Magyarország által átengedtetnek, tekintet nélkül az elválasztásra és az állampolgárságnak ebből előálló megváltozására, Magyarországon mindazoknak az ipari, irodalmi és művészeti tulajdonjogoknak teljes és egész élvezetében maradnak, amelyeknek a magyar törvényhozás értelmében az elválasztás pillanatában birtokosai voltak

248. cikk.

A volt magyar Királyság állampolgárait, valamint a magyar állampolgárokra vonatkozó kérdések, úgyszintén jogaik, kiváltságaik és javaik, amelyek sem a jelen Szerződéssel, sem azzal a szerződéssel, amely bizonyos közvetlen vonatkozásoknak amaz államok közötti szabályozását célozza, amely államokra a volt osztrák-magyar Monarchia bizonyos területe átruházott vagy amelyek a monarchia felosztásából keletkeztek, nem szabályozták, az érdekelt államok között — beleértve Magyarországot — létesítendő külön egyezményeknek fogják tárgyát képezni, magától értetődően, hogy ezek az egyezmények a jelen Szerződés rendelkezéseivel semmiképen sem állhatnak ellentmondásban.

E célból a jelen Szerződés hatálybaléptétől számított három hónapon belül az érdekelt Hatalmak kiküldöttjei között tanácskozás fog tartatni,

249. cikk.

A magyar Kormány a volt magyar Királyság állampolgárait magyar területen fekvő tulajdonaik, jogaik és érdekeik birtokába újból haladéktalanul visszahelyezi.

Az adók és vagyoadók amaz összege, amely a volt magyar Királyság állampolgárainak tulajdona, jogai vagy

érdekei után 1918. évi november 3-ika óta beszédetett vagy felszaporodott, vagy amely a jelen Szerződés határozmányai értelmében leendő visszatérítésig beszédetnek vagy felemeltetnek, vagy amennyiben olyan tulajdonról, jogokról vagy érdekekről van szó, amelyek háborús kivételes rendelkezések tárgyát nem képezték, a jelen Szerződés hatálybaléptétől számított három havi határidő alatt a jogosultaknak visszatéríttetnek.

A visszatérített tulajdon, jogok és érdekek attól a pillanattól fogva, amelyben Magyarországból elvitettek vagy ott többé ki nem használatnak, az ugyanazon személy tulajdonát képező más javakra vagy vállalatra esetleg kivetett adóval meg nem adóztatnak.

Az esetben, ha Magyarországból kivitt tulajdon, jogok vagy érdekek után bizonyos illetékek előre megfizettettek volna, ez illetékeknek a tulajdon, jogok és érdekek elvitele utáni időre eső előre megfizetett része az igényjogosultnak visszatéríttetik.

A jelen Szerződésnek az értékre, amelyben s fizetés teljesítendő, valamint az átszámítási kulcsra vonatkozó 231 *d.* és 254. cikkei a illető esetekben az itt említett követelések visszafizetésénél alkalmazást nyernek.

A volt magyar Királyságban alapított vagy létesített és a volt magyar Királyság állampolgárait illető mindennemű hagyományok, ajándékozások. Ösztöndíjak és alapítványok, amennyiben Magyarország területén vannak, annak a szövetséges és társult Hatalomnak, amelynek az illető személyek jelenlegi állampolgárai vagy azzá lesznek a jelen Szerződés vagy a jelenlegi ügyek rendezésére irányuló Szerződések alapján, abban az állapotban bocsátandók a rendelkezésére, amely állapotban ezek az alapítványok 1914. július 28.-án voltak, tekintetbe véve az alapítvány céljaira teljesített szabályszerű fizetéseket.

Abban az esetben ha a családi alapítványoknak, amelyeket a magyar Állam fog tovább is kezelni, szabályzata a javadalmak élvezését a magyar állampolgárságtól teszi függővé, a leendő javadalmazottak nyugdíjra, neveltetési járulékra, hozományokra és más előnyökre vonatkozó igényeiket abban az esetben is megtartják, ha e javadalmazottak a jelen Szerződés vagy a jelenlegi ügyek rendezésére irányuló kiegészítő Szerződések alapján azon Államok egyikének állampolgárságát szereztek meg vagy fogják megszerezni, melyeknek a volt magyar királyság területei a nevezett szerződések alapján átadatnak.

Abban az esetben, ha egy család kihalásával, amelynek érdekében egy ilyen alapítványt létesített, az alap a magyar Államra vagy egy magyar intézményre szállnának, az alapítvány arra az Államra fog szállani, amelyhez az utolsó javadalmazott tartozott.

250. cikk.

A 232. cikk és a IV. Címhez tartozó melléklet rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyásával, a magyar állampolgároknak vagy a magyar állampolgárok által ellenőrzött társaságoknak a volt osztrák-magyar Monarchia területén fekvő javai, jogai és érdekei nem esnek az e rendelkezésekben meghatározott lefoglalás vagy felszámolás alá.

Ilyen javak, jogok és érdekek a jogosultaknak minden efajta rendszabálytól vagy az elidegenítésre, kényszerkezelésre vagy zár alá vételre vonatkozó bármely más olyan rendelkezéstől mentesen, amelyek 1918. évi november 3.-ától jelen Szerződés hatályba léptéig tétettek, vissza fognak adatni. A visszaszolgáltatás abban az állapotban fog történni, amelyben azok a szóbanlévő rendszabályok alkalmazása előtt találtattak..

A javak, jogok és érdekek, amelyekről a jelen cikk szól, nem foglalják magukba azt a tulajdont, amely a IX. Rész [Pénzügyi megállapodások] 191. cikke alá esik.

A VIII. Rész [Jóvátetelek] I. Címének III. mellékletében a magyar állampolgároknak hajókon és bárkákon levő tulajdonára vonatkozó rendelkezései a jelen cikk által nem érintetnek.

251. cikk.

A tengeri utón szállítandó áruk eladására vonatkozó minden szerződés, amelyet 1917. jan. 1. előtt egyrészt a volt magyar Királyság polgárai és másrészt a volt osztrák-magyar Monarchiának, Magyarországnak, Bosziának és Hercegovinának közigazgatási hatóságai kötöttek, megsemmisítetik, azokat a tartozásokat és más pénzügyi kötelezettségeket kivéve, amelyek az ezen Szerződésekben kilátásba vett valamely művelet vagy fizetés végrehajtásából erednek. Minden egyéb szerződés, amelyet ugyanezek a szerződő felek 1918. november 1. előtt kötöttek s mely eddig az időpontig érvényben volt, érvényben marad.

252. cikk.

A 235. és 236. cikkeknek az elévülésekre, határidőkre és jogok elvesztésére vonatkozó határozatai az átengedett területeken alkalmazást olyképen nyernek, hogy ez a kifejezés: „a háború kezdete” a következő kifejezéssel: „a szövetséges és társult Hatalmak mindegyike által közigazgatásilag meghatározandó ama nap, amelyen a Szerződő felek közti összeköttetés ténylegesen vagy jog szerint lehetlenné vált,” továbbá ez a kifejezés: „háború tartama” a következő kifejezéssel: „a fent említett nap és a jelen Szerződés hatályba lépése közti időszak,” helyettesítendő.

253. cikk.

Magyarország kötelezi magát arra, hogy semmiféle módon nem akadályozza meg valamely, a volt osztrák-magyar Monarchia törvényei szerint alapított társaság — amelyben a szövetséges és társult Hatalmak polgárai érdekelve vannak, — javainak, jogainak és érdekeinek, valamely más Hatalom törvényei szerint alakult társaságra való átruházását; kötelezi magát, hogy megkönnyíti mindazokat a rendelkezéseket, amelyek ezen átruházás keresztülviteléhez szükségesek és a tőle esetleg igényelt támogatást megadja a szövetséges és társult Hatalmak polgárainak vagy oly társaságoknak, amelyekben azok érdekelve vannak, hogy Magyarországon vagy az átengedett területen levő javaikat, jogikat és érdekeiket visszaszerezhessék.

254. cikk.

A III. Cim a 231. *d.* cikk kivételével, nem alkalmaztatik olyan adósságokra, amelyek magyar állampolgárok és a volt magyar Királyság polgárai között jöttek létre.

Az újonnan alakult államok számára és a 231. *d)* cikkben kilátásba vett különleges határozatok fenntartásával ezen adósságok, melyekről a jelen cikk első bekezdésében van szó, abban a pénznemben fizetendők, amely abban az államban, melynek polgárává lett a volt magyar Királyság polgára a fizetés teljesítésekor törvényes forgalomban van. Az átszámításnál a genfi tőzsdén az 1918. november 1.-sejét megelőző két hónapban jegyzett átlagos árfolyam alkalmazandó,

255. cikk.

Azoknak a biztosító társaságoknak, amelyeknek székhelye olyan területen volt, amely ezelőtt a volt osztrák-magyar Monarchiának egy részét alkotta, joguk lesz a jelen Szerződés életbelépése után tíz éven keresztül tevékenységüket gyakorolni anélkül, hogy az állami hozzátartozóság megváltozása azt a jogi helyzetet, melyben ezelőtt voltak, bármiképen befolyásolná.

Ezalatt az idő alatt az említett társaságok ügyleteit Magyarország nem veheti magasabb adóilleték vagy teher alá, mint amilyeneket a hazai társaságok ügyleteire kiró. Tulajdonuk nem korlátozható olyan rendelkezések által, amelyek hasonló módon belföldi biztosító társaságok javaira, jogaira és érdekeire is nem alkalmaztatnak; ilyen rendelkezések alkalmazása esetén megfelelő kártérítés fizetendő.

A jelen határozmányok csak annyiban alkalmazhatók, amennyiben a magyar biztosító társaságoknak, melyek üzleti tevékenységüket azelőtt az átengedett területeken gyakorolták,

kölcsönösségi alapon ugyanaz a jog biztosítatik, hogy tevékenységüket az említett területeken akkor is gyakorolhassák, ha székhelyük ezeken a területeken kívül esett

Az említett tíz évi határidő lejárta után a megjelölt biztosító társaságok, amelyek a szövetséges és társult Hatalmak valamelyikéhez tartoznak, a jelen Szerződés e részének 211. cikkében megállapított elbánást élvezik.

256. cikk.

Azoknak a javaknak az elosztását, amelyek közösségek vagy olyan erkölcsi közttestületek birtokát képezik, amelyek tevékenységüket jelen Szerződés által szétdarabolt területeken gyakorolták, külön egyezmények fogják szabályozni.

257. cikk.

Azok az Államok, amelyekre a volt osztrák-magyar Monarchiából területek átruháztattak, vagy pedig amelyek a Monarchia szétdarabolásából keletkeztek, elismerik az ipari, irodalmi és művészi tulajdon jogait, amelyek e területeknek fennhatóságuk alá jutásának időpontjában ott érvényben voltak, vagy a jelen Szerződés 241. cikkének alkalmazása által hatályba helyezettek vagy visszaállítottak. Ezek a jogok érvényben fognak maradni az alatt az idő alatt, mely őket a volt osztrák-magyar Monarchia törvényei alapján megilleti.

Az iratok, lajstromok és tervek tekintetében minden kérdést, mely az ipari, irodalmi és művészi tulajdon állami szabályozására, úgyszintén ezeknek az egykori osztrák-magyar Monarchia hivatalai részéről történő esetleges átadására vagy közlésére vonatkozik, amaz Államok hivatalai számára, amelyek a nevezett Monarchiából területeket vettek át vagy az újonnan alakult Államok hivatalai számára, külön egyezmény fog szabályozni.

258. cikk.

A jelen Szerződés egyéb határozmányainak sérelme nélkül kötelezi magát álmagyar Kormány, amennyiben reá vonatkozik, hogy minden egyes Hatalomnak, amelyre a volt osztrák-magyar Monarchiából területek ruháztatnak át, vagy amely a Monarchia felosztásából keletkezett, átadja a volt osztrák-magyar Monarchia Kormányai vagy hatóságai vagy az ő ellenőrzésük alatt működő nyilvános vagy magántestületek által gyűjtött tartalékok ama részét, amely az e területeken fennálló társadalmi és állami biztosítások fentartására szükséges.

A Hatalmak, amelyeknek ez alapok átadatnak, kötelesek azokat a biztosításokból eredő kötelezettségek teljesítésére

fordítani. Ezen áradás feltételeit a magyar Kormány és az érdekelt Kormányok között kötendő külön egyezmények fogják szabályozni.

Ha ezek a külön egyezmények a megelőző szakasz szerint a jelen Szerződés életbelépésétől számított három hónapon belül nem köttettek meg, az átadás feltételei minden egyes esetben egy öttagú bizottság elé terjesztendők, amelyeknek egyik tagját a magyar Kormány, egyiket a másik érdekelt Kormány és három tagját a nemzetközi munkahivatal a többi Államok polgárai közül nevezi ki.

Ennek a bizottságnak megalakulásától számított három hónapon belül, szótöbbséggel elfogadott, a Nemzetek Szövetségének Tanácsa elé terjesztendő javaslatokat kell elfogadnia: a Tanács döntései Magyarország és a másik érdekelt állam által azonnal végérvényeseknek tekintendők.

259. cikk.

A jelen Cím rendelkezései, amelyek Magyarország vagy a magyar állampolgárok és a volt magyar Királyság állampolgárai közti viszonyra vonatkoznak, érvényesek a Magyarország vagy a magyar állampolgárok és a volt osztrák Császárság állampolgárai közti ugyanilyen természetű viszonyokra, amelyeket ez osztrák békeszerződés 263. cikke szabályoz.

Ennek megfelelően az említett Szerződés X. rész VIII. Címének a rendelkezései, amelyek Ausztria vagy az osztrák állampolgárok és a volt osztrák Császárság állampolgárai közti viszonyra vonatkoznak, érvényesek az Ausztria vagy az osztrák állampolgárok és volt magyar Királyság állampolgárai közti ugyanilyen természetű viszonyokra, amelyeket a jelen Szerződés 246. pontja szabályoz.

XI Rész.

Léghajózás.

260. cikk.

A szövetséges és társult Hatalmak tulajdonát képező légi járművek a magyar területen teljes repülési és leszállási szabadsággal fognak bírni és általában, de különösen, veszély esetén mindazokat az előnyöket fogják élvezni, mint amelyeket a magyar légi járművek.

161. cikk.

A szövetséges és társult Hatalmak tulajdonát képező és bármely idegen állam felé áthaladó légi járművek jogosultak Magyarországon által életbe léptetett és úgy a magyarországi, mint a szövetséges és társult Hatalmak tulajdonát képező légi járművekre egyaránt alkalmazandó rendelkezések betartása mellett leszállás nélkül áthaladni.

262. cikk.

A Magyarországon létesített és a saját nemzetbeli belforgalom részére rendelkezésre álló repülőterek a szövetséges és társult Hatalmak légi járműveinek is rendelkezésére állanak és ott minden illeték (ide értve a leszállási illetékeket és ellátási költségeket) tekintetében a magyar légi járművekkel egyenlő elbánásban fognak részesülni.

263. cikk.

A jelen rendelkezések fentartása mellett az áthaladás, átrepülés és leszállásnak a 260., 261. és 262. cikkekben megállapított joga alá van vetve azon szabályok betartásának, amelyeket Magyarország megállapítani szükségesnek vél, magától értetődően, hogy ezek a szabályok különbség nélkül alkalmazandók magyar vagy a szövetséges és társult Hatalmak tulajdonát képező légi járművekre.

264. cikk.

A szövetséges és társult Hatalmak bármelyike által kiadott vagy érvényesnek elismert bizonylatok, amelyek a nemzetiséget, a repülőbiztonságot igazolják, úgyszintén a repülő tanúsítványok és engedélyek, Magyarországon érvényeseknek és ugyanoly értékűeknek fognak elismertetni, mint a Magyarország által kibocsátott bizonyítványok, tanúsítványok és engedélyek.

265. cikk.

A belföldi kereskedelmi léghajózási forgalomban a szövetséges és társult Hatalmak tulajdonát képező légi járművek Magyarországon a legnagyobb kedvezményt élvező nemzettel egyenlő elbánásban részesülnek.

266. cikk.

Magyarország kötelezi magát arra, hogy oly intézkedéseket fog megtenni, amelyek alkalmasak annak biztosítására, hogy minden saját területe felett repülő magyar légi jármű alkalmazkodni fog azokhoz a szabályokhoz, amelyek a világítójelek és jelzések, a légi szabályok és a repülőterek feletti

vagy az azok közelében való légi forgalom tárgyában a léghajózást illetőleg a szövetséges és társult Hatalmak között létesült egyezményben megállapíthatnak.

267. cikk.

Az előbbi cikkekben foglalt kötelezettségek 1923. évi január hó 1.-éig maradnak érvényben, hacsak Magyarország a Népek Szövetségébe előbb nem vétetik fel vagy ha a szövetséges és társult Hatalmak hozzájárulásával nem hatalmaztatik fel arra, hogy az említett Hatalmak között a léghajózást illetőleg létesült Egyezményhez hozzájárulhasson.

XII. rész.

Kikötők, víziutak és vasutak.

I. Fejezet

Általános rendelkezések

268. cikk.

Magyarország kötelezi magát arra, hogy területén át a nemzetközi forgalom részére legalkalmasabb utakon, úgy mint vasutakon, hajózható vízi utakon, vagy csatornákon a szövetséges és a társult, vele határos vagy nem határos Hatalmak bármelyikének területeiről származó vagy oda rendelt személyek, áruk, hajók, vasúti kocsik és posta részére a szabad átmenetet engedélyezi.

A személyek, áruk, hajók, vasúti kocsik és a posta? szolgálat semmiféle átmeneti illetéknek, semmiféle felesleges késedelemnek vagy korlátozásnak nem fognak alávetettni és ezeknek az illetékeket és könnyítéseket illetőleg, valamint minden egyéb tekintetben joguk lesz Magyarországon oly elbánásra, mint amilyenben a belföldiek részesülnek.

Az átmeneti áruk minden vám- és egyéb hasonló illetékek alól mentesek.

Az átmeneti forgalmat terhelő minden illetéknek és díjnak, figyelembe véve a forgalom feltételeit, okszerűeknek kell lenniök. Semmiféle illeték, könnyítés vagy megszorítás nem függhet közvetlenül vagy közvetve attól, hogy az egész szállítási út bármely részén használt vagy használandó hajónak vagy más szállítási eszköznek ki a tulajdonosa, vagy milyen a nemzetisége.

269. cikk.

Magyarország kötelezettséget vállal arra nézve, hogy területén átutazó kivándorlókra vonatkozólag az oda és visszafelé irányuló átmenetben a szállási vállalatokra semmiféle ellenőrzést nem fog életbeléptéin! vagy fenntartani, kivévén azokat a rendelkezéseket, amelyek annak megállapítása céljából szükségesek, hogy a kivándorlók tényleg átutaznak-e; Magyarország semmiféle hajózási társaságnak, sem bármely más szervezetnek, társaságnak, vagy a forgalomban érdekelt magánszemélynek nem fogja megengedni, hogy ily célból szervezett igazgatási szolgálatban bármilyen módon részt vegyen, sem pedig azt, hogy ebben a tekintetben közvetlen, vagy közvetett befolyást gyakoroljon.

270. cikk.

Magyarország nem fog különbséget tenni vagy közvetlenül vagy közvetve előnyöket nyújtani a területére való behozatalban vagy a területéről való kivitelben a vámok, illetékek és tilalmak, valamint — a jelen Szerződésben foglalt különleges rendelkezések fentartásával — a területére utazó személyeknél és oda rendelt áruknál, továbbá a területéről utazó személyeknél és onnan származó áruknál a menet- és szállítási-díjak és szállítási feltételek tekintetében a be- vagy kilépési határ szerint, a használt szállítási eszközök (ide értve a légi járműveket is) minemúsége, tulajdonosa vagy lobogója szerint a hajó, vasúti kocsi, légi jármű vagy más szállítási eszköz eredeti vagy közbenső kiindulási pontja, azok végleges vagy közbenső rendeltetési helye, a megtett út vagy az átrakodási helyek szerint, sem pedig a szerint, hogy az áruk közvetlenül magyar kikötőn át, vagy közvetve idegen kikötőn át hozattak-e be, vagy vitettek-e ki s végül a szerint sem, hogy az áruk szárazföldön vagy légi úton hozattak-e be, vagy vitettek-e ki. Magyarország különösen lemond arról, hogy a szövetséges és társult Hatalmak bármelyikének kikötői, hajói hátrányára magyar kikötőkön, vagy más hatalom kikötőin át, tengeri vagy folyami hajóval, lebonyolítandó kivitel vagy behozatal részére bármily pótdíjat [surtaxe] vagy bármely közvetlen vagy közvetett jutalmazást [premium] — különösen kombinált díjszabások alakjában — léptessen életbe. Magyarország lemond továbbá arról, hogy azokat a személyeket és árukat, amelyek a szövetséges és társult Hatalmak bármelyikének kikötőjén át, vagy azok hajóival szállítatnak bármilyen alakiságoknak vesse alá, vagy késedelmekkel sújtsa, amelyeknek ezek a személyek vagy ezek az áruk nem vettetének alá, vagy amelyekkel nem sújthatnának akkor, ha azok valamely magyar kikötőben, vagy más hatalom kikötőjén át, avagy pedig magyar hajóval, vagy más hatalom hajójával továbbíthatnának.

271. cikk.

Igazgatási és műszaki tekintetben minden szükséges intézkedés megteendő, hogy EZ árúknak a magyar határokon való átmenete, amennyire csak lehet, megrövidíttessék és hogy biztosíttassék az árúknak az említett határoktól való továbbítása és szállítása anélkül, hogy különbség tétetnék a szerint, amint azok a szövetséges és társult Hatalmak területeiről származnak, vagy oda rendeltetnek, avagy ezen területekről vagy területekre átmeneti forgalomban szállítatnak, oly dologi feltételek mellett — nevezetesen a gyorsaságot és a továbbítás gondosságát illetőleg, — melyeket ugyanolynemű árúk élveznek, amelyek ugyanoly szállítási feltételek mellett magyar területen továbbíttatnak.

Különösen a romlandó árúk szállítása gyorsan és rendszeresen bonyolítandó le és a vámkezelés oly módon eszközözendő, hogy az árúknak a csatlakozó vonatokkal való közvetlen továbbítása lehetséges legyen.

272. cikk.

A szövetséges és társult Hatalmak tengeri kikötői elvezni fogják mindazon kedvezményeket és mérsékelt díj-szabásokat, amelyek Magyarország vasutain és hajózható utam bármely más Hatalom kikötője javára engedélyeztettek.

273. cikk.

Magyarország nem tagadhatja meg oly díjszabások vagy díjszabási kombinációk létesítésénél való részvételét amelvek célja volna valamely szövetséges és társult Hatalom Kikötőinek ugyanazon előnyök biztosítása, mint amelyeket Magyarország valamely más Hatalom kikötőinek engedélyezett.

I. Fejezet.

Hajózás.

I. Cím.

A hajózá s z a b a d s á g a .

274. cikk.

A szövetséges és társult Hatalmak állampolgárai épp úgy, mint áruik és mindennemű hajóik, Magyarország minden kikötőjében és minden belhajózási útjain minden tekintetben ugyanolyan elbánásban fognak részesülni, mint a magyar állampolgárok, árúk és mindennemű hajók.

Nevezetesen a szövetséges és társult hatalmak mind-egyikének mindannyi hajói fel lesznek jogosítva mindennemű árut és utasokat a magyar területen fekvő kikötőkből és helyekről, amelyek a magyar hajók számára hozzáférhetők, valamint a kikötőkbe és helyekre is szállítani és pedig oly feltételek mellett, amelyek nem lesznek kedvezőtlenebbek, mint azok, amelyek a saját nemzetbeli hajóknál alkalmaztatnak. A szövetséges és társult Hatalmak mindennemű hajói a saját nemzetbeli hajókkal egyenlő elbánásban fognak részesítettetni, amennyiben kedvezményekről és mindennemű kikötői és rakparti illetékekről van szó, beleértve a könnyítéseket a vesztegléseknél, a be- és kirakodásnál, továbbá a vámok és a tonnage-, rakpart-, kalauz-, világi ó-, tűz-, vesztegzár és az összes hasonló díjak és illetékek tekintetében, bármily jellegűek legyenek is, amelyek a kormány, köztisztviselők, magánosok, bármilynemű testületek és intézmények nevében és javára beszédetnek.

A személyek és mindennemű hajók forgalma nem vehető más korlátozás alá, mint amelyek a vám-, rendőri, egészségügyi, be- és kivándorlási szabályokból, valamint a tiltott áruk be- és kiviteléről szóló rendelkezésekből erednek. Ezek a méltányosan és egységesen megállapítandó rendelkezések a forgalmat felesleges módon nem akadályozhatják.

II. fejezet.

A Dunára vonatkozó rendelkezések.

1. Közös rendelkezések a nemzetközieknek nyilvánított folyamhálózatokra vonatkozólag.

275. cikk.

Nemzetközieknek nyilvánítatnak a Duna Ulmtól lefelé s ezen folyamhálózat minden hajózható része, amely egyik hajóról a másikra való átrakodással vagy anélkül, több mint egy államnak természetes kijáróul szolgál a tengerhez, valamint az oldalcsatornák és hajózási medrek (chenaud), amelyek a nevezett folyamhálózatnak természettől fogva hajózható szakaszai megkettőztetése vagy megjavítása, vagy ugyanazon vízutak természettől fogva hajózható két szakaszának összeköttetése céljából létesítettnek

A parti államok között létrejött megegyezés folytán a nemzetközi igazgatás fentnevezett folyamhálózat mindazon részére kiterjeszhető, amely nem foglaltatik benn az általános meghatározásban,

276. cikk.

Az előző cikkben nemzetköziesítésként nyilvánított vízi utakon az összes Hatalmak hozzátartozóinak javai és lobogói teljesen egyenlő elbánásban fognak részesíttetni, úgy hogy ezen Hatalmak bármelyikének hozzátartozói, javai és lobogói hátrányára nem fog különbség tételni ezek és a parti állam vagy azon állam hozzátartozói, áruai és lobogói között, amelynek hozzátartozói, javai és lobogója a legtöbb kedvezményt élvezik.

277. cikk.

A magyar hajók, utasok és áruk szállítását a szabályszerű vonalakon valamely szövetséges vagy társult Hatalom kikötői között csak ennek a külön felhatalmazása alapján fogják eszközölhetni.

278. cikk.

A hajózható utakat vagy azok hozzájáróit használó hajóktól a különböző folyamszakaszok szerint változó illetékek szedhetők be, amennyiben egy fennálló egyezmény ellenkező rendelkezési: nem tartalmaz. Ezek az illetékek kizárólag arra szolgálhatnak, hogy ezekkel a folyam és hozzájárói hajózhatóságának fenntartási és javítási költségei méltányos módon fedezhetők legyenek vagy hogy a hajózás érdekében felmerült kiadások megtérüljenek. Az erre vonatkozó díjszabás ezen költségek alapján állapítandó meg és a kikötőkben kifüggesztendő. Az illetékek akként fognak megállapíttatni, hogy a rakomány részletes megvizsgálása ne váljék szükségessé, hacsak csempészet vagy kihágás gyanúja nem merül fel.

279. cikk.

Az utasok, hajók és áruk átmeneti forgalma az 1. Címben megállapított általános rendelkezések szerint történik.

Ha valamely nemzetközi folyam mindkét partja ugyanazon állam területéhez tartozik, az átmeneti áruk vámzár vagy vámtisztviselők felügyelete alá helyezhetők. Abban az esetben, ha a folyam határt képez, az áruk és az utasok az átmeneti forgalomban minden vám eljárás alól mentesek. Áruk be- és kirakása, valamint személyek ki- és behajózása csakis a parti államok által kijelölt kikötőkben történhetik.

280. cikk.

Az említett hajózási utak egész hosszában és azok torkolatánál semmiféle más illeték nem szedhető be mint azok amelyek ebben a Részben megállapíttattak.

Ez a rendelkezés nem zárja ki, hogy a parti államok vámokat, helyi- vagy fogyasztási adókat vessenek ki, sem pedig azt, hogy a daruk, emelők, rakpartok, raktárak stb. használatáért a kikötőkben közzétett díjszabások szerint méltányos és egységes illetékeket szedjenek be.

281. cikk.

Valamely hajózható víziút-hálózat nemzetközi részének fenntartási és javítási munkálatainak ellátására szolgáló külön szervezet hiányában, minden parti állam köteles, hogy megfelelő terjedelemben megtegye a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a hajózást misem akadályozza vagy veszélyeztesse és hogy a hajózásnak kedvező viszonyok között való fenntartása biztosítva legyen.

Ha valamely állam ennek a kötelezettségének nem tesz eleget, úgy minden parti állam vagy oly állam, amely a megalakítandó nemzetközi bizottságban képviselve van, a Népek Szövetsége által ebből a célból megalakítandó bírósághoz fordulhat.

282. cikk.

Ugyanez az eljárás követendő abban az esetben is, ha valamely parti állam oly természetű munkálatokba fog, amelyek alkalmasak arra, hogy a hajózást a nemzetközi szakaszban gátolják. Az előző cikkben említett bíróság ezen munkák felfüggesztését vagy megszüntetését elrendelheti, határozatának meghozatalánál figyelembe vévén az öntözésre, a vízierőre, a halászatra, valamint az egyéb nemzeti érdekekre vonatkozó jogokat, amelyek az összes parti államok vagy az esetleg megalakítandó nemzetközi bizottságban képviselt összes államok egyetértése esetén a hajózás szükségletével szemben elsőbbséggel bírnak.

A Népek Szövetsége bíróságához való fellebbezésnek felfüggesztő hatálya nincs.

283. cikk.

A fenti 276. és 278-282. cikkeken megállapított rendelkezése a szövetséges és társult Hatalmak által a Népek Szövetsége jóváhagyásával azon hajózható utakra vonatkozólag létesített általános Egyezmény által fog pótoltatni, amely hajózható utak nemzetközi jellegét az Egyezmény el fogja ismerni. Az Egyezmény különösen alkalmazható lesz az egész Dunára vagy a fentemlített dunai folyamhálózatnak egy részére, valamint az említett folyamhálózat egyéb részeire is, melyek abba általános meghatározással netán befoglalhatók volnának.

Magyarország a 314. cikk értelmében kötelezi magát arra, hogy az említett általános Egyezményhez hozzájárni.

284. cikk.

Magyarország a felszólítás után legkésőbb három hónapi határidőn belül átengedi az érdekelt szövetséges és társult Hatalmaknak azon gőzösöknek és uszályoknak egy részét, amelyek a visszatérítés vagy jóvátétel címén le-adott anyag elvonása után a 275. cikkben említett folyó-hálózat kikötőiben bejegyezve maradnak. Hasonlóképen átengedi Magyarország azt a mindennemű anyagot, amelyre az érdekelt szövetséges és társult Hatalmak ezen folyam-hálózat használata céljából szükségük van.

Az átengedendő uszályok és hajók száma s az átengedendő anyag terjedelme, valamint ezek szétosztása egy vagy több, az Amerikai Egyesült Államok által kijelölendő döntőbíró által állapíttatik meg. Itt figyelembe fognak vétetni a tekintetbe jövő felek jogos igényei és nevezetesen a háború előtti utolsó öt év hajózási forgalma fog alapul vétetni.

Az összes átengedett járműveknek tartozékaikkal és felszerelésükkel ellátva, jó állapotban és áruk szállítására alkalmasaknak kell lenniök s a legutóbb épültek közül választandók.

Ha a jelen cikkben célzott átengedések tulajdon-átruházást tesznek szükségessé, úgy a döntőbíró vagy a döntőbírák állapítják meg az előbbi tulajdonosok jogait, 1918. október 15.-ét véve alapul, továbbá az ezeknek fizetendő kártérítés összegét, valamint minden egyes esetben ezen kártérítés teljesítésének módját. Ha a döntőbíró vagy döntőbírák meggyőződnek arról, hogy az egész kártérítés vagy annak egy része közvetlenül vagy közvetve oly államokat illet meg, amelyek jóvátételre vannak kötelezve, úgy meghatározzák az összeget, amely e tétel alapján nevezett államok javára írandó.

Ami a Dunát illeti, ugyancsak a fentemlített döntőbíró vagy döntőbírák döntése alá esnek mindazon kérdések, amelyek azon hajók végleges elosztására vonatkoznak, amelyek tulajdona vagy nemzetisége az államok közt véleménykülönbségre adhatna alkalmat, valamint ezen elosztás feltételeire vonatkoznak.

A végleges elosztásig az e hajók feletti ellenőrzéssel egy az Amerikai Egyesült Államok, a brit Birodalom, Franciaország és Olaszország képviselőiből alakított bizottság bízatik meg. Ez a bizottság fogja ideiglenesen megtenni a szükséges intézkedéseket, hogy e hajók kihasználását az általános érdek szempontjából valamely helyi szervezet útján biztosítsa, vagy ellenkező esetben maga fogja átvenni az üzemet, anélkül azonban, hogy ezáltal a végleges elosztás csorbát szenvedjen.

Ez az ideiglenes kihasználás, amennyire lehetséges, kereskedelmi alapokon fog berendeztetni és a netto bevételek, amelyeket nevezett bizottság hajók bérbeadásával ér

e1, az elosztó bizottság által megjelölendő módon fognak felhasználtatni.

2. Különleges rendelkezések a Dunát illetőleg.

285. cikk.

Az európai Dunabizottság újból gyakorolni fogja azokat a jogokat, amelyekkel a háború előtt bírt. Mindamellet ideiglenesen egyedül Nagybrittánia, Franciaország, Olaszország és Románia képviselői fogják e Bizottságot alkotni.

286. cikk.

Attól a ponttól kezdve, ahol az európai Bizottság illetékessége megszűnik, a 275. cikkben említett dunai folyamhálózat a nemzetközi Bizottság igazgatása alá helyeztetik, amely a következőképpen állítatik össze:
a német parti államok két képviselőjéből;

minden más parti állam egy-egy képviselőjéből;

az európai Dunabizottságban a jövőben képviselt minden nem parti állam egy-egy képviselőjéből.

Ha egyes képviselők a jelen Szerződés életbeléptetésekor még nem jelölhetők ki, a Bizottság határozatai mindazonáltal érvényesek.

A nemzetközi Bizottság döntései szótöbbséggel hozatnak meg. A biztosok fizetéseit az illető ország állapítja meg és folyósítja.

Egyelőre minden esetleg előálló hiány, amely a nemzetközi Bizottság igazgatásának költségei körül merülne fel, a Bizottságban képviselt államok részéről fog egyenlő részben fedeztetni.

Különösen feladata lesz a Bizottságnak a kalauz-engevények és kalauz-illetékek odaítélését szabályozni s a kalauzok szolgálatát ellenőrizni.

287. cikk.

Az előző cikkben jelzett nemzetközi Bizottság a jelen Szerződés életbelépése után mihamarabb össze fog ülni és a folyamnak a 276. 278.—282. cikkeken foglalt rendelkezések alapján való igazgatását ideiglenesen átveszi addig az időpontig, amíg a szövetséges és társult Hatalmak által kijelölt hatalmak végleges szabályzatot nem állapítanak meg.

288. cikk.

Magyarország kötelezi magát arra, hogy a szövetséges és társult Hatalmak által kijelölendő hatalmak értekezlete által a Dunát illetőleg létesítendő Szabályzathoz hozzájárul. Ez az értekezet, amelyen Magyarország képviselői jelen lehetnek, a jelen Szerződés életbelépése után egy éven túlül fog megtartatni.

289. cikk.

Mindaddig, míg a Dunára vonatkozólag végleges szabályzat nem állapíttatik meg, a Turn-Severin és Moldova közötti Duna-szakaszra vonatkozó munkálatok kivitelére és fenntartására szolgáló felszerelések, épületek és berendezések igénybevétele a 286. cikkben előrelátott nemzetközi Bizottság ideiglenes ellenőrzése alatt fog állani. Ezen berendezések, felszerelések és épületek végleges rendeltetéséről a 288. cikkben megnevezett értekezlet fog határozni. Magyarország kifejezetten lemond a nevezett felszerelések, épületek és berendezésekre vonatkozó minden jogáról, jogcíméről és érdekéről.

290. cikk.

Az 1878. július 13.-Í berlini Szerződés 57. cikkében a Vaskapu munkálatok végrehajtására Ausztria-Magyarországnak adott s ezáltal Magyarországra átruházott megbízatás megszűntnek nyilváníttatik. Az ezen folyamszakasz igazgatásával megbízott Bizottság jelen Szerződés pénzügyi rendelkezéseinek fenntartásával az elszámolás rendezése tekintetében határoz. Az esetleg szükséges illetékek semmi esetre sem fognak Magyarország által behajtatni

291. cikk.

Azon esetre, ha a cseh-szlovák Állam, a szerb-horvát-szlovén Állam vagy Románia a nemzetközi Bizottság felhatalmazásával vagy megbízásából szabályozási, javítási, duzzasztó vagy egyéb munkálatokat végeztet a folyámhálózatnak határt képező valamely szakaszán, úgy ezek az Államok a szembenfekvő parton, úgyszintén a folyámágnak területükön kívül fekvő részein minden e munkák előtanulmányaihoz, kiviteléhez és fenntartásához szükséges könnyítéseket élvezni fogják.

292 cikk.

Magyarország az európai Dunabizottsággal szemben azon veszteségeikért, melyeket ez a Bizottság a háború folyamán szenvedett, teljes helyreállításra, jóvátételre és kártalanításra kötelezi magát.

III. Fejezet.

Vízjogi kérdések.

293. cikk.

Az esetben, ha valamely határ új szabályozása következtében egy vízjogi kérdés megoldása (csatornázás, árvíz, öntözés, drainage vagy hasonló) valamely államban oly munkáktól függ, amelyek egy más állam területén hajtának végre, vagy ha már a háború előtt fennálló szokások alapján valamely állam oly vizeket vagy vízierőt használt, amelyeknek eredete egy más állam területén van, úgy amennyiben

ellenkező rendelkezések nem állanak fenn, az érdekelt államok egymás között a mindegyikük által szerzett érdekek és jogok megvédése céljából, egyezményt létesítenek.

Ha valamely államban községi vagy magáncélokra villamosság vagy víz használatik, amelyeknek forrása a határ új szabályozása következtében egy más állam területére esik, úgy amennyiben ellenkező rendelkezések nem állanak fenn, az érdekelt államok között a mindegyikük által szerzett érdekek és jogok védelmére egyezmény létesítendő. Ezen megegyezés létrejöttéig kötelesek a villamos központok és a víz szállítására rendeltetett berendezések oly alapokon, amelyek az 1918. november 3.-án érvényben volt: feltételeinek és szerződéseknek felelnek meg, a szállítást folytatni.

A megelőző bekezdések egyikének vagy másikának határozataira nézve megegyezés hiányában” egy a Népszövetség Tanácsa által kijelölt döntőbíró dönt.

III. Cím.

V a s u t a k .

I. Fejezet

Az átmenet s z a b a d s á g a Magyarország
részére az A d r i a i t e n g e r felé.

294. cikk.

Az Adriai-tengerhez a szabad hozzájutás Magyarországnak engedélyeztetik és e végből részére az átmenet szabadsága a volt Ausztria-Magyarországtól elszakadó területeken és kikötőkön át biztosítottatik.

Az átmenet szabadsága a 268. cikkben megállapított szabad átmenetnek felel meg addig az időpontig, amíg a szövetséges és társult Hatalmak e tárgyra vonatkozólag általános Egyezményt nem kötnek, amikor is az új Egyezmény rendelkezései fognak annak helyébe lépni.

A fentebb biztosított jog gyakorlásának feltételeit az érdekelt Államok vagy Igazgatások között létesítendő külön Egyezmények fogják meghatározni, amelyek szabályozni fogják különösen a kikötők és az azokban levő szabad területek, valamint az azokhoz normálisan vezető vasútvonalak használatának módját, nemzetközi (közös) szolgálatok és díjszabások bevezetését, ideértve a közvetlen menetjegyeket és fuvarleveleket, továbbá az 1890. október hó 14.-én kelt berni Nemzetközi Egyezmény, valamint kiegészítő rendelkezéseinek új Egyezmény által történő pótlásáig való fenntartását

Az átmenet szabadsága a posta, távírda és távbeszélő szolgálatra is kiterjed.

II. Fejezet,

A nemzetközi szállításra vonatkozó
rendeletek.

295. cikk.

Azok az áruk, amelyek a szövetséges és társult Hatalmak területeiről származnak és Magyarországra rendelkezhetnek, valamint a szövetséges és társult Hatalmak területeiről származó vagy oda rendelt, Magyarországon át szállítandó áruk, a magyar vasutakon beszedendő díjakat figyelembe véve az összes visszatérítéseket és díjmérsékeket] és könnyítéseket illetőleg és minden egyéb tekintetben jog szerint azon legkedvezőbb elbánásban részesítendő, melyben bármely magyar vonalon, akár a belforgalomban, akár a kivitelben, behozatalban vagy az átvitelben szállítandó ugyanolynemű áruk, ugyanazon szállítási feltételek mellett különösen a befutott vonalhosszat tekintve részesülnek. Ugyanez a szabály alkalmazandó egy vagy több szövetséges vagy társult Hatalom kívánságára ezen Hatalmak által névszerint megnevezendő azon árukra, amelyek Magyarországból származnak és az ő területeikre rendeltettek.

Az előbbi bekezdésben körülírt díjtételek alapján nemzetközi díjszabások állítandók fel és közvetlen fuvarlevelek alkalmazandók, ha ezt a szövetséges és társult Hatalmak egyike Magyarországtól kívánja.

Mindazonáltal — a 272. és 273. cikkben foglalt rendelkezések fenntartása mellett — Magyarország arra kötelezi magát, hogy vonalait illetőleg az adriai és feketetengeri kikötőkkel való forgalomban a háború előtt fennállott díjszabások rendjét azoknak a német északi tengeri kikötőkkel való versenyre szempontjából fenn fogja tartani.

296. cikk.

A jelen Szerződés életbeléptetésével a Magas Szerződő Felek — amennyiben érintve vannak és az ezen cikk második bekezdésében jelzett fenntartások mellett — meg fogják újítani a vasúti áru fuvarozás tárgyában létesült és Bernben 1890. október hó 14.-én, 1893. szeptember hó 20.-án, 1895. július. 16.-án, 1898. június 16.-án és 1905. szeptember 19.-én aláírt Egyezményeket és Megállapodásokat.

Abban az esetben, ha a jelen Szerződés életbeléptetésétől számított öt éven belül a személyek, podgyász és áruknak vasúti szállítása tárgyában új Egyezmény köttetnék abból a célból, hogy ez a fentebb említett 1890. október hó 14.-én kelt berni Egyezmény és a pótmegállapodások helyébe lépjen, úgy ez az új Egyezmény, valamint a netán azon alapuló, a nemzetközi vasúti fuvarozást szabályozó kiegészítő rendelkezések, Magyarországra nézve akkor is kötelezők, ha Magyarország a berni Egyezmény előkészí-

tésében részt venni vonakodik vagy ahhoz való hozzájárulását megtagadja. Új egyezmény megkötéséig Magyarország a berni Egyezmény rendelkezéseire és a fentebb említett pótmegállapodásokhoz és kiegészítő rendelkezésekhez fogja magát tartani.

297. cikk.

Magyarország köteles személyeknek és podgyászoknak közvetlen menetjegyek alapján való továbbításához szükséges oly szolgálat életbeléptetésénél közreműködni, melyet egy vagy több szövetséges és társult Hatalom azon célból fog kívánni, hogy ezek a Hatalmak egymás között vagy minden más Állammal a vasúti összeköttetést magyar területen át biztosítsák; Magyarországnak ebből a célból nevezetesen át kell vennie a szövetséges és társult Hatalmak területeiről származó vonatokat és vasúti kocsikat és azokat legalább oly sebességgel kell továbbítania, mint amilyennel ugyanazon vonalon legjobb távolsági vonatai közlekednek. Az ezen közvetlen forgalomban beszedendő illetékek semmiestre sem lehetnek magasabbak azoknál, melyek a magyar belforgalomban ugyanazon befutott útvonalért, ugyanoly sebességgel közlekedő és ugyanoly kényelemmel berendezett vonatoknál beszedetnek.

A szövetséges és társult Hatalmak kikötőibe vagy onnan utazó kivándorlók részére a magyar vasutakon alkalmazandó díjszabások ugyanoly sebesség és kényelem mellett sohasem alapulhatnak magasabb kilométrikus egységtételeken, mint amelyeken azok a díjszabások alapulnak (figyelembe véve az összes díjmegtérítéseket és díjmérsékléseket is), melyek az említett vasutakon bármely más kikötőbe vagy onnan utazó kivándorlóknak rendelkezésre állanak.

298. cikk.

Magyarország kötelezi magát arra, hogy semmiféle műszaki, pénzügyi vagy igazgatási rendszabályt, u. m. vámvizsgálatot, általános rendészeti, egészségügyi vagy ellenőrzési rendszabályt nem fog életbeléptetni, amely csakis az előző cikkben tárgyalt közvetlen forgalmat vagy a szövetséges és társult Hatalmak kikötőibe irányuló vagy az onnan jövő kivándorlók szállítását érintené és amely rendszabály folyománya ezen forgalom akadályozása és késleltetése volna.

299. cikk.

Ha a szállítás, közvetlen fuvarlevéllel vagy anélkül, részben vasúton, részben belvízi hajózással történik, az előbbi rendelkezések a továbbításnak a vasúti úton történt részére alkalmazandók.

III. Fejezet.

G ö r d ü l ő a n y a g .

300. cikk

Magyarország kötelezi magát arra, hogy a magyar vasúti kocsik oly berendezésekkel láttatnak el, amelyek lehetővé teszik:

1. hogy azok az 1886. május hó 15.-éről való és 1907. május hó 18.-án módosított berni Egyezményben részes szövetséges és társult Hatalmak vonalain közlekedő tehervonatokba besorozhatók legyenek anélkül, hogy a jelen Szerződés életbeléptetésétől számított tíz éven belül ezen államokban netán alkalmazandó folytatólagos fék működése akadályoztassék.

2. hogy ezen Hatalmak vasúti kocsijai a magyar vonalakon közlekedő minden tehervonatba besorozhatók legyenek.

A szövetséges és társult Hatalmak gördülő anyaga a magyar vonalakon a kocsiforgalom, fenntartás és a javítás tekintetében ugyanolyan elbánásban fog részesülni, mint a magyar.

IV. Fejezet.

V a s ú t i v o n a l a k á t e n g e d é s e .

301. cikk.

Eltételezve azon külön rendelkezésektől, amelyek a jelen Szerződés értelmében átengedendő területeken fekvő kikötők, vízi utak és vasutak átengedésére vonatkoznak és eltekintve az engedélyesekre és a személyzet nyugdíjára vonatkozó pénzügyi rendelkezésektől, a vasutak átengedése a következő feltételek mellett történik:

1. Az összes vasutak építményei és berendezései teljesen és jó állapotban adandók át

2. Ha Magyarország a szövetséges és társult Hatalmak egyikének saját gördülő anyaggal bíró vasúti hálózatot ad át teljesen, ez az anyag az 1918. november hó 4-iki utolsó leltár szerint teljesen és rendes fenntartási állapotban adandó át.

3. Oly vonalaknál, amelyek nem rendelkeznek saját gördülő anyag felett, az ezen vonalakat magában foglaló hálózaton levő anyag kiszolgáltatandó része a szövetséges és Társult Hatalmak által kijelölendő szakértőbizottságok által fog megállapíttatni, amelyekben Magyarország is képviselteti magát. Ezeknek a bizottságoknak figyelembe kell venniök ezen vonalaknak az 1918. november hó 3-ki utolsó leltár szerinti gördülő anyaga számát, a vonalak hosszát, beleértve kezelési vágányokat, a forgalom természetét és

fontosságát. Ugyancsak ezek a bizottságok állapítják meg az egyes esetekben átadandó mozdonyok, személy- és teherkocsik számát, ezek átvételének feltételeit, valamint ezeknek a magyar műhelyekben történő javítását biztosító ideiglenes rendelkezéseket.

4. A készletek, a felszerelési tárgyak és a szerszámok átengedése ugyanazon feltételek mellett történik, mint a gördülő anyag átadása.

A fenti 3. és 4. pontok rendelkezései a volt Orosz-Lengyelország azon vonalaira is alkalmazandók, amelyek az osztrák-magyar hatóságok által a rendes nyomtávra átalakítottak, minthogy ezen vonalak az osztrák és magyar állam hálózatától elvárt részekhez hasonlókká tétettek.

V. Fejezet.

Bizonyos vasúti vonalakra vonatkozó rendelkezések.

302. cikk.

Abban az esetben, ha az új határok fekvése folytán ugyanazon ország két területét összekötő valamely vonal más országon át vezet, vagy ha valamely szárnyvonal az egyik országban kezdődik és a másikban végződik, az üzemvezetés feltételei — a jelen Szerződésben foglalt különleges rendelkezések épségben tartásával — az érdekelt vasútigazgatóságok között megkötendő egyezményben fognak szabályoztatni. Ha ezek az igazgatóságok a szabályozás módzatait illetőleg megállapodásra nem jutnának, a vita az előző pontban jelzett módon összeállított szakértő-bizottságok által fog eldöntetni.

Különösen a csata—losonci vonal üzemére vonatkozó egyezmény biztosítani fogja a cseh-szlovák vontatással és személyzettel bíró cseh-szlovák vonatoknak a magyar területeken keresztül minden irányban való közvetlen áthaladását (passage).

Mindamellet, hacsak másképen nem határoztatik, ez az áthaladási jog véget ér vagy egy Csata és Losonc között egészen cseh-szlovák területen fekvő közvetlen vonal kiépítése után, vagy — legkésőbb — a jelen Szerződés érvénybehelyezésétől számított tizenöt évi időtartam leteltével.

Ugyanígy a Nagyszalontát Araddal és Kisjenővel Békéscsabán át összekötő vonal magyar területen fekvő szakaszának üzemére vonatkozó egyezmény biztosítani fogja a román vontatással és személyzettel bíró román vonatoknak a magyar területen keresztül minden irányban való közvetlen áthaladását. Mindamellet, hacsak másképen nem határoztatik, ez az áthaladási jog véget ér vagy a nagyszalonta—békéscsabai

és kisjenő-békéscsabai vonalak közötti, teljesen román területen fekvő vonatösszeköttetés kiépítése után, vagy a jelen Szerződés érvénybehelyezésétől számított tíz évi időtartam leteltével.

A Magyarország és a vele határos szövetséges és társult Államok közti valamennyi határpályaudvar létesítése, úgyszintén ezen pályaudvarok közti vonalak üzeme ugyanazon feltételek mellett kötendő egyezmények útján szabályozandók.

303. cikk.

Avégből, hogy a szerb-horvát-szlovén területen lévő Gola városnak és kerületnek a magyar területen lévő golai vasúti állomás és az ezen vonalakat és kerületet szolgáló vasutak használata biztosíttassák és azon célból, hogy a szerb-horvát-szlovén forgalomnak a Csáktornya—nagykanizsai vonal és zagreb—gyékényesi vonal között közvetlen vasúti összeköttetés szabad használata biztosíttassék, a szükséges időre és a fenti vonalak közti szerb-horvát-szlovén területen fekvő közvetlen vonal kiépítéséig, a golai pályaudvar és a kotor—barcsi vonal üzemére vonatkozó feltételek az érdekelt magyar és szerb-horvát-szlavon igazgatóságok között kötendő egyezményben fognak lefektettetni. Ha ezek az igazgatóságok nem tudnak megegyezésre jutni, ezen egyezmény rendelkezéseire nézve, a vitás pontozatok a jelen Szerződés 301. cikkében említett illetékes szakértő bizottság által rendeztetnek,

304. cikk.

A volt osztrák-magyar Monarchia magántársaságoknak engedélyezett azon vasúti hálózatai üzemi rendjének biztosítása céljából, amelyek a jelen Szerződés rendelkezéseinek végrehajtása folytán több állam területén fognak feküdni, az említett hálózatok igazgatási és műszaki tekintetben való újbóli szabályozása minden egyes hálózatra nézve az engedélyes társaság és a területileg érdekelt államok közötti egyetértésben eszközendő. Az ellentétek, amelyekre nézve nem jöhetne létre egyetértés, ideértve a vonalak visszaváltására vonatkozó szerződések magyarázata körül felmerülő összes vitás kérdéseket is, a Népek Szövetsége által kijelölendő döntő bírákhoz fognak utaltatni. Az osztrák Déli vaspályatársaságot illetőleg döntő bírósági ítélet akár a társaság igazgatótanácsa, akár pedig az elsőbbségek tulajdonosait képviselő bizottság által kívánható.

305. cikk.

A jelen Szerződés életbeléptetésétől számítandó öt évi időtartamon belül a oseh-szlovák Állam a Bratislava (Pozsony)

és Nagykanizsa állomásokat magyar területen át összekötő vasúti vonalnak megjavítását kívánhatja.

A költségek megosztása azon előnyökkel lesz arányos, amelyeket abból az érdekelt Hatalmak húznak. Megegyezés hiányában a megosztás a Népek Szövetsége által kijelölendő döntő bíró által fogantatosíttatik.

306. pont.

Tekintve azt a fontosságot, amellyel az Adriával való szabadforgalom a cseh-szlovák Államra nézve bír, Magyarország a cseh-szlovák Államnak biztosítja azt a jogot, hogy vonatait a következő vonalak osztrák területen fekvő részvonalain átvezethesse:

1. Pozsonyból [Bratislava] Fiaméba Sopronon, Szombathelyen és Murakereszturon át és a Murakereszturtól Pragerhofig-vezető elágazáson át.

2. Pozsonyból (Bratislava) Fiúméba Hegyeshalom—Csorna — Hegyfalu — Zalabér — Zalaszentiván—Murakereszturon át és a Hegyfalu, Szombathely és Murakeresztur—Pragerhofi-i szárnyvonalakon át.

Egyik vagy másik fél kívánságára azok a vonalak, amelyiken ez az átmeneti jog gyakorolható, a cseh-szlovák vasutigazgatóság és azon vasutak igazgatósága között létesítendő megállapodás útján, amely vasutakon ez a jog gyakoroltatik ideiglenesen vagy véglegesen megváltoztatható.

307. cikk.

Azok a vonatok, amelyekre nézve az átvezetés joga gyakoroltatni fog, a helyi forgalmat csupán az átmenetben érintett Állam és a cseh-szlovák Állam között létesítendő megállapodás feltétele alatt bonyolíthatják le.

Ez az átvezetési jog különösen magában foglalja azt a jogot, hogy részére mozdonyú és gördülő anyag kisebb javítására műhelyek létesíttessenek és a cseh-szlovák vonatok üzeme részére felügyeleti közegek kirendeltessenek.

A műszaki, igazgatási és pénzügyi feltételek, amelyek alatt az átvezetési jog a cseh szlovák Állam által gyakoroltatni fog, ezen állam vasutigazgatósága és a Magyarországon használt vonalak vasutigazgatósága között kötendő Egyezményben fognak megállapíttatni. Abban az esetben, ha ezek a vasutigazgatóságok ezen Egyezmény rendelkezéseit illetőleg nem jutnának megállapodásra, úgy azok a pontozatok, amelyekre nézve megállapodás nem létesült, a brit Kormány által kinevezendő döntő bíró által fognak eldöntetni; a döntő bíró döntése mindkét félre kötelező.

Az Egyezmény magyarázata körül felmerülő eltérések és az Egyezményben nem rendezett nehézségek esetén

döntőbíróság fog ugyanily módon mindaddig határozni, míg a Népek Szövetsége más eljárást nem állapít meg.

VI. Fejezet.

Átmeneti intézkedések.

308. cikk.

Magyarország a szövetséges és társult Hatalmak nevében intézkedő hatóság által a szállítást illetőleg adandó rendelkezéseket végre fogja hajtani:

1. a jelen Szerződés végrehajtásában szállítandó csapatok és a csapatok részére szükséges hadianyag, lőszer és élelem tekintetében;

2. ideiglenesen pedig bizonyos vidékek részére élelmiszerek szállítása, rendezett szállítási viszonyok minél gyorsabb helyreállítása és a távírda és postaszolgálat szervezése tekintetében.

VII. Fejezet.

T á v í r ó és Távbeszélő.

A fennálló megegyezések ellenkező rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyásával kötelezi magát Magyarország, hogy a távirati levelezéseknek és a telefonbeszélgetéseknek, amelyek valamelyik szövetséges és társult Hatalom területéről erednek vagy oda szólnak, akár szomszédosak ezek a Hatalmak, akár nem, nemzetközi forgalom számára legalkalmasabb vonalakon és az érvényben lévő díjszabások szerint az átmenet szabadságát engedélyezi. Ezek a levelezések és beszélgetések semmiféle szükségtelen késeltetés vagy korlátozás alá nem fognak vettetni; élvezni fogják Magyarországon a belföldi levelezésekkel és beszélgetésekkel egyenlő bánásmódot [traitement national] minden könnyítés és különösen az átmenesztés gyorsasága tekintetében. Semmiféle díj, könnyítés vagy korlátozás nem függhet közvetlenül vagy közvetve a feladó vagy a címzett állampolgárságától.

310. cikk.

Tekintettel a cseh-szlovák állam földrajzi fekvésére Magyarország a nemzetközi távírda- és távbeszélő Egyezménynek, amelyre a jelen Szerződés X. Rész [gazdasági rendelkezések] 217. cikke vonatkozik, következő módosításait fogadja el:

1. A cseh-szlovák Állam megkeresésére Magyarország területén át közvetlen távírdavonalakat fog berendezni és fenntartani.

2. A cseh-szlovák Állam által ezen vonalak mindegyikeért fizetendő évi illeték — amennyiben ellenkező megállapodás nem létesülne — nem lesz annál az összegnél

kisebb, amely az említett Egyezmények szerint azon távirat-szám után volna fizetendő, amely új közvetlen vonal igény-lését jogosulttá teszi. A kiszámításnál a nemzetközi távirda-egyezmény 23. cikkének 5. pontjában megállapított mérsé-kelt díjszabás veendő alapul. (Liszaboni revízió).

3. Mindaddig amíg a cseh-szlovák Állam egy vonalra nézve a fentiekben megállapított évi legcsekélyebb illetéket megfizeti:

a) ez a vonal kizárólag a cseh-szlovák Állam felé és onnan irányuló forgalom részére marad fenntartva,

b) a nemzetközi távirdaszolgálat felfüggesztésére vonatkozólag Magyarországnak az 1875. július hó 22.-én kelt nemzetközi távirdaegyezmény 8. cikkében biztosított jog, ezen vonalat illetőleg nem gyakorolható.

4. Ugyancsak e rendelkezések érvényesek távbeszélő-vezetékek létesítését és fenntartását illetőleg. A cseh-szlovák Állam által valamely közvetlen távbeszélő-vezetékért fize-tendő illeték, hacsak ellenkező megállapodás nem létesül, a közvetlen távirdavonalért fizetendő illeték kétszeresét teszi.

5. Az egyes létesítendő vonalak, valamint a szükséges igazgatási, műszaki és pénzügyi feltételek, amelyek nem-zetközi egyezményekben vagy a jelen pontban nem szabá-lyoztattak, az érdekelt Államok között később kötendő meg-állapodásban rendezendők. Ha megállapodás nem létesülne, a rendezés a Népek Szövetsége által kinevezendő döntő-bíró által történik.

6. Ezen pont rendelkezései Magyarország és a cseh-szlovák Állam között létesítendő megállapodás által bármikor módosíthatók. A jelen Szerződés életbeléptetésétől számított tíz év után azon feltételek amelyek révén a cseh-szlovák Állam az ezen pontban biztosított jogokat élvezzi, abban az esetben, ha az érdekelt megállapodásra nem jutnak, az egyik vagy másik érdekelt rész megkeresésére a Népek Szövetsége által kijelölendő döntőbíró által fognak módosít-tatni.

7. Ha az érdekelték között akár ezen cikk. akár pedig az 5. pontban idézett Egyezmény magyarázatát illetőleg véleményeltérés támadna, ez a Népek Szövetsége által létesítendő állandó nemzetközi döntőbíróshoz fog döntés végett utaltatni.

IV. Cím.

Viták eldöntése és az állandó jellegű rendel-kezések felülvizsgálata.

311. cikk.

Az érdekelt Hatalmak között a jelen Szerződés jelen Része rendelkezéseinek magyarázatát és alkalmazását ille-

tőleg netán felmerülő viták a Népek Szövetsége által meghatározandó módon fognak rendeztetni.

312. cikk.

A Népek Szövetsége az állandó jellegű igazgatási rendszerre vonatkozó előző cikkek felülvizsgálását bármikor javasolhatja.

313. cikk.

A 268—274. 277, 295, 297-299 és 309. cikkek rendelkezései a jelen Szerződés életbeléptetésétől számított három évi határidő letelte után a Népek Szövetsége által mindenkor felülvizsgálhatók.

Ha felülvizsgálat nem történik, a fentidézett cikkekben foglalt bármely rendelkezésben gyökerező előny az előző bekezdésben jelzett határidő leteltével a szövetséges és társult Hatalmak egyike által sem igényelhető területének bármely része javára, amelyre nézve a viszonyosság nem igényelhető. A három évi határidő, mely alatt a viszonyosság nem követelhető, a Népek Szövetségének Tanácsa által meghosszabbítható.

A fentérintett rendelkezések bármelyikének előnye azon Államok által, amelyeknek a volt osztrák-magyar Monarchia valamely területe átengedett, vagy amelyek ezen Monarchia széttagolásából keletkeztek, csak azon föltétel alatt igényelhető, ha ezen Államok a jelen Szerződés értelmében az ő államhatalmuk alá jutó területre nézve Magyarországnak viszonyos elbánást biztosítanak.

V. Cím.

Különleges rendelkezés.

314. cikk.

Azon különleges kötelezettségek fenntartásával, amelyek a jelen Szerződés által a szövetséges és társult Hatalmak előnyére Magyarországra rovattak, Magyarország kötelezi magát arra, hogy hozzá fog járulni az átmenet, a hajózható utak, a kikötők és a vasutak nemzetközi szabályozását illető mindazon általános jellegű egyezményekhez, amelyek a szövetséges és társult Hatalmak között a Népek Szövetsége hozzájárulásával a jelen Szerződés életbeléptetésétől számított öt éven belül netán köttetnének.

XIII. Rész.

Munka

I. Cím,

A munka szervezése.

Miután a Népek Szövetségének célja az általános béke megalapozása és miután az ilyen béke csak a szociális igazságszolgáltatás alapján biztosítható;

minthogy a munkaviszonyokból következik, hogy a Népek nagy része nagy igazságtalanságnak, nyomornak és nélkülözésnek van kitéve, amiből oly elégtelenség származik, mely a világ békéjét és összhangját veszélyezteti;

minthogy ezen viszonyoknak sürgős megjavítása kívánatos: így például a munkaórák szabályozása, a munkanapok és hetek maximális tartamának meghatározása, a munkások felfogadása, a munkanélküliség leküzdése, a létfontartásnak megfelelő munkabér biztosítása, általában a munkásnak foglalkozásából eredő vagy betegség, ragály és baleset ellen való megvédése, a gyermekek, fiatakorúak és nők védelme, aggkori és rokkantsági segélyezés, a külföldön foglalkoztatott munkások érdekeinek védelme, a szakszervezeti szabadság elvének elismerése, a hivatásos és műszaki oktatás szervezése és más hasonló rendelkezések tekintetbe vétele;

minthogy, ha egyik nemzetnek nem sikerül humánus munkaföltételeket biztosítani, az más országokat is megakadályozna, hogy saját országukban a munkások sorsán javíthassanak,

a Magas Szerződő Felek az igazságosság és emberiség érzésétől, valamint a világ állandó békéje biztosításának vágyától indítva, a következőkben állapotok meg:

I. Fejezet,

Szervezés.

315. cikk.

A fentebbiekben megjelölt föladatokat megvalósítása érdekében ezennel egy állandó szervezet állíttatik föl.

A Népek Szövetségének alapító tagjai e szervezetnek is alapító tagjai lesznek A jövőben a Népek Szövetségének tagságával együtt jár ezen szervezet tagsága is.

316. cikk.

Az állandó szervezet tagjai:

1. A tagok képviselőinek általános konferenciája.
2. Egy nemzetközi Munka hivatal a 321. cikkben leírt Igazgató Tanács ellenőrzése alatt.

317. cikk.

A tagok képviselőinek általános Konferenciája időről-időre a szükséghez képest tartja gyűlését, de egy évben legalább egyszer, A tagok mindegyike négy képviselőt küld, kik közül kettő a Kormány, egy a munkaadók, egy pedig a munkások képviselője.

Mindenik képviselő (delegátus) vihet magával szakértőt, de egy tárgyra vonatkozóan kettőnél több nem vehet részt a tárgyalásban. Ha a konferencia előtt speciálisan a nőkre vonatkozó kérdés merül föl, legalább egyik szakembernek nőnek kell lennie.

A tagok kötelezik magukat arra, hogy a kormányon kívül álló képviselőket és szakértőket a munkások és munkaadók legilletékesebb szakszervezeteivel egyetértően fogják kijelölni, ha ilyen szervezetek léteznek.

A szakértők csak az általuk segédeit képviselő kérelmére és a konferencia elnökének külön fölhatalmazása alapján szólalhatnak föl. Szavazati joguk nincs.

A képviselőnek jogában éli az elnökhöz írt írásbeli jegyzékkel egyik szakértőjét helyetteseül kijelölni és a helyettesnek Θ minőségében tanácskozási és szavazati joga lesz.

A képviselők és szakértők nevét az illető tagok kormánya bejelenti a nemzetközi Munka-Hivatalnak.

A Konferencia a képviselők és a szakértők megbízó levelét verificálja és a jelenlevő képviselők kétharmada visszautasíthatja ama képviselőket vagy szakértőket, akiket a jelen cikk határozmányainak megfelelően kijelölteknek nem ítél.

318. cikk.

Minden képviselő egyénileg szavazhat a Konferencia elé terjesztett valamennyi kérdés fölött.

Ha valamelyik Tag nem jelölne meg kormányt nem képviselő kiküldöttet, úgy ahogy ehhez joga van, akkor a kormányt nem képviselő másik kiküldöttnek joga van a tanácskozásban résztvenni, de szavazati joga nincs.

Ha a Konferencia a 317. cikkben foglaltak szerinti joga alapján valamely Tag képviselőjét nem fogadja el, a jelen cikk határozmányai úgy alkalmazandók, mintha az illető képviselő nem jelöltetett volna ki.

319. cikk.

A Konferencia ülései a Népek Szövetségének székhelyén vagy a megelőző gyűlésen a jelenlevő képviselők kétharmadrészének szavazatával kijelölt bármely más helyen tartatnak.

320. cikk.

A nemzetközi Munkahivatal a Népek Szövetségének székhelyén állíttatik föl, mint a Szövetség szervezetének egyik része.

321. cikk.

A nemzetközi Munkahivatal egy 24 személyből álló igazgatótanács vezetése alatt áll. Az igazgatótanács tagjai a következő határozmányok szerint jelöltetnek ki:

A nemzetközi Munkahivatal igazgatótanácsa a következőleg lesz szervezve:

A Kormányok tizenkét képviselője;

a munkaadókat képviselő gyűlés által választott hat személy;

az alkalmazottakat és munkásokat képviselő konferenciái kiküldöttek által választott hat személy.

„A tizenkét kormányképviselőből nyolc az ipari szempontból legfontosabb tagok által neveztetik ki és négy konferenciái kormányképviselő delegátusok részéről e célból kijelölt tagok által, a fentebb említett nyolc tag kizárásával

Ha nézeteltérés van abban a kérdésben, hogy a tagok közül ipari szempontból kik a legfontosabbak, azt a Népek Szövetségének Tanácsa fogja eldönteni.

Az igazgatótanács tagjainak megbízatása három esztendőre szól. Megüresedett helyek miként való betöltéséről és egyéb hasonló természetű kérdésekről az igazgató Tanács határozhat, a Konferencia jóváhagyásának fõntartásával

Az Igazgató Tanács tagjai közül megválasztja az elnököt, megállapítja a tanácskozás rendjét, meghatározza a gyűlések idejét Rendkívüli gyűlés tartandó mindannyiszor, valahányszor legalább tíz. igazgatótanácsi tag erre vonatkozó Írásbeli kérelmet terjeszt be.

322. cikk.

A Nemzetközi Munkahivatal élére egy igazgató neveztetik ki az igazgatótanács által. Az igazgatótanácstól kapja utasításait és ezzel szemben felelős úgy a helyes ügymenetért, mint a reábízott valamennyi egyéb teendő végrehajtásáért.

Az igazgató vagy helyettese az igazgatótanács valamennyi ülésén köteles részt venni.

323. cikk.

A Nemzetközi Munkahivatal személyzetét az igazgató nevezi ki. A kinevezésnél amennyire ez a lehető legjobb munkateljesítmény érdekében összhangba hozható, a különböző nemzetiségek figyelembe veendő. A személyzet bizonyos része nőkből álljon.

324. cikk.

A nemzetközi Munkahivatal munkaköre felöleli mindazoknak az információknak központosítását és megadását, amelyek a munkások helyzetének és a munkarendszernek nemzetközi szabályozására különösen pedig azon kérdések tanulmányozására vonatkoznak, amelyek nemzetközi egyezmények megkötése céljából a Konferencia elé terjesztendők, valamint a Konferencia által elrendelt összes különleges vizsgálatokat (enquête).

A Munkahivatal előkészíti a Konferencia üléseinek napirendjét

A Munkahivatal a Békeszerződés jelen része értelmében ellátja a nemzetközi vitás kérdésekben reá háramló feladatokat.

A Munkahivatal időszaki folyóiratot szerkeszt és tesz közzé francia, angol és az igazgatótanács által megfelelőnek talált más nyelven. E folyóirat nemzetközi érdekű ipari és munkáskérdések tanulmányozásával foglalkozik.

Általában a jelen cikkben megjelölt feladatokon kívül a Hivatal a konferencia által esetről-esetre ráruházandó egyéb hatás- és munkakörrel is fog bírni.

325. cikk.

A munkáskérdésekkel foglalkozó tagok ministériumi közvetlenül érintkezhetnek az igazgatóval a nemzetköz Munkahivatal igazgatótanácsában levő kormányképviselőjük vagy ilyen képviselő hiányában más az érdekeit kormány által e célból kellő formák között kinevezett tisztviselő útján.

328. cikk:

A Nemzetközi Munkahivatal a Népek Szövetsége vezértitkárságának támogatását mindazon kérdésekben igénybe veheti, amelyekben ez a támogatás megadható,

327. cikk.

Minden Tag fedezi kiküldötteinek és azok műszaki tanácsadóinak uti és tartózkodási költségét, valamint a közgyűlésen vagy az igazgatótanács ülésein résztvevő képviselőinek költségeit is.

A nemzetközi Munkahivatal minden egyéb költségét, valamint a Konferencia és az igazgatótanács ülésezésével kapcsolatos költségeket a Népszövetség általános költségvetésének terhére a Népszövetség főtítkára az igazgatónak megtéríti.

Az igazgató a Népszövetség főtítkárának felelős mind ezen összegek szabályszerű felhasználásáért, melyet neki a jelen cikk határozmányainak megfelelőleg kiutaltak.

Működés.

328. cikk.

Az igazgatótanács megállapítja a közgyűlés ülésezé-
téliek napirendjét, miután megvizsgálta mindama indítvá-
nyokat, melyek a Tagok valamelyikének kormánya, vagy
valamely más. a 317. cikkben megjelölt szervezet részéről
az ezen napirendre kitűzendő tanácskozási tárgyak tekin-
tetében előterjesztettek,

329. cikk.

Az igazgató mint a konferencia titkára működik és
kötelessége minden ülésezés napirendjét négy hónappal
annak megnyitása előtt a Tagok mindegyikének és ezek
közvetítésével a kormányt nem képviselő kiküldötteknek,
mihelyt ezek ki vannak jelölve, megküldeni.

330. cikk.

A Tagok kormányainak joguk van felszólalni ez ellen,
hogy a napirendre kitűzött tárgyak közül egy vagy több
tárgyalásra kerüljön. E felszólalások okadatolt kifogásai az
igazgatóhoz intézendő magyarázó emlékiratban [mémoire]
felsorolandók. Az igazgató ezen emlékiratot az állandó
szervezet tagjaival közli.

A tárgyak, melyek ellen felszólaltak, napirenden ma-
radnak, ha a Konferencia ebben az értelemben dönt a jelen-
levő képviselők szavazatának kétharmad többségével.

Minden kérdés, amelyre vonatkozólag a Konferencia
kétharmad többséggel azt határozza, hogy meg kell viz-
sgálni, [az előző bekezdéstől eltérőleg) a következő ülés
napirendjére tűzendők.

331. cikk.

A Konferencia megállapítja működésének rendjét, meg-
választja elnökét, ezenkívül bizottságokat jelölhet ki az általa
tanulmányozás tárgyává teendő összes kérdésekre vonat-
kozó jelentéstétel céljából

A szavazás érvénytelen abban az esetben, ha a Jeadott
szavazatok száma kisebb a tárgyaláson jelenlevő kép-
viselők felénél.

332. cikk.

A Konferencia az általa alakított bizottságokhoz műszaki
tanácsadókat küldhet ki, kiknek tanácskozási joguk van, de
szavazati joguk; nincs.

333. cikk.

Ha a Konferencia a napirend valamely tárgyát illető indítvány elfogadása mellett határoz, el kell határoznia azt is, hogy ez indítvány formája milyen legyen és pedig:

a) „javaslat”, mely a Tagoknak megvizsgálás végett oly célból adassék ki, hogy ezek országos törvényhozás útján vagy más utón lépjenek-e érvénybe vagy

b) „tervezet” egy nemzetközi egyezményhez, mely a Tagok által ratifikálandó.

Mindkét esetben egy ily javaslat vagy egyezményi tervezet elfogadásához a Konferencián történő végleges szavazásnál a jelenlevő kiküldöttek kétharmad szótöbbség-szükséges.

A javaslat vagy általánosan alkalmazandó egyezményi tervezet szerkesztésénél a Konferenciának tekintettel kell lennie azokra az országokra, amelyekben az éghajlat, az ipari szervezet hiányos fejlettsége vagy más különleges körülmények folytán az ipari viszonyok jelentékeny eltérést mutatnak és oly módosításokat kell javasolnia, amelyeket az illető országok különleges viszonyainak megfelelőnek tart

A javaslat vagy egyezményi tervezet egyik példányát a Konferencia elnöke és az igazgató aláírják és a Népszövetség főtitkárának átadják. A főtitkár minden Tag-nak megküldi a javaslat vagy egyezményi tervezet egy-egy hitelesített másolatát.

Minden Tag kötelezi magát a javaslatot vagy egyezményi tervezetet a Konferencia berekesztése után következő egy éven belül, (vagy ha ez kivételes körülmények folytán lehetetlen volna, legkésőbb 18 hónappal a közgyűlés berekesztése után) az illetékes hatóság vagy hatóságok elé terjeszteni, hogy törvénnyé emelni vagy más intézkedést tenni lehessen.

Ha javaslatról van szó, a tagoknak a főtitkárt a tett intézkedésekről értesíteniök kell.

Ha egyezményi tervezetről van szó, úgy az illető Tag, ha az illetékes hatóság vagy hatóságok hozzájárulását megnyerte, az egyezmény formászerű ratifikációját közli a főtitkárral és megteszi a szükséges intézkedéseket, hogy az illető egyezmény intézkedései életbe léphessenek.

Ha egy javaslat nem von maga után törvényhozási vagy más intézkedést, amely ezen javaslatnak érvényt szerezne, vagy ha egy egyezményi tervezet nem nyeri meg az illetékes hatóság vagy hatóságok hozzájárulását, a Tagot semmilyen további kötelezettség nem terheli.

Olyan esetekben, amikor olyan szövetséges államról van szó, amelynek a munkát illető egyezményekhez való hozzájárulási joga bizonyos korlátozásoknak van alávetve, a kormány belátásától függ, hogy azt az egyezményi tervezetet, melyre ezek a korlátozások vonatkoznak, ugyanott

javaslatnak tekintse és ebben az esetben a jelen cikk javaslatokra vonatkozó intézkedései alkalmazandók.

A fenti cikk a következő alapelv szerint magyarázandó: Semmiesetre sem fog követeltetni valamely Tagtól, hogy valamely javaslatnak vagy egyezményi tervezetnek a közgyűlés által történt elfogadása következtében csökkentse a saját törvényhozása által a szóbanforgó munkásoknak már nyújtott védelmet.

334. cikk.

Minden ilymódon ratifikált egyezmény iktattatik *m* Népek Szövetségének főtitkára által, de csak azokat a Tagokat kötelezi, akik azt ratifikálták.

335. cikk.

Ha valamely tervezet a végső tárgyalás alkalmával nem nyerte el a jelenlevő Tagok szavazatának kétharmad többségét, a tervezet mégis egy külön egyezmény tárgyát képezheti az állandó szervezet azon Tagjai között, akik ezt kívánják.

Minden ilynemű külön egyezmény az érdekelt kormányok által a Népszövetség főtitkárával közlendő, aki ezt be fogja iktatni

336. cikk.

Minden Tag kötelezi magát a nemzetközi Munkahivatalnak egy évi jelentést előterjeszteni az általa elfogadott egyezmények végrehajtása tárgyában foganatosított intézkedésekre vonatkozólag. E jelentések az igazgatótanács által megjelölt alakban fogalmazandók és tartalmazniuk kell az általa követelt részleteket. Az igazgató a Konferencia legközelebbi ülésén ezen jelentések egy kivonatát előterjeszti.

337. cikk.

A Nemzetközi Munkahivatalhoz munkások vagy munkaadók szakszervezete részéről intézett oly panasz* melyből kiderül, hogy valamely Tag egy elfogadott egyezmény végrehajtását nem biztosította kielégítő módon, az igazgatótanács által az illető kormányhoz áttehető. Ez a kormány felszólítható, hogy az ügyben megfelelő nyilatkozatot tegyen.

338. cikk.

Ha az illető kormánytól megfelelő határidőn belül nyilatkozat be nem érkezik, vagy ha beérkező nyilatkozat az igazgatótanács nem tartja kielégítőnek, az utóbbinak

joga van a benyújtott panaszt és adott esetben a beérkezett választ is nyilvánosságra hozni

339. cikk.

Minden Tag panaszt tehet a nemzetközi Munkahivatalnál valamely másik Tag ellen, aki nézete szerint valamely mindkét fél által az előző pont alapján ratifikált egyezmény végrehajtását nem bizonyítja kielégítő módon.

Az igazgatótanács, ha ezt célszerűnek tartja, a 337. cikkben megjelölt módon érintkezésbe léphet az illető kormánnyal, mielőtt az alább megjelölt módon vizsgáló-bizottsághoz fordul.

Ha az igazgatótanács nem tartja szükségesnek, hogy a panaszt az illető kormánnyal közölje, vagy ha a megtörtént közlés után az igazgatótanács fölfogásának megfelelő határidőn belül az igazgatótanácshoz kielégítő válasz nem érkezett be, az igazgatótanács vizsgálóbizottság kiküldését javasolja, amely megvizsgálja a fölvetett panaszt és jelentést tesz róla.

Ugyanezen eljárást az igazgatótanács akár hivatalból, akár valamely konferenciai delegátus panaszára folyamatba teheti.

Ha a 338. vagy 339. cikkek tárgyában felvetett kérdés az igazgatótanács elé kerül, az illető kormány, amennyiben az igazgatótanácsban képviselője még nincsen, jogosítva van az igazgatótanács ez ügyre vonatkozó tárgyalásaihoz egy kiküldöttet kijelölni. £ tanácskozások időpontjáról az illető kormány idejekorán értesítendő.

340. cikk.

A vizsgálóbizottság következőképpen állítandó össze: Minden Tag köteles a jelen Szerződés hatályba lépte utáni félévén belül 3 személyt kijelölni, akut ipari kérdésekben irányadók, és pedig egyet a munkaadók, egy másikat a munkások képviselőjében és egy teljesen független állású egyént. Ezek közül történik a vizsgálóbizottság tagjainak kiválasztása.

Az igazgatótanácsnak joga van megállapítani, megvannak-e a megjelölt személyek alkalmazásának előfeltételei és elutasíthatja a jelenlevő képviselők által leadott szavazatok két harmad többségével azoknak a kinevezését, akik nem felelnek meg a jelen cikk határozmányainak.

Az igazgatótanács felkérésére a Népszövetség; vezetőtitkára kijelöl 3 személyt akiknek mindegyike a jegyzék három kategóriájának egyikéből veendő, a vizsgálóbizottság megalakítására és e 3 személy egyikét a bizottság elnökévé jelöli ki. Az ily módon kijelölt 3 személy egyike sem függhet a panasznál közvetlenül érdekelt Tagoktól.

341. cikk.

Ha a 339. cikk alapján valamely panasz vizsgálóbizottság elé utaltatik, valamennyi Tag kötelezi magát, akár közvetlenül érdekelve van a panasznál, akár nincs, hogy a bizottságnak megadja mindama felvilágosításokat, amelyek a panaszpontra nézve birtokában vannak.

342. cikk.

A panasz beható megvizsgálása után a vizsgálóbizottság jelentést szerkesztet, melyben összefoglalja megállapításait mindazon tényekről, melyek a vitás kérdés horderejét meghatározzák, hozzáfűzve ama javaslatokat, amelyeket megfelelőknak gondol abból a céltől, hogy, a panasz tárgyának és idejének megfelelő intézkedések foganatosíttassanak.

A jelentésnek tartalmaznia kell a gazdasági megtorló intézkedéseket is az illető kormány ellen, amelyeket a bizottság helyénvalóknak tart és amelyeknek a többi kormányok részéről leendő alkalmazása nézete szerint jogosult.

343. cikk.

A Népszövetség főtitkára a vizsgálóbizottság jelentését a panaszolt ügyben érdekeit valamennyi kormánnyal közli és annak nyilvánosságra hozatalát eszközözi.

Az érdekelt kormányok mindegyike köteles a Népszövetség főtitkárával egy hónapon belül közölni, hogy a bizottsági jelentésben foglalt javaslatokat elfogadja-e vagy sem és amennyiben el nem fogadja, szándékozik-e a vitás esetet a Népszövetség nemzetközi állandó törvényszéke elé terjeszteni.

344. cikk.

Abban az esetben, ha valamely Tag egy javaslat vagy egyezményi tervezet tekintetében a 333. cikkben előírt intézkedéseket meg nem teszi, minden Tagnak joga van erről a nemzetközi állandó törvényszékhez jelentést tenni.

345. cikk.

A nemzetközi állandó törvényszék döntése ellen olyan panaszok vagy vitás kérdések felett, melyek a 343. vagy 344. pont értelmében terjesztettek eléje, felelősségnek helye nincs.

346. cikk.

A nemzetközi állandó törvényszék a vizsgálóbizottság bármely indítványát vagy javaslatát helybenhagyhatja,

megváltoztathatja vagy érvénytelennek nyilváníthatja. Adott esetben megjelölheti azokat a gazdasági rendszabályokat, melyeknek alkalmazását helyénvalóknak tartja, vagy amelyeknek a többi kormányok által leendő elfogadását indokoltnak véli, a hibásnak talált kormánnyal szemben.

347. cikk.

Ha valamely Tag az előirt határidőn belül nem veti magát alá a javaslatoknak, melyek vagy a vizsgálóbizottság jelentésében, vagy az állandó nemzetközi törvényszék döntésében foglaltatnak, minden más Tag az előbb említett Tag ellenében alkalmazhatja ama gazdasági büntető intézkedéseket, melyeket a bizottság jelentése vagy a törvényszék döntése ez esetben alkalmazandóknak jelentett ki.

348. cikk.

A hibás kormány bármikor értesítheti az igazgató* tanácsot, hogy megtette a szükséges intézkedéseket arra nézve, hogy a vizsgálóbizottság javaslatait vagy azokat, amelyek az állandó nemzetközi törvényszék döntésében foglaltatnak, teljesítse és kérheti az igazgatótanácsot, hogy a Népszövetség főtítkára által küldjön ki vizsgáló bizottságot, mely az általa előadottakat felülvizsgálja. Ez esetbe a 340., 341., 342., 343., 345. és 346. cikkek rendelkezései alkalmazandók. Ha a vizsgálóbizottság jelentése vagy az állandó nemzetközi törvényszék döntése a hibás kormány javára szól, a többi kormányok kötelesek az illető állam ellen foganatosított közgazdasági rendszabályokat beszüntetni.

III. Fejezet.

Általános szabályok.

349. cikk.

A Tagok kötelezik magukat, hogy azokat az egyezményeket, melyekhez hozzájárultak, a jelen Szerződés ezen Részének határozmányai szerint mindazokra a gyarmataiba, birtokaikra vagy fennhatóságuk alá tartozó országrészekre is kiterjesztik, melyeknek nincsen teljes önkormányzatuk, föltéve,

1.) hogy az egyezmény nem keresztülvihetetlen a helyi viszonyok miatt,

2.) hogy azok a módoszatok, melyek szükségesek, hegför az egyezmény a helyi viszonyoknak megfelelően, abba beleilleszthetők.

Minden Tag köteles a nemzetközi Munkahivatallal közölni azt az intézkedését, amit teljes önkormányzattal

nem bíró gyarmata, birtoka vagy fennhatósági területére aézve tett

350. cikk.

A jelen Szerződés ezen Részének módosításai melyeket a Konferencia a jelenlévő Kiküldöttek szavazatainak két harmad többségével elfogadott, jogerősökké válnak, mihamint azokat azok az államok, melyeknek képviselői a Népszövetség tanácsát alkotják, valamint a tagok kétharmada ratifikálta

351. cikk

A jelen Szerződés ezen Részére, valamint későbbi egyezmények értelmezésére vonatkozó minden kérdés vagy vitatott tétel, mely ezen egyezményen túlmenőleg a Tagok között a jelen Rész értelmében köttetik elbírálás végett az állandó Nemzetközi Törvényszék elé terjesztendő.

Átmeneti intézkedések

a Németországgal 1919 június 28-án kötött békeszerződés határozatai szerint

352. cikk.

A Konferencia első ülését ..... tartja. AZ ülés helye és napirendje az idecsatolt mellékletben van meghatározva.

Ezen első gyűlés egybehívását és szervezését az e célból a mellékletben megjelölt kormány intézi. Ezt a kormányt a gyűlés elé terjesztendő tárgyak előkészítésében egy nemzetközi bizottság támogatja, melynek szervezéséről a mellékletben van intézkedés.

Ezen gyűlésnek és minden továbbinak költségeit addig, amíg a Népszövetség részére a szükséges közalap megteremthető, a kiküldöttek és a műszaki tanácsadók útiköltségeinek kivételével a Tagok viselik, a nemzetközi világpostairoda fenntartásánál alkalmazott aránytételek figyelembevételével.

353. cikk.

A Népszövetség megalakulásáig mindazon közlemények, melyek az előző cikkek szerint a szövetség főtitkárához volnának intézendők, a nemzetközi Munkahivatal igazgatója által vétetnek őrizetbe, aki azokat a szövetség főtitkárának megküldi.

354. cikk.

Mindazon vitás ügyek, melyek a jelen Szerződés ezen Része értelmében az állandó Nemzetközi Törvényszék elé terjesztendők volnának, ennek megalakulásáig egy bírósághoz utaltatnak, mely a Népszövetség Tanácsa által kinevezett három személyből áll.

Melléklet

A munkakonferencia első gyűlése 1919-ben.

A Konferencia helye: Washington lesz.

Az Amerikai Egyesült Államok kormánya felkérte, hogy a Konferenciát hívja össze,

A nemzetközi Szervezőbizottság hét tagból áll, kiket az Egyesült Államok, Nagybritánia, Franciaország, Olaszország, Japán, Belgium és Svájc kormányai neveznek ki, A választmány, ha szükségesnek látja, más Tagokat is fölhívhat, hogy a Konferenciára képviselőt küldjenek,

A napirend a következő lesz:

1. a napi 8 órás vagy a heti 48 órás munkaidő elvének alkalmazása;

2. a munkanélküliség meggátolására és következményeinek elhárítására vonatkozó kérdések:

3. nők alkalmazása;

a) a lebetegedés előtt vagy után (beleértve az anyasági segély kérdését);

b) éjjeli munkára;

c) egészségtelen üzemekben;

4. a gyermekek alkalmazása;

a) a kezdő korhatár;

b) éjjeli munkára;

c) egészségrontó munkák.

5. Kiterjesztése és alkalmazása az 1906-ban Bernben elfogadott nemzetközi Egyezménynek az ipari munkásnők éjjeli munkájának megtiltásáról és a gyufagyártásnál a fehér (sárga) foszfor használatának megtiltásáról.

II. cím

Általános elvek

355. cikk

Amidőn a Magas Szerződő Felek elismerik, hogy a bérmunkások testi, erkölcsi és szellemi jóléte nemzetközi szempontból a legnagyobb jelentőséggel bír. Ezt a magasztos célt biztosítandók, az I. Címbe megállapított állandó szövet léptették és azt a Népszövetséghez csatolták.

Elismerik, hogy az éghajlat, az erkölcsök és szokások, valamint a gazdasági célszerűség és ipari hagyományok különbözősége megnehezítik a munkafeltételek teljes egyöntetűségének közvetlen elérését. Ámde attól a meggyőződéstől vezetettve, hogy a munka nem tekintendő csupán üzleti cikknek, azt hiszik, hogy vannak módszerek és elvek a munkafeltételek szabályozására, melyeknek alkalmazására minden ipari egyesületnek törekednie kellene, amennyire ezt a sajátos körülmények, melyek közt élnek, megengedik.

Ezen módszerek és elvek között a Magas Szerződő Felek nézete szerint kiváltképen a következők különösen és sürgősen fontosak:

1. A fentemlített vezérelv, hogy a munka ne tekintesék csupán árunak vagy kereskedelmi cikknek.

2. A szakszervezeti egyesülés joga minden nem törvénytelen vonatkozásban, úgy a munkások, mint a munkaadó« részére.

3. A bérmunkások díjazása olyan bérrel, mely számukra az országukban uralkodó akkori felfogás szerint megfelelő megélhetést biztosít.

4. A nyolcórás munkanapnak vagy 48 órás munkahétnek elfogadása, mint követendő cél mindenütt, ahol az még elérve nincs.

5. Heti, legalább 24 óráig tartó munkaszünet, mely magában foglalja a vasárnapot, valahányszor ez gyakorlatilag kivihető.

6. A gyermekek munkájának megszüntetése és az a kötelezettség, hogy a fiataloknak munkája mindkét nemnél annyira korlátoztassék, hogy nevelésük folytatását és megfelelő fejlődésüket lehetővé tegye.

7. Azonos bér elve, hogy a férfiak és nők egyenlő értékű munkáért egyenlő bért kapjanak.

8. A munkafeltételekről minden országban kibocsátott szabályok az országban jogosan tartózkodó valamennyi munkásnak méltányos gazdasági elbánást biztosítsanak.

8. Minden állam létesítsen felügyeleti szolgálatot, melyben ők is résztvesznek, arra nézve, hogy a munkásvédelmi törvények és szabályok alkalmazása biztosítható.

Anélkül, hogy ezen elveket és módokat teljesen vagy végeseknek tekintenék, a Magas Szerződő Felek azon a nézeten vannak, hogy ezek az elvek alkalmasak a Népszövetség fölfogásának irányítására és hogy, ha a Nép* szövetség tagjait képező ipari közösségek által elfogadtatnak és a gyakorlatban megfelelő felügyeleti hatóság által sértetlenül érvényben tartatnak, a világ bérmunkásaira »áradandó előnyöket fognak biztosítani.

III. rész

Különböző rendelkezések.

356. cikk.

Magyarország kötelezi magát, hogy a szövetséges és társult Hatalmak, vagy azok valamelyike által egy más Hatalommal kötött vagy kötendő egyezményeket vagy azokhoz való kiegészítő vagy módosító egyezményeket elismeri, melyek a fegyverrel, szeszes italokkal, valamint a többi. Berlinben 1885. február 26.-án és Brüsszelben 1890. július 2.-án kelt főokiratokban tárgyalt anyagokkal való kereskedésre vonatkoznak.

357. cikk.

A Magas Szerződő Felek kijelentik, hogy a francia Köztársaság kormánya és a monacói Fejedelem O Fensége között 1918 július 17.-én kötött Szerződést, mely a Franciaország és a Fejedelemség közötti viszonyt meghatározza, tudomásul vették és azt helyben hagyják.

358. cikk.

A Magas Szerződő Felek elismerik ugyan a Sváje javára az 1815-iki szerződésekben és különösen az 1819 november 20-iki főokiratokban megállapított biztosítékokat, melyek a béke fentartására vonatkozó nemzetközi kötelezettségeket foglalnak magukban, mindamellett megállapítják, hogy ezen szerződések és egyezmények, nyilatkozatok és egyéb póthatározatok melyek a savoyai semlegesített zónára vonatkoznak, úgy amint ez a bécsi kongresszus záróokiratának 92. cikkének 1. bekezdésében és az 1915 november 20-iki párisi szerződés 3. cikkének 2. bekezdésében meghatározatik, a jelenlegi viszonyoknak többé meg nem felelnek. Ennélfogva a Magas Szerződő Felek tudomást vesznek a francia és a svájci Kormány közötti megállapodásról az ezen zónára vonatkozó rendelkezések megszüntetésére nézve, melyek meg vannak szüntetve és megszüntetve maradnak.

Hasonlóképen elismerik a Magas Szerződő Felek, hogy az 1815-iki szerződéseknek, valamint a többi kiegészítő okiratoknak a felső-savoyai szabad zónákra és a gex-i területre vonatkozó rendelkezései a jelenlegi viszonyoknak többé meg nem felelnek és hogy Franciaországra és Svájcra tartozik, hogy az általuk megfelelőnek tartott feltételek mellett egyetértően szabályozzák ezen területek jogi helyzetét

Melléklet

I. +36209544176

A svájci Szövetség tanács 1919 május 5.-i kelettel közölte a francia Kormánnyal, hogy a Németországnak a szövetséges és társult Hatalmak által átnyújtott békefeltételek 435. pontjában foglalt határozmányokhoz azoknak őszinte baráti szellemben történt átvizsgálata eredményekép, a következő megfontolások és fentartások mellett megelégedéssel hozzájárulhat:

1. A felső-savoyai semleges zónára vonatkozólag:

a) Egyetértés jön létre arra nézve, hogy mindaddig, amíg a szövetségi kamarák a két Kormány között a savoyai semleges zónára vonatkozó határozmányok megszüntetéséről kötött egyezményt nem ratifikálják, e tárgyban egyik oldalról sem történik végleges intézkedés;

b) a svájci Kormánynak a fentemlített határozmányok megszüntetéséhez adott beleegyezése, az elfogadott szövegnek megfelelően, feltételezi a Svájc javára az 1815-i szerződésekben és különösen az 1815 november 20.-i nyilatkozatban foglalt biztositékok elismerését;

c) a francia és a svájci Kormány között a fentemlített határozmányok megszüntetése tárgyában kötött egyezmény csak akkor tekintendő véglegesnek, ha a Békeszerződés ezt a cikket jelen szövegezésében tartalmazza. Azonkívül a Békeszerződést aláíró feleknek törekedniök kell, hogy kieszközöljék az 1815-i szerződést és az 1815 november 20.-i nyilatkozatot aláíró azon Hatalmak hozzájárulását, melyek a jelen Békeszerződésnek nem aláírói.

2. Felső-savoyai és a Gex területi szabad zónát illetőleg:

d) A Szövetség tanács kijelenti, hogy a leghatározottabb fentartással él a Békeszerződésbe felveendő pont utolsó bekezdésében említett nyilatkozat magyarázata ellen, mely azt mondja, Hogy „az 1815-i szerződéseknek, valamint a többi kiegészítő okiratoknak a felsősavoyai szabad zónákra és a Gex-i területre vonatkozó határozmányai a jelenlegi viszonyoknak többé meg nem felelnek.” A Szövetség tanács tényleg nem óhajtáná, hogy az ezen szövegezéshez való hozzájárulásából az volna következtethető, hogy hozzájárul egy oly berendezés megszüntetéséhez, melynek az volt a célja, hogy a szomszédos területeknek egy, különleges földrajzi és gazdasági helyzetüknek megfelelő igazgatást és ennek már bebizonyult előnyeit biztosítsa. A Szövetség tanács felfogása szerint nem arról volna szó, hogy a kérdéses területek vámügyi struktúrája, úgy amint azt a fentemlített szerződések megállapítják, megváltoztassék, hanem csak arról, hogy az érdekelt területek közötti árucseré módja a jelenlegi gazdasági viszonyoknak jobban megfelelő formában szabályoztassék. Ezen megjegyzésekre a Szövetség tanácsot a francia Kormány április 26.-i jegyzékéhez csatolt és a zónák jövődöbéli alakulásáról szóló egyezményi tervezet tanulmányozás indí-

torta. A fentemlített fentartások mellett a Szövetségtanács késznek nyilatkozik, hogy a legbarátságosabb szellemben vizsgálat tárgyává tegyen bármely javaslatot, melyet a francia Kormány e tárgybani hozzá juttatni jónak lát;

b) hogy az 1815-i szerződések és egyéb pótokiratoknak a szabad zónákra vonatkozó határozmányai addig az időpontig érvényben maradnak, amíg ezen területek viszonyainak szabályozására nézve Svájc és Franciaország között új megállapodás nem jön létre.

II.

A francia Kormány, válaszolva az előző pontban tartalmzott közlésre, 1919 május 18.-án a következő jegyzéket intézte a svájci Kormányhoz:

Folyó évi május 5.-i jegyzékével a svájci Követség Parisban szíves volt a francia Köztársaság Kormányának tudomására hozni a szövetségi Kormány hozzájárulását a szövetséges és társult Kormányok, valamint Németország között kötött Békeszerződésbe beillesztendő cikkely tervezetéhez«

A francia Kormány örömmel vette tudomásul az illykép elért megegyezést és kívánságára a szövetséges és társult Kormányok által elfogadott kérdéses cikkely tervezet 435. ez. a. felvételét a német Meghatalmazottaknak átnyújtott békefeltételek közé.

Erre a kérdésre vonatkozó május 5.-i jegyzékében a svájci Kormány különböző Megjegyzéseket és fentartásokat tett.

Ami a fenti megjegyzések közül azokat illeti, melyek Felső-Savoya semleges zónáira és Gex területére vonatkoznak, a francia Kormány bátorodik arra figyelmeztetni, hogy a 435. cikk utolsó bekezdését képező határozmány tárgya olyan világos, hogy annak célzata tekintetében nem lehet félreértés, különösen arra vonatkozólag, hogy ebben a kérdésben Franciaországon és Svájcön kívül más Hatalom a jövőben nem lesz érdekelve.

A francia Kormány a maga részéről igyekszik védelmezni a francia területek érdekeit és ez esetben a kérdéses területek különleges helyzetét szem előtt tartva, a Köztársaság Kormányja a maga részéről nem zárkozik el az ezen területek részére biztosítandó alkalmas vámrendszer bevezetésétől, hogy az ama területek és a szomszédos svájci területek közötti árucseremódozatai a mindkét-résztől való érdekek figyelembevételével a jelen viszonyoknak inkább megfelelő módon szabályoztassék.

Magától értetődik, hogy ebből kifolyólag Franciaország joga semmi tekintetben sem csorbulhat arra nézve, hogy ama területen vámvonalát saját politikai határának megfelelően állítsa fel, mint ahogyan ez többi területi határain történik és amint ezt e területen Svájc maga már régóta a saját határain megtette.

A francia Köztársaság Kormányja ez alkalomból örömmel vesz tudomást arról a barátságos érzelméről, mellyel a svájci Kormány késznek nyilatkozik megvizsgálni mindazon francia

javaslatokat, amelyek a nevetett szabad zónák jelenlegi igazgatását pótló megegyezést célozzák és amelyet a francia Kormány hasonló barátságos szellemben óhajt kidolgozni.

Másfelől a francia Köztársaság Kormánya nem táplál kétséget aziránt, hogy a szabad zónákra vonatkozó 1815-iki igazgatásnak (régime-nek) ideiglenes fentartása, amelyre a svájci Követség május 5-i jegyzékének ezen bekezdése utal és amely nyilvánvalóan a jelenlegi régime-ről a szerződéses régime-re való átmenet elősegítését célozza, semmi kép sem lesz oka annak, hogy a mindkét Kormány részéről szükségesnek elismert új helyzet létrehozása késleltessék» Ugyanez a megjegyzés vonatkozik a május 5-iki svájci jegyzék 1. cikkének A) bekezdésében a „Felső-Savoya semlegesített zónája” rovat alatt körülírt, a szövetségi Kamarák által eszközzendő ratifikálás is,

359. cikk.

A szövetséges és társult Hatalmak megegyeznek arra nézve, hogy ahol magyar társulatok vagy személyek vallásos keresztény missziókat tartottak fenn a saját területükön, vagy olyanokon, amelyek a jelen Szerződés értelmében az Ő kormányzatukra bízattak, ezeknek a misszióknak vagy misszió társulatoknak tulajdona, beleértve azon kereskedelmi társulatok tulajdonát is, amelyeknek nyeresége e missziók fenntartására szolgál, továbbra is misszió-célokra fordíttassék. E kötelezettség helyes végrehajtásának biztosítására a szövetséges és társult Hatalmak nevezett tulajdont igazgatótanácsoknak fogják átadni, amelyeket a Kormányok neveznek ki vagy erősítenek meg és amelyek azon misszió hitfelekezetéhez tartozó személyekből állanak, amelyek tulajdonáról van szó.

A szövetséges és társult Hatalmak az ezen missziókat vezető személyek tekintetében továbbra is teljes ellenőrzést fognak gyakorolni s óvni fogják ezen missziók érdekeit.

Magyarország ezennel elismeri fenti kötelezettségeket és kijelenti, hogy minden, az érdekelt szövetséges és társult Hatalmak részéről nevezett missziók vagy kereskedelmi társulatok munkálkodásának keresztülvitele tekintetében megkötött vagy még megkötendő megállapodáshoz hozzájárul és lemond minden rájuk vonatkozó igényéről

360. cikk.

Jelen Szerződés rendelkezéseinek fentartása mellett kötelezi magát Magyarország, hogy — sem közvetve, sem közvetlenül — nem Fog egyetlen szövetséges és társult Hatalom ellen sem, amelyek jelen Szerződést aláírtak, pénzügyi követelésekkel fellépni semmiféle eseményért sem, amely jelem Szerződés életbelépte előtt történt.

Jelen rendelkezés teljes és végleges lemondást jelent az összes ilyen nemű igényekről, amelyek ezennel megszűnnek, bármely fél legyen is bennük érdekelve.

361. cikk.

Magyarország a szövetséges vagy társult Hatalmak egyikének bármelyik zsákmánybírósága által hozott döntéseket és rendelkezéseket az osztrák-magyar hajókra és magyar árukra vonatkozólag, valamint az összes ilyen jellegű döntéseket és rendelkezéseket a költségek fizetése tekintetében érvényeseknek és kötelezőknek fogadja és ismeri el és kötelezi magát, hogy állampolgárai nevében ezen döntésekre vagy rendelkezésekre vonatkozólag felszólamlással fellépni nem fog.

A szövetséges és társult Hatalmak fenntartják maguknak a jogot, hogy oly esetekben, amelyeket ők fognak meghatározni, az osztrák-magyar zsákmánybíróságok által hozott döntéseket és rendelkezéseket, tekintet nélkül arra, hogy a döntések és rendelkezések nevezett Hatalmak hozzátartozóinak vagy semleges állampolgároknak tulajdonjogait érintik, felülvizsgálják Magyarország kötelezi magát mindama iratok másolatainak beszolgáltatására, amelyek a szóbanforgó tárgyalási aktákat tartalmazzák, beleértve a hozott döntéseket és rendelkezéseket, valamint köteles elfogadni és keresztülvinni a javaslatokat, amelyek az ügyek említett átvizsgálása után adatnak át neki.

362. cikk

A Magas Szerződő Felek megegyeznek abban, hogy ha később ellenkező rendelkezések nem hozatnának, a jelen Szerződés által létesített minden bizottság elnökének meg lesz a joga, hogy szavazategyenlőség esetén az ő szava döntsön.

363. cikk.

Amennyiben jelen Szerződés ellenkezőt nem határoz, úgy mindazon esetekben, amelyekben nevezett Szerződői egy, bizonyos államokra nézve különleges kérdésnek rendezését az érdekelt államok között megköthető különös egyezmény útján veszi tervbe, a Magas Szerződő Felek között megállapodás van és marad arra nézve, hogy nehézségek, amelyek ebben a tekintetben felmerülhetnének, a szövetséges és társult Főhatalmak által szabályozhatnak mindaddig, amíg Magyarország a Népszövetség tagjává fel nem vétetik

364. cikk.

A jelen Szerződésben használt „a volt Magyar Királyság” kifejezés magában foglalja Bosziát és Herce-

govmái is, amennyiben szószerint az ellenkezője nincs mondva. Ez a rendelkezés nem érinti Ausztria jogait és kötelezettségeit e két területtel szemben.

Jelen Szerződés, amely francia, angol és olasz nyelven van megfogalmazva, ratifikálatni fog. Eltérések esetén a francia szöveg mérvadó, kivéve az I. részt (Szerződés a Népszövetségről) és a XIII. részt (Munka), amelyekbe a francia és az angol szöveg egyenlő hitelességgel bírnak. A ratifikációs okiratok Parisban teendők Te, minél előbb.

Azon Hatalmak, amelyeknek kormányai Európán kívül székelnek, arra jogosítatnak, hogy a francia Köztársaság Kormányának csupán párisi diplomáciai képviselőjük által tudtára adják, hogy ratifikációjuk megadatott s ez esetben oly gyorsan, amint ez lehetséges, át kell származtatniuk az illető okiratot.

A ratifikációs okiratok letétbe helyezéséről egy else jegyzőkönyv veendő fel, amint a Szerződés egyfelől Magyarország, másfelől három szövetséges és társult Főhatalom részéről ratifikálatott.

Ezen első jegyzőkönyv felvételének napjától a szerződés azon Magas Szerződő Felek között, amelyek azt ilykép ratifikálaták, életbelép.

Ez az időpont lesz az életbelépés időpontja a jelen Szerződésben foglalt összes határidők számításánál.

Minden más tekintetben a Szerződés minden Hatalomra nézve, azon a napon fog életbelépni, amelyen ratifikációja ányújtatott.

A francia Kormány az összes aláíró Hatalmaknak a ratifikációk átnyújtásáról felvett jegyzőkönyvek egy hitelesített másolatát fogja átszármaztatni.

Minek hitelül fentnevezett Meghatalmazottak jelen Szerződést aláírták

Kelt . ,..... Ezerkilencszáz.....
 egyetlen példányban, amely a francia Köztársaság Kormányának levéltárában letétben marad s amelyről az aláíró Hatalmak mindegyikének hiteles kiadmányok adatnak át.